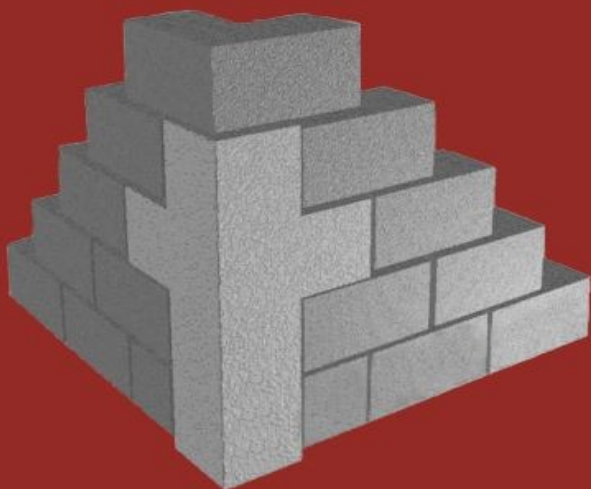

Naaxo nu
Nyelye faanr

xo fusl xo fa xo in

© *New Tribes Mission*, 1987, 2005

Paru premièrement en anglais sous le titre *Building on Firm Foundations*

© *New Tribes Mission*, 2005

Édition française sous le titre *Bâtir sur des fondations solides*

© **Mission Evangélique à tous les peuples, RCI 2021**

Édition téén (abrégé) sous le titre
Naaxo nu Nyelye faanr xo fusl xo fa xo in

zawgiye.com

1.	Nyelye Ιε χῶα σεερα	5
2.	Satan Ιε tonrenmῶpu nu xe duwεε	21
3.	Nyelye sanke giye giye few gitukay	33
4.	Nyelye sanke Adan Ιε Eva	51
5.	Adan Ιε Eva kay Nyelye a tennike a kanga	71
6.	Kayen Ιε Abel bῶῶ guun	92
7.	Nowe a guun	112
8.	Babel a guun. Nyelye bulle Abram	135
9.	Nyelye be Sῶdῶmlhinye Ιε Gῶmῶrahinye	157
10.	Izaki a guun	167
11.	Yakῶb a guun	181
12.	Nyelye kpeny Yῶzef a toon, xῶ vur xῶ berῶwεε	195
13.	Nyleye ber Moyizi xῶ haan boo	224
14.	Moyizi Ιε Farῶn bῶῶ guun	255
15.	'Pῶρεbῶ 'Pῶrwῶ hin a guun	301

16.	Tɔsɛ kolle Moyizi a la:
a daanɛ danykpankpoo	346
17.	Nyelye pɪr Yunasi ɛ wɛ guʂɛɛrsɛbɔ	359
18.	Yezu a kunsunye	381
19.	Zan mur Yezu ɔkɔ, Satan kɔrsɪ Yezu	405
20.	Yezu gow ba boo	428
21.	Yezu xɛ gugballɔ 'pony	449
22.	l bɛnnɪ ɪ kun kunkɪlaa	467
23.	Yezu ɛ Yifibo fullɪwapɔ	482
24.	Yezu lo xɛ nunatana
nu yaari tagotusixo	499
25.	Yezu a nyaasɪsɛbɔ gowee, bɔ kʉun	508
26.	Yezu ɔɔ pɪrɛkɛrɪ, a ɪla nyeltaari	546

1

Nyelye le xa sɛɛra

Wɛ Tenbo kan Nyelye a Sɛɛra le lɔxɔ nu Nyelye koro karanɔɔ bɔ law.

Lɛɛ wɛɛbɔ a gi Nyelye keyakarɩ tonwa, bɔa vir bɔ kanɔ xa guxɛɛwɔ keyakarɩ tonyi.

Dukɔti, bɔa gi bakɔ nu xɔ ti yi, bɔa vir bɔ ginu mɔɔnu xɔ ti yi, lɛɛ, bɔɔ kannikɛ Nyelye a guun nu xɔ sunbɩnu biy sɛɛbɔ, xɔɔ bakɔ lɔ bɔy giye.

Guun nu Nyelye sɛɛr xɛ guun nu kanbey hin 'lɩnkɛ hinxɔ fɛw

Xɔɔxɛ fullɩwa bullɛ-lɩ le sɛɛr-lɩ guun nu kanbey, mɔ lɩ fɛw iy kor lɩ kan le vir gi guun nu a nuun le sɛɛr-lɩ.

Nyelye xɔaba tenten lo maa sɛɛrbɩ kparyay gunbɔri fɛw.

la gi lɔɔ nu xe Nyelye keyakarɪ tonyi, xɔ kay la gi guun nu xɔ tuti xɔa guun nu xɔ sɛɛr hun lɔ xe guun nu kanbey gbuna hɪnxɔ wa. Lɛɛ mɔ ɪ gowo lɛnu kannikɛɛ lɛnu dar toon, ɪy ni mɔ wɛ nyun a fa a vir a gbal a 'lɪnkɛ Nyelye yi.

A dukɔti ɪy ni mɔ xɔa guun nu xɔ sunbi bi yi sɛɛr-ɪ xe guun nu kanbey hɪn kasa gunbɔ hɪnxɔ fɛw, halɛ bi maa za ɪay kansɪ hɪn a kpoo baaku burkori yi.

Xɔa gowna Nyelye pir nyubɔ, xɔ habɔ guun nu xɔ sɛɛr

Nyelye nunu pananga lɛ sɛbɛ xɔa gunhun wɛ sɛbɛ wara a miye lɛ xonnike nyubɔ hɪnxɔ fɛw lɛ bɔ dowee, lɛɛ xɔa pir lɛ xɛmu yi. Lɛɛ xɔ gɔnikɛ xɔ pir nyubɔ, xɔ habɔ xɔa sɛɛraa xɔa Tonrenu lɛ a yee bɔɔ miye.

Xɔa naa xe, xɔ sa lɔɔ nu xɔ kor karanpɪbɔ bɔɔ gbɔɔyarɪ, xɔ vir xɔ karanpɪbɔ sɛɛrabɔ nu bɔ maa tu lɛnu karanpɪ xɔa gun.

Nyelye a ha xca sɛɛraa nyun tanɪ tenten wa. Xɔ pir nyubɔ bɔ yaa bɔ damɔ nyubɔ townyor (40) baala baala a bɔ sɛbɛ sɛbɛ nu bɔ xɛ bullɛ Nyelye a Sɛɛra.

Xɔɔ nyubɔɔ, bɔ xɛ bullɛbɔ Nyelye a gusɛɛrsɛbɔ.

Nyelye a gusɛɛrsɛbɔɔ sɛɛr lɔxɔ nu Nyelye la bɔ sɛɛr nyubɔ, bɔ vir sɛbɛ lɔxɔ nu Nyelye la bɔ sɛbɛ lɛ ha nyubɔ.

Bɔ xɛ xɔɔ gunbɔɔ mɔ Nyelye ka, bɔa kpaw ti giye tanɪ yi.

Xɔ tunɪ mɔɔnu hintɔsɛɛ (persidan) unɔnu wɛ gunɪ lɛ sɛɛr-ɪ. Hintɔsɛɛ aay wɛr baaku Tenbo hinxɔ bati lɛ yi sɛɛr-unu wa, laa zu?

Gunɪ nu a kor hinaa sɛɛr-ɪ, a hawɔ wɛ nyubɔ kpee. Xɔɔ bɔbɔɔ lɔ xɛ yi baaku lɛ yi sɛɛr-ɪ gunɪ nu hintɔsɛɛ ka.

Mɔɔ hun lɔ xɔ Nyelye si wɛ nyubɔ lɛ bɔ xɛ xca gusɛɛrsɛbɔ. Xɔɔ nyubɔɔ sɛɛr gunɪ nu Nyelye habɔ bɔ sɛɛr, bɔ vir bɔ sɛbɛ nu gunɪ nu xɔ habɔ bɔ sɛbɛ. Bɔa xeyɔ bɔɔ

tɔlati pananganu wa, bɔ xeyɔ mɔ Nyelye la
bɔ xeyɔ.

Xɔɔ nyubɔɔ a isi fa hinɔɔ sitanakari yi. Bɔɔ
pananga ti dike bɔa gi bɔɔ wɔw yi.

Lɔɔ nu kpeny a gow Nyelye a Sɛera a
sɛbeyɔɔ lɛ lɔɔ nu yi laalesi, xɔ xɛ diw danyɛ
lɛ bomisanr lɔ (1600) bɔɔ sundekɔ.

Lɔbɔ nu Nyelye pir lɛ bɔ sɛbɛ xɔa Sɛeraa xɛ
Yifibo fɛw. Yifibo hinɔɔ lɔ bɔ xɛ bulle
lsrayɛl.

Nyubɔ nu Nyelye pir lɛ bɔ sɛbɛ xɔa Sɛeraa
bɔa xɛ nyubuunhinsebo dukɔti yi.

Lɔbɔ nu sɛbɛ Nyelye a sɛbɛ, bɔɔ tanɔ a ti a
xɛ nyobunseɛɛɛ yi.

Bɔ gbankɛ Nyelye a Sɛera sɛerabɔri 'pony

Nyubɔ nu Nyelye pir bɔɔ sɛerari lɔ bɔ sɛbɛ
Nyelye a Sɛeraa, xɔ xɛ sɛera nu bɔ isi bɔ xɛ
lsrayɛlbɔ hinɔɔ. Xɔa koorikeri, hinw nu
turari lsrayɛlhun, xɔa nyubɔ yi bɔ nu

Nyelye a Sɛɛraa, bɔ kɔrsu, bɔ gbankɛɛ bɔɔ ta sɛɛrari.

Daa bɔ sɛbɛ Nyelye a sɛɛra sɛɛrabɔri 'pony hinɔ. Bɔ gbankɛ gbankɔ Nyelye a Sɛɛra nyubuunwori, dukɔti mɔɔ lɔ bɔ gbankɛɛ wɛ sɛɛrabɔri baaku bi hinɔ. Halɛ bɔ gow bɔ gbankɔ Nyelye a Sɛɛra Teenri dukɔti.

Nafanrɛkɛ

Gixɛɛmu fa 'pony hin xɛ gixɛɛmu nu Nyelye kor bi gi. Biy tu himanga 'pony lɛ tɔunike-i xɔɔ gixɛɛmu. Biy nu tɔunike-i Nyelye a Sɛɛraa gbergber.

l zey mi bib-i, zu lɔ bi xɛ maalɛ bi yɔw?

Aan, bi xɛ tu pɔraa, lɛ fanr naa, lɛnu dunpikɛ gbergber laa dannu sinɔɔ nu xɔ law. A bi maa kpeny gende kenmo hayaanu lɛ law lɛɛ gimu bi gowo yɔɔɔ a nafanrɛkɛ ya? Xɔɔ a maa xɛ dikɛ kpee yi. Ɛɛ xeyɛ mu kenmoo lɛ hayaxɔ, hin aay woo gixɔ nu hin doro ti yi.

Χαχα tuni dukoti moko bi tushuko-i. Biy gownu nafanreke, xa xe gixelemu nu Nyelye a Sɛera karanpi heen lo xe loko nu Nyelye kor i kpeny gi. Bɛɛ xe bia maa bi gi xa gixelemu wa, biay maa gi wɛ gixelemu nu Nyelye kor bi gi yi.

Bi xe di girori few ya? Bɛɛ lo?

Aan, bi xe di girori few kumanga lo xa tuti. Xogumo kumaan xe danbi. Bi bi'pɔndɛbo nyuw dulo girori few le maa ushu pananga le maa ushu togborkanbeywaka dukoti.

Moko hun lo xa Nyelye a Sɛeraanu. Bi benni bi gbɔɔhun girori few.

***Nyelye tanɪ tenten lo kpeny, xa
isi fa goon duu naari a
koorikeri***

Tokpeny sɛerabo nu Nyelye sɛbe xa sɛbɛri, heen lo loko: *Duu naari, Nyelye...*

Nyelye sɛbe xa sɛerabɔ le xoxomu bi giloza gye gye few ushu gowna.

Gixelemu nu bi niw few le lɔxɔ nu bi gi bi laa niyesi wa nunu gowna.

1. Gixelemu nu kurankebi, tani a ti xɔ xemuza xɔ fa duu naari a koorikeri yi.

Burko a fa duu gowna a koorikeri yi. Gbowwo le parɔ le 'wenrebo le dɔwɔ hun a fa duu yi. Paraxɔ nu ɪ xɛ yaa 'ler lee nin, le fe, xɔa fa duu yi. Nafulɔkɔ a isi fa dukɔ yi. Nyeltaari le gira a le funye le patu, hun a isi fa dukɔ yi.

2. Nyun tani a isi fa duu naari a koorikeri yi.

Bi kolle-i bi law, bi la: burko le gira a le funye le patu, hun a isi fa duu gowna a koorikeri yi, lee ɪ lɔ zɛy bi bib-i, ɪ gbɔɔyari nyubɔ isi fa ya? Tenbo, xɔ kay Lopo, xɔ kay nyubuunbo isi fa duu gowna a koorikeri ya?

Nyubɔ a maa ɛsi goon girabale ɛ burbale
ɛ ɔbale ɛ dulbale yi. A xɔɔ gɛxɛɛmɔ, tanɔ
a ɛsi fa duu gowna a koorikeri yi. A
mɔxɔmɔ nyubɔ a ɛsi fa dukɔ yi. Bi sorwo
dimibo a ɛsi fa duu gowna a koorikeri yi.
Lopo a sorwo dimibo a ɛsi fa dukɔti yi.
Hale, Nyubuunbo a sorwo dimibo a ɛsi fa
duu gowna a koorikeri yi.

3. Tonre tanɔ a ɛsi fa duu gowna a koorikeri yi.

Tonrebo nu ɛ xaanti mɔɔ, hin a tanɔ a
kpeny a ɛsi fa duu gowna a koorikeri yi.
Tonrebo nu ɛ xe bulɛ hin a yɛɔ ɛ
gbalkɛnɔ ɛ dulɔ, ɛ bulɛ hin a yɛɔ ɛ
satɛkɛnɔ ɛ hanɔ nyungo gbɛɛ hin a ɛsi fa
xɔɔ sɛxɔri yi.

Nyelye xɔaba xɔɔ lo isi fa xɔa gownaari

Bi dow boɔ tokpeny seerabo nu sebe Nyelye a seberu. Nyelye la: *Duu naari, Nyelye...*

Xɔa gowna, xɔɔ sɪxɔnu giye tani a isi fa wa, sɪnxɔ nu nyun tani xɔ kay tonre tani a isi fa wa. We nyun tani kpeny a isi fa, xɔ xe Nyelye lo.

Burko a isi fa wa, nafulɔkɔ a isi fa wa, gira a isi fa wa, funye a isi fa wa, patu a isi fa wa, nama a isi fa wa, nyun a isi fa wa, tonre a isi fa wa, leɛ Nyelye isi fa.

1. Nyelye lo xe loɔ nu gbal xɔ 'lɪnkɛ gɪxɛɛmu fɛw.

Sɪnxɔ nu giye tani a kpeny xɔ fa wa, Nyelye xɔaba tenten lo isi fa. Mɔxɔmu, xɔ gbal xɔ 'lɪnkɛ burko, nafulɔkɔ, funye, gira, patu, nyubɔ, tonrebo le namɔ fɛw.

2. Nyelye xɔaba tenten lo maa karanɔɔɔɔ ɔɔɔɔ nu 'pɔnnɔ xɔa gownaari.

Sɔnxɔ nu gɔyɛ tanɔ a kpeny xɔ fa wa, Nyelye xɔaba tenten lo ɔɔ fa. Nyelxɔ xɔaba ɔ maa karanɔɔɔɔ ɔɔɔɔ nu 'pɔnnɔ xɔa gownaari.

3. Nyelye xɔaba xɔɔ ɔ xɛ gɔxɔ nu tɔsi.

Nyelye a nɔnɔ gowna yi. Nyelye fa goon kpokpo. Xɔa xɛ wɛ gɔyɛ ɔ sankɛ Nyelye yi. Xɔa xɛ wɛ gɔyɛ ɔ kun Nyelye yi. Xɔa sankɛ xɔa hitɔ xɔati dukɔti yi.

Wɛ sɔnyɛ ti xɔ xɛmɔza Nyelye a ɔɔ fa tonwa ya? 'An 'an wa.

Xɔ fa goon kpokpo, xɔ xɛ xɔɔ Nyeltanakɔ kpokpo sɔnwɔ dukɔti. Nyelye a maa pɔ yi.

4. Nyelye a fa wɛ gɔyɛ a kooti xɔ kay nyun a kooti yi.

Nyun a fa hɔnxɔ a bal sɔwa lɛ hɔnna yi, dukɔti sɔnxɔ nu ɔɔ xɛ ɔɔ 'pɔndɛkɛ xɔɔ

bɔbɔɔ ɔ xɛ kroosibi, lɛɛ Nyelye xɔa nyuw nyun lɛɛ ɪsɪ fa yi.

Nyelye fa duu gowna a koorikeri. Xɔ kpeny xɔ farɪ burko lɛ gira a lɛ funye lɛ patu xɔ kay wɛ gɪxɛlɛmɔ gbituuri.

Xɔa nyuw burko xɔ kay gɪxɛlɛmɔ nu burkooɪ lɛɛ ɔ ɪsɪ fa yi. Xɔa nyuw gira a lɛ funye lɛ patu yi. Xɔa nyuw geke lɛ ɲmenni yi, lɛ dulɔ lɛ dɪ yi, lɛ ɔkɔ lɛ nin yi.

Nyelye a nyuw gira a gulawaka xɔ kay funye a gulawaka lɛ nɪnɔ yi. Nyelye xɛ nɪ gulawaka balɛ. Nyelye a nyuw gira a boonu xɔ kay dumaka lɛ dɛɛnɔ yi. Dumaka a ti, gira a ti Nyelyenu yi.

Nyelye fa goon xɔa pananganu. Xɔa nyuw wɛ gɪyɛ xɔ kay nyun lɛ dankeyɛɪ lɛ xɔ ɪsɪ fa goon yi. Kumaa a dangɛsɪ yi, lɛ ɔnikumaa a dangɛsɪ yi, xɔa falasɪ dukɔ yi.

Gira a xɔɔ bal fa, ɔkɔ xɔɔ bal fa, burko xɔɔ bal fa lɛ gɪxɛlɛmɔ nu ɪ xɛ gwa mɔɔ lɛɛ woo dulɔ hɛɛn bal fa, ɪ maa gbɛ ya?

Mɔ ɪ xɛ yaa saka, xɔ kay mɔ ɪ xɛnɔ boo ɪ daansukprɛɛ a miye kumaa dan-ɪsɪ ya, xɔ kay ɔnikumaa dan-ɪsɪ ya? A xɔxɛ xɔ dan-ɪ bɛkɛ ɪ ɪ xɛ kor? Bɪ xɛ kor burko ɛ yallɛ ti, ɛ kor geke ɛ ɲmenni, ɛ kor duɛ ɛ di, ɛ ɔkɔ ɛ nin.

Nyelye a tɪnɪ nyun yi. Nyelye a tɪnɪ namɔ, limu xɔ kay kpankpoobo yi. Mu Nyelye fa duu gɪxɛmɔ fɛw a gowna a koorikeri, xɔa nyɔw wɛ gɪyɛ xɔ kay nyun ɛɛ ɪsɪ fa yi.

5. Nyelye xɛ ta'lɪnkɛsɛ xɔ vɪr xɔ tɔ xɔati.

Nyelye gbal xɔ 'lɪnkɛ gɪyɛ gɪyɛ fɛw. Xɔ gbal xɔ 'lɪnkɛ gɪraa ɛ funyɛ ɛ patu ɛ gɪxɛmɔ nu ti burkooɪ fɛw.

Xɔ kpeny gɪraa ɛ funyɛ ɛ patu ɛ burko xɔ fa.

Xɔ gbal xɔ 'lɪnkɛ nyun nyun fɛw. Xɔ kpeny nyun nyun fɛw xɔ fa, xɔa nu nyɔw gɪxɛmɔ nu bɛɛ nyɔw daa ɛɛ ɪ ɪsɪ fa yi.

Nyelye gbal xɔ 'lɪnkɛ tonrebo fɛw. Xɔ kpeny tonrebo xɔ fa.

Nyelye gbal xɔ 'lɪnkɛ namɔ, xɔgumɔ xɔ kpeny xɔ fayɔri, dukɔti xɔa nyɔw gɪxɛlɛmu nu namɔ nyɔw lɛɛ lɔ ɪsɪ fa yi.

Nyelye xɛ tonre

Gɔɔn nu xɔ tuti Nyelye laa nyɔw burko lɛɛ lɔ ɪsɪ fa wa? Xɔa vɪr xɔ nyɔw nu gɪxɛlɛmu poko nu nyɔbɔ nyɔw wa? Xɔgumɔ Nyelye a nɔnɔ tɔgbɔrɔwɔ mu bɛɛnhun yi. Nyelye a nɔnɔ tɔgbɔrnama lɛ kpolowo mu nyɔnhun, mu namɔɔ, limu xɔ kay mu kpankpoohun yi.

Sɪnxɔ nu ɪy gow lɛnu tɔɔni gunbɔ nu gu Nyelye a sɛbɛɛri, hɪn lɔ sɛɛr Nyelye a gun, xɔɔ sɪxɔri, ɪ kan lɛ gi mɔ Nyelye xɛ tonre.

Ay lɔ ɪ gbɔɔ Nyelye ɪsɪ duu gowna a koorikeri, sɪnxɔ nu burko lɛ giraa lɛ funyɛ lɛ patu a ɪsɪ fa tonwa?

Ay lɔ ɪ gbɔɔ Nyelye ti daa?

Nyelye valandamɔ fɛw sitankari

Bia maa ni Nyelye wa. Xɔɔɔɔ xɔa karanɔɔɔɔ bakɔ nu xɔ ti wa, bia maa gi bakɔ nu xɔ ti yi. Xɔa sɛbɛɛri, iy niye kpokpo mɔ Nyelye valandamɔ fɛw. Nyelye fi bakɔ nu giraa ti, bakɔ nu funye ti, lɛ bakɔ nu patu ti. Nyelye valandamɔ fɛw burkooɔri.

Nyelye fa bakɔ nu bi ti mɔɔɔhun bi fa bi sɛɛɔɔ, xɔ niwbi fɛw. Xɔ fi dukɔti ɪ yɔw lɛ ɪ daansukpɛw lɛ hayaa lɛ paraa lɛ nafuɔɔɔɔ. Xɔ fi dike gbɔwgballo a taari. Hale xɔ fi nyubɔ nu kirankɛbi bɔɔ hinw dukɔti.

Ɛɛ maa isi paraxɔ a naturo lɛ vir isi xɔa tanpooro xɔɔ sitankɔri ya?

Sinxɔ nu ɪ xɛ isi ɪ yɔɔ a miye, ɪ xɛ isi xɔɔ sitankɔri hayaa ya?

Sinxɔ nu ɪ xɛ yaa saka, ɪ maa isi xɔɔ sitankɔri wuraa ɪ nyubɔnu ya?

la maa isi mu dike kpee wa!

Βεε nu xe nyubu, bi xe isi baka tanu. Mo mi unu baaku, mi fa i baka, mi yoo a miye. Mo mi xe san baaku le yaa we hinye, xon fi lo mi xe isi. Mia maa isi baaku le vir isi xon fi xoo sitanakoori yi.

Nyelye, xoo fa baaku, xo fi we hinye, hale xo hnw hnw few xoo sitanakoori.

Nyelye a seer xoo Seeraru mo hito lo xonaa nusu 'pony, xoo lo xo tuti xonaa valandamo few sitanaku yi. 'An'an. Nyelye xe tonre, xo valandamo few sitanaku. Sinwri few mo lo xo xe isibinu mo bi tantan few sitanaku. Hale bee yaw ay, xo xe nibi sinwri few.

Nyelye a gibennikewaka a fa hinxo yi. Bia maa tu Nyelye le bennikenu nyun xo we gye dke yi.

Nyelye xaba xoo lo valandamo few sitanaku. Nyelye gbal xo 'lnke gye gye few, xo gbal xo 'lnke hinxo bulunbu.

Βεε yaw toon Nyelye a Σεερανο, bly kan keyakarɪ mɔ Nyelye xe tonre xɔ vɪr xɔ valandamɔ fɛw sɪtanakarɪ.

Nyelye xe nyubɔ sanr

Ξε kannukɔ Nyelye a Σεερα, ɪy ni dukɔti mɔ xɔ xɛmɔza Nyelye tanɪ lɔ, xɔ lɔ xe kpenni xɔa hitɔ sanr, xɔ lɔ xe nyubɔ sanr.

Χɔɔ nyubɔ sanrhun bɛnnɪ gunbɔrɪ fɛw. Suwa Nyelye ti, Bii nu xe Nyelye lɛ Tonreduwa nu xe Nyelye, hɛɛn ti dukɔti.

2

Satan le tonrenmɔpu nu xe duwɛɛ

Bi kpeny bi ni duu mɔɔnu

- Guun nu Nyelye sɛɛr xe guun nu kanbey hin 'lɛnke hinɔ fɛw.
- Xɔa gowna Nyelye pir nyubɔ, xɔ habɔ guun nu xɔ sɛɛr, a bɔ sɛbɛɛ.
- Nyelye tanɪ tenten lo kpeny, xɔ isi fa goon duu naari a koorikeri.
 1. *Gixɛɛmu nu kirankɛbi, tanɪ a ti xɔ xɛmuza xɔ fa duu naari a koorikeri yi.*
 2. *Nyun tanɪ a isi fa duu naari a koorikeri yi.*
 3. *Tonre tanɪ a isi fa duu gowna a koorikeri yi.*

- Nyelye xɔaba xɔɔ lo ɪ fa xɔa gownaari.

1. Nyelye lo xɛ loxɔ nu gbal xɔ 'linkɛ gɪxɛmɔ fɛw.

2. Nyelye xɔaba tenten lo maa karanɔibi loxɔ nu 'pɪnnɪ xɔa gownaari.

3. Nyelye xɔaba xɔɔ lo xɛ gɪxɔ nu tusi.

4. Nyelye a fa wɛ gɪyɛ a kooti xɔ kay nyun a kooti yi.

5. Nyelye xɛ ta'linkɛɛ xɔ vir xɔ tɔ xɔati.

- Nyelye xɛ tonre, xɔa nunu hitɔ wa.
- Nyelye valandamɔ fɛw sɪtanakarɪ.
- Nyelye xɛ nyubɔ sanr. Suwa ɪɛ Bii ɪɛ Tonreduuwa.

Bi dow Nyelye a ɪsbiiye gbɛri bi law, naaku biy ni loxɔ nu Nyelye xɛ.

Nyelye sanke tonrebo few

Ɔa gownaa, Nyelye sanke gignonxo nu xe tonre few. Tonrebo nu i seeri hin a guun baaku mo few, Ɔa siƆri lo Nyelye sankeƆ.

Hin a tani a isi ti Ɔa xemuza hin kpeny hin fa gowna a koorikeri yi. Nyelye lo xe a hin fa daa.

Nyelye gbal Ɔa 'lunke tonrebo. Ɔa kpenyyo Ɔa fa. Ɔa lo tenniko. Nyelxo lo Ɔa guti hin lo fa.

Nyelye a ha tonrebo tɔgbɔnama wa. Mo Ɔa xemuza tonrebo lo, hin vir hin xenu loƆo nu ba tenninu tɔgbɔnama le kpoloko wa, hin maa yaa bako nu hin kor few.

Tonrebo a nyuw nuna le yee yoo yi. Hale Ɔa banti nunaahun, hin maa yee kpokpo. Gunnu lo, tonrebo a nunu tɔgbɔrwo mu beehun yi, le Ɔa xe dan we siyeri le hin karanpi hin a hito mu nyuboo Ɔa kay mu we gixelemu.

Hale mo tonrebo bal tɔgbɔɔnama mo Nyelye balee, hin a xe isi valandamo few sitanakarɩ yi. Tonrebo xe isi baka tanɩ sitanakarɩ.

Nyelye sanke tonreboo le hin xe xa boo

Nyelye lo sanke tonreboo few le hin kor Nyelxo le vir xe xa boo. Naaxɔri tonrebo few isi hin xe Nyelye a sumasebo. A mo Nyelye lo sankeyɔ, Nyelye amu lo dukɔti. Nyelye sankeyɔ le hin xe loxo nu xoy za hin xe few.

Xoxe ɩ maale yoo, anko loy xe yooxo a tɔse? Ee bande sukparaka, xo kay ɩ taw sooxoo, ee lo xey tɔye wa ya?

Ee gi mo ɩ to gɩxo nu ɩ tenni few, mo lo Nyelye nuu bulaa le to gɩxo nu xo sanke dukɔti few.

Nyelye lo sanke tonrebo few. Nyelxo lo xo guti hin lo fa. Xo sankeyɔ le hin xe xa boo le vir kannu xa tennike. Tonrebo few xe Nyelye amu, mo nu xo benni xo isi.

Tonreboo pu hin a maa kara yi

Tonrebo zu lo igbo Nyelye sanke le xe xa sumasebo?

Nyelye sankeyo 'pony hale bia maa karako le giyo kpee yi. Zu lo Nyelye xe xo lo maa xo sanke tonrebo mo 'pony, a keyaka, pananga le fulli lo kanrtori mo?

Mo Nyelye xe panantose xoko lo xe xo xeye. Nyelye nuno maa le xe gixo nu xo kor xo xe.

Nyeltaari lo tonreboo isi duu

Xa gownaari, tonreboo few isi nyeltaari Nyelyenu. Nyeltaari xe bako nu Nyelye pir xo xe xa kina, xo vir xo xenu bako nu keke. Bia gi bako nu xoko baanii ti wa, lee loko nu bi gi xe mo xoko baanii a baaku burkori yi. Xoko baanii 'lnkesi funye le giraa le patu. Xo xe bako nu tonreboo isi duu Nyelyenu.

Lusifɛɛr a usina duu nyeltaari Nyelye a humangari

Mɔ Nyelye sanke tonrebo, hun a tuni yi. Wɔw usi hun kere, xɔ kay hun gi fulli, xɔ kay hun gi guun hun 'lɩnke wɔw. Tonre nu usi a gbal a 'lɩnkeyɔ few, hun lɔ bɔ usi bɔ xe bulle Lusifɛɛr. Nyelye haan usinakɛya nyeltaari. Usina nu a usi ti haan pananga le maa we tonreboori.

Lusifɛɛr a tennikaykanga

A mu Nyelye sanke Lusifɛɛr xɔ saan usina nu 'lekeri a kasa, usina nu saan we tonrebo a taari, Lusifɛɛr benni a kor Nyelye, le kan xɔa tennike, le xe xɔa boo.

Lɛɛ, mɔ xɔ la xɔnaa xe gberu, hun dow ba kereyko le ba fulligixo le ba usinaa xɔ xe duunhunnu le pal kasa. A pir hinaa tu Nyelye a usina le xe gixelemu few hun a fullwa.

Lusifɛɛr xe lɔɔ nu kpeny a xe nmanyse.

Ɖmanyɛ, xɔ kay killi, xɛ lɔxɔ nu kpee lɛ
lɔxɔ nu Nyelye kor.

Wɛ tonrebo dɔw Lusifɛɛr ba tennikaykanxɔrɪ

Tonrebo nu Nyelye sankɛ, poko ti hɪn
dɔw Lusifɛɛr nu ɪsɪ a xɛ hɪn a fullɪwaa. Hɛɛn
dɔkɔtɪ hɪn kay Nyelye a tennike a kanga.

Nyelye kpeny xɔ gi lɔxɔ nu Lusifɛɛr lɛ wɛ tonreboo ɪnu gbɔɔ

Nyelye kpeny xɔ gi lɔxɔ nu hɪnnu kor
hɪnaa xɛ.

Nyelye sankɛ tonrebo fɛw, xɔ kpeny xɔ gi
lɔxɔ ɪsɪ bɔɔ gbɔɔyabɔrɪ, xɔ gi lɔxɔ nu hɪnnu
kor hɪnaa xɛ. Xɔ giloza Lusifɛɛr gbalɛ ba
hɪtɔ a kasa, a koro hɪnaa tu ban sankɛsɛ a
ɪsɪna.

Nyelye kpeny xɔ gi ba gbɔɔyabɔ lɛ wɛ
tonrebo nu siri hɪn a gbɔɔyabɔ fɛw. Wɛ

giye a ti xo maa buunsi Nyelye a hinburi yi.

Giye a maa xe le xo tura Nyelye yi. Xo xe gi giye giye few le law xoxe. Xo xe gi guun nu biy gboc le law dike gbocyaal bi yi bu taari. Xo valandamoc few. Xo vir xo gi gunbo few.

Xo xe ni giye giye few. Xo gi giye giye few.

Nyelye ninni Lusifer le lobo nu duwee boco isinabari Nyelye a booxori

l gbocza Nyelye maa zey Lusifer tu xaa isina ya?

Zu bi u gboc Nyelye xe Lusifer a xoco migikagbocyaari?

l tu we hintose xo kay we pulosebo fulliwa, u gbocza aay barsi le nuulenu birixina nu coc a kor hinaa suw ba isinaa wa ya? Coc nu gi guun a vir a kanbey, a benni a zey

nyujaga xɔ kay nyukpule tu ba usina ya?
'An 'an wa!

Nyun nu gi guun maa zey ba bii nu koro
ba hitɔ punkɛɛ a xɛ ba wuraxɔ a
tokpenyse ya? 'An'an!

Ankɔ lɔ fa a gi guun a 'lɩnkɛ Nyelye? Ankɔ
lɔ fa a kanbey a 'lɩnkɛ Nyelye?

Nyelye fa kpokpo. Xɔ fa xɔa panangaru
xɔati. Xɔa nyuw wɛ giyɛ lɛɛ usi fa yi.

Xɔ fa duu gowna a koorikeri. Xɔɔ lɔ sankɛ
wɛ tonrebo. Xɔa maa dɛ lɛ Lusifɛɛr tu xɔa
usina yi.

Wɛ giyɛ a maa tu Nyelye a usina wa,
xɔgumɔ xɔɔ lɔ xɛ Nyelxo xɔaba. Nyelxo nu
xɛ tonrebo ta ta'lɩnkɛɛɛ, xɔ nɩnnɩ Lusifɛɛr
ba usina nu a usi ti, nu xɛ tonrebo ta
fullwaa. Nyelye nɩnnɩ tonrebo nu duw
Lusifɛɛrhun dukɔti bɔɔ usinabɔru
nyeltaaxɔru.

Nyelye du, xɔ vir xɔ nanpi xɔa gbɔɔyabɔru
lɛ xɔa xɛɛwakaru.

Nyun nu a xe gbɔɔ, xɔ kay nyun nu a xe xe mɔ Nyelye ka wa, xɔɔ nyunhun a maa turari Nyelye xɔ kay le xe xɔa xina yi. Nyelye a maa zey Lusifer le ba duwseɔɔ bɔ isi nyeltaari yi.

Nyelye tennu datusiye xɔ saw Lusifer le tonrebo nu duwɛɛ

Nyelye tennu we bääni, bakɔ nu 'paka a doro lo fi kpokpo, bɔ xe bulle bäänii datusiye. Xɔ tennu xɔ sasi. Xɔɔ daxɔ lo xɔy du Lusifer le tonrebo nu de hin duwɛɛ. Wua kayɔ Nyelye a tennike a kanga le xɔ zeywu yi.

Xɔ xe paanke lɔbɔ nu xe kay xɔa bulaa kpokpo.

Lusifer le ba tonrenmɔpu nyaasi Nyelye

Lusifer le tonrebo nu duwɛɛ nyaasi Nyelye le gikɛyakɔ nu Nyelye kor fɛw. Le

gow giraxo nu Nyelye nunnibo ti le yi dannu daa giraa, Lusifær le xoo tonreboo xenu nubenenu Nyelye sinwri few, hin xe kor hinaa putan loko nu xo xe xe dukoti.

Lusifærhun lo bo xe bulle Satan naaku, xoo naa xe nyaasise le kiise.

Tonrebo nu xe duwee lo bo xe bulle tonrenmopu. Satan xe Nyelye a nyaasisebo tokpenyse. Satan xenu nubenenu Nyelye giro le dumo few. A xe waar bulaa le kor hinaa putan loko nu Nyelye xe xe few. Tonrenmopu nu duwo Satan xe dankæri xoo nulekari.

Satan le xoo tonrenmopu a fi nyeltaaru danwa. Satan le ba tonrenmopu burkori lo hin ti naaku.

3

Nyelye sanke giye giye few gitukay

Bi ni mo Nyelye sanke tonrebo le mo
Lusifeer le we tonrebo yee wulaykeri
Nyelyenu bi law.

Nanaku biy tuuni mo Nyelye lo sanke giye
giye few. gixo nu xe gisankewaka pere,
Nyelye lo sankeye xa gownaari.

Duu Naari 1.1

*Duu naari Nyelye sanke nyelye le
burko*

Nyelye sanke giye giye few gitukay

A duu naari a koorikeri burko a isi fa wa,
guraa a isi fa wa, funye a isi fa wa, patu a
isi fa wa, hale we giye tanu a isi fa yi.

Nyelye tani tenten lo isi fa duu naari a koorikeri.

A xɔ mu, beke lo Nyelye tu xɔ tenninu burko, funye, giraa, patu le we gixelemu few?

Ɛe nu xe nyubo, beke lo i xe tu le tenninu gbelye? A le boɔ za diwo a fa wa, xɔ kay le diwkpetiwo lo a fa wa, i maa tenni gbelye ya? I maa tenni gbelye gitukay ya?

A Ɛe nu xe yirabo, i xe tu nmanbu le zeele gumu, le tuyɔ le tenni nmanmɔ, laa zu? Le boɔ za nmanbu a fa wa, beke lo iy xe? I maa zeele mu i gumu ya? I maa tenni xɔ gixelemu gitukay ya?

A Ɛe nu xe bipɔɔ, Ɛe xe tenni Ɛe ta wellegixelemu diwonu. Le boɔ za diwo a fa wa, i maa tenni i wellegixelemu ya? I maa tenni ko gitukay ya?

Kpey, tani a ti i sundeko a maa tenni we giye gitukay yi. Xɔ benni bi woo we giye lee maa gow gixɔ nu bi kor bi tenni few. Gunnu lo wa ya?

A xɔ mu, beke giye lo Nyelye xɔɔ isunu le sankenu we gixelemu gownaari?

We giye isi fa gownaari xɔ xemuza xɔɔ lo Nyelye tu xɔ sankenu 'leke le burko ya? Kpey, we giye a isi fa xɔ xemuza xɔɔ lo Nyelye maa tu yi. Nyelye xe giye giye few gitukay.

Sowa Nyelye, le Bii nu xe Nyelye, le Tonreduwa nu xe Nyelye, sanke gixelemu few gitukay.

Nyelye xe panantɔse

Zu lo xɔ xe Nyelye lo maa xɔ sanke giye giye few gitukay? Nyelye xɔɔ maa xɔ xe mu, xɔgumu we giye a ti a Nyelxo kpuɔwɛɛ yi. Xɔ maa xe loxo nu xɔ kor xɔnaa xe. l dow loxo nu xɔ xe few gitukay.

We nyun ti hun vɛr hun kanbey hun 'lɛnke Nyelye ya? l kanbey ɪ 'lɛnke Nyelye ya? Satan kanbey a 'lɛnke Nyelye ya? We tonre ti a kanbey a 'lɛnke Nyelye ya? We giye ti a Nyelye kpuɔ xɔa xɛɛɛ ya?

Kpey, Nyelye maa xe lɔɔ nu xɔ kor xɔnaa
xe fɛw.

Nyelye gi guun guun fɛw

Zu lɔ Nyelye xe xe lɛɛ maa gi gɪxɛɛmɔ fɛw
lɛ xe?

Xɔɔxe mi kor mi tɛnni gboko, xɔ bɛnni mi
bib lɔbɔ nu giye tɛnni mɔ bɔ xe tɛnnikɛ.

Xɔɔxe mi yira nyuw guumi, ɛɛ nu xe
yirabɔɔ ɛɛ lɔ maa karanpu mɔ bɔ xe zɛɛɛɛ.

Bɪɔ a maa yallɛ xɔ kay lɛ sɛɛr bɔ laa
tuunikeyɔbɔ wa ya yi.

Bɪɔtɪrɪbɔ a maa yaa saka xɔ kay
busangoroyke, xɔ kay lɛ maalɛ yɔw, xɔ kay
lɛ gwa daansukpɛw, xɔ kay lɛ xe duyɛ bɔ
laa tuunikeyɛbɔ wa ya yi.

Xɔ bɛnni bi tuuni mɔ bɔ xe xe xɔɔ
gɪxɛɛmɔ.

Tonrebo nu Nyelye sankɛ, hin a gi
gɪxɛɛmɔ fɛw lɛ xe yi.

Wε nyun maa tuunkε Nyelye ya? Nyelye unu waar nyun lε a karanphinaa mo a xεw lεε sankε 'leke lε burko ya? Kpey.

Nyelye gi guun guun fεw, xε maa xε lεxε nu xε kor xεnaa xε fεw.

Wurinbike lo isi burkoo

Duu Naari 1.2

A burko in fa, xεa tuni burko tonwa. Xεa isinu wε giye wa. A wurinbike sinpi εgbalaka a linge.

Guro gulawa balε, dumε fisil balε, iy kor xεxε ya?

Lε bεε za gulawaka, gaa welle wε lanpa a gulawaka xε kay wε gulawaka dike kpee a fa burkoo yi, zu lε xεy isi? lay maa nu bako nu i yaw yi. lay maanu nu i wεw yi.

Xε gownaari, gulawaka a isi fa yi. Wurinbike isi xε sinpi burkoo fεw. Dukεtu burxonywaka a isi fa yi. Nafulεkε lε isi burkoo fεw.

Tonreduwa nu xe Nyelye tuwamɩ lɛ sanke giye giye few a law

Duu Naari 1.2

*...A Nyelye a tonre isikenu few, a
dubake mɔɔnu limi xe tɩla nyelyeri.*

Giye a isɩ fa burkooɩ yi, lɛɛ Tonreduwa isɩ fa. A tuwamɩ lɛ gow boonagballa nu xe giye giye few xa sankeɛ a law.

Nyelye a xe dɛɛ yi. A dukɔti giraari lɛ dumaka a isɩ fa xa sɩxɔɩ yi, lɛɛ Tonreduwa nu xe Nyelye tuwamɩ lɛ gow boonagballa nu xe giye giye few a sankeɛ a law.

Nyelye tanɩ ɩ tenten, xa ɩ xe nyubɔ sanɩ, Suwa Nyelye, Bii nu xe Nyelye lɛ Tonreduwa nu xe Nyelye. Xa nyubɔ sanɩɛɔ ɩ taaleke ɔ boo wɔɔɩ ɔ sanke giye giye few.

1. Tokpeny guraa xe gulawaka a sanke.

Duu Naari 1.3

A Nyelye la: gulawaka, xo-gula. A xo yi xo gula gunnu.

l maa isi lee ser le la: gulawaka xe, le xo xe ya? l maa xe xoxo ya? Kpey!

Lee Nyelye, bulaa lo xoxo ha gulawaka le gulari wurinbike. Zu lo Nyelye gi xo tennu gulawako? Nyelye gi bako nu xo guwnu gulawako, xo gu moko nu xo xe loxo nu gi gye gye few. We gye a fa a Nyelye kuruke yi.

Gulawaka a kpeny xo isi fa hinxo yi. Nyelye lo yi xo sanke gulawako. Xo xeye xoa seranu kput.

Duu Naari 1.4

A Nyelye ni mokonu gulawako keke, xo kpenike nyor, gulawaka boko tani, wurinbike boko tani ti.

Gulawako nu Nyelye sanke isi xo kere keyakari. Loxo nu Nyelye xe xe few kere, xogumo xaa pɛɛɛn du.

Gixelemu nu Nyelye sanke few, sinxo nu xo xe sankeye law, xo xe la: xo kere. Xo isi xo kere gunnu. Xo isi xo du.

Loxo nu Nyelye xe xe few kere keyakari. Beke lo xo tuti xo lo mu? Ay! Xaa gu we gyeri wa, xogumo xo kere. Nyelye du. Nyelye a nunu we hmɔɔɔye yi. Nyelyenu, gyeye gyeye few xe xe keyakari mɔɔ nu xo benni xo xe.

Duu Naari 1.5

A Nyelye bullɛ gulawako giraari, xo bullɛ wurinbika dumaka. A kenbereke yi, hakumiye dukeri xo xe giraa tani.

Mɔ Nyelye sanke gulawaka, xaa fow fa wurinbika few yi.

Xo zey wurinbika a we gbitye le xoxe dumaka. Nyelye bullɛ gulawako giraari, xo lo bullɛ wurinbika dumaka. Xo xe tokpeny giraxo lo, hinxo a gownaari.

2. Nyorke giraa xe bääni nu burko le nyeltaari hin a sundeko ba sankεε.

Duu Naari 1.6-8

A Nyelye la: cwa nu fa, xc benni nyelbunw vaniko le hin-vani. 7 A xc tenni nyelbunw, xc vanikonu. We cw isi taari, weε isi natirw. A xo yi xc xe mu gunnu. 8 A nyelbunw nu vani cw, Nyelye bulleke nyelye. A kenbereke yi, hakumiye dukeri, xc xe cwa nyorke giraa.

3. Sanrke giraa xe burtiteε, nafulcw le gixelemufuwwo nu burkooi hin a sankεε.

Duu Naari 1.9, 10

A Nyelye vir xc seer ti, xc la: cw nu fa natirw, hin-taaleke boko tanu le zey burko san. A xo yi xc xe mu gunnu. 10 Xc bulle xonywak burko, xc bulle cw naful-cw. A xc nu mawonu hin kere, xc duunyenu.

Xɔa gowna ɔkɔ tu burtitɛɛxɔ fɛw.
Burxɔnywaka a ɪsɪ fa yi, xɔ yaa xɔ dannu
gɪraxɔ nu Nyelye ha ti ɔkɔɔ bulaa xɔ 'par
laa ɪsɪ bakɔ nu xɔ pɪr xɔ sake.

Nyun maa la: nafulɔkɔ xɔ kay gbooreke,
'pa fa! ya?

Nyun tantɪ a maa xɛ xɔɔ wa, Nyelye xɔaba
tenten lo maa xɛ xɔɔ. Xɔgumɔ xɔɔ lo sanke
ɔkɔ burkooɪ, a xɔɔ lo maaye le karanpɪke
loɔɔ nu xɔ bɛnnɪ xɔ xɛ.

Duu Naari 1.11-13

*A xɔ vir xɔ sɛɛr, xɔ la: burko zɛy hayaa
fu la taari isibiwri le ɪsɪnu hin a biw le
dɪwɔ baala baala hin-fu le nyeb ɪsɪnu
hin a biw ti. A xo yi xɔ xɛ mu gunnu.
12 A gunnu lo burko xɛ hayaxɔ fu
isibiwri le xɔa biw. A dɪwɔ fu ti isibiwri,
hin a nyebwonu hin a biw baala
baala. A Nyelye ni mɔɔɔnu hin kɛɛ, xɔ
duunyɛnu. 13 A kenbereke vir xo yi,
hakumiye dukɛɪ, xɔ xɛ xɔa sanrke
giraari.*

Nyelye sanke dɔwɔ ɛɛbiwri fɛw. Xɔ ha dɔwnyebwoɔ ɛɛbiw kpeeta kpeeta.

Lɔxɔ nu Nyelye sanke fɛw xe mɔ xɔ bɛnni xɔ xe dukɔti. Bɛke ɔ xɔ tuti? Xɔgumɔ Nyelye xe 'pɔre Nyelye.

ɪ ni mulangi diyaa. Ɛɛ yee mulangi woyaka, ɪy gbɔɔza dɔnkuti keyaka ɔ. Nyelye a sa 'lepuu fɛw boko tanɪ wa. Nyelye tɛnni dɔwɔ haɛ ɪɛ wɛ gɪxɛɛmɔ fɛw dɪkɛ nanɪwakanɔ. Xɔgumɔ Nyelye xe 'pɔre Nyelye.

Lɛɛ bɛke ɔ xɔ tuti Nyelye ɔ sanke dɔwɔ? Xɔ sankeyɔ bi kooti. Nyelye tɛnni dɔwɔ xɔ saw nyubɔ nu xɔ kpeny xɔ giloza xɔnaay sanke dɪkɛ. Nyelye xɔ sankeyɔ xɔ habi, xɔ mɔ xɔ kɛrɛ xɔ vɪr xɔ xe kori.

Bɛke ɔ xɔ tuti Nyelye ɔ sanke dɔwnyebwo? ɪ gbɔɔza kumaan ɔ dan Nyelye a xɔ gbɔɔ xɔnaa tɛnni xɔa dɪɔ xɔati ya?

ɪ gbɔɔza mɔɔ ɔ xɔ 'pɪnni ya? Kpey, Nyelye a nunu tɔgbɔrwɔ mu bɛɛnhun ɪɛ

kumaan dameε yi. Nyelye a nyuw dulɔ yi. Nyelye tenni dɔwnyeɓwo ɛ haɓi, xɔa keyaka ɛ xɔa kori lo xɔ tuti.

Nyelye sa xɔɔ guɓɓemukeyyɔɔ hinɔ ɛ bu wooyo ɛnu mɔnnu.

Lɔɔɔ nu Nyelye xe few gownaari isi xɔ keɛ. Ŋmɔɓɓiyɛ a isi ti yi. Xubu ɛ hayɓmɔɓu a isi fa duu mɔ xɔ daa yi. Dɔwnyeɓwo a isi ti hin nuɓu kwalaxɔ nu maa ku yi. Dɔwnyeɓwoo a isinu nyenbaka yi. Giye giye few isi xɔ du, xɔgumɔ Nyelye du. Xɔa maa xe giɓmɔɓiyɛ yi. Lɔɔɔ nu xɔ xe few du.

4. Nake giraɓa xe giraɓa, ɛ funye ɛ patu hin a sankeε.

Duu Naari 1.14-19

Nyelye vir xɔ seer, xɔ la: gulazɔɔ, hingula nyelyeri ɛ karanpi sunye sunye few xɔa naa ɛ vani giraari ɛ dumaka ɛ finwri ɛ diwri few ti, 15 ɛ xɔɔ gulazɔɔ lo yinu gulawaka burkori. A xo yi xɔ xe mu gunnu. 16 A xɔ tenni

*gulazinko gbal nyo, loko nu gbal ko
la: ko-to giraari. A loko nu zel, ko la:
ko-to dumaka. Ko vir ko tenni patu ti.
17 A Nyelye tenni koko gulazinko, ko
sasi nyelyeri le hin maa gulake
burkoo. 18 Taniy to giraari le tani to
dumaka. Xokomu hin maa vani
gulawako le wurinbika. A ko ni kokonu
hin kere, ko duonyenu. 19 A
kenbereke vir xo yi, hakumiye dukeri,
a ko xe koo nake giraari.*

Nyelye sanke gira, le funye le patu. Ko
sankeyo koo sseranu kput. Anko lo maa xe
koko a kpo? Nyelye koo koo lo maa xe
koko. Ko maa xe loko nu ko kor.

Nyelye valandamko few. Nyelye fi bako nu
gira ti, bako nu funye ti, ko fi bako nu
patu ti; koo sikori dukoti Nyelye baaku
burkori. Nyelye valandamko few sitanakari.

Gira le funye le patu nu fi 'lekor, zu ko xe
koo gixelmu laa xe wor wa? Gaa tu

neereke wu du nyeltaari, xɔ xe vir wor xɔɔ dereenu. Laa zu?

A Nyelye gi mɔ xɔ xew gunbo few. Xɔ inkeyo fi nyeltaaxɔri xɔa panangballakanu. Gunnu lo, Nyelye gi mɔ xɔ xew gunbo few, lee mɔ xɔ xe panantɔse, xɔ maa xe loxɔ nu xɔ kor.

Nyelye sanke funye le patu le hinno dow xɔɔ 'pɔre tanaa diwri diwri few. Xɔ xe 'pɔre Nyelye, loxɔ nu xɔ xe few xe dow xɔa 'pɔrebo. Xɔa gownaari Nyelye sanke gixelemu few mɔ hin benni hin isi dike. Lee xɔxɔ few xɔgumɔ xɔ xe 'pɔre Nyelye.

Sinwri sinwri few, iy ni gira hab, i giloza Nyelye lo sankeye, xɔɔ lo xe vir xeye le xɔ hab le xeye le xɔ gba. Xɔ xeye mu le xɔxɔmu bi maa boo, le di, le dee.

Xɔ siye mu le xɔxɔmu bi dulo maa fu le gbala. Funye le patu lo i xe korsu lee gi gwasinye, ee dow patu, i xe gi sinxɔ nu i benni i kunde le sinxɔ nu i benni i kuti.

Nyelye sara xɔɔ gɪxɛlɛmɔs fɛw. Sɪnxɔ nu ɪ xɛ ni funyɛ lɛ patu, xɔ bɛnnɪ ɪ tundɛ lɛ bib anko ɪɔ sankɛyɔ lɛ xɛyɔ lɛ hɪn nu duw xɔɔ 'pɔrɛ tanaa sɪnwɪl fɛw. Xɔa xɛ Nyɛlxo nu xɛ kpaasa yi. Bɛɛ za xɔ duɔnnu Nyelye, xɔ bɛnnɪ gunbo xɛ mɔ hɪn bɛnnɪ hɪn xɛ.

Gɪraa, funyɛ lɛ patu, Nyelye sanke ɪsɪ hɪn kɛrɛ fɛw. Xɔ ɪsɪ xɔ duɔnnu Nyelye keyakarɪ. Xɔ du, a ɪxɔ nu xɔ xɛ xɛ fɛw du dukɔtɪ.

5. Tɔkɛ gɪraa xɛ ɔgɪxɛlɛmɔ lɛ limu hɪn a sankegɪraa.

Duu Naari 1.20-23

A Nyelye vir xɔ sɛɛr, xɔ la: ɔko zɛy gɪgonbolwaka san la miye 'pony lɛɛ bol, lɛ linferwo, hɪn-san burkori lɛ fer nyelyeri tɪ. 21 A gunnu xɔ tɛnnɪ ɔnamɔ nu gbala keyakarɪ lɛ ɪbbɔ nu xɛ bolwo, hɪn yi hɪn pu 'pony inu bol ɔko a mixo. A xɔ vir xɔ tɛnnɪ linferwo tawɔrɪ tawɔrɪ nu fero nyelyeri tɪ. A xɔ ni mɔɔnu hɪn kɛrɛ, xɔ duɔnyɛnu. 22

Xo hayo xaa keyako, xo la: i-kun le pu 'pony le kanrke naful-awo burkori le linferwo i-pu 'pony hinxo ti. 23 Xo law, kenbereke vir xo yi, hakumiye dukeri, xo xe toke giraaru.

Toke giraxori Nyelye kolle nafulawo le parwo xo la: hin kanti busanbo le we onamo. Mo Nyelye seer xaxo, nafulawo le parwo kanti busanbo le onamo isbiwri isbiwri few.

Nyelye sanke dukoti limu le gigonbo nu xe feren few. Xo sanke busanbo le limu isbiwri isbiwri few.

Gballo ti, tirpu ti. Banyo ti, buunbo ti, biru ti... Xo sanke busanbo le heen isi oko a miye, xo sanke limu le heenu feren nyelyeri.

Nyelye xaba tenten lo maa sanke busanbo le limu nu nono gon, nu maa kume ti bupo le hin tuniko.

I tunde le giloza Nyelye lo sanke busanbo le limu few. Xaa gugiyee le xaa pananga

balti wa xɔɔ namɔɔ hin a tanɪ aay ɪsɪ fa hinxɔ yi.

A zu ɪɔ xɔ xɛ Nyelye lo gi xɛ gulawaka, burxɔnywaka, nafulɔwɔ ɛ parɔ, dɪwɔ ɪsɪbiwri fɛw, patu, funye ɛ gɪraa, limu ɛ busanbɔ? Nyelye gi xɔɔ gɪxɛlemu xɛ fɛw. Xɔgumɔ Nyelye gi gɪye gɪye fɛw. Xɔ maa xɛ gɪxɔ nu xɔ kor xɔ xɛ fɛw.

6. Tɔtanɪkɛ gɪraa xɛ nama a sanɛgɪraa

Duu Naari 1. 24, 25

A Nyelye vir xɔ sɛɛr, xɔ la: burko zɛy, namɔ san isibiwri isibiwri, wuragɪxɛlemu ɛ haygɪxɛlemu ɛ gɪxɛlemu zutu nu fa burkori fɛw, hin-san. A xo yi xɔ xɛ mu gunnu. 25 Nyelye tɛnnɪ wuragɪxɛlemu ɛ haygɪxɛlemu ɛ gɪxɛlemu zutu nu burko, tawɔri tawɔri fɛw. A xɔ ni mɔɔnu hin kɛɛ, xɔ duunyɛnu.

Nanpoko ti dɪkɛ bia niyɔsi wa. Nyelye sankɛyɔ fɛw xɔa panangballakɔnu. Wɛ nyun a isi ti kpee a maa sankɛyɔ yi.

Gɔnnu gɔnnu Nyelye gbal! A mu Nyelye gi gɪyɛ gɪyɛ fɛw, xɔ sankɛ namɔ mɔ xɔ kor. Nanɪsɪbiw zu lɔ ɪ gi? Nyelye gi gɪyɛ gɪyɛ fɛw xɔxɔ lɔ xɛ xɔ maa xɔ tɛnnɪ namɔ ɪsɪbiwri ɪsɪbiwri 'pony.

4

Nyelye sanke Adan le Eva

Burko towami bɔɔɔ xɔ law le maa hɔɔɔ nyun

Mɔ Nyelye sanke namɔ few xɔ law, burko towami xɔ law le maa hɔɔɔ nyun.

ƐƐ kor ɪ gwa ɪ marukpɛɛ xɔ kay ɪ loo hayaa lo fi wɛ bääni saan, ɪ benni ɪ xeti gupoko le law lɛɛ gimu xɔ xɛw loo, laa zu?

Mɔɔ hun lo xɔ ɪɪ burko a gunri. Nyelye towami burkoo few xɔ saw nyun. Xɔa keyaka le xɔa kori lo xɔ tuti Nyelye lo towami burkoo few.

Filli nu Nyelye tu le sankenu nyun mu xa pɛɛɛnhun

Duu Naari 1. 26

Xɔ laalesi, xɔ la: bi-tenni nyun le a-tunibi le a-to busanbo nu mi xɔ le linferwo nu fero nyelyeri le wuranamɔ le haynamɔ le gixelemu zutu nu fa burkori ti.

Anbo lo i gbɔɔ Nyelye sɛɛnu sinxɔ nu xɔ la lɛɛ: bi tenni nyun mu bɛɛnhun? Xɔ xe Suwa Nyelye, Bii nu xe Nyelye le Tonreduwa nu xe Nyelye, hɛɛn loɔnu sɛɛnu hin a wɔw.

Nyelye gbɔɔ xɔ pir isibiixo nu xɔy xe tokpeny nyun. Nyelye pir le xɛɛn mu Nyelyee. Nyelye pir isibiixo nu xɔ sankɔnu nyun gaa gi mɔ xɔ kpeny xɔ pir isibiixo nu xɔ sankɔnu tonrebo, le gira, le funye, le patu, le burko le gixelemu nu burkoori fɛw.

Nyelye xe ta'lunkɛɛ. Xɔ gbal xɔ 'lunkɛ giye giye fɛw.

Nyun benni a san mu Nyelyee. Mo Nyelye kollebi baaku xa seberu xo la: xonaa xe tokpeny nyun mu Nyelyee, xa naa lo xe beke?

Bi giloza xa xe bi tɔgbɔɔnama lo tuni Nyelye yi, xɔlaawa Nyelye a nunu tɔgbɔɔnama wa.

Nyun a bakɔ nu tuni Nyelye xe bakɔ nu bɔa maa nunu hinbiye yi. Nyelye a Sɛera xe bullebi xɔɔ bakɔ nu bɔa maa nunu hinbiye wa, bi tonre.

1. Nyun a tonre.

A mu Nyelye nunu tonre, xo barsi xo lo tenni nyubɔ nu xo sa burkooɔi mo bo maa usunu tonre nu maa gi Nyelye, nu maa gbɔɔ mu Nyelye, le usunu fulli mu Nyelye. Nyelye unu kor nyun sɛerhɔnaanu. Xonu kor nyun xe xa boo baaku burkooɔi.

Namɔ a nunu tonre mu nyunhun yi.

Lɛɛ Nyelye pir le xe nyun mu Nyelye, xon fa xo barsi xo ha nyun tonre. Xɔɔɔmu ay

maa gbɔɔ ɛ ɛɛnu fulli mɔ Nyelye xe gbɔɔ
xɔ vɪr xɔ nɔnu fulli.

Mɔ Nyelye barsi xɔ ɔ ha nyun tonre, bi
maa kannike Nyelye a Sɛɛra ɛ kanɛɛ, ɛ vɪr
xɛnu ɔxɔ nu Nyelye ka. Nyelye ha tonre
nyun xɔɔɔmɔ a maa sɛɛnu ba wɛ nyun, ɛ
maa kor mɔ a ɛɔwɛɛnu, ɛ tɔɔnikɛɛ ɛ a
maa xe Nyelye a boo.

2. Nyun a gukorwo.

Nyelye xe tonre, xɔ nɔnu gukorwo dukɔti.
Xɔ xe kor, xɔ xe nyaasi, nyaaraka xe tuyɛ,
dukɔti xɔ nɔnu tobewaka ɛ keyaka.

A mɔ Nyelye nɔnu gukorwo, xɔ pɪr ɛ
sanke nyun ɛ a ɛɛnu gukorwo.

Mɔ ɪ fɛw, ɪ xe kor ɪ bɪɔɔ, laa zu? Lɛɛ ɪ kor ɪ
bɪɔɔ kor-i dukɔti ya? Xɔa sabaalɛnu yi!

3. Nyun a kori.

Nyelye a nɔnu tonre ɛ gukorwo hin a ba
yi. Xɔ nɔnu ɔxɔ nu xɔ kor dukɔti. Xɔ
maanɔ ɛ pɪr ɛ la: ɔxɔ ɔ xɛw, xɔ kay xɔa

xεw yi. Nyelye pir le xe nyun mɔɔɔ a maa
ɛɛɛ maa le pir ba gunbo bati dukɔti.

Nyelye nunu ɔɔɔ nu xɔ kor. Xɔ xe pir ɔɔɔ
nu xɔ xεw, sɛɛɛ nu Nyelye unu sanke
nyun, xɔ kor mɔ a maa pir mɔ xɔɔɔe pir.

Gboɔɔya nu ɛɛ Nyelye taari xe mɔ xɔ sanko
nyun mu Nyelye le a maa xe Nyelye a boo
baaku burkori. Nyun benni a xe Nyelye a
sunse baaku burkori.

Nyelye sanke xina le yira

Duu Naari.1.27

*A gunnu xɔ sanke nyun, a tunike. Xɔ
sankebo xina le yira.*

Duu naari 2.7

*A bi Filwa Nyelxo law, xɔ tu burko nu
xe puraa, xɔ maalenu nyun. Xɔ law,
xɔɔ feb ba mitiɔɔ. Xɔɔɔe xɔɔ nyunhun
maa a gbε, a xe nyun.*

Nyelye sanke tokpeny xina le tokpeny
yira. Mɔ bi yaw toon, biy korsɛ mɔ Nyelye
sanke yira. Nanaaku bi dowo mɔ Nyelye

sanke tokpeny xina. Xɔɔ xina a yiraxɔ lo Adan, xɔa naa xe xina.

Sinxɔ nu Nyelye tenni nyun a tɔgbɔrgixelemu few xɔ law, nyun a usnu goon yi. Ba tɔgbɔrwo a gixelemu isiti few lɛɛ a tuni nyupura xɔɔ sixɔri. Aa nu nmenni yi, xɔgumo ba bakɔ nu benni xɔ tuni Nyelye xɔa inɛenu tonyi. A isi fa mu hiin a yaa a dannu sinxɔ nu Nyelye feb ba mitiyɔ a miye a lo maa a xe nyungo goon nu maa gi Nyelye, lɛ korye, lɛ kan xɔa tennike.

Ankɔ lo usnu maa lɛ ha goon nyun a tɔgbɔrxɔ? Nyelye a nyubersebo usnu maa lɛ ha nyun a tɔgbɔrxɔ goon ya? Satan xɔ kay ba we tonre isiti lɛ maa ha nyun goon ya? Xɔ kay nyun usnu maa lɛ ha ba hitɔ goon bati ya?

Mɔ Nyelye feb tokpeny nyunhun a mitiyɔ, a gbanke gɔgon xɔɔ dereenu. A gow anu nmenni, a isi a xe nyun nu kanbey a vir a

Isi nu tɔgbɔrkanbeywaka. Nyenbaka a isi fa yi, pureke a isi fa hinɔ yi.

Adan xe tokpeny nyun, hun lo xe lo nu Nyelye sanke puraanu tanɩ tenten.

Nyelye a tenni nyubuun, nyubiri xɔ kay we isibiye kpee yi. Nyelye sanke xina le yura kput.

Adan xe nyun nyun few boɔ sorwo. Nyubuunbo yoo, nyubiribo yoo, a xe nyubo few boɔ sorwo. Bi few, bi guri tokpeny nyun.

Nyelye sanke nyun xɔ saansi mu burtɔsɛɛ

Duu Naari 1.28-30

A xɔ habɔ xa keyaka, xɔ la: i-kun le pu 'pony le kanrke burko le tɔye le tɔnu busanbo nu mi ɔko le linferwo nyelyeri le namɔ nu milo burkori few. 29 Xɔ kollebo, xɔ la: mi haw-i hayaxɔ nu nunu biye le dɩwnyebwo nu nunu biw few burkori. Hin a biw le hin a

*nyebwo loy xe i dulɔ, 30 le namɔ nu
fa burkori le linferwo le gixelemu zutu
le nama nama nu nunu nmeni burkori
few, mi hawwɔ hayaxɔ nu burkori le xɔ
xe hin a dulɔ. A gunnu xo yi xɔ xe mu.*

Mɔ Nyelye sankɛ tokpeny nyun xɔ law xɔ
isi xɔ duunyenu. Nyelye sɛɛɛnu Adan nu xe
tokpeny nyun, xɔ karanpu lɔxɔ nu a bɛnnu
a xe mɔ a xe Nyelye a sunsɛ burkori.
Nyelye sa burko le gixɔ nu ti burkooɛ few
xɔa doko Adan a nuwo.

Bɛkɛ lɔ xɔ tuti a Nyelye xɔaba lɔ maa ha
nyun bulaa le a isinu pananga burtitɛɛxɔɛ
le vur isinu maa burgixelemuɛ few?
Xɔgumɔ Nyelye lo sankɛ giye giye few. Xɔ
maa hayɛ lɔɔ nu xɔ kor.

Burkoo le gixelemu nu burkooɛ few, hin a
xe tonrebo xɔ kay punibo mu yi. Xɔa
xemuza tonrebo lo sankɛ burkoo yi.
Nyelye a hayɔ burkoo yi, a dukɔti hin a
nunu maa wɛ giyeri burkooɛ yi.

Χαχαξε nyun koro tu la waluri, xa benni wo haan bulaa. Nyun a nunu bulaa le tu la waluri le wo laa haan bulaa wa yi. Nyun a nunu bulaa le tu giye le yaa zey weebɔ tuye hunnu yi.

Nyelye xe giye giye few xa sankese. Mɔxɔmu burkoo le gixɔ nu ti burkooi few xe Nyelye angɔ. Χαχ lo xe pir lo nu xa kor xa ha burkoo. A nyun lo xa haye. Nyelye xe ta'lunkese, xa vir xa to xɔati.

Loxo nu Nyelye tenni few kere

Duu Naari 1.31

A Nyelye dow gixelemu nu xa sankε few, xa ni mɔxɔmu hin kere, a xa duunyenu. A kenbereke yi, hakumiye dukeri xa xe xa tɔtanike giraari.

A mɔ Nyelye kere zeynabale, loxo nu xa xe xe few nanpi, xa vir xa kere.

Nyelye a nyubersebo isi nyeltaari hin lo nu korsu Nyelye sinxo nu xɔnu tenni burkoo le sinxo nu xɔnu sankε nyun. Χα duunyɔnu,

hinnu lolle Nyelxo nu xe giye giye few xa sankese xa gbalga le xa keyaka.

Satan le tonrenmɔpu nu fa burkooori heenu kɔrsi dukoti. A ɪ gbɔɔza xo duunyɔnu xo sɔxɔri ya? ɪ gbɔɔza hin lolle hin punkenu Nyelye ya?

Nyelye laale lɔxo nu xo pir le xe few

Duu Naari 2.1

Mɔxo lɔxo nyelye le burko le hin a gixelemu few san hin law.

Lɔxo nu Nyelye pir xo la: xɔnaa xew xa xe duyesi gbityi. Xo gow boona, xo xe laale kɔkɔ. Xa xe gbanke xa gbɔɔya le la: mɔxɔmu mi xe we giye kpee yi.

We giye, xo kay tonre a maa kon Nyelye xe lɔxo nu xo pir xo la: xɔnaa xew yi. Nyun tanɪ a ti a maa kon Nyelye xe lɔxo nu xo pir le xe yi.

Satan a maa kon Nyelye xe lɔxo nu xo pir le xe yi. Nyelye gbal xo 'lɔnke giye giye few.

ԼԾԽ ՆՍ ԽԿ ըԻՐ ԼԵ ԽԵ ԽԿԿ ԼԾ ԽԿ ԽԵ ԽԵ կրօկրօ.
ՄԾԽԾՆՍ Nyelye ԽԿԿ sa ԽԿԿ nyelyaa gyyery,
by maa dankena ԼԵ giloza ԽԿԿ ԽԵԿԵ.

***ՄԾ Nyelye gow booxo nu ԽԵ
sankex, ԽԿԿ tonyorke giraxori ԽԿ
ymenni***

Duu Naari 2.2, 3

*ՄԾԾՆՍ Nyelye law booxo nu ԽԿ ԽԵ
few, ԽԿԿ tonyorke giraxori byby, a
Nyelye in ԽԿԿ giraxori, ԽԿ ymeni. 3 ԽԿ
tu ԽԿԿ tonyorke girax, ԽԿ ԽԵԿԵ
girkeyaka, ԽԿԿ giraa deny, ՄԾԾՆՍ ԽԿԿ
suxori ԽԿ ymeni booxo nu ԽԿ law few.*

A ի gbyczza Nyelye fala falaaw ԽԿԿԿ ԼԾ ԽԵ
ԽԿ ymenni ya?

Kpey, Nyelye a ԽԵ fala yi, dekumaan a ԽԵ
dange ny beenhun yi. Nyelye ԽԵ tonre. ԽԿ
ԽԵ ԽԿԿ tanak ԿԻՆՎԻ few. ՏԻՆԽԿ ՆՍ ԽԿ sanke
burkoo ԼԵ daa ՄԾԾԿ hun ԼԾ ԽԿ fa ԿԿ. Nyelye
a ԽԵ gbanke dıke kpee yi.

Nyelye xɔɔ ɲmenni sankexɔɔɔ, xɔgumɔ xɔ
nɪ boona nu xɔ pɪr xɔ la: xɔnaa xɛw, xɔ
laalɛɛ xɔ law.

Nyelye tɛnnɪ daansukpɛɛ xɔ sami Adan

Duu Naari 2.7, 8

*A bi Filwa Nyelxo law, xɔ tu burko nu
xɛ pɔraa, xɔ maalɛnu nyun. Xɔ law,
xɔɔ feb ba mitɪɔɔ. Xɔɔxɛ xɔɔ nyunhun
maa a gbɛ, a xɛ nyun. 8 Mɔɔ xɔ law, bi
Filwa Nyelye kper bääni bakɔ nu bɔ
xɛ bullɛ Eden nu fi girahab boko, xɔ
sami nyun nu xɔ maalɛ.*

A mu Nyelye kor Adan gbuna, xɔ tɛnnɪ
daansukpɛ keyaka xɔ sawɛɛ.

l gi wɛ nyun ɪ hɪnxɔ nu gwa daansukpɛɛ
xɔ kay loo a ha wɛ nyun ya? Halɛ xɔɔxɛ wɛ
nyubɔ xɛ xɛ mu, xɔa sabaalɛnu yi, xɔgumɔ
ɔɔɔ nu bɔ xɛ gwayɔ ha xɛ nyubɔ nu bɔ
kor keyakarɪ. Nyelye kor Adan, xɔɔɔ ɔ xɔ
tuti xɔ tɛnnɪ daansukpɛ keyaka xɔ haan.

Nyelye lo sanke nyun, xɔ nunu bulaa le saan bako nu xɔ kor few, le vir kollee nu lɔxɔ nu xɔ kor a xe.

Lɔxɔ nu fa few burkooɾi xe Nyelye angɔ. Mɔxɔmu, xɔ nunu bulaa le xebuɾu lɔxɔ nu xɔ kor, xɔ nunu bulaa dukɔti le xeru gixelemu nu xɔ sanke few lɔxɔ nu xɔ kor.

Nyelye lo xe pananse fulliwaa gixelemuru few. Nyun a fa a 'lunke Nyelye yi. Lee mɔ Nyelye keɛ, xɔ korbi, xɔa xe xebuɾu ŋmanyɛ yi, xɔa xeru gixelemu nu xɔ sanke ŋmanyɛ yi.

Nyelye kolle Adan xɔ la: anu dow daansukpɛɛxɔ, lee xɔa xe boo gballaka lɔ Adanhun isinu yi, xɔgumu hayŋmɔpu a isi daansukpɛɛxɔ a mixo yi, xɔ isi xɔ keɛ. Gbitɔlɔmu xɔ kay we kpilinbo a istɩ le du diwnyebwoo yi.

Nyelye karanpi Adan dıwɔ nu xɔ sa mi bäänii xɔa mixo hun a gun

Duu Naari 2.9

A xɔ xe dıwɔ tawɔri tawɔri nu kere hinbiyeri le hun a nyebwo duun, hin fu bääniri. Xɔ sa mi tagodiyaxɔ bäänii a sundekere le filidiyaa nu xe karanpi keyaka le gıkaa.

Keyaka le ηmɔpiye a giye a diyaa

Mɔ Nyelye sa Adan daansukpreexo a mixo, xɔa haan bulaa le a pir lɔxɔ nu a benni a xe le lɔxɔ nu a benni a xe wa ya yi.

Nyelye sɛernu Adan xɔ kollee lɔxɔ nu a benni a xe. Xɔɔ Nyeltanakɔ lɔ fa daa kpokpo. Xɔa xe zeybi bi pir lɔxɔ nu bi benni bi xe le lɔxɔ nu bia benni bi xe wa ya yi.

Nyelye habi xɔa Sɛera le xɔɔɔmɔ bi maa gi lɔxɔ nu xɔ kor le lɔxɔ nu xɔa kor yi.

Duu Naari 2.16, 17

Χολο kolle Adan, xο la: wυ maa munde dλω fεw a nyebwaka, lεε an munde filidiyaxο nu xε karanpi keyaka lε gika a nyebwaka yi. Gaa mundeke we surwo, wuy pu.

Nyelye kolle Adan xο la: a maa munde dλω fεw hin nyebwo lεε diyaa tanι a mu laa maa munde wa. Aa benni a munde diyaxο nu bo xε bulle keyaka lε ημοριγε a giye xοa nyebwaka yi.

Adan a ισινυ ημοριγε a gbωya gberi yi, xοgumo lοxο nu Nyelye haan fεw xε keyaka.

Χωxε Adan kay Nyelye a tennikanga a bo munde keyaka lε ημοριγε a giye a diyaa a nyebwaka, mu a waarο lε ισι fa goon Nyelbalε. Sinxο nu ay mundeke, ay gi lοxο nu kεε lε vιr gi nu lοxο nu ημορι. Hυn kay Nyelye a tennikanga, pureke lε vannina bo ay woonu Nyelye.

Piireke xe siriye Nyelyeri xa fɔra

Duu Naari 2.17

*an munde filidiyaxɔ nu xe karanpi
keyaka le gikaa a nyebwaka yi. Gaa
mundeke we surwo, woy pu.*

Laa dannu xaɔ sɔxɔri, gixelemukeyyɔ ɔ
Adan den kput, xɔgumɔ Nyelye xenu haan
sinwri few ɔxɔ nu a benni a woo. Nyelye
kpeny xa kollee, xaɔxe a pir le isi fa
Nyelbaɛ, le siri xaɔ tennikeri leɛ munde
nyebwakɔ nu xa komee, xaɔn fa ay gi ɔxɔ
nu nmɔpi: ay pu.

Beke ɔ Nyelye unu ka sinxɔ nu xa kolle
Adan xa la: ay pu?

1. Vannina Nyelyenu.

l tundenɔ ɔxɔ nu dan Satan le tonrebo nu
duweɛ sinxɔ nu hin xe killi ya? Hin woo
vannina Nyelyenu, hin bal Nyelye a kori,
hin a xe Nyelye a xinabo ti dan yi. Nyelye

siyo hun a boonabo nyeltaaxɔri xɔ lo tennu we bääninyowwa xɔ sasi ley sayɔ fi.

Nyelye kpeny xɔ kolle Adan, xɔ kollee xɔ la: huun xe aa duw xɔa 'pɔreboɔ wa, ay xe Nyelye a xina yi. Ay xe Nyelye a nyaasise mu Satanhun. Xɔn fa Adany bal Nyelye a kori le vir isinu vannina le Nyelye. Ay pu. Ay fowri Nyelye.

2. Tɔgbɔrxɔ a vannina.

Giraxɔ nu Adan munde dɔwnyebwakɔ, xɔxɔ lo xɔy tuti ba tɔgbɔrnama loy pu.

Sinxɔ nu ɪ xe kper dɔwɔ, dɔwɔ a xe xɔny xɔɔ dereenu wa, laa zu? Dɔyaxɔ xe isi wu la: boɔa kperye tonyi. Lee mɔ xɔ kpil xɔa naxɔri, xɔa maa woo loxɔ nu xɔ benni xɔ woo lee isi fa goon yi.

Sinxɔ nu Nyelye sanke Adan, aa xe gɔgon xɔɔ sɔxɔri yi. Ba tɔgbɔrxɔ isi xɔ tunu nyupura a tɔgbɔrwɔ. Xɔa koorikeri Nyelye feb goon ba mitɔyɔ a miye. Sinxɔ nu Nyelye feb Adan a tɔgbɔrxɔ, tonre lo xɔ

haan xɔɔ sɪxɔɪ. Nyun nyun few nunu tonre.

Tɔgbɔɔwɔ xɛ tonre a yɔɔ. Tonree lo xɛ san tɔgbɔɔxɔɪ. Nyelye kolle Adan xɔ la: huun sirihɪnaaru a lo munde fulligi diyaxɔ, ay woo vannɪna Nyelyenu. Adan a tɔgbɔɔwɔ bɛnnɪ xɔ pu dukɔti. Ba tonre huuny san tɔgbɔɔxɔɪ wɛ giraaru.

3. Vannɪna tusi daaxɔ a mixo.

Xɔa lawnaa, xɔɔxɛ Adan siri Nyelye a tennikeri, ba tɔgbɔɔxɔy pu, lɛɛ ay yaa bääninyowwa nu Nyelye tɛnnɪ xɔ saw Satan lɛ tonrebo nu duwɛɛ. Adan a 'pakɔɔ yi xɛ 'pawtusiye.

Nyelye dow Adan benni a isinu yira le anu dankeeri le xe ba marse

Duu Naari 2.18

*A bi Filwa Nyelye law, xo la: xca
benni nyun isi baba wa. Mi koro tenni
ba weε nu maa dankeeri.*

Nyelxo nu xe ba sankese, xo gi lɔxɔ nu isi
xo bennunu keyakari. Nyelye kor Adan,
xɔnu kor xo duɔnnu Adan dukɔti. Nyelye
giloza xɔxε Adan fa baba, ba duɔnwakɔ
nu ay woo xɔy lun. A mɔ Nyelye kor Adan,
xo waar giɔxɔ nu keεweεnu keyakari.

Nyelye sanke Eva Adan a ηmemikpalakɔri

Duu Naari 2.21, 22

*Xɔlɔxε bi Filwa Nyelxo xe, a nyunhun
deε a pa keyakari. A xo si ba
ηmemikpalaka tani, xɔlɔ vir xo banti
xca tekɔ. 22 Xo tu xɔx ηmemikpalakɔ,*

*χὼ tenninu yira. Χὼ yaa χὼ karanpu
nyunhun.*

Nyelye χαβα χαχ ἰ maa χε χαχ. Χὼ gi
γιε few, χὼ vlr χὼ maa χενῦ ἰχὼ nu χὼ kor
few.

Χαχε nyun nu kor-i ha-ι boonyagιε,
boonyagιχὼ nu χαny, ιy sayεσι keyakarι ya?

Nyelye ha Adan yira, χὼ ἰ nu χaan mὼ a
dowowee keyakarι, ιε koree keyakarι.

5

Adan Iε Eva kay Nyelye a tennike a kanga

Satan yeke kpankpoo a tɔgɔkɔ Iεε maa fulake Eva

Adan Iε Eva isi daansukpɛɛɛɔ a mixo. Lɔɔɔ nu bɔ nyuw fɛw bɔ isikenu. Nyelye isi xɔ xɛ bɔɔ xina. Xɔ korbo xɔɔ sɔxɔri a xɔ dɔɔnbɔnu dukɔti.

Lεε, ι tundenu Satan nu xɛ Nyelye a nyaasisɛgballaa ya? Satan ni mɔ Nyelye sanke nyun. A giloza Nyelye kor Adan Iε Eva guɔnnu. Satan ni dukɔti mɔ Nyelye xɛ Adan burko a tɔsɛ Iε gɔxɛɛmu nu burkoori fɛw. Satan giloza Nyelye kpeny xɔ kolle Adan a sa dɛw filligidiyaxɔ a gunri. A mɔ Satan nyaasi Nyelye, a pir Iε puta xina Iε yura nu Nyelxo sanke. Xɔn fa Satan pir Iε

kɔrsɪ Adan lɛ Eva, lɛ fulakɛbɔ lɛɛ maa putabɔ.

Duu Naari 3.1

A kpankpoo lo isi a gi filli a 'linkɛ haynamɔ nu Nyelye sankɛ fɛw. A yaa, a bib yɪraa, a la: gunnu lɔ Nyelye kolle-i, xɔ la: ia-xɛ munde diwnyebwo nu fa bääniɪ fɛw wa ya?

Xɔa xɛ kpankpo wara lɔ sɛɛrnu Eva mɔɔ yi. Satan yeke kpankpoo a tɔgɔkɔ lɛɛ maa fulakɛ Eva. Satanhun tu kpankpoo a tɔgɔkɔ, xɔgumɔ a giloza kpankpoo lo Eva maa du tennike lɛ kannikɛ keyakarɪ, xɔgumɔ kpankpoo lo isi a gi fulli namɔɔrɪ fɛw.

Satan a zey a Eva giloza hun lɔ mi kpankpoo a tɔgɔkɔ a mixo a sɛɛrɔ wa. A xɔɔ Satantanaa lɔ fa daa dukɔti. Satan xɛ gbanke ba hitɔ lɛ buunkesi ba hitɔ lɛ xɔɔɔbmɔ nyubɔ a xɛ giloza hun lɔ fa a fulakɔbɔ lɛ gorobonu ba danyɔ lɛ putabɔ yi.

Ξε koro goro limu xɔ kay haynamɔ xɔ kay nanba danyenu, ι xε zey danyxɔ gbolingboo lε hin maa niye lε seyni ya? Kpey!

Mɔ Satan xε yi lε a sɛernu nyubɔ, aa xε zey bɔ giloza hinaa lɔ sɛerɔbɔnu yi.

Sinxɔ nu ι xenu kannike Nyelye a sɛera, Satan xenu sɛer-ιnu. A maa danya-ι dike lε ι lal bibxo nuu a kpoo ι hitɔ: beke lɔ xɔ tuti dike mi lɔ benni mi xaanri lɔxɔ nu Nyelye a Sɛera ka?

Dukɔti Satan xε duwri wε nyubɔ lεε xε-ι lε ι maa ηmawri kparyay nu Nyelye karanri-ι xɔa sɛberu. Wεebɔy dusti lεε kolle-ι lε la: sɛbe nu ι bullɔ Nyelye a Sɛera mɔɔ yoo, nyubuunbo gbɔɔyapɔ lɔ, bɔɔ lɔ sɛbewεε, ιa xε kannike xɔxɔ yi. Xɔa xε nyubuunbo lo sɛbewεε yi!

Satan gi fulli gunnu, binnisegballa lɔ. A xε for ba hitɔ, lε buunsi. Nyubɔ xε bɔa kannukɔ Nyelye a Sɛera wa, xɔ xε duunnu Satan keyakarɔ.

Satan kɔrsi Eva a fulakεε

Satan la: gunnu lo Nyelye kolle-i xɔ la: ia xε munde diwnyebwo nu fa bäänii fεw wa ya?

Satan lal xɔɔ bibxo Eva xɔɔ naan ba pεpεen gi xɔa dεε cɔ. Anu kor kɔrsu kɔrsu lεε maa fulakεε. Lɔxɔ nu Nyelye ka, xɔa damεε yi.

Duu Naari 3.2-5

A yɔraa kollee, a la lεε: bi xε munde diwnyebwo fεw. Lεε diyaxɔ nu fa bääni a sundεkɔ mɔɔ, Nyelye kollebi, xɔ la: bia-xε gbenri xɔa nyebwaka lε mundeke wa. Xalawa biy pu. 4 A kpankpohun kolle yɔraa, a la: 'an'an, xɔa mu wa. la maa pu besike lε besike yi. 5 Nyelye giza εε mundeke we surwo, iy peti lε tunike lε gi keyaka lε gikaa.

Lɔxɔ nu Nyelye ka Adan, Satan ηmakε. Satan kor la: loxɔ nu Nyelye kollebo xɔa xε kparyay yi. A ka Nyelye binnisε.

I tunde ɛ giloza Nyelye kolle Adan xɔ la: Gɪraxɔ nu wuy munde fullidiyaxɔ nu xɛ karanpi keyaka ɛ gɪkaa xɔa nyebwaka, wuy pu. Nyelye inu kolle kollo Adan ɛ Eva ɛ la: bɔy fowri Nyelxo nu habɔ gonxo.

Nyelye kollebo xɔ la: bɔɔ munde nyebwaka bɔy pu. Satan la: bɔay pu besɪ ɛ besɪ wa.

Ɛɛ ta gbɔɔyari, anko ɔ sɛɛr kparyay? Nyelye laa Satan?

Satan kor ɛ Eva siriri Nyelye mɔ hɪnaa siri Nyelye duu. A barɛɛnusi ɛ a munde diwnyebwakɔɔ.

Lɔxɔ nu kanbey, xɔ xɛ lɔxɔ nu Nyelye ka.

Adan ɛ Eva kan Nyelye a tennike laa Satan a tennike?

Ɛɛ Eva, beke ɔ ay xɛ bɔɔɔ? Ay pur ɛ kan Nyelye a tennike ya?

Duu Naari 3.6

A yira inu dow diwnyebwo, hin kerɛ hinbiyeri, a giza hɪny duun, hin maa

munde le maa petike nyun a-gi fili. A kpil tanu a munde. A law a hanu ba xina nu fa ba bakɔ, a hun mundeke ti.

Satan binnu a Eva dankenayee. A gbɔɔza kparyay lo Satan unu seerhinaa, a gbɔɔza hinaa maa gi guun mu Nyelyee. Adan giye keyakarɔ dɩke mo Nyelye la: aa xe munde xɔɔ dɩwnyebwakɔ yi, lee a lo kay dɩke Nyelye a tennike a kanga. Adan pur dɩke bati mo a sano Nyelye a nuuwo. Adan kay mo a haw tokpeny usinaa Nyelye a lo tu xɔɔ usinaa bati. Anu kor mo a xew bapɛɛn a tɔsɛ. Xɔa lawna a siriri Nyelye a lo kan Satan a tennike.

Guun nu dan Adan le Eva bakɔ bakɔ sunxɔ nu bo xe bakɔ killii

Duu Naari 3.7, 8

A bakɔ bakɔ, bo peti, bo gi fili, bo nu mɔɔnu bo fa kpɩnaboronto. A bo 'pɔr we sanbodyaa xɔa gusuwo gbala, bo here. 8 A hakumiye mɔɔnu giraxɔ

koro gba, geke nu haw felefele, a Nyelye yi xonu mil xa bääni a mixo. A mawu bo kan xa kre, xina le ba yira, bo yaa bo buunsi turuwo a miye.

Sinxa nu bo munde diwneyebwako, bo woo vannina Nyelyenu xko dereenu. Nyelye xe xe lako nu xo ka kpokpo. Xa xe gbanke dika kpee yi. Xaxa xo la: xanaay paanke loko nu kay xa 'porebo a duko, xa xe paani yi.

A mu Nyelye du xo vir xo nanri, xa maa taaleke isinusi wawu loko nu kay xa 'porebo yi. Xo nyaasi nmawu.

Mo Adan le Eva kay Nyelye a tennike a kanga, ba maa vir woo taaleke Nyelyenu mo bo isikenu duu yi. Ba isinu Nyelye danwa. Bo var bo sa bo hito Satan nu xe Nyelye a nyaasisegballaa ba boko, a mawu bo gbanke bo xe Nyelye a nyaasisebo dukoti.

Xaxa u xina fow-iri a lo maru u nyaasise nu koro huna ku-u, xko xinaa gbanke u

nyaasisε dukoti laa zu? Adan le Eva fowri Nyelye bo lo duw Satan; a mawamu, bo gbankε Nyelye a nyaasisεbo.

Gixelemu nu karanpu mo bo fowri Nyelye hen lo lobo:

1 Boko xebii boko torgoto a gunri lo kpeny hin gbankε. Sinxo nu boka kay Nyelye a tennike a kanga wa, bo isi kpinnaborontobo, lee xa nu kubo deen yi. Boko mo bo fowri Nyelye, bo gow boko woo gbawanyamu. Boko boko kpinnaborontoxo nu kubo deen.

2 Xa koorikeri, boko waar boti dke mo bo xew lee woo boko gixelemu korwo. Sinxo nu boka vannu Nyelye tonwa, Nyelye lo bo xe ber le xo habo loko nu bo nyuw few. Lee boko boko 'pe fulli dke mo bo xew boko gixelemu korwo. Bo xala gusuwo bo wakenu boko hito. Boka nu kanniri Nyelye le xo habo loko nu bo nyuw

few yi. Bɔnu kor bɔnaa xε bɔnaa tɔlati boo.

3 Wu dan, mɔ Nyelye yi lε kpannu Adan lε Eva, bɔ waar lε buunkesi bɔɔ hitɔ Nyelye a humanga. Sɪnxɔ nu bɔ ɪɪ bɔa vannɪnu Nyelye tonwa, bɔ ɪɪ bɔ kor Nyelye, xɔ xε vɪr duunbɔ dukɔti mɔ bɔ paarɔwɛnu. Lεε mɔ bɔ yi bɔ siri Nyelye a tennikori bɔ law, mɔ Nyelye yi, Adan lε Eva buunsi. Bɔɔ inbii gbankε Nyelye a humanga. Bɔɔ tennikaykanxɔ lɔ xɔ tuti bɔa xε Nyelye a xɪnabɔ ti dan yi.

4 Duu, sɪnxɔ Nyelye sanke Adan lε Eva, bɔ ɪɪnu gbɔɔya tanɔ lε Nyelye. Lεε bɔlɔ bɔɔ gbɔɔyabɔ baala baala. Bɔlɔ gbɔɔya tanɔ lɔ bɔ nuɪnu lε Satan. Bɔa maa gi Nyelye lε vɪr kan xɔa naa ti dan yi. Bɔa kor Nyelye ti dan yi, Satan lɔ kpeny bɔɔ toon bɔlɔ. Bɔlɔ Satan a boko lo bɔ ti.

5 A mɔ bɔ kay Nyelye a tenniko a kanxɔ, deen gorobo, bɔ vɪr bɔnu hɔb Nyelye. Killi, lε Nyelye a tennike a

kaykanga xε saru nyubo hɔbwo lε vir xεbo lε bo ηmaw Nyelye a bulaari. Sinxo nu Nyelye sanke Adan lε Eva wε giye a isi fa hinxo xo maa xεbo lε hɔbwo gorobo yi. Wε nama aa isi ti a maa xεbo ηmayse yi. Hinxo few lε gixelemu nu hinxo few isi hin kere keyakari. Nyenbaka lε pureke aa isi fa yi. Siryko Nyelyeri lo xε hɔbwo yee hinxo.

Nyun maa buunnusi Nyelye ya? Kphey! Sinxo nu Adan lε Eva inu di zaka lε buunsi diwo a sundeko, Nyelye nibo. Ay lo bi maa yaa a Nyelye lo aa fi wa? Nyelye valandamo few. Gulawaka xo kay wurinbike yoo hin a few xε tanu Nyelyenu.

Nyelye xε sεer kparyay kpokpo. Xo lo zey Satan, binnise lo hin. Gunnu lo Satan xε binnise, lεε dukoti a xε nyukuse. A fulake Adan lε Eva, a binni a habo, a korsibo. Lεε xoo hεen few bo pureke lo anu waar.

l sa dεw! Xoo Satantanaa lo fa daa. Aa kor u kannike Nyelye a sεera yi, xogumo a kor u leynu Nyelye kpokpo.

Nyelye bullε Adan

Duu Naari 3.9

*A bi Filwa Nyelye bullε xinaa, xɔ la:
ay lo wu ti?*

Sinxɔ nu Nyelye darri Adan le Eva daansukpreexɔ, boa zu bo turakeri bo paarɛnu yi. Nyelye lo bullεbo xɔati xɔ la: Adan, ay lo wu ti?

Nyelye kpeny xɔ gi bakɔ nu bo buunsi ya? Gunnu gunnu, xɔa sabaalenu yi, Nyelye kpeny xɔ ni Adan le Eva bakɔ bo isi bo buunsi.

Dukɔti, Nyelxo fa xɔ bullɔbi, hale xɔxɔe bia maa kan xɔa xeenlii deny mɔ xɔ usiri Adan taabo wa, xɔ bennu bi giloza xɔ fa xɔ bullɔbi. Zu lo Nyelye xe bullεbi daa?

Nyelye xe duwri gixelemu nu kirankεbi mɔɔ fεw lεε bullεbi.

Gurri fεw, sinxɔ nu i xe kɔrsi gixelemu nu fa hinxɔ, sinxɔ nu i xe kɔrsi loɔbo nu 'lekeri

nyeltaari, i tunde le giloza Nyelye bullɔ-ɪ, xɔ kor i kan xɔa tennike.

Nyelye a duwri Nyelye a Sɛɛra baba lɛɛ bullɛ-ɪ wa. Nyelye a Sɛɛra xɛ guun nu Nyelye nunu le sɛɛr-ɪ. Xɔ kanbey xɔ kasa mɔ i giw guun nu Nyelye sɛɛr-ɪ, le kan hun a naa le xaanri Nyelye.

***Adan le Eva nu kor bɔnaa
buunsi kpayɔ Nyelye a
humangari***

Duu Naari 3.10-13

*A xinaa kolleke, a la: mɔɔnu mi kan la
kpe, hɔbwo gowmi mɔɔnu mi fa
kpinaboronto, xɔɔxɛ mi yaa mi
buunsi. 11 A bi Filwa Nyelxo bibee,
xɔ la: zu lɔ wu xɛ, wulɔ giza wu
kpinaboronto? Wu munde
diwnyebwakɔ nu mi la: wua xɛ munde
wa ya? 12 A xinaa kolle Nyelxo, a la:
yiraa nu wu hamɪ, aa xɛ mi wɛɛ, hun lɔ
kptɪyɛ a hamɪ, a mi munde. 13 A
Nyelye bib yiraa, xɔ la: beke lɔ xɛ wu*

*xe mu? A yira kolleke ti, a la:
kpankpoo lo fulakemi, a mi kpilye mi
munde.*

Nyelye lal bibiye Adan le Eva xawawo bo
maa woo bulaa le de baanike, le gbanke
bo gbawap bo le maa sa tan Nyelyenu le
de le giloza bona xe nmanyse.

Nyelye sanke Adan. Xa koorikeri xo si
Adan a nmemikpalaka xo tennu Eva.
Nyelye lo to bo mo bo nyorke few. Xo
sanke bo le bo korye le kan xa tennike.

Adan saru banko Eva. Eva sayeri
kpankpoo. Xo naan Nyelye gi guun nu
'pinni few. Gye tan aa ti xo buunusi
Nyelye yi.

Sinxo nu bo xe la: nyun xe nmanyse, a xe
waar bulaa mo a sawru xo banko we
nyukpese. We siyeri bo xe paanke we
nyukpese, xogumo lo nu xe gunhun
sayahunri.

Guunu guunu bi maa fulake nyubo nu siw
bi kparyay le bo dankenari bi binnike, lee

bi maa fulake Nyelye le xo paanke we nyun kpee bi killibo a kooti ya? Kpɛy, Nyelye xe ni guun nu 'pɛnnu, xo gi beɛn tantan few bi kparyay. Nyun tanɪ aa ti a maa fulake Nyelye yi. Wua maa golenke Nyelye a paanke le xo worri we nyukpese yi.

Nyelye kpara xo sari kpankpoo

Duu Naari 3.14

A bi Filɪwa Nyelye kolle kpankpohun, xo la: dow, mɔɔnu wu xe xɔɔ, mi kparaw sawuri. Gaan laba, wuranamɔ le haynamɔ a sundekɛ, wuy bol burkori 'polongonu. La nufiyay 'pul dandafuruko kpokpokpo gurɔri few.

Nyelye kpara xo sari kpankpoo mɔ a zɛy Satan yeke ba tɔgɔkɔ a xenu ba boonanmɔri. Gaa welle kpankpoo isi-a-lɔ nu naw xo kay gbɛlɔ, bia gi wa. Nyelye aa kollebi xɔxɔ yi, lɛɛ bi giloza aa nu hal halɔ ba 'polongori sunxo nu Nyelye sankɛɛ yi,

bɔɔ Nyelye pɪr mɔ a halɔ halɔ ba
'polongori.

Nyelye giloza Satan lɔ duuri kpankpoo
anu sɛɛr sɪnxɔ nu anu kɔrsɪ Eva. Nyelye gi
lɔxɔ nu Satan lɛ ba tonreboo xɛ gbɔɔ fɛw.
Xɔ gi guun nu hɪn pɪr hɪn la: hɪnaay xɛ.
Hɪn aa maa buunkerisi wɛ glyɛ Nyelye yi.
Xɔy paankebɔ fɛw.

***Nyelye sati xɔa nɔfɪyaa xɔ la:
xɔnaay sun Suwse***

Sɪnxɔ nu Adan lɛ Eva kay Nyelye a tennike
a kanga bɔa ɪsɪ bɔ xɛ Nyelye a bɪpɔ tɪ dan
yi.

Lɛɛ wɛ glyɛ tanɪ aa ti xɔ maa Nyelye yi.
Nyelye xɛ sankɛsɛ nu xɛ panantɔsɛ. Nyelye
sa xɔa nɔfɪyaa mɔ xɔy sunnu Suwse nuy
maa Satan lɛ xatɪ ba maaxɔ a unmo nu a
gendenu nyubɔ hɪnxɔ fɛw.

Nyelye kolle kpankpoo xɔ la:

Duu Naari 3.15

Miy xe gaan le yira l-nyansi iwɔw le la hoopodimibo le yira a hoopodimibo bɔy nyansi bɔwɔw ti. Ba we hoobidimiy por la taa le beye le gaay dun bɔɔ nasɔɔla ti.

Suwseey nuɔlenu Satan le maahun, le Satanhun nuɔlenu Suwsee le xɛɛn a fotisi lɛɛ kpulɛɛri. Lɔɔ nu xɔ sati nufiyaxɔ xɔnaay sunnu benni a puta Satan, lɛɛ zey nyubɔ maa woo taalekexɔ nu bɔ usunu duu le Nyelye.

Bi kan 'pony Nyelye a gunri bi law. Bi giloza xɔ xe Nyelxo nu tusi. Xɔa nunu gowna yi. Xɔ xe panantɔse, xɔ xe gugise, xɔ valandamɔ few sitanakari, xɔ kanr kori le keyaka. Xɔ xe tonre. Bi kan dukɔti mɔ xɔ du xɔ vir xɔ nanri. Xɔ xe paanke lɔbɔ nu xe kayye le kaynu xɔa 'pɔrebɔ a dukɔ.

Xɔa koorikeri bi nɔw baaku bɔbɔ mɔ Nyelye xe nyaargi Nyelye xɔ vir xɔ xe sa

dew. Baaku lo bi tuunni ni xaxa. Xaxa balti wa xo maa zey Adan le Eva bo piti le yaa datusiyeri. Mo bo xe boko killii bo law, datusixo lo bo benni bo yaa ti, lee Nyelye sa xaa nufiyaa mo xoy habo Suwse nu yow le xati unmo nu Satan gendebonu le nyubo nu hinxo few, le sankabo Satan a dwoyakari le bo gbulenkeri Nyelye.

Nyelye ha Adan le Eva loxo nu bo nyow few. Xaa xemuza nyun lo za Nyelye habo panangari xoko gixelemu poko nu bo woo moko yi. Xoko lo hayoko xoti, xaa kori lo xo tuti, xaa keyaka lo xo tuti.

Sinxo nu Adan le Eva kay Nyelye, xo benni Nyelye tubori hunwo. Lee beke lo Nyelye xe? Xo tubo xoko dereenu xo yaanu datusiyeri ya? Kpey, xo sa xaa nufiyaa mo xoy habo Suwse nu yow le suwbo le bo bal nyääniko nu bo benni bo nyääni. Xaxo few xogumo xo xe nyaargi Nyelye le Nyelxo nu keke.

Nyelye kpara xɔ sari nyubɔ le burko

Duu Naari 3.16-19

A Nyelye kolle yɪraa bɔb, xɔ la: gaa tu 'polongo wuy falakenu. Gaay kumo, xɔy niwu gbuna le wulɔ kay kor la xɪna dike le la xɪnay vir xe la tɔse ti. 17-18 Xo kolle xɪnaa naaku, xɔ la: mɔɔnu wu kan la yɪra a tenike, wu kay wu munde gɪnyebwakɔ nu mi kongu duu, gaa lɔ xɔ tuti, a mi kparaw sari burko naaku. Xubu le xooma, hɪny fu la loxo naaku. Wuy gwa fala gbuna lee woo la lodulɔ gɪrɔri few. 19 Wuy peeni le 'pɔb zawsɪ lee di la dulɔ gɪrɔri gɪrɔri few le xɔ yaa huun laa dannu sinxɔ nu wu virɔ burko nu wu guti. Mi tenikunu burko duu le wuy vir xe burko ti.

Adan kan Eva a tennike ηmorekeri a lɔ kay mɔ a tundɔkɔwɛɛ lɔxɔ nu Nyelye kollee.

Χω maa dan we siyeri χω tuni xemoza bi wurasebo komobi kannike Nyelye a Σεera. Χω maa xe xinabo lo komo boo yirabo χω kay yirabo lo haw boo xinabo tebye le bo xaanri we gixelemu lee kay kparyay nu Nyelye a Σεera tuunike.

Χω maa xe suwapo lo kollo bipo le la: boo xe kannike Nyelye a σεera yi, χω kay bipo lo 'pew fulli lee kon boo suwa taabo Nyelye a Σεera a kannikee. Χωχω few χω xe Satan a boo. Satan fulake Eva, χωa koorikeri a tu Eva a fulakenu Adan.

l benni ι sa dew xolaawa Satan waaro bulaa le kon-i kannike Nyelye a Σεera nu xe kparyay, le law lee tu-ι le ι kpeny weebo toon le yaabonu wurinbike.

Beke loy dan χωχε dandese gow ba we dandese a 'pulepi a bo tu bulbii nu danyo bendε ba miye?

Εε kannuko Satan, ι xaanwri loxo nu a xe σεer, ι lo kay mo ι xaanwri Nyelye a Σεera, ιy tuni dandese. lay maa ni bulaxo nu

nanri, a dukoti lay maa ni Satan a danyo yi.

A xoxe i komo weebo kannike Nyelye a Sɛɛra, i tuni dandese nu gow ba we dandese a 'pulepi a bo tu bulaa. Eɛn nyoreko iy ɛlari Satan a danyo mɔɔnu Adan le Eva ɛlakɔri. A mo i nyoreko, iy woo nyäänitusixo.

Eɛ ni Adan le Eva wor Satan a danye a miye, bo kay Nyelye a tennike a kanga, xogumbo bo kan Satan a tennike. Xoxo lo xoxo tuti Nyelye lo pir xo kpara xo sari burko. Nyelye lo nu dow daansukprexo duu. Diwo a nu nyuw Adan boo gbuna hin lo gbala yi. Lee mo Adan xe ba killii, Nyelye kpara xo sari burkoo le mo hayɔmɔpu maa fu. Xoxo lo xe booxo kanbey.

Gɛɛɛɛmɔpu nu hinxo mo few fa Nyelye a tennikaykanxo lo xoxo tuti.

Puraa lo Nyelye bar burkori xo tenninu Adan. Sunxo nu Adan xe ba killii, Nyelye kollee xo la: ba togbɔwɔy pu le gbulenke

burkori. Sɪnxɔ nu Nyelye unu sanke Adan
le Eva, xa gbɔɔ mɔ xy zey bo piti yi. Lee
nanaku Adan le Eva bo benni bo piti,
xɔgumɔ bo kay Nyelye a tennike a kanga.
Xɔɔ bo xɔ tuti bi nyubɔ le nyubɔ hɪnxɔ few
bo xe piti.

Killi a penfɔreke xe pureke, xa xe
tɔgbɔrnama a pureke kput wa, lee xɔ xe
vannina Nyelyenu naaku le sɪnwɪ
kpokpo.

Duu Naari 3.20 A xɪnaa nu bo xe
bulle Adan ay law a bulle ba yira a
yiraxɔ Eva, mɔɔnu ay xe nyungobii few
burkori tɛna.

6

Kayen Ie Abel

Duu Naari 3.20

A xinaa nu bo xe bulle Adan ay law a bulle ba yura a yuraxo Eva, mawnu ay xe nyungobii few burkori tenna.

Eva lo xe tokpeny yura. A xe nyubundu few bo huna. Adan xe been few bi suwa. Hale xaxa bi togboto kpeeta kpeeta yoo, webo biinro, webo bamo, webo xwilo, lee i giloza xa gownaa, bi nunu sorwo tani Ie nawwo tani, Adan Ie Eva.

Adan leynu Nyelye, mo a kay xa tennike a kanga lo xo tuti. Mawnu ba hoopoo few benni bo piti. Nyubo few xe pu hinw hinw few, mo bo xe Adan a hoopoo xoxo xo tuti.

Nyelye kay gandɔ nu Adan le Eva tenni

Duu Naari 3.21

*A Nyelye tenni tɔgandɔ, xo yekebo
xina le ba yira.*

Sinxɔ nu Adan le Eva munde
diwnyebwakɔ nu Nyelye la bɔa xe yi
munde yi, bɔ lo ni mɔ bɔ
kpinnaborontobo, ɪ tundenɔ loxɔ nu bɔ xe
ya? Bɔ xala gusuwo bɔ tenni gandɔ.

Lɛɛ Nyelye a kor gandɔ nu Adan le Eva
tenni yi. Nyelye kay gandɔ nu bɔ tenni le
maa karanpibɔnu mɔ bɔa maa xe we giye
bɔɔti le maa kɛɛ Nyelye a humangari wa.

Nyelye aa maa dɛ loxɔ nu tenni nyubɔ
gbɔɔyapɔnu yi. Loxɔ nu tenni Nyelye
gbɔɔyari xɔɔ lo xɔ xe dɛ.

Nyun a maa duɔnnu Nyelye ba guxɛɛwo
lo xɔ tuti yi.

Nyelye ku namɔ xɔ ha hin a tɔwhun Adan Ie Eva

Nyelye lo kpenynu purekɔɔ burkooi.
Nyelye ku namɔ. Xɔɔ namɔɔ a tɔbɔ powsi.
Xɔa koorikeri Nyelye si hin a tɔwhun xɔ
ha Adan Ie Eva. Nyelye tundeke Adan Ie
Eva xɔn fa mɔ wu kayɔ Nyelye a tennike a
kanga xe yinu pureke hinxɔ.

Nyelye yeke Adan Ie Eva nantɔgandɔ.
Nyelye lo yekebo gandɔ nu xɔ tenni xɔati.

Nyelye ninni Adan Ie Eva daansukpreexɔ a mixo

Duu Naari 3.22-23

*Xɔ law, xɔ la: mɔɔnu xina tunibi
naaku, a gi keyaka Ie gikaa, xɔa benni
a munde tagodiyaxɔ a nyebwaka wa.
Huun mundeke we surwo, ay in fa
tusi kpokpokpo pukay. 23 Xɔlxɛ
Nyelye ninun Edenbääni a mixo Ie a-
yaa gwa burko nu a guti cɔ.*

Suwa Nyelye, Nyelxo nu xe Bii le Nyelxo nu xe Tonreduwa xoxo lo sser xoxo. Adan le Eva lo xoxo sseru.

Sinxo nu Nyelye sanke Adan le Eva, bwa gi ngoroye xe xoxo sioru yi. Loxo nu kere lo bo isi bo gi kput. Loxo nu Nyelye xe few xo habo isi xo kere. Loxo nu Nyelye la: bo xe few isi xo kere. Lee mo bo kay Nyelxo nu xe bwa sankesee xaa tennike a kanga bo law, bo ni mo we gixelumu ti hun ngoru. Bo ni mo we gixelumu aa kere yi.

Satan fulake Eva a hun gbowa fulligidiyaxo a nyebwako duun mundekoo. Mo Adan le Eva la: bwnaa munde dwnyebwako le law, bo gi deen le hobwa. Bolo bo gi mo gye few laa kere yi. Bo gi bolo mo we gixelumu ti hun ngoru.

Nyelye sa dwo nyor nu a guun nu kanbey Eden daansukpreexo a mixo, anko dwo lo? Anko dwnyebwaka lo Nyelye la: Adan le Eva bwa xe yi munde wa?

Nyelye sa tagodiyaxo daasukpɛɛxo a sundɛkɔɔ mo xo xemuza xɔa nyebwaka lo Adan le Eva nyuw bo 'lɪnkɛ. Nyelye nu kor bo munde tagodiyaxo a nyebwaka le xɔɔɔmo boɔa pitu yi. Nanaku mo bo kay Nyelye a tennike a kanga, Nyelye a maa de le bo munde tagodiyaxo a nyebwaka ti dan yi. A mo boɔa taalekenu Nyelye danwa, bo benni bo pitu tɔgbɔnamaru.

Mɔxɔmo, Nyelye nɪnni Adan nu xe been few bi suwa le Eva nu xe been few bi hina daansukpɛɛxo a mixo, xo dubo kpay le tagodiyaxo.

Sɪnxo nu Satan xe killi, Nyelye nɪnnu ba isɪnakɛya nu a isɪ ti duu nyeltaaxɔri. A nanaku, mo xo xemuza Nyelye nyaasi killi, Adan le Eva lo xo nɪnni boɔo daansukpɛɛxo a mixo.

Nyelye sa xɔa nyubɛrsɛbo nu bo xe bulle Seribinbo Edɛnbääni a yeena, le hɪnnu bɛr bulaxo nu yaw tagodiyaxɔri. Hɪn nuɔu zɔngɪbo nu xe tiw daanu.

Duu Naari 3.24

Mɔɔɔɔ xɔ nɪnɪn xɔ law, Nyelye sunnu xɔa gɪgonbo nu gu xɔa baka, hɪn-yaa ɪsɪ ɛdɛn a bääni a yeena. Hɪn nɪnu zɔngɪ nu xɛ tiw daanu. Hɪn bɛrɔ bulaxɔ nu yaw tagodiyaxɔ a baka.

Adan ɛ ɛva a maa vɪr gbulenke yi ɛ yi munde tagodiyaxɔ a nyebwaka ti dan yi.

Nyelye nyaasi siriyeke xɔa 'pɔrɛbɔrɪ. Xɔa maa dɛ ɛ ɪsɪnu ɪɔɔ nu kayɔ xɔa tennike a kanga yi.

Bɔa ɪsɪnu maa ɛ gɔlɛnkɛ Nyelye a nyubɛrsɛbɔɔ yi.

Nyelye aa gbankɛ yi. Xɔ xɛ nɪ, xɔ vɪr xɔ gi ɪɔɔɔ nu ɪ xɛ xɛ fɛw. Wɛ gɪyɛ aa ti xɔ maa dankɛrɪ nyɪn ɛ a buunsi Nyelye a humanga yi. Wua maa tiw Nyelye ɛ fulakɛyɛ yi. Wurɪnbike xɔ kay gulawaka yoo, hɪn a fɛw xɛ tanɪ Nyelye a humanga. Wɛ sɪnyɛ aa ti dɪkɛ bɔ la: ɪ leynu Nyelye a hinbu yi. Halɛ xɔ gi ɪ gbɔɔyabɔɔ nu mi ɪ miye kpayɔ.

Bɔ kun Kayen le Abel daansukpɛɛxɔ a osuko

Bi dow lɔxɔ nu dan Adan taabo daansukpɛɛxɔ a osuko.

Duu Naari 4.1-2

A Adan giti ba yira, aa tu 'polongo. A kun bixina a bulle ba yiraa Kayen. A la: bi Filwa Nyelye dankemiri, a mi maa mi tenni bii, a xe xina burkori. 2 A vɛr a tu 'polongo a kun Kayen a bula nu xe Abel. A mɔɔnu bɔ ɔɔ bɔ xe nyubɔ, Abel xe annɔ le tewu hin a panyɛ, a Kayen xe gwase.

Nyun nyun fɛw a tagon guri Nyelye. Nyelye lo ha-ɪ ɪ tagonxo.

Mɔ Adan le Eva xe killi Nyelye a humanga, Nyelye nɪnnɪbɔ daansukpɛɛxɔ xɔ du kpay le bɔ leynu tagodiyaxɔ.

Bɔ kun Kayen le Abel bɔ xe killisebo, xɔgumɔ bɔɔ sowa Adan xe killise. Bɔ kun Kayen le Abel daansukpɛɛxɔ a osuko, kpay

le tagodiyaxo, xogumbo boko suwa nu xe Adan hun isi daansukpreexo a osuko.

Adan a xe Kayen le Abel boko suwa boko ba yi, a xe nyun nyun few boko suwa. Adan xe u sorwo, a xe nyubuunbo dukoti boko sorwo. A moko mu, mo Adan kay Nyelye a tennike a kanga, a woo vannina Nyelyenu, sunxo nu bo kun nyun nyun few, a xe killise, a vanninanu le Nyelye, Satan gbanke xon fa boko suwa.

Kayen le Abel yaa le ha boko sulagilemu Nyelye

Duu Naari 4.3-4

A we surwo yi xo dan, a Kayen si ba dulɔ nu a gwa, a yaa a ha Nyelye. 4 A Abel dow ba gixelemufuso a tokpeny birɔ, a goro wɔw, a yaa a sula, a ha Nyelye le hun a pawonu.

Kayen le Abel dankena mu bo nyoreko bo giloza Nyelye fa, bo xaanyeri, a moko mu bo yaa le haye sulagile.

Nyelye kpeny xɔ kollebo lɔxɔ nu bɛnni bɔ
xɛ xɔ law bɔ lɔ gi mɔ bɔ pɪrɔ lɛ punkɛ
Nyelye

Kayɛn lɛ Abɛl aa ɪsɪnɔ maa lɛ yaari Nyelye
yi. Bɔ ɪsɪ bɔ xɛ killisebo. A Nyelye, xɔ
nyaasi killi. Bɔ ɪsɪ bɔ vannɪnɔ Nyelye. Killi
a sara xɔ kay ba fɔra lɔ xɛ pɪrɛkɛ. Bɔa
ɪsɪnɔ gɪxɔ nu bɔ maa ha Nyelye, nu xɛw
bɔɔ killi a sɔngɔ yi.

Lɛɛ Nyelye tɛnni wɛ bulaa xɔ habɔ mɔ bɔ
maa turakeri. Xɔa xɛ bulaxɔ nu nyun tɛnni
yi. Nyelye lo tɛnni xɔɔ bulaxɔ. Nyun tant a
ti a maa habɔ wɛ bulaa yi. Nyelye tɛnni
bulaa xɔ habɔ, mɔ xɔ korbo lo xɔ tuti.

Nyelye kollexo-lo Adan lɛ Eva lɔxɔ nu bɔ
bɛnni bɔ xɛ lɛɛ turakeri. Adan lɛ Eva kolle-
boolo dukɔti Kayɛn lɛ Abɛl lɔxɔ nu Nyelye
kabɔ xɔxɛ bɔ kor bɔnaa turakeri.

Nyelye kollebo xɔ la: bɔɔ kor bɔnaa
turahɪnaari, bɔ bɛnni bɔ yinu anna nu bɔ
haw Nyelye nu xɛ warɔgiyɛ. Bɔ bɛnni bɔ
kuun lɛ ba tɔbɔ maa powsi.

Nama a tɔɔ a maa fɔɔ bɔɔ killi a pɛngɛ wa. A bɛkɛ lɔ xɔ tuti Nyelye lo za bɔ ku annaa? Gunnu, lɛ xɔɔɔmɔ bɔ tundɛ lɛ giloza killi lo yinu pɛrɛkɛ.

Xɔɔxɛ bɔ dɛ mɔ bɔ xɛ killisebo, bɔ vɪr bɔ dɛ mɔ Nyelye xɔaba xɔɔ lɔ maa suwbo xɔɔ datusixori, xɔ bɛnnɪ bɔ yaanu anna lɛ kuun mɔ Nyelye kabɔ.

Nyelye dɛ Abɛl a sulaykɛ ya?

Duu Naari 4.4

A Abɛl dow ba gɪxɛmɔfuso a tokpeny bɪpɔ, a goro wɔw, a yaa a sula, a ha Nyelye lɛ hin a pawɔnu. A Nyelye dow Abɛl, xɔ duunyɛnu lɛ ba sulaykɔnu fɛw.

Abɛl yaanu ba annɔɔ a tanɪ mɔ sulagɪyɛɛ lɛ ha Nyelye. Annabii nu bɔ kun pura kungo lo a yaanu.

Abɛl ku annaa mɔ ba tɔɔ maa bolli. A ha annaa Nyelye lɛ ba pawɔɔ fɛw. Mɔ Abɛl xɛ xɔɔ, a karanpi Nyelye mɔ hinaa giloza

hinaa xe killise dukoti le mo Nyelye xaba
xaba lo maa suwhinaa datusixori.

Abel xaanri loxo nu Nyelye ka boko suwa
taabo, a xaanri moko Nyelyey sunnu
Suwse.

Abel a sulayko duonnu Nyelye ya? Nyelye
de Abel a guon ya? Aan, Abel a sulayko
duonnu Nyelye, xo de ba gon.

Nyelye de Kayen a sulayke ya?

Duu Naari 4.4-5

*...A Nyelye dow Abel, xo duonyenu le
ba sulaykonu few, 5 lee xo kay Kayen a
guon le ba dulkonu few ti. Xokoxe xo ku
Kayen a hunwo, aa suw ba humanga.*

Kayen si loxo nu a xe gwa a yaa a xe
sulagiyee le ha Nyelye. Lee Nyelye ay de ba
xoko sulagixo yi. Beke lo xe xo lo kayye?

Nyelye aa kor koro gixelemu nu gu
burkori wa? Kpey, xa xe xoko lo yi.

Kayen xe a lo xew killise a 'lunke Abel xoko
lo xe Nyelye kay ba sulayko ya? Kpey, xa

xe xaxo lo xo tuti Nyelye lo kayee yi. Kayen le Abel, bo kun bo nyoreko killisebo.

Nyelye kay Kayen le ba sulayko mo sunxo nu Kayen nu yiri Nyelye aa de mo huna xe killise yi. Xogumo a yiri Nyelye ba tlati yiiye, bareen a gbogyaronu, aa yi monu Nyelye ka yi.

Kayen a xaanri loxo nu Nyelye ka bo suwa taabo monu xo la: xonaay sunnu Suwse wa. Aa xaanri Nyelye yi. Aa xaanri bulaxo nu Nyelye karanabo dukoti yi. Xaxo lo xo tuti Nyelye lo kayee.

l tundu mo Nyelye kay gandoo nu Adan le Eva tenni ya? Beke lo xo tuti a Nyelye lo kay xo gandoo nu bo tenni? Xogumo Nyelye unu kor kollebo mo bo maa we giye xe lee nanri le duonu Nyelye wa.

Xo tanako lo xo usiri Kayen le Abel. Bo xe bo xaanri Nyelye, bo tu bulaxo nu xo karanabo le turakeri wa, Nyelye a maa de bo gun kpee yi.

Bɔɔ xe bɔa yaanu anna bɔ kuun a ba tɔbɔ bolli wa, Nyelye a maa de bɔɔ guun kpee yi.

Abel xaanri Nyelye, a tu bulaxɔ nu xɔ ka a zu a turakeri, dukɔti a Nyelye de ba gun.

Lɛɛ Kayen yaari Nyelye ba tɔlati yaa, dukɔti Nyelye kayɛɛ.

Kayen a hunwɔ gowee

Duu Naari 4.6-7

A Nyelye bib Kayen, xɔ la: bekelɔ xe a la hunwɔ kuwu, a wu suw la humanga mɔɔ? 7 Gaa dusi la hunwɔ la miye la humangay gula, xalawa gugikɔy tuni xoozengɛ nu fa la nunaari xo koro gowku. Xɔ benni wu maayɔ lɛ hin sey la nunaari.

Halɛ xɔɔxe Kayen kay mɔ a xaanwri Nyelye a lɔ pir lɛ xe ba tɔlati boo, Nyelye kor xɔnaa karanpu lɛ a kan. Xɔa kori lɛ xɔa dankɛɛ lɔ xɔ tuti xɔ lɔ sɛɛnu Kayen, mɔ xɔ

maa karanpu le a kan le tu bulkeyaka le zu turakeri.

Kayen kay Nyelye a tennike a kanga, a ku Abel

Duu Naari 4.8

A Kayen kay, a sɛɛrnu ba bula Abel, a la: zɛy bi-yaa loo. Mɔɔnu bɔ dan fi, a ɔɔ a gowe a kuun.

Kayen a hunwɔ gowee gbuna. Aa nu kor hɔnaa kan Nyelye a tennike yi. Satan a tennike lo anu kor hɔnaa kan mɔ bɔɔ suwa le bɔɔ hɔna xɛ sunxɔ nu bɔ isi daansukpɛɛxɔ a mixo.

Xɔ ŋmɔɔɔ mɔ wu kayɔ Nyelye a tennike a kanga. Xɔ xɛ yinu gunuwa le purekɛ kpokpo.

Ankɔ lo isi a kpeny Kayen a toon? Ankɔ a tennike lo Kayen isi a xɛ kan? Satan lo.

Duu Satan ku Kayen tɛɛna le Kayen ta suwa. A bɔnni a habɔ, a kollebo a la: iay pti yi. Lɔxɔ nu Satan nu kor xɛ Adan le

Ɛva bɔɔ pɪrɛkɛ, anu kor Kayen ku Abel. Satan xɛ nyukusɛ.

Satan nyaasi nyubɔ fɛw, a xɛnu bɪnnɪ lɛ a fulakɛ nyubɔ mɔ a maa yaabɪnu mɔ bɪ fɛw nyäänitusixo nu tɛnnɪ xɔ bɛrɔwɛɛ xɔa miye.

Nyelye si Kayen a kparyay

Duu Naari 4.9 *A Nyelye bulɛ Kayen xo bibee, xɔ la: la bula Abel ay? A la: maa gi wa. Mi xɛ mi bula a bɛrsɛ ya?*

Halɛ mɔ Nyelye lal xɔɔ bibxo dɪkɛ, xɔ kpeny xɔ giloza Kayen ku Abel. Sunxɔ nu anu kuun Nyelye nu. Nyelye valandamɔ fɛw. Xɔ gi guun guun fɛw.

Duu Naari 4.10-16

10 A Nyelye bibee, xɔ la: bɛkɛɔ wu xɛ mu xɔ xɛ? La bula a tɔɔɔ nu fa burkori, hɪn bullɔmɪ lɛ mi-si hɪn a pɛngɛ. 11 Burko nu kpal xo nin la bula nu wu ku ba tɔɔɔ, xɔ kparaw powkuri. 12 Xɔɔxɛ gaa gwa burko

naaku, xoy kongu xca keyaka. Wuy tuni naarhaykise, wuay woo baka isi wa. 13 A Kayen kolle Nyelxo, a la: 'pakɔ nu wu 'pawmi xɔ gbal xɔ kasamiri naaku. 14 Wu ninnimi daa burkeyaka a baka, xɔ benni mi yaa bunsɪ bakɔ nu la humanga a maa nimi wa. Miy tuni naarhaykise maay woo baka isiti wa. Nyun nu nimi naaku, ay kumi. 15 A Nyelye la: nyun nuy ku Kayen we surwo, boy min ba pemɔ le ku bɔɔ nyubɔ tantan tɔnyor. Xɔlxɛ Nyelye betike Kayen le nyun nu nun ay teb kuun wa. 16 A Kayen ɔɔ, a san Nyelye a humanga. A ɔɔ Edenhinxɔ a yaa Nɔdihinxɔ nu isi xca girahab boko. A yaa a isi fi le leynu Nyelye.

Kayen ti dɪkɛ aa kanɔ Nyelye a tennike yi. A fowri Nyelye a lɔ duwɔ Satan a bulaa. Kayen aa waarɔ dɪkɛ le de baanɪkɛ yi. A kay dɪkɛ mɔ a gbankɔ ba xɛbiie Nyelye a humangari le killi a gunri.

Kayen a hoopo a yallenu Nyelye yi. Burgixelemu nu bɔ nuw hinbiyenu heen lo Kayen a hoopo isi bɔ kor. Bɔa usunu himanga le kannikenu Nyelye le vir xenu loxo nu xo kor bɔ xe yi.

Duu Naari 4.17

Xɔlo Kayen to ba yira, bɔ dɛɛ wɔwɔri, aa tu 'polongo, a kun bixina bɔ bulleɛ Enɔki. A Kayen maale ba hinye, a tu ba bii a yiraxɔ a bulle xɔɔ bako Enɔki ti.

l dow ηmɔpɔxo nu siriyo Nyelye a tennikeri yinu burkooɔ xo law. Adan le Eva bɔɔ killii lo xo tuti bɔ kun bɔɔ hoopo killi a miye, bɔ xe nyubɔ nu vannunu Nyelye. Bɔa isi bɔ taalɛkenu Nyelye yi.

Bɔɔ tokpeny bii nu xe Kayen ku bɔɔ nyorke mu nu xe Abel. Kayen kay Nyelye, aa kor dɔke hinaa kannike xɔa Sɛera yi. Xɔa lawna xe: Kayen a bɔɔ le bɔɔ ta bɔɔ, bɔnu yalle mɔɔnu bɔ kor tantan few, bɔa nu kanu bulaxɔ nu Nyelye tenni yi. Bɔnu yalle bɔɔ tolati bullɔri nu ηmɔpɔri xɔgumɔ bɔa gi

Nyelye yi, bɔa gi kparyay yi. Satan lo kpeny bɔɔ toon le ba binnike.

Nyelye la! Seti a tu Abel a usina

Duu Naari 4.25

*A Adan le Eva bo vir bo kun we bixina.
A hinna bulle ba yiraxo Seti. A la:
mɔɔɔ Nyelye hamu bixina Abel a
pengɛ, xɔɔxɛ mi zaa mu.*

Daansukpreexo a mixo Nyelye sa xɔa nufiyaa mɔ xɔnaay sunno Suwse nuy maa Satan. Xɔɔ Suwsee benni a xe Abel ta usibiixo, xɔgumɔ a sa ba xaan Nyelyeri. Lee Satan xe Kayen aan ku Abel. Satan 'pe bulaa mɔɔ hiiin, mɔ a xew lee puta loxo nu Nyelye la xɔnaay xe, loxo nu xe mɔ xɔ la: xɔnaa sumɔno Suwse.

Loxo nu Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔ la xɔnaa xew, xɔ xe xeye kpokpo. Xɔa xe gbanke loxo nu Satan xe lo xɔ tuti yi. Nyelye ha Adan le Eva Seti, aan tu Abel a usina.

Seti sa ba xaan Nyelyeri mu Abelhun. Nyelye sa xaa nufiyaa mo Suwsey yi hunxo le xe Seti ta isibiixo. Xawawamu Suwsey gu Seti a hopoori.

***Xaan le Nyelpunkεε vir hun
gbulenke mo hun isi sinxo nu
Seti kun Enosi a law***

Duu Naari 4.26

A Seti kun ba bixina nu bo xe bulle Enosi. Xawaw sinxaru lo nyubo tuti Nyelfawreke, bonu faw Nyelye lee bulle xaa yiraxo.

Seti gbal a to yira. Ba yira kun bixina a bo duun Enosi.

Mo bo kun bii nuu, Seti a nyubo tundeni Nyelye, bo tunde bo giloza bona nyuw Nyelye. Bo gow bonu fun Nyelye mo xo maa de bo guun le bo turakeri.

l tundeni mawamu Abel xe a lo turaru Nyelye a lo funye xo de ban guun ya? Beke lo Abel yaanu mu sulagiyee a yaa a ha Nyelye?

Nyelye de Abel a guun le ba sulayko ya?
Nyelye de Abel a guun mo Abel de hinaa
xe killise lo xo tuti, a xaanri Nyelye a
nufisaaxo nu xe mo xoy sunnu Suwse,
dukoti a yaanu tobo nu Nyelye la: bo
doonu.

Moo hun lo Seti, le Enosi nu xe ba bixinaa
le boo isibiixo gow bonu turari Nyelye. Bo
turari Nyelye mooonu Abel turakeri. Bo
turari Nyelye xaannu, bo yaanu anna nu
bo benni bo ku le ba tobo bolli. Gunnu lo
Seti a pulsoebo sa boo xaan Nyelyeri, lee
nyupoko aa turari Nyelye yi. Burgixelamu
lo bonu waar. Mo bo vannunu Nyelye
kpokpo, xa xe gixo nu xe danbo yi.

7

Nowe a guun

Nyubɔ 'pany

Duu Naari 6.1

A mɔɔnu nyubɔ in fa burkori bɔ yi bɔ 'pany bɔ pu.

Le goke Adan a sanke sixɔri le yi damɔnu sixɔri nu guun nu 'pɔnni, diw danyɛ le bominyor towɔ bɔ 'pɔnni. Xɔ sixɔri Kayɛn bɔ ku Abel a law, xɔ woo diw dike 'pony. Xɔ sixɔri nyubɔ 'pany dike keyakarɔ. Nyubɔ nu isi burkooɔri isi bɔ pu keyakarɔ.

Le welleke lo isi xɔ duɔnnu nyupananga xɔ sixɔri. Yergun le yertɔɔ isi xɔ yekebo xɔa dɔɔyakarɔ. Le waar le gi mɔ bɔ xɛw le duɔnnu Nyelye, xɔ aa xɛ bɔ guun yi.

Nyelxo nu xe Tonreduwa nyubɔ le a saw nyubɔ

Nyelye ni xɔɔ nyubɔ killii. Xɔa kor killi, leɛ xɔ ɔ kor xɔɔ nyubɔɔ, xɔnu kor ɔ de baankɛ. Xɔnu kor ɔ gbankɛ ɔɔ gbɔɔbii, ɔ de le la: ɔnaa xe nmanyse, le gbulenke le xaanri Nyelye. Nyelxo nu xe Tonreduwa nu kollebo nmennikay ɔ de baankɛ le gbulenkeri Nyelye, leɛ ɔa nu de yi.

Duu Naari 6.3

A Nyelye la: geko nu mi ha nyun a xɔ xe tagon, xɔa maa isi ba miye kpokpokpo law kay danwa, mɔɔnu nyun a xe tusi wa, a xe gupirwaka. Xɔɔxe naaku ba diw ay 'lunkesi towtɔtanu yi.

Nyelye kollebo mɔ xɔa nuɔ sɛɛɔɔnu dan yi. Xɔ kollebo xɔ la: ɔɔ kay ɔ ti ɔ siri xɔa tennikeri, xɔy dɔɔɔɔ le ɔnu dɔw Satan le xɔ ɔy paankɛɔ dukɔti. Nyelye kollebo xɔ la: xɔnaay habɔ diw tootɔtanu.

Diw toototani a sundεke bɔɔ xe bɔa de baanike bɔ gbulenkeri Nyelye wa, xɔnaay paankεbɔ.

Nyelxo nu xe Tonreduwa sεεrɔbinu bi miw, xɔ xe duuri we nyubɔ dukɔti lε sεεrbinu. A mɔ hun lɔ Satanhun xe sεεrbinu dukɔti bi miw, xɔ xe dan we siyeri bi gbɔɔza we kwaan lɔ worbiri. Tonreduwa xe sεεrbinu lε la: duw la Nyelye a bulaa, sa la xaan Nyelyeri. Satan lε ba tonrenmɔpusu hen sεεr lε la: an xe kannike guun nu Nyelye sεεrɔ yi. An xe dusti ι filliwapɔ ta 'pɔrε yi.

Lεε εε kay mɔ ι kanɔ Nyelye a tennike lε xaanyeri, Nyelxo nu xe Tonreduwa nu unu sεεr-unu duu, xɔ maa dan we siyeri ιa kanɔ xɔa sεεra ti dan yi. Xɔa sεεra maa kay mɔ a barɔ unusi lε la: ι sa ι xaan Nyelyeri. Εε kay mɔ ι sawwenu tanι lε xaanri xɔa guun nu xɔ sεεr, xɔa sεεra maa hube mu dike gbuli, lεε zey unu duw ι tɔlati bulaa. Bɔlɔ sinxɔ nu iy pi, iy yaa datusixori lε woo vannina Nyelyenu kpokpo.

Migikaa nu 'pany le xɔ yaa toon

Duu Naari 6.5, 11-12

A Nyelye ni nyubɔ nu fa burkori few, mɔɔɔɔ ɔ xew gikaa. A gikaxɔ gbal, xɔ gballɔ lee satɩ lee dar. Gɩrɔri gɩrɔri few, nyun xe gbɔɔ gikaa lee xeye.

11 Xɔɔ sixɔri nyubɔ nu isi burko, ɔ gika ɔ tunɩ gɩputawaka. Wulayke kanr hinxɔ few. 12 Mɔɔɔɔ Nyelye xe dow burko xɔɔ sixɔri xɔ ni mɔɔɔɔ xɔ kanr gɩŋmɔpu xɔ puta.

Nyupananga gɔɔɩke ɔɔɔɔ dar toon ɔɔ killi a mixo. ɔɔ kay mɔ ɔɔ xaanwri Nyelye a Sɛera.

ɔɔ vɩr ɔɔ kay ɔɔɔti dɩke ɔɔɔɔ nu Nyelye xe sɛerɔɔ. ɔɔɔɔ nu isi xɔɔ nanpi Nyelye a humanga wa ɔɔɔ ɔɔ isi ɔɔɔ xɛbiiye. ɔɔ isi ɔɔɔɔ kper miw ɔɔɔ ɔɔwri le ɔɔ nyaasi wɛɛɔɔ. Sunwri few ɔɔɔ ɔɔ ɔɔ isi ɔɔ xɛnu wɩla. ɔɔ isi ɔɔ ɔɔmɔpi gɩnnɩ, ɔɔ xɛnu kutɩ ɔɔɔ. ɔɔ xɛnu bɩnnɩ le ɔɔ fulake ɔɔɔ

wɔw. Sɪnwɪ fɛw mɔɔ ɔ ɔ ɔ xɛnɔ undɛ ɔɔ
wɔw.

Nyɔn nyɔn fɛw xɛ killise, xɔgumɔ ɔ kunbi
killi a miye, bi leynu Nyelye.

ɔ maa buunkesi ɔɔ bunnɔkɔɔ, ɔɔ
ɲmansakɔɔ, ɔɔ yukoo ɛ ɔɔ nyukɔɔxɔ
nyubɔɔɪ, ɛɛ xɔɔ gɪxɛɛmɔɔ hɪn a tanɪ a ɪɪ
xɔ buunnusi Nyelye yi. Nyelye nɪ ɔɔ killii
fɛw.

l tundɛ ɛ giloza Nyelye xɛ nɪ gɪyɛ gɪyɛ fɛw
a xɔɔ ɔ xɛ kparyaysise dukɔɔɪ.

Nyelye pɪr ɛ pɔta hɪnxɔ

Duu Naari 6.6,7

*A xɔxɔ gɪrnɔ Nyelye, xɔ la: hɪnaa ɔ
baanɪɪ nyubɔɔ nɔ hɪna sanke burkori.
7 Xɔ la ɛɛ: naaku miy 'parabɔ mi
burtɪɛɛxɔɔɪ fɛw ɛ nangbalawɔ ɛ
nanzɪgɪtɔ nɔ fa burkori ɛ linferwo
nyelyeri, miy 'parakɔ fɛw ɛ powsi. Mu
ɔ baanɪkɔɔɪ fɛw.*

Nyubɔ yi bɔ gɪka miye bɔ pal bɔ kasa, a Tɔsɛ kpul a pɪr lɛ tunkebo, lɛ tunkenu gɪxɛlɛmɔ nu a sanke burkoori fɛw bɔɔ kooti. Nyelye kpeny xɔ kolle Adan lɛ Eva xɔ la: ɛɛ xɛ ia kan mɪ tennike wa, iy pɪti. Iy woo vannɪna lɛ mu. Bɔ kay Nyelye a tennike a kanga, a bɔ pɪti gunnu mɔ Nyelye zaa.

Bɔɔ Nowe a sɪyɛrɪ, Nyelye kolle nyubɔ xɔ la: ɛɛ xɛ ia kanɔ mɪ tennike wa, mɪy putɔ burkoo. I gbɔɔza Nyelyey xɛ lɔxɔ nu xɔ ka mɔɔ bɔɔ ya? Gunnu lɔ, Nyelye xɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ ka kpokpo.

Nyelye karanɪ Nowe mɔ xɔ kɛrɛ

Duu Naari 6.8-9

Xɔɔ sɪxɔrɪ, Nowe a guun lɔ duunnu Nyelye xɔaba. 9 A Nowe fa a nanɪ ba nyubɔ sundɛkɛ. A marrɪ Nyelye keyakarɪ.

Nyelye a kori lo xɔ tuti a wɛ nyun tanɪ ɪsɪ ti a xɔ gi ba nyaaraka xɔ kayhun ba tunkee.

Bɔ kun Nowe killi a miye, Satan a dɔɔyaka a miye, mu Adan a hoopoo fɛw. Xɔa xɛmuza suko lo bɛnnɪnu Nowe yi. A bɛnnɪ a woo paankɛɛ mu ba wɛɛbɔɔ dukɔti.

Lɛɛ Nowe turari Nyelye mu Abɛlhun, mu Sɛtu, mu Enɔku, gaa gi mɔ bɔɔ turakeri nantɔbɔnu mɔɔ lɔ a turakeri nantɔbɔnu. Nowe kan Nyelye a tennike. A dɛ baanɪkɛ, a xaanɪ Nyelye, a tu bulaxɔ nu Nyelye tɛnnɪ xɔati a zu a turakeri.

Nowe xaan a giloza Nyelye a Suwse nu xɔ la: xɔnaay sunnu, ay suwhɪnaa. Xɔ guri Nyelye a zawgiixo a xɔ 'yɛyɛyɛ, xɔ dɛ ba guun. Xɔ kanbɛy mɔ ɪ bɛnnɪ ɪ kan lɛ gi zawgiye a naa.

Zawgiye lɛ Nyelye a kɛyaka lo xɔ tuti Nowe woo suko. Xɔa bɛnnɪ a woo suko yi. Xɔa xɛmuza wɛ giyɛ lɔ a xɛ a Nyelye lo dankɛɛri yi. Nyelye a kɛyakɔ lɔ kput.

Nyelye ha Nowe 'pɔrɛbɔ

A mu nyubɔ ɲmanyɛ lɔ bɔ usɩ bɔ kor fɛw, bɔa nu kor bɔnaa gbankɛ bɔnaa gbɔɔyapɔ lɛɛ yiri Nyelye yi, xɔn fa Nyelye usɩnɩ xɔa gbɔɔya nu xɛ dɩkɛ burko fɛw xɔa tunkee.

Duu Naari 6.13-21

13 Nyelye kolle Nowe, xɔ la: mi koro nyubɔ law burkori. Bɔɔ lɔ xɔ tutɩ a burko kanr wulaykɛ naaku. Xɔlɔxɛ mi koro sibo fɛw. 14 Xɔ bɛnnɩ wu tɛnnɩ dakawgbala lɛ tu dɩyaxɔ nu nunu funwɔ xɔa isibiye tanɩ, lɛ tɛnɩkɛ satɩ yɔsɩbɔ hɩn-pu lɛ fɔl xɔa mixo neekenu lɛ xɔa korike fɛw tɩ. 16 Wuy dunpɩkɛ naw sanr lɛ kpal nunaa tanɩ ɲmemiyeri lɛ satɩ kotoɔo tanɩ xɔa titɛɛxɔ a ɲmemiyeri gberɩ. 17 A mi, miy xɛ ɔkɔ yi, ɔgbalaka 'pony lɛ ninke nyubɔ lɛ namɔ lɛ gɩxɔ nu fa goon burkori fɛw xo ɲmenu lɛ hɩn pu fɛw. 18 Lɛɛ zɛy gaa nu mɔɔ, miy xɛwɩ mi dumɩɛ. Wuy yee dakawhun lɛ la yira

*ƛe la bɪpɪxɪnabɔ ƛe bɔɔ yɪrabɔ. 19 Wuy
tu namɔ nu fa burkori fɛw tawɔri
tawɔri, saan ƛe hinna, saan ƛe hinna ƛe
hin yee wunu ƛe i woo hin tagon. 20
Miy xɛ namɔ fɛw hin-yi la baka.
Wuranamɔ ƛe haynamɔ ƛe nanzutu ƛe
linferwo, saan ƛe hinna, saan ƛe hinna
hin-yi la baka. Xɔɔɔmu hin ay tunke
wa. 21 Xɔ bɛnnɪ wu sasi dulɔ isibiwri
tawɔri tawɔri, gaan ƛe la nyubɔ ƛe
namɔ fɛw, i-woo xɔɔ dulɔ ƛɛɛ dɪ.*

Nyelye kolle Nowe xɔ la: xɔnaay zɛy
ɔgballaka yi ƛe saamɪ burkoo fɛw. Nyelye
kollee xɔ la: a tɛnnɪ gbowgballaka, ƛe
xɔɔɔmu ɪɔɔ nu xaanɪ Nyelye bɔ maa
woo suko mɔ bɔ fɛw.

Nowe bɛnnɪ a tɛnnɪ xɔɔ gbokoo mɔ
Nyelye kaan. Nowe bɛnnɪ a dɔw Nyelye a
'pɔɔɛbɔ. Gbokoo bɛnnɪ xɔ tɛnnɪ Nyelye a
fullɪnɔ. Nyelye karanɪ Nowe mɔ a bɛnnɪ a
tɛnnɪ xɔɔ gbowgballakɔ. Nowe aa ɪsɪnɔ
maa ƛe tɛnnɪ ba gboko mɔ a kor yi.

'Pɔrɛbɔ nu Nyelye ha Nowe gboko a tennikɔri, wɛ guun tanɪ ti hin kanbey mi kor ɪ sayɔ ɪ taari. Gbokoo ba nunayeewaa tanɪ lo a benni a isi. Nyun nyun few xɔ kay nama nama few nu maa a yee gboko a xɔɔ nunaahunri, huun bal Nyelye a kparyaysinaa. Gboko tanɪ tenten lo isi fa nu nyubɔ maa woonu suko Nyelye a hunwɔri, a dukɔti nuna tanɪ lo isi ti nu bɔ maa duuri lɛɛ yee xɔɔ gbokoo a mixo.

Nowe kan Nyelye a tennike

Duu Naari 6.22

A Nowe xɛ xɔɔ gunbɔ gunnu mɔɔnu Nyelye karanpiyɔhun few.

Nowe sa ba xaan Nyelyeri. A xaanri Nyelye, xɔɔ lo anu xaanti a giloza xɔɔ loy suwhinaa lɛ ban wurasebɔ ɔgballakɔ nu Nyelye la: xɔnaay sunnu xɔa siyeri. Nowe kan Nyelye a tennike, a tenni gbokoo mɔ Nyelye la: a tennikɛ.

Lɔxɔ nu Nyelye a Sɛɛra sɛɛr few xɛ kparyay. Halɛ mɔ Nowe a kpeny a gisi

gixɔ nu bɔ xε ka ɔyiwaka yi, a kay a xaanri Nyelye.

Nowe karanri nyubɔ hinxɔ fεw Nyelye a sεeraa gaa gi mɔ mu karanpuwεε ι mɔɔ. Nowe kollebo a la: Nyelye a kor bɔɔ xεbiɲmɔpuxɔ nuu wa, lεε Nyelyey sunnu ɔgballaka lε tunkenu burkoo lε gixɔ nu burkooori fεw. A kollebo a la: bɔɔ gbankε bɔɔ gbɔɔyabɔ, bɔ xaanri Nyelye, bɔ yee gboko nu Nyelye la: hɪnaa tennu xɔa miye, bɔy woo suko.

Nyubɔɔ a ɪnu kor bɔnaa tundεnu Nyelye a Sεera yi, lεε Tonreduwa ɪnu xεbɔri guun fεw mɔ bɔa maa paanɪ yi. Sɪnxɔ nu ι xε gbɔɔ lɔxɔ nu mɪ tundɔkɔ-ι, ι tundε lε giloza Tonreduwa lɔ xε xε-ι lε ι gbɔɔ lε maa xaanri Nyelye a Sεera.

Nowe a siyε a nyubɔ a nu kor bɔnaa kanu guun nu Nyelye sunnu Nowe yi. Xɔ ɪsɪ xɔ dɔunbɔnu sɪnxɔ nu bɔ ɪsɪ bɔɔ xɔɔ xεbiɲmɔpuxɔ a mixo, bɔa nu kor bɔnaa dε baantkε yi.

Nyelye kolle Nowe xɔ la: a yeke ba wurasebɔ le namɔ le limu gboko a mixo

Duu Naari 7.1-4

A Nyelye kolle Nowe, xɔ la: wu-yee dakaw le la wurasebɔ. Mi ni mɔɔnɔ wu kere laba la nyubɔ sundekɔ. 2 Wu-tu namɔ nu kere isibiwri few hun a saan le hinna, saan le hinna naw tɔnyor nuy xe namɔ 'pɔrwɔ le na isibiwri few le vir tu namɔ nu a maa xoo wa, saan le hinna naa tani, hun a isibiwri few nyor nyor. 3 Lee vir tu linferwo, saan le hinna, saan le hinna, isibiwri few hun a naw tɔnyor ti le hun ay tunke burkori yi. 4 Xɔ zey gurɔ tɔnyoor le mulɔ xe ɔkɔ yi hinxɔ few, gurɔ townyoor le hun a dumɔ few. Mly 'para gigonxo nu mi tenni burkori few.

Nyelye berɔ mɔ lɔ hinxɔ a nyubɔ kannukɔ xɔa sɛɛra, le de lɔxɔ nu xɔ xe ka, le xaanhinaari. Lee we giraari xɔy za: xɔ kere

mɔɔ. Mɩa maa bɛr dan yi. Lɔbɔ nu kayɔ mɔ
bɔ xaanwri Nyelye bɔy yaa datusiyeri mɔ
bɔ fɛw.

Mɔ gbokoo law, Nyelye kolle Nowe xɔ la:
a yeke ba nyubɔ fɛw lɛ namɔ nu xɔ si
gboko a mixo xɔ law ɔkɔɔ lɔ gow xɔnu yi.
Nowe dankɛna a giloza Nyelyey tunkebo
burkoo fɛw. A dankɛna a giloza hɩnaa lɛ
hɩnaa nyubɔ Nyelye lo maa suwbonaa.
Dukɔti a xɛ lɔxɔ Nyelye ka.

Nyelye banti gboko a nunaahun

Duu Naari 7.5-16

*A Nowe yaa, a xɛ gunbɔ nu Nyelye
karanpu fɛw.*

*6 A sɩnxɔ nu Nowe a dɩw dan
bomisanr, xɔɔ sɩxɔri lɔ ɔgbalakɔ yiti
burkori. 7 A Nowe lɛ ba yɩra lɛ ba
bɩpɩxɩnabɔ lɛ bɔɔ yɩrabɔ, bo yee
dakaw a mixo, bo woo bo leynu
ɔgbalakɔ. 8-9 A namɔ nu kɛrɛ lɛ lɔbɔ
nu bɔa xɛ xoo wa lɛ linferwo lɛ
nanzɩgɩtu, hin yi hɩn dan Nowe a*

dakaw a baka, saan le hinna, saan le hinna nyor nyor few, mawnu Nyelye seerye.

10 A tonyorke giraxo, wgbalako yiti gunnu deny. 11 Xaw duxo nu Nowe a diw danti bomisanr deny, xaw nyorke finxori, xaw 'poraw le tonyorke giraxori, tewo nu fa burko a mixo naturo hin kpala hin gu kaw kalori kalori few le nyelxo a tewo kpala nu pow kaw bako few ti. 12 Xaw kaw nu yi mu, xaw dan giro townyor le hin a dumo few.

13 A Nowe yee dakaw xaw giraxo nu bo ka, a yee le ba yira le ba birixinabo Sem le Kam le Yafeti le bow yirabo ti. 14 A haynamo le wuranamo le nanzutu le linferwo le gixelemu zutu, hin yee dakawhun few. 15 A giye giye few nu nmenu burkori, saan le hinna nyor nyor, hin yiri Nowe dakaw a baka. 16 Hin yee sanw le hinno, mawnu Nyelye kpeny xaw karanpi

*Nowe. Xɔ law a Nyelye lo banti nuna
Nowe a korikeri.*

Mɔ bɔ yee gboko a mixo bɔ law fɛw
Nyelye banti xɔa nunaahun.

Sɪnxɔ nu Nyelye banti gboko a nunaahun,
xɔ 'pɪnnɪ sɪnyɛ xɔ law. Nyelye aa kor hɪnaa
ha sɪnyɛ nyubɔ ɛ bɔ gbankɛnɔ bɔɔ
gbɔɔyabɔ ɛ xaan danwa.

Nyubɔ nu ɪsɪ osuko bɔllɛ, bɔ fula Nyelye
lɛɛ bɔa maa yee xɔɔ gbowgballakɔ a mixo
yi. Bɔa ɪsɪnɔ gɪxɔ nu maa dankeɔɔrɪ ɛ
bɔɔ woo suko yi. Lɔbɔ nu ɪsɪ gboko a
mixo woo bɔɔ tagon, xɔgumɔ Nyelye lo
bantɪbɔ xɔ sa mi.

Sɪnxɔ nu Nyelye nɪnnɪ Adan ɛ ɛva
daansukpɛɛxɔ a mixo, xɔ lɔ yaa xɔ sabɔ
kpay ɛ tagodɪyaxɔ, bɔ ɪsɪnɔ maa ɛ vɪr
gbulenke fi ya? Kpey, bɔa ɪsɪnɔ maa yi.

Sɪnxɔ nu Nyelyey vɪr pɪr ɛ paanke hɪnxɔ,
wɛ gɪyɛ aa ti xɔy maa dankeɔɔrɪ ɛ bɪ ley yi.

Lɔbɔ nu a isi gboko a mixo wa, Nyelye tunkebo few

Duu Naari 7.17, 21-23

A gunnu ɔkɔ yi gɪrɔ townyorhun. Xɔ kanrke burko, xɔ bir dakaw, xɔ ɔrkeɛ ɔtaalakarɪ. A dakaw unu taati langa langa langa.

21 A gɪxɛɛmu nu fa goon burkori, limu ɛ wuranamɔ ɛ haynamɔ ɛ nanzutu ɛ nyubɔ, hin pu few. 22 Gɪye gɪye nu nunu nmeni burkori xɔ pu few. 23 Gunnu ɔ Nyelye 'para gɪgonxo nu fa burkori few, nyubɔ yooo ɛ nangbalɔ ɛ nanzɪgɪtu ɛ linferwo yooo, hin tunke burkori few. Xɔɔ zey Nowe ɛ ɔbɔ nu a nunu dakaw a mixo bɔɔba.

Ɔkɔ pu xɔ kasa, xɔ yaa xɔ muranke gbɔwɔ nu susula. ɪ tundɛnu mɔɔnu burkoo isi sɪnxɔ nu Nyelye unu sankɛye ya? Xɔ isi wurinbike a miye, ɔkɔ ɔ isi xɔ suw bakɔ few. Nyorke gɪraxɔri, Nyelye

sanke nyelbirixo nu bi xe dow moko le
baani nu burkoo le koko nyelbirixo hin a
sundekoko, ko lo tu koko nu isi burkoo koo
we boko ko sa nyeltaaxori fi 'lekeri. Sinxo
nu ogballako nu diw nyuboko benni ko yi,
loko nu Nyelye sa fi 'lekoori, koko lo ko dusti
a ko yi.

Nyelye xe koko yi giro townyor le koo
dunmoko townyor, ko yaa ko dannu sinxo nu
koko muranke burkoo le gbawgballoko few.

Loko nu aa isi gboko a mixo wa, Nyelye
tunkebo few. Nowe le ba wuraseboko koo,ba,
koko lo xaanri Nyelye boko yee gboko a mixo.
Nyuboko nu zey few boko kay xaan.
Nyupananga xe kay moko boko xaanwri Nyelye
lee nu xaanri Satan. Nyupananga ti ko xe
duunboko moko boko mi koko killi a miye, koo
xe kor boko denu Nyelye woko moko boko
dusti bulaa yi.

Nyelye tundenu Nowe le lɔbɔ nu ɩsi gboko a mixo few

Duu Naari 8.1-4, 14-19

*A Nyelye tundenu Nowe le namɔɔ,
haynamɔ le wuranamɔ nu mi dakaw.
Xɔ xe, a geke haw burkori le ɔkɔ maa
ηmele. 2 Ɔkɔ a tɛwɔ nu kpala burkori
le lɔbɔ nu kpala nyeltaaxɔri hin banti
few, ɔkɔ a maa yi danwa. 3 Mɔɔnu ɔkɔ
yi xɔ yaa xɔ dannu gurɔ towɔnyor le
'pɔrɔwɔ (150), xɔɔ ɔkɔ tuti xɔnu ηmele
le wer. 4 A xɔa tɔnyorke fɩnxɔri, xɔa
gurɔ 'pɔrɔwɔ le tɔnyor, xɔɔ dakaw wertɩ,
a yaa a deɛ Aratɩgbɔwɔ a we gbɔkɔri.*

*14 A xɔ yaa, xɔ dan xɔɔ dixɔ a nyorke
fɩnxɔri, xɔa gurɔ toko le tɔnyorke
guraxɔri. Xɔɔ sixɔri burko xɔny
keyakarɩ. 15 Xɔɔ sixɔri ɔ Nyelye kolle
Nowe, xɔ la: 16-17 ɩ-san dakaw a
mixo naaku, gaa le la yɩra le la bɩpɔ le
bɔɔ yurabɔ le sankenu namɔ nu mi
isibiwri few, linferwo le nangbalawɔ le*

nanzigitu, hin-san le kun 'pony le 'pany le kanr burko. 18 A gunnu Nowe san le ba nyubɔ few. 19 Mɔɔnu bɔ san bɔ law, namɔ tawɔri tawɔri few san ti.

Nyelye nu ber Nowe le ba nyubɔ le namɔ nu isi gboko a mixo. Bɔɔ tanɪ aa pu yi. Nyelye nu tundeɓɔnu, xɔ inke ɔkɔɔ. Xɔ zey gewgballaka yi xɔ xwɛɛnlɛkɛ ɔkɔɔ. Burxɔnywaka vir xɔ yi. Nyelye gbul ɔyiiwaka le geke xɔa nuuwo. Nyelye aa xɛ gbankɛ yi. Xɔa xɛ paanɪ yi.

Nyelye de Nowe a sulaykɛ

Duu Naari 8.20-21

A Nowe law a gboole Nyelye a sulanaa. A tu namɔ nu kerɛ le limu nu kerɛ ti, a tuyɔ isibiwri tantantan few, a sula a nyoko a ha Nyelye. 21 A Nyelye kan gixɛɛmu nu bɔ sula bo nyoko, hin a ηmɪnyxɔ, xɔ duunyɛnu, xɔɔxɛ xɔ gbɔɔ xɔa miye, xɔ la: maay vir puta burko we surwo nyubɔ kooti

danwa. Gunnu lo, nyun a gbooya nu bo kumenu a gika kpokpo lee maay vir puta gigon gigon few maku mi xeye naaku wa.

Maku Nyelye de Abel a sulayke, maku hun lo xo de Nowe anga. Nyelye de Nowe le ba wurasebo guun mo bo tu bulaxo nu xo tenni xati bo zu bo turakeri: Bo xaan bo giloza Nyelyey de bo guun nantobobo lo xo tuti. Nantobobo aa for bo killi a pengeyi, lee xaxo tundekebo mo killi xe yinu pureke. Nyelye de bo guun xa zawgiye lo xo tuti.

Nyelye ha xa 'porebo Nowe, xo haannu nufisaawo dukoti

Duu Naari 9.1-3, 7

A Nyelye ha Nowe xa keyaka le ba birixinabo, xo kollebo, xo la: i-kun le pu 'pony le kanrke burko. 2 Miy xe namo namo nu fa burkori few le linferwo nyelyeri le busanbo ko, hun hob-i le i-toyo. 3 Gigonxo nu fa

burkori few xɔ taatu xɔ xe nama, mi hayɔ-i, hin xe i dula, mɔɔnu mi kpeny mi ha-i gixelemufuwo hin xe i dula duu ti.

7 Le en ti, inu-kun bɛɔ le 'pany le pu le zawi burkori few.

Nyelye xe Nowe le ba bɛɔ nu xe Sem le Kam le Yafeti tɔsebo. Xɔ la: boɔ lo to namo, limu le busanbo gaa gi mo xɔ kpeny xɔ xeyeri Adan duu xɔa gownaa. Hinxɔ le gixɔ nu burkooi few xe Nyelye angɔ, lee xɔ xe haye nyun nu xɔ kor mo a maanu doke.

***Nyelye Ial xɔa sɔkparaka
(nyelban/sulsan) mu
gikaranpiwaka***

A Nyelye vir xo kolle Nowe le ba bɛɔ, xɔ la:

Duu Naari 9.11-17

*Gunuunu gununu mi xew-i mi dumisebo,
xɔɔxe ɔgbalaka ay vir tunke gigonxo
nu fa burkooi danwa, xɔay vir yi le*

*puta burko ti wa. ... miy ha-i gixɔ nu y
karanpi-i mɔɔɔ mi xe inu dumike. 13
Miy tu mi sɔkparaka le xani nyelnaari
le xɔ tundeke-i mɔɔɔ mi xenu burko
dumike. 14 Sinxɔ nu miy taaleke
guntubɔ nyeltaaxɔri le sulsan lo san le
xanike, 15 miy tundenɔ mi dumikɔ nu
mi dumɔ-inu le namɔ few burkori,
xɔxɔe ɔgbalaka ay vir yi le tunke
gigonxo danwa. 16 Mu ni sulsan
nyelnaaxɔri, miy tundenɔ dumikɔ nu
mi dumɔ-inu le namɔ few burkori
kpokpokpo law kay. 17 A xɔ vir xo
kolle Nowe, xɔ la: sɔkparakɔ lo y
karanpi-i le gigonxo nu fa burkori
mɔɔ mi xe-inu dumike.*

Nyelye lal xɔa sɔkparaka mu gixɔ nu
karanpu mɔ xɔay vir puta burkoo ɔkɔnu
dan yi. Sinxɔ nu xɔɔ ɔgballakɔ yi le damɔ
daa, dɔw nu 'pɔnnɔ pu hin lɛɛ Nyelye a
gbanke xɔa sɛɛra yi.

Sinxɔ nu iy ni Nyelye a sɔkparaka
nyeltaari, ɪ tunde le giloza Nyelye lalye le

karanpi-uno mo xoy vir puta burkoo ti dan yi. Nyelye xe nyun nu bi benni bi dankena ti.

***Nyusantobɔ nu xe nyun nu
burtitεεxori few bɔɔ sorwo
taabɔ***

Duu Naari 9.18, 19

18 A Nowe a bixinabɔ nu a usinu dakaw a mixo bɔɔ san, bɔɔ weε lo bɔ xe bule Sem, wehun lo Kam, wehun lo Yafeti. A Kam, hun loy xe Kanan ta suwa. 19 Xɔɔ bixinabɔ sanrhun lo vir bɔ xe nyubɔ nu kanrke burkoo.

Nyubɔ nu burkooi few, nyusantobɔ nu lo bɔ guti. Xɔɔ nyusantobɔ, bɔɔ tanu xe u sorwo.

8

Babel a guun. Nyelye bulle Abram

Nyubɔɔ isunu xebiixo nu xe wulayke le hitɔ punkεε

Mɔ Nyelye suw Nowe le ba yira le ɔɔ
biɔɔɔnabɔ sanr le ɔɔ ta yirabɔ ɔɔballako
a sɔɔɔɔ xɔ law, diw 'pony 'pɔnnɔ dike xɔa
koorikeri.

Duu Naari 11.1

*Xɔɔ sɔɔɔɔ nyubɔ few burkori ɔɔnu sεεr
sεertana. 2 A nyubɔ ɔɔ girahab boko,
ɔɔ yaa ɔɔ dan butihɔnyε nu isɔ
Mεzɔɔɔtamihɔnyε a natɔɔ, ɔɔ isɔ fi. 3
Bɔ sεεrnu ɔɔwɔw, ɔɔ la: ɔ-zey bi-kper
birikibo le nyoleko. A xoo birikiboo
xe ɔɔ neero nu ɔɔ maalɔnu ɔɔɔ. Bɔ tu
gudrɔn ɔɔ xεen ɔɔɔ laso, ɔɔ fɔɔnu*

*birikibo. 4 Bɔ vɪr, bɔ la: bi-maalɛ
hɪngbalaka ɛ law ɛ sami
wɔrsusunyaka ɛ xɔ ɪla dan nyelyeri ɛ
bi yɪraa maa san. Xɔlɔmu bi maa ɪsɪ
baka tanɪ. Biay zawsɪ burko fɛw wa.*

Nyubɔ vɪr bɔ 'pany dɪkɛ bɔ pɔ burkooɪ.
Nowe a hoopodimibɔ pananga ŋmapɪ bɔ
paanɪ Nyelye a kparyaysigballakɔ nu xɔ
du burkooɪ ɔgballakɔɔnu. Bɔ paanɪ
Nyelye dukɔtɪ. Bɔ kay mɔ bɔ wuro bɔɔ
hitɔ ɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ kor. Bɔa nu kor bɔnaa
gi Tɔsɛ ɛ xaanhunɪ mɔ Abel, Setɪ, Enɔki ɛ
Nowe taabɔ xɛ wa.

Bɔ nu kor bɔnaa xɛ nyugbalawapɔ ɪnu
punkɛ bɔɔ hitɔ. Bɔa nu waar ɛ gi Nyelye,
ɛ punkɛyɛ, ɛ sayɛɪ bɔɔ xaan xɔ kay ɛ kan
xɔa sɛɛra a tennike yi. A bɔɔ gbɔɔyabɔɔ
gow hɪn nu ŋmɔpɪ ɛ hɪn xɛ ŋmoorsebo
mu.

Nowe a xɔɔ hoopodimiboo kay mɔ bɔ
waarɔ Nyelye bɔ lɔ nu waar nyubɔ ɛ bɔ
kpeny bɔɔ toon. Xɔɔ sɪxɔɪ, xɔɔ tokpenyse

gbalawapɔɔ ɔɔ kay ɔɔ fulɔwapɔɔ ɔɔ tanɩ
ɩɩ ti ɔɔ xɛ bullɛ Nimrɔd. A xɛ tokpenyse
nu gbal a vir a kanbey. A xɛ a ɔɔ maale
hingballɔɔ poko. Xɔɔ hingballɔɔ hin a tanɩ
ɔɔ ɔɔ xɛ bullɛ Babel.

Nyelye kpeny ɔɔ kolle Adan, ɔɔ kolle nu
Nowe ɔɔ tanakɔ ti ɔɔ la: ɔɔ 'pany le
kanrke burtitɛɛɔ, le ɩɩnu maa namɔri,
limuri le busanbɔri burtitɛɛɔri fɛw. Nyelye
aa kor nyubɔɔ ɩɩ baka tanɩ le ɔɔ xɛ ɔɔɔ nu
ɔɔ kor wa. Nyelye giloza ɔɔ ɔɔ baka tanɩ,
ɔɔy ɩmapɩ paanɩ Nyelye le xɔa gukorwo.

Xɔɔ nyubɔɔ kay dɩke gbelen gbelen 'pɔre
nu Nyelxo nu xɛ ɔɔ Sankɛɛɛ ha Nowe.
Bɔa nu kor ɔɔnaa zawsɩ burtitɛɛɔri mɔ
Nyelye kabɔ yi. Bɔ taaleke baka tanɩ, ɔɔ
maale hingballaka, ɔɔ law ɔɔ gow ɔɔnu
maale wɛ yɔsɔsɔnyaka. Le waar Nyelye a
fullɩ ɔɔ gɔɔnri ɔɔ kay hinɔa a gɔɔnri, ɔɔɔ
aa xɛ ɔɔ gɔɔn yi. Lɔɔɔ nu ɔɔnu kor xɛ ɔɔ
hitɔ punkɛɛ.

Nyelye nɪbɔ

l gbɔɔza Nyelye unu nɪbɔ ya? l gbɔɔza xɔ kpeny xɔ gi bɔɔ gbɔɔyapɔ lɛ lɔxɔ nu bɔ gbɔɔ lɛ xɛ ya? Lɔxɔ nu bɔɔnɔ xɛ xɔ dan Nyelye ya?

Duu Naari 11.5

A bi Filwa Nyelye gu nyelyeri xɔ wɛr, xɔnu dow hungbalakɔ lɛ wursusunyakɔ nu nyubɔ fa bɔ maalɔ.

Nyelye xɛ ni nyun fɛw, valandamɔ fɛw. Xɔ xɛ dow nyubɔ tantan fɛw. Xɔ gi la gunbɔ fɛw dukɔti. Wɔa maa buunkenusi wɛ giyɛ yi. Xɔ xɛ niyɛ, xɔ xɛ vir tundenɔ lɔxɔ nu wu gbɔɔ, lɔxɔ nu wu sɛɛr, lɛ lɔxɔ nu wu xɛ sɪnxɔ nu wu fa tagonnu.

Nyun tanɪ aa ti a maa bennikɛnu ba hitɔ Nyelye yi, nyun tanɪ aa ti a maa maa Nyelye dukɔti yi. Xɔ gbal xɔ 'lɪnkɛ nyun nyun fɛw. Bɔɔ bi dow 'pɪnnɪna nu karanpɪ mɔ Tɔsɛ maa xɔɔ sɪxɔri a nyubɔɔ.

Duu Naari 11.6

Ɓa la laɛ: nyubɔ nu fa mɔɔ fɛw, bɔ xɛ nyutanabɔ, bɔ sɛɛɔ sɛertana. Bɔɔ tuyɛ mɔɔ bɔ yawnu, wɛ giyɛ ay maa inke bɔɔ guun nu bo koro xɛ fɛw wa. 7 Zey, bi-wɛr puta bɔɔ xɔɔ sɛera lɛ bɔay kan bɔɔw a sɛerabɔ yi. 8 A bi Filwa Nyelye kay xɔ zawbɔsi burkori fɛw. A bɔ dusi hinmaalekɔ. 9 Xɔɔxɛ bɔ bulɛ xɔɔ hinxɔ a yiraxɔ Babel. Xɔɔ bakɔ la bi Filwa Nyelye puta nyubɔ sɛera, xɔ gbankɛɛ, xɔ zawbɔsi hinwri hinwri burkori fɛw, bɔnu sɛɛr sɛerabɔ baala baala.

Tɔsɛ ha nyubɔ sɛerabɔ baala baala. A mɔ bɔa maa kan bɔɔ sɛerabɔ wɔw danwa, bɔ taalekɛ mu bɔɔ wurɔri, bɔ la zawsi hinxɔ fɛw. Mɔ xɔ la: xɔ xɛ diw gberɔ, bɔ zawsi fɛw. Bɔ zawsi hinxɔ fɛw nawnu xɔ kay gbokonu. la ni wa, baaku la pullɔ gu. Hale baaku la la pulaka gu. I sorwodimibo usi Babel yɔsusunyakɔri. Baaku la la nyubɔ guun gu, la pulɔsɛbɔ guun.

Bi sorwodimibo kay Nyelye a kparyay nu bo gi, bo lo gow bonu duw 'porebo nu Satan le ba tonreboo xe habo. Poko kay Nyelye, lee nyubo gberu isi ti dika bo nu punke Nyelkeyako nu fa gon.

Abram xe Sem a woobidimi

Nowe isinu bixinabo sanr. Anko lo gi bo yira? (Sem le Kam le Yafeti)

Sem a hoopodimibo bo we isi we baani fi, bako nu nyubo nu maale yosusonyako Babel hinxo xa naa. Bo xe bullee Abram, bo sowa lo bo xe bullee Tera.

Duu Naari 11.27

... A Tera a bipo nu a kunhun bo xe Abram le Nahor le Haran. A Haran kun ba bixina nu xe Loti. 28 Moko a kun Loti a law, Haran pu bo sowa a hinburi, hinxo nu bo kume bo xe bullee Ur nu isi Babilonihnye a miye. 29 A Abram to yira nu bo xe bullee Sarayi. ... 30 A Sarayi xe yerkeykunse.

31 A Tera ɔɔ Urhinxɔ nu isi Babilɔnhinye, a yaw Kananhinye. A tu ba bixina Abram le ba yira Sarayi. A tunu Haran a bii nu bɔ xe bulle Loti, a yawbɔnu wɔɔri. A bɔ yaa, bɔ dan hinxɔ nu bɔ xe bulle Karan. Bɔ isi fi. 32 A Tera xe diw nusi le diw tɔ (205), aɔ pu Karanhinxɔ.

Tera gu Ur a san le yaa Kananhinye. A tu Abram le Sarayi a bɔ yaa wɔɔri. A tunu ba woobi nu bɔ xe bulle Loti, Kananhinye ɔ Tera unu kor hɔnaa dar, lee mɔ bɔ dan Karan, a pu fa.

Nyelye bulle Abram xɔ haan 'pɔre

Duu Naar 12.1

A bi Filwa Nyelye kolle Abram, xɔ la: ɔɔ, dusti la hinxɔ le la nyubɔ le i suwa a wuraxɔ lee yaa hinxɔ nu miy karanpiku.

Nyelye kolle Abram xɔ la: a san ba hinxɔ le yaa Kananhinye. Nyelye sɛɛɛnu Abram

mɔ nyun xe seernu nyun, xo kollee loxo nu a benni a xe. Abram a siyeri, bɔa sebe Nyelye a Sɛera tonwa. Daa Nyelye aa xe seerɔnu le bi kan xɔa xeenlii yi. Xo xe seerɔnu xɔa seberi, nu bɔ xe bulle Nyelye a Sɛera. Mɔ bi xew lee maa gi Nyelye le gi xɔa guun, xo xe mɔ bi dowo xɔa seera nu xo seer xɔa seberɛ.

Abram a hɛnsɛbɔ unu punke punibo. Bɔa xe xaanri Nyelye yi, bɔa xe korye dukɔti yi, bɔa vir bɔ xe kan xɔa tennike dukɔti yi.

Abramhun isi killise dukɔti ya? Aan, a xe Adan a woobidimi dukɔti. Lee a duw bulaxɔ nu Nyelye pir a zu a turari Nyelye. A xaanri Nyelye le xɔa nufisaawɔ.

Nyelye nunu bulaa le kolle Abram loxo nu a benni a xe. Nyelye gbal xo 'lɛnke giye few.

Nyelye aa pilanke xɔa nufiyaa le mɔ xo kpeny xo la: xoy suw nyubɔ few Satan a maaxɔri le nyäänitusixori yi. We giye xo

kay nyun tanɩ aa ti a maa kon Nyelye xε
lɔxɔ nu xɔ pɩr lε xε yi.

Lε goke Abram a sɩnyeri lε damɔnu daa
Nyelye aa gbankε tonyi. Xɔɔ Nyeltanako lɔ
kpokpo. Mɔɔ lɔ xɔ kanrnu kori kpokpo lε
keyaka lε dankεε. Xɔ kor xɔnaa suw-i mɔ ɩ
fɛw Satan a dɔɔyakɔri, lε suw-i ɩ killibori.
Eε kannuko xɔa Sɛeraa keyakarɩ, ɩy gi
bultanako nu maa suw-i.

Bi dow Nyelye a nufisaawɔ nu xɔ sa xɔ ha Abram

Duu Naari 12.2-3

*2 Miy xεwu lε wu xε nyupokobo suwa.
Miy xεwu keyaka lε la yɩraay san. Gaa
lɔ xɔy tutɩ lε nyubɔ woo keyaka la
kooti. 3 Miy xε keyaka nyubɔ nuy
xεwu keyaka lεε miy kpara sarɩ nyun
nuy kpara sawuri lε nyun nyun fɛw
burkoriy woo keyaka la kooti.*

Nufiyaxɔ nu Nyelye sa xɔ ha Abram xɔ la:
xɔy zey nyubɔ fɛw woohunnu keyaka, xɔɔ
lɔ gbal xɔ 'lɩnke nufisaawɔɔ fɛw. Xɔgumɔ

ƁƁ nufisaawakƁ xe lƁƁ nu Nyelye sa Suwsee ba guunri Eden daansukpreexo a mixo. Nyelye kpeny ƁƁ sa ƁƁa nufiyaxƁ ƁƁ la: Ie Abram a hoopodimiboo bƁƁ tany maa Satan Ie fenti hinxƁ Satan a maari.

Pulɔsebo nu burkooi few woo keyaka Abram a ƁƁ woobidimiinu, lƁƁ nuƳ xe Suwsee.

Abram xaanri Nyelye, a kan ƁƁa tennike

Abram xaanri Nyelye ya? A kan ƁƁa tennike ya? Aan.

Duu Naari 12.4-5

A Abram kan Nyelye a tenike. A ɔɔ gunnu, a san KaranhinxƁ Ie ba bula a bii Lɔti, a yaabɔnu. ƁƁ sixɔri lƁ ba dɔw xe towsanr Ie 'pɔrwƁ Ie tɔ (75). A yaanu ba yɔraa Ie ba bula a bii Lɔti Ie ba gixelemu few Ie bƁƁ boosebo nu bƁ usunu KaranhinxƁ duu, bƁ nanpi Kananhinye, bƁ yaa bƁ dan.

Abram isi a kpo, a vir a isinu boosebo 'pony dukoti. A isinu gifusee keyakari: naarɔɔ, annɔɔ le tewwu. Gixelemu nu a isinu few a datonu.

Abram a nubi nu bo xe bulle Loti duwɛɛ dukoti. Loti xaanri Nyelye le xa nufisaawɔɔ dukoti.

Abram le Sarayi aa isinu bii tonyi, le Nyelye lo sa xa nufiyaa mo Abram a hoopodimiboo, bo tanyi xe Suwse nu xo kpeny xo la: xonaay sunnu, bo nuy puta Satanhun. Abram xaan mo Nyelyey sunnu Suwsee le mo ay xe ban hoopodimiboo bo tani gunnu.

***Gunuwo dan Loti a
naarpanyebo sundeke le Abram
a munbo***

Duu Naari 13.5-11

A Loti nu inu yaanu Abram, a isinu ba gixelemufuso le ba nyubo le ba gandayɔw. Mɔɔnu ba gixelemu pu, a Abram amu pu ti, xɔlxɛ hinxo kanr,

xɔ kasa. Kanansebo ɛ Pɛrezibo isi fi
xɔɔ hinxɔ ti. A Abram ɛ Loti boɔ
naarpanyesebo ɔɔ we surwo, bo wula
isina a gunri.

A Abram bulle Loti, a kollee, a la: an
zey bi wulakunɔ wa, mɔɔɔɔ bi xe
nyutanabo. Dow hinxɔ mɔɔɔɔ xɔ ti.
Zey bi kpeni. Gaa koro yaa nubike,
miy yaa nugon. Gaa koro yaa nugon,
miy yaa nubike ti.

A Loti lal, a dow, a ni Zurdɛnparaxɔ a
boko, mɔɔɔɔ xɔ kɛɛɛ, xɔ xe tu ηmeke
keyakari. Mɔɔɔɔ Nyelye a nyow
Sɔɔɔmi ɛ Gɔmɔra hinwhun tonwa, xɔ
yaa mu huun, xɔ yaa, xɔ dannu
Sɔwarhinye. Xɔɔ hinxɔ tuni Nyelye a
bääni, xɔ vir xɔ tuni Ezipihunparaa a
baka. A Loti si Zurdɛnparaxɔ nu fi
gɪrahɔb boko. A ɔɔ ɛ ba gɪxɛɛmu
fɛw, a yaa fi. A mɔɔɔɔ xɔ tu a Loti taabo
ɔ zawsɪ. Alɔ zey fa Abram
Kananhinxɔ.

A turanu hinw nu isi Zurdɛnparaa a boko. A du fa ba gandayɔw, a turanu Sɔdɔmɪhɪnyɛ. A Sɔdɔmɪhɪnsebo xɛbii gika, a ŋmɔri Nyelye a humanga keyakarɪ.

Loti dow bääni nu kirankɛɛ fɛw, a lo pir a si lo nu a kor. Butiburko nu isi fa xo 'po fuu xo lo a dow xo lo maa bɛnni nu ba tozu. Xo butiburkoo lo a si.

Gunnu lo, Loti isi a xaanri Nyelye, hale a sa ba xaan Nyelyeri fɛw, lɛɛ aa bib ba hito lɛ dow loxo nu ti xo bɛnnuunɔ huun lɛ ba yɔsebo yi. Aa bib ba hito lɛ dow dɪkɛ bɛkɛ lo xo ɔɔyko maa yinu ba gunbɔri Nyelye a humanga, xo kay loxo nu bo maa xɛ lɛɛ duunnu Nyelye yi. Giye tanɪ tenten lo isi Loti a gbɔɔyari: lɛ xɛ warɪɛ. Mo Loti pir a si xo xo, xo yinu wɛ gunuwoɔballɔ xo sanri.

l tundenɔ mo Kayɛn pir ba ŋmorsegbɔɔyaanu lɛ xɛ mo Nyelye aa fa wa ya? Loti kay mo a bibo Nyelye loxo nu a bɛnni a xɛ, a lo pir mo a gowo ba nuuwo.

Abram isi xɔ kɔtɔkɔr bääni nu aa kere keyakarɩ yi, xɔ lo zey Lotihun wer butikɛyakɔrɩ.

Hingballɔ nyor isi xɔ butibutoori. Tanɩ xe Sɔdɔmɩ, wɛɛxɔ xe Gɔmɔra. Xɔ hɩnwhun a xebiiye isi xɔ ŋmɔrɩ. Nyubɔ nu isi xɔ hɩnwhun, bɔa nu kor bɔnaa gi we giye dɩke Nyelye a gɔonri yi. Dukɔti bɔa nu kor bɔnaa gi loxɔ nu Nyelye kor bɔ xe yi. Bɔ hɩtɔ le gɔŋmɔpɔ nu bɔnu xe hɛɛn lo bɔ xe gbɔɔ.

Hale mɔ bɔa xe gbɔɔ le sanri Nyelye dɩke wa, Nyelye kay xɔ ni loxɔ nu bɔ xe xe dɩke. Xɔ lo xe bɔɔ Sankɛɛɛ. Xɔ lo xe bɔɔ Tɔsɛ dɩke deny, hale bɔɔ duwɔ Satan mu bɛɛhun dɩke.

Hale xɔxɛ nyubɔ aa xe gbɔɔ le sanri Nyelye yi, hale bɔ vur bɔ kay nu mɔ bɔ kannɔkɔ xɔa gɔon dɩke, Nyelye gi loxɔ nu bɔ xew dɩke. Bɔ maa pir dɩke le kay Nyelye lɛɛ nu duw Satan, lɛɛ Nyelye lo xe dɩke bɔɔ Tɔsɛɛ deny. Sɩnxɔ nu xɔy gbɔɔ xɔnaa habɔ

sinye 'pony bo gbankenu le duw Nyelye bo lo kay, xoy si bo kpanyay le paankabo.

Nyelye tu korsi ko nyunmabobo few le xo dow gunbo nu bo xew.

Nyelye xenu korsi-ɛ mo ɛ tantan few le xo dow koxo nu ɛ xew.

Nufisaawo nu Nyelye sa duu xo ha Abram, xo vir xo sayo ti kulaa xo haan

Nyelye a Sɛera kollebi mo Loti dar a law, Tɔse vir a sɛenu Abram a kollee mo ay haan Kananhuxo.

Duu Naari 13.14-17

14 A moko nu Loti yaa, a zey fa Abram, Nyelye bulle Abram, xo kollee, xo la: xo dow huxo few girahab boko le giragba boko le nmemuri few, nubike le nugon. 15 Xoo huxo nu wu ni moko few, miy hayewu le xo xe la hinye le la hoopodimibo few, kpokpokpo law kay. 16 Miy xe la hoopodimibo le bo

pu le kasa. Nyun ay maa karabo hinxo yi, moko nyun a maa kara bur'poko ti wa. 17 Oo mil hinxo few le dow xoo leywaka le xoo 'pan'panga, moko xo ti. Mty hayewu xo xe lango.

Sinxo nu baka xe bire le nyeldudubo bal hinxo, patu zu lo u xe kara nyeltaaxori? We dumaka, Nyelye bulle Abram xo sannu ba gandayoko a osuko xo lo kollee xo la: a el dow nyeltaaxo xoxe a maa kara patu nu ti. Xon fa Nyelye kolle Abram xo la: ba hoopodimiboy pu mu patuu, a xoo sixori a laa isinu bii tanu yi.

Duu Naaru 15.5,6

5 Xo law a Nyelye tu Abram, xo sannu osuko, xo la: el dow patu moko hin pu, hin yaa hin tunu. Wu maa karako ya? Moko lo la hoopodimiboy pu le tunu patu nu nyelxori, hin a maa kara wa. 6 A Abram de, a xaanru Nyelye, xoxe ba guun kere xoo humanga.

Abram xaanri Nyelye, hale xaxε xε pero mε xεa benni a xε mu wa, a xaanyeri dixe.

Abram le Sarayi to bεε wεw xε bany keyakari, bε kpton, lee bε laa usuu bii tanu yi. A mε Abram xaan mε Nyelye maa hahnaa bii le vir sunnu Suwse nu benni a xε hnaa hoopodimibo bεε tanu, xε gu xaxri a Nyelye tu Abram mu nyun nu bal killi. Abram xε killise, lee mε a sa ba xaan Nyelyeri xεε lo xε tuti Nyelye lo tuhun mu nyun nu nanpi zeynabale.

Duu Naaru 15.12-16

12 Mεε gira a yi, xo koro gba, dekumanga gow Abram gbuna aa dεε a pa. A hεbwε nu tunu valbire gowe keyakari xo yee ba miye. 13 A Nyelye kollee, xε la: xε benni wu giza la hoopodimiboy yaa usi wε kulanhinye. Bεy xε fi dεεyapε le nyubεy 'pawbε dlu bomi nyor. 14 Mly si xεε nyubε nu xεbε bεε dεεyapε bεε kparay mi law, xεε boy wooti bulaa le yaanu

*gixelemu 'pony. 15 A gaa, la
kpotonykey kere, wuy pu
mitobewakanu le ba gurake wunu. 16
La hoopoy isi fi le xe nyun a banyabɔ
na leey yi. Mɔɔnu Amɔribɔ nu fa
Kananhinɔ bɔɔ gikaxɔ nu bɔ xew, xɔa
dan xɔa tuna tonwa, xɔɔxe maa maa
nunnibɔ naaku wa.*

Nyelye kpeny xɔ gi lɔxɔ nu y dan Abram le ba hoopodimibo sɔnxɔ nu bɔa kunbo tonyi

l gi lɔxɔ nu y xe semen nu yow ya? Xɔ kay u
gi lɔxɔ nu y xe dɔxɔ nu yow xɔ kay dɔw
'pɔrxɔ nu yow hin a sundekɛ ya? la gi
xɔxɔ, le lɔxɔ nu yow dɔw towɔ, xɔ kay dɔw
nusi a koorikeri xɔɔ lɔ iy gi? Nyun tanɔ aa
ti, xɔ laa xemuza Nyelye lo wa nu gi bipo
nuu hin a dɛɛ le lal yi. Nyelye xɔaba
tenten, xɔɔ lɔ gi lɔxɔ nu fi xɔ yow xɔy
danbi.

Duu Naari 17.1-5

1 Mɔɔnu Abram a diw zey diye tanɪ lɛ xɛ towɔɔ (99), a Nyelye karanpu xɔa hitɔ, xɔ la: Mu lɔ xɛ Nyelxo nu tɔ pananga, mi fusi. Inu marmiri kpokpo lɛ nanpi. 2 Mu lɛ gaan, biy xeyɛ dumikɛ wunu lɛ mi hawu la hoopɔ lɛ bɔy pu 'pony lɛ kasa. 3 A mɔɔnu Abram kanxɔ, a wer, a wor, a xundesɪ, a gbasɪ ba taa burko. A Nyelye kollee, xɔ la: 4 Mi dumikɔ nu mi la bi-xewunu dumikɛ, miy xewu lɛ wu xɛ nyubɔ pulɔ pulɔ 'pony bɔɔ filiwa. 5 A naaku baay vir bulle la yiraxɔ Abram danwa, bɔy bulleke Abraham, mɔɔ miy xewu lɛ wu xɛ nyubɔ pulɔ pulɔ 'pony bɔɔ filiwa.

Sinxɔ nu Abram a diw isi tanɪ lɔ bal hin a towɔɔri, Nyelye vir xɔ sɛɛɛɛnu ti. Daa nyubɔ nu xɛ woo xɔɔ diwhun goon bɔa pu yi. Lɛɛ xɔɔ sixɔri, nyubɔ xɛ bany.

Nyelye gbanke Abram a yiraxo a xo xe Abraham, mo Nyelye sa xoa nufiyaa xo la: ay xe pulo gballaka ta suwa koo lo xo tuti. Abraham a naa xe nyubo 'pony ta suwa.

***Nyelye sa xoa nufiyaa xo ha
Sarayi xo la: ay woo bii***

Duu Naari 17.15,16

15 Nyelye vir, xo kolle Abraham, xo la: An vir bulle la yira ba yiraxo Sarayi danwa. Inu bulle ba yiraxo naaku Sara.

16 Miy xeen keyaka le hun loy kun la bixinaa ti. Miy xeen keyaka le a xe nyubo pulori pulori koo filiwa. Ba hoopoo weseboy xe we pulo a wusebo.

Nyelye gbanke Sarayi a yiraa dukoo a xo xe Sara, xo gu mo, hale xooxe aa woo bii tonwa, Nyelye sa xoa nufiyaa xo la: ay woo bixina. Ba yerkilaxo a naa xe nyubo 'pony tenna. A benni a xe hoopodimibo 'pony tenna.

Duu Naari 17.17

17 A mɔɔnu Abraham kanɔ, a wer, a wor ba himanga, a mɔn a sɛɛr ba miye, a la: zu lo xɔy xɛ lɛ xina a dɔw dan towto (100) lɛ yira a dɔw dan towna lɛ 'pɔrwɔ (90), bɔbɔ maa kun bii ya?

Abraham nu usunu dɔw towto a ba yira Sarahun usunu towna lɛ 'pɔrwɔ, lɛ nyun a panangari lo bɔa maa woo bii kpee. Lɛɛ Nyelye xɛ panantɔsɛ.

Nyelye sankɛ tokpeny nyun lɛ tokpeny yira burko a puraanu. Xɔ feb bɔɔ hitɔ xɔ sabɔri tagon. Goon goon fɛw guri Nyelye. Giraa, funyɛ, patu, burko lɛ gixɛɛmu nu burkooori fɛw, Nyelye lo tɔyɔ xɔa nuuwonu. Xɔ xɛ Nyelxo nu xɛ panantɔsɛ, nu xɛ ha-ɪ tagon, ɛɛn lɛ ɪ bɪpɔ. Xɔ nunu maa lɛ ha Abraham lɛ Sara bii, hale xɔxɛ bɔɔ dɔw nu bɔ usunu 'lɪnkɛsɪ lɔbɔ nu bɔ unɔnu lɛɛ maa woo bɪpɔ. Nyelye pananganu fɛw.

Abraham mɔn, lɛɛ mɔ a mɔn xɔa xɛmɔza
lɔxɔ nu Nyelye ka xɔx lɔ aa xaanti wa ya yi,
lɛɛ xɔgumɔ xɔ dɔɔnhunnu xɔ pal xɔ kasa
mɔ a nɔw Nyelye xɛɛnri boonakeyagballa
nu nyun aa maa xɛ yi. Abraham giloza
Nyelye maanu lɛ xɛnu lɔxɔ nu xɔ kor xɔ xɛ
pɛpɛ, xɔn fa a sa ba xaan Nyelyeri.

9

Nyelye be Sɔdɔmɩhɩnye le Gɔmɔrahɩnye

Nyelye a inbii Sɔdɔmɩhɩnye le Gɔmɔrahɩnye hun a gɔɔnri

Duu Naari 18.20, 21

20 Nyelye kolle Abraham, xɔ la: mi kan Sɔdɔmɩ le Gɔmɔrahɩnsebo mɔɔ bo seero boɔ gɩkaa a gɔɔn, mɔɔnɩ xɔ gɩka xɔ kasa.

21 Xɔɔxɛ mi la: mi wer laa dowbo, gɔnnu bo bo gɔɔn gɩka mɔɔnɩ mi kange laa? Xɔɔxɛ kparay bo mi giye.

l anko tana bo tɔndɛnɩ nyɩn nu ɔɔɔ a yaa a ɩɩ xɔɔ migɩkase hunnyortoo hun a naa? Gɔnnu bo, Lotɩ nu xɛ Abraham a nɩbɩ, hun bo.

Χαχα συχαρι nyubo isi bo pu huxa. Lee xaxa
aa kon Nyelye ni laka nu Sodomihunsebo le
Gomrahunsebo unu xe yi, dukoti xa konge
kan laka nu bonu ser yi.

Nyelye xe korsu nyun nyun few. Hale xaxa
daa nyubo milyonbo milyonbo towto zu bo
fa huxa dika, Nyelye gibo few, xa xe korsu
laka nu bo xew few. Nyubo huxa few le
gixelemu huxa few, hin a guun kanbeynu
Nyelye. Nyubo nu huxa dika few 'lnke
milyonbo zu zi, lee Nyelye xe gi suxa nu
tanu pu, bi xe loko nu Nyelye xe kanu
gbuna bi 'lnke limu.

Gunnu bo, Nyelye xe korsu nyun few, lee
dukoti xoy si loko nu kay xaan xa Sseraaru
ba kparyay.

Laka nu xa migikase hinwhun unu xe aa
duunnu Nyelye yi. Hin unu xa xebiixo
dika le Loti laa ko a yaa a isi hin a naxo
tonyi. Nyelye karanpu xa hunsebo mo xa
xe Nyelxo nu nunu berye. Xa ber mo xa
hunsebo gbanko bo xebii xa yaa xa fala.

Bɔɔ xɔ dan mɔ xɔ damɔ Nyelye laa maa zey bɔɔ ŋmanysɛxɛxɔ paankɛ kay yi. Xɔɔ nyubɔɔ aa maa bal Nyelye a kparyaysinaa dɪkɛ dan yi.

l tundɛnu mɔ Nyelye karanɪ mɔ xɔ nunu beryɛ Nowe a sɪnyɛɪ ya? Mɔ xɔ ha nyubɔ sɪnyɛ 'pony lɛ bɔ maa gbankɛ lɛ dɛ baanɪkɛ ya? Wɛ gɪraari Nyelye yi dow xɔnaa ha nyubɔ sɪnyɛ 'pony lɛ bɔ gbankɛnu. Mɔ xɔ xɛ pɪr lɛ paankɛ killisebo, nyun aa maa kongɛ xɛ mu yi.

Nyelye a nyubɛrsɛbɔ yi Sɔdɔmɪhɪnyɛ.

Duu Naari 19.1-3

1 A Nyelye a nyubɛrsɛbɔ nyor nu unu dar Sɔdɔmɪhɪnxɔ, bɔ yaa bɔ dan fi hakumisɪnyɛ, gɪraxɔ unu gba. Xɔɔ sɪxɔri Lɔti isi fa bɔɔ hɪnnunaari. A nɪbɔ a ɔɔ a kparbɔ, a xundesɪ bɔɔ hɪmanga, a tu ba taa a gbasɪ burko.

2 A bulɛbɔ, a la: mɪ fɪlɪwapɔ, mɪ fɪnw-ɪ, ɪ yi bi ŋmar, mɪnu xɛ i boosexɪnaa

*ba wuraru. Maa ha-ι ɔkɔ le ι paale ι
naw le kɪ le ηmeni. Xɔy buka
kenbereke ke, ι 'pɪnɪ yaa bakɔ nu ι
yaw. A bɔ kay, bɔ la: zey bɪ kɪ fa baaku
päsäri. 3 A Lotɪ kay, a fɪnybɔ huun. A
bo yi bɔ de, a tubɔ a ηmarnu ba
wuraxɔrɪ. A yaa, a si bɔɔ kilaa, a tenni
paanu mata mata a habɔ, a bɔ dɪ.*

Lotɪ ɪsɪ duu, hɪnxɔ a kalgarɪ ɔ a ɪsɪ, lɛɛ
nanaku a ɔɔ a yee hɪnsundɛkɔ. Bɔ ɪsɪnu
nyumigɪkasebɔɔ wɔɔrɪ. Nyelye a
nyubersebɔ nu yi hɪnxɔ ɪsɪ nyor. Xɔɔ
tonreboo aa duw Satan yi. Xɔ nɪnu ɔɔɔ
nu Nyelye sunmɔ ti Sɔdɔmɪhɪnxɔ.

Sɔdɔmɪhɪnsebɔ a ηmanyse xɛɛ

Duu Naarɪ 19.4-17

*4 Mɔɔnu bɔ dɪ bɔ law, bɔa deɛ tonwa,
Sɔdɔmɪ hɪnxɪnabɔ yi, bɔ taaleke bɔɔ
xenfulɪwapɔ le bɪpɪxɪnabɔ, bo yi fɛw, bɔ
kɪranke wuraxɔ, bo gowtinu. 5 Bɔɔ
bullɛ Lotɪ, bo bibee, bɔ la: xɪnabɔ nu yi*

la wuraxɔ hakumiye bo ay? Wu sankebo habi le bi deebonu.

6 A Loti sanbori osuko, abo banti nunaa. 7 Abo kolebo, a la: mi weebo, mi finy-i, ia xe xe xɔɔ gikaxɔ wa. 8 I dow, mi nunu we biɔɔɔrabo nyor, baa gi xinabo tonwa, i zey, mi habo-i le i yaa xebo mɔɔɔɔ i xew le ɔɔ zey mi kilabo. Mu lo xe boɔ boɔɔɔɔɔɔɔɔ.

9 A bo kollee, bo la: ɔɔ fa dike. Mɔɔɔɔ gaa xe kila, gaa lo koro karanɔɔɔɔ bulaa ya? Inu sa dew de, gaa zey, biy xewu gikaa le xɔ 'linkɔ nyubo nu wu kayɔti boɔɔɔ. A bo kay, bo yiiri Loti panangari, bo koro nar nunaahun 'pɔɔɔɔ le yee.

10 A Nyelye a nyubersɔbo gɔw nunaa, bo gow Loti, bo haleɔ, bo yeke yɔɔɔ, boɔɔ banti nunaahun. 11 Boɔɔ dandɔke nyubo nu fa bakɔ fɔw, biɔɔɔɔɔɔɔɔ yooɔ le xenfiluwapɔ yooɔ, bo dandɔkebo fɔw. A boɔɔ 'pɔɔ nunaahun

le bala mamama le yee, baa nu
nunaahun yi. 12 A kɪlabɔ bib Lɔti, bɔ
la: wu nunu we nyubɔ baaku ya?
Sɔyxɪnabɔ, laa bɪpɪxɪnabɔ laa
bɪpɪyɪrabɔ? Bɔɔ fa, wu tubɔ fɛw le
sannu hɪnxɔ. 13 Nyelye kan ɪ hɪnseɔ
a gɪkaxɔ nu bɔ xɛw huun, xɔkɔxɛ xɔ
sunbi le bi yi be hɪnxɔ.

14 A Lɔti yaa, a kolle ba sɔyxɪnabɔ, a
la: ɪ ɔɔ san hɪnxɔ, Nyelye koro putake
fɛw. A bɔ kay, bɔ gbɔɔza a
welebananu welo.

15 Mɔɔnu sey inu kor xer maaa,
Nyelye a nyuberseɔɔ vɪr bo kolle Lɔti,
bɔ kpankpanuri, bɔ la: ɔɔ, ɪmapi tu
la yɪra le la bɪpɪyɪrabɔ le sannu hɪnxɔ.
Gaa zey, ɪy taaleke pu nyugɪkabɔnu
wɔɔru le wuy fɔɔrbɔnu bɔɔ pɛmɔ.

16 A Lɔti zey, a ɔɔ, a fa a xɛw xeeen.
A Nyelye a nyuberseɔɔ gow ba
nunwo le ba yɪra le ba bɪpɔ boo
nunwhun ti, bɔ sankeɔ hɪnxɔ. Mɔɔnu

*Nyelye a koro a pu wa, xo koro suwe.
17 A mɔɔnu bɔ sankeɔ hɔnɔ bɔ law,
Nyelye a we nyubersɛ tanɩ kolle Loti, a
la: gaa koro suw la tagon, barsɩ lɛ sey
lɛ yaa. An vir dow la korikeri wa. An in
butihɔnɔ ti wa. Sey lɛ yaa dan
gbɔwɔri lɛ suw fi la taa.*

Xɔa xɛmuza Loti, ba yira lɛ bɔɔ biɩɩɩrabɔɔ
ɩɩ bɔ kɛrɛ kɛrɛɛwɔ xɔxɔ ɩɔ xɔ tuti Nyelye lo
suwbo yi. Loti aa ɩɩnu yallebi ŋmɔɩ mu
Sɔɔɔmɩsɛbɔɔ yi, lɛɛ killi a miye lo bɔ
kumee dukɔti. Lɛɛ Loti dɛ mɔ Nyelye la lɛɛ
a xɛ killise. Anu xaanri Nyelye a nyaargiye.
Loti xaanri nufisaawɔ nu Nyelye sa Suwse
nu yow ba guunri xɔ ha Adan lɛ bɔɔ nuwa
Abraham.

Nyelye a nyubersɛbɔ sanke Loti bɔ law bɔ
ɩɔ bɛ xɔɔ migɩkase hɔnwhun.

Sɩnwri fɛw Nyelye xɛ suw ɩɔbɔ nu xaanyeri,
bɔ xaanri xɔa Sɛɛra. Nyelye suw Nowe
ɔgballakɔɔri. Loti dɛ ɩɔxɔ nu Nyelye ka ba

guburu. Xon fa Nyelye sankεε xε law xε lo be hinxε.

Nyelye be Sɔdɔmihinye le Gɔmɔrahinye

Duu Naaru 19.24-25

24 A Nyelye xe, a tuusike gu nyelyeri mu ɔkɔ, xε wer xo gow daa, xo nyow Sɔdɔmi le Gɔmɔra hinwhun. 25 Mɔkɔ loxε Nyelye puta Sɔdɔmi le Gɔmɔra hinwhun le hin a nyubɔ le hayaa le diwa, xo nyoko 'pule 'pule 'pule few, xε gbankε hinxε.

la ni loxε nu Nyelye xεru xεɔ nyumigikasebɔɔ mɔ loti san hinxε a law wa? Nyelye nyaasu killi. Nowe a sunyεru Nyelye be hinxε ɔkɔnu. Bɔlo Nyelye si xεɔ nyumigikasebɔɔ daanu.

Daa xεɔ Nyeltanakɔ lo fa. Xεa gbankε yi. Sunwru few mɔ xε xe ni killii, a xε nyaasu dukɔti. Nyun tanu aa maa bal xεa kparyaysina yi.

Lɔti a yira a guun

Nyelye a wε nyuberse tanɩ kolle Lɔti, a la: an vɩr dow la korikeri wa. Bεkε ɩ Lɔti a yira xε?

Duu Naaru 19.26

26 A Lɔti a yira kay, a vɩr, a la hina dow ban korikeri. Bakɔ bakɔ a xɔny mu inoo, a xε nafulnereke.

Mɔ Nyelye a nyuberseboɔ sanke Lɔti ɩ ba yira ɩ boɔ biɩyεrnyotoboo, hin kollebo hin la: bo sey ɩnu yaa gbokokɔrɩ. Bɔa xε vɩr dow boɔ koorikeri wa. Lεε Lɔti a yira kay tennike a kanga.

Nyelye gi ɩxɔ nu Lɔti a yira unu gbɔɔ ba miye. Lɔti a yira tunɩ Kayεn. Aa nu xaanrɩ Nyelye yi. Nyelye gi guun nu xɔ tuti a ɩ vɩr a dow koorikeri. A vɩr a dow ba koorikeri mɔ a kor Sɔdɔmɩsebo xεbiɩmɔpɩxɔ ɩ xɔ tuti. Aa nu kor hinaa san hinxɔ yi. A xε ηmorekeri mɔ a kay mɔ a kawnu ɩxɔ nu Nyelye la: bo sati dεw. Gunnu gunnu, mɔ a vɩr a dow ba

koorikeri, Nyelye gbankεε nafulneereke inoo.

Nyelye aa xe paant killi sunxo nu ba pengε aa fɔr ca ca fεw yi. Killi a fɔrεke/sara xe pureke, vannina Nyelyenu kpokpo lεε yaa datusiyeri.

10

Izaki a guun

Izaki a kunsunyε

Abraham Iε Sara usi bε kpton bε kasa, bε 'lunke mε bε unε Iεε woo bεpε. A Iεε Nyelye lo sa xεa nufiyaa xε la: xεnaay habε bii. Bεbε Abraham usunε dεw towε xε lε zεy Sarahun usunε towna Iε 'pεrεwε. Sara a kungsi bii yi. Mε Nyelye la: ay woo bii, a mεn. A giloza bakε nu ban dεw dan mεε, nyun a panangari xεxε a maa xε yi.

Iεε wε giye a ti a Nyelye kpulεwεri yi. Giεε nu Nyelye xε kor xε fεw, xε xε xεyε.

Mε Nyelye sa xεa nufiyaa xε la: xεnaay ha bixεna Abraham, dεw nu 'pεnnε hεn pε hεn kasa, Iεε Nyelye a paanε xεε nufisaaxε yi. Xεa gbankε xεa gbεεya yi. Sara woo

bixina mo Nyelye kaan. Abraham le Sara du bo bihun a yiraxo Izaki.

Duu Naari 21.1-3

1 A Nyelye tenni Sara, mawu xo kpeny xo kollebo duu, xo la xy xe. 2 A gunnu lo a yi a tu ba 'polongo mawu Abrahamhun xe xenfilwa. A kun ba bixina sunxo nu Nyelye la ay kun. 3 A Abraham bulle bii nu Sara kun Izaki.

Nyelye nunu maa le pir le la: xanaa haw Abraham le Sara bixina, xogumo xo lo xe nyubo few bo Sankese le gye few xa Sankese.

Nyelye la: Abraham tu ba bii Izaki le xe sulagye le ha Nyelye

Du 'pony 'pinni. Izaki gbal. A xe 'poti. Bo suwa le bo hina isi bo koree keyakar. Abraham nu xaan mo nufsaawo nu Nyelye sa few Suwsee ba gunni, hin a xebaka, Izaki le hoopodimibori lo hny duuti le kanrke.

Wε giraari, Nyelye fun Abraham mo a xεw wε guturawo nu xε guun nu kanbey dukoti. Nyelye kolle Abraham xo la: a xε gixo nu nyun a xεsi yi.

Duu Naari 22.1, 2

1 Moxonu lzaki yi a gbal, Nyelye korsu Abraham, xo bullee, xo la: Abraham, a la: woo mi de. 2 Xo la: tu lzaki nu xε la bixinatana nu wu kor deny le yaanu Moryahinye. Wε gboko fi, miy karanpikewu le wu yaa sula la biihun le nyowe hamu.

Nyelye unu kor korsu Abraham le dow lzaku lo a kor gbuna laa Nyelye lo a kor a 'lunke.

Anko bulaa lo Nyelye nunu lee za Abraham lal ba bii lzaku mu sulagiyee?

lzaku isi a xε Abraham a bii, lee anko lo ha lzaku tagon? Anko lo ha lzaku Abraham le Sara? Nyelye lo. Moxomu lzaki xε Nyelye amu. Nyelye xε lzaki a Tose.

Anko lo ha-ι tagon? Nyelye lo.

Ankɔ ɔ ha ɪ yira, ɪ bɪɔ ɛ ɪ gɪɛɛmɔ fɛw tagon? Nyelye ɔ.

Nyelye ɔ xɛ ha nyun nyun fɛw ɛ gɪɛ gɪɛ fɛw tagon. Nyelye nɔnɔ bulaa ɛ xɛ wɛ gunbɔ nyun nyunrɪ fɛw ɛ gɪɛ gɪɛrɪ fɛw.

Abraham sa ba xaan Nyelyeri

Xɔ tura Abraham gbuna. Gunnu gunnu, xɔ xɛ kɔrsɪkɔ nu kanbey keyakarɪ: ankɔ ɔ a ɪɪ a kor gbuna, Nyelye laa ɪzakɪ?

Nyelye gbankɛ-xɔ-ɔ xɔa gbɔɔya ɪzakɪ a guunrɪ ɛ nufɪsaawɔ nu xɔ sa ba guunrɪ ya?

Abraham, huun sula ɪzakɪ, zu ɔ Nyelye a nufɪsaawɔ nu xɔ sa ɪzakurɪy xɛ ɛɛ kanrɛ?

Nyelye gbankɛ xɔa gbɔɔya ya?

Nyelye vɪr-xɔ-ɔ xɔ pɪr mɔ Suwsee aa guw ɪzakɪ a hoopodimibori danwa ya?

Mɔ Nyelye fun Abraham a yaa ɪal ɪzakɪ mɔ sulagɪɛɛ, Abraham a sa baalɛ yi, aa sa baalɛ Nyelyeri yi. A giloza Nyelye a maa bɪnnɪ yi. A giloza Nyelye a maa sa xɔa

nuftiyaa le la: xɔnaay hahɪnaa gɪye le law
leε gbankε xɔa koorikeri wa. A sa ba xaan
Nyelyeri, a giloza Nyelye xe xe lɔxɔ nu xɔ
ka kpokpo.

Abraham xaan a giloza xɔxε hɪnaa kan
Nyelye a tennike hɪnaa ku lzaki, Nyelyey
ɔrkεε pɪrεkeri. Hale xɔxε nyun a maa xe
xɔxɔ ba tɔgbɔrnamanu wa, Abraham xaan
a giloza Nyelye maa xεye.

Abraham a tɪni Adan le Eva sɪnxɔ nu bɔ
ɪsi daansukpɛεxɔ a mixo yi. Eden
daansukpɛεxɔ a mixo, Nyelye kolle Adan
xɔ la: ɪa xe munde fulligidiyaxɔ a
nyebwaka yi, xɔgumɔ giraxɔ nu ɪy
mundeke ti ɪy pti. Leε mɔ Satan kollebo a
la: ɪay pti wa, Adan le Eva dankenawεeri.
Bɔnu sa baale Nyelye a sεεrabɔɔri, bɔ kay
xɔa tennike a kanga. Adan le Eva, bɔa
xaanri Nyelye yi. Leε Abraham, hun xaanri
Nyelye. A gbɔɔ mɔ Nyelyey xe lɔxɔ nu xɔ
ka.

Mɔ Abraham xaanri Nyelye, a sa ba xaan Nyelyeri, a tuwamni xɔɔ dereenu le yaa bakɔ nu Nyelye la: a yaa.

Duu Naari 22.3-5

3 Xɔa seyktu Abraham ɔɔsi kenbereke punpun. Anu be dawhun nu aa sulati. A tenni ba kunka, a ɔɔ a tu bulaa a yaw bakɔ nu Nyelye karanpu le ba we boosebɔpɔxinabɔ nyor le lzaki. 4 A bɔɔ sanrke giraxɔri, a la a ni gbɔɔɔ nu bɔ yawti. 5 Mɔɔnu a ni gbɔɔɔ, Abraham kolle ba boosebo, a la: ɪ isi baaku kunka a bakɔ. Mu le lzaki bi ɪla gbɔwtaaxɔri laa fɔɔr Nyelye. Bɪy law biy yi.

***lzaki bib Abraham, Abraham
lalɛɛ dɛɛ***

Duu Naari 22.6-8

6 Abraham ɪ tu sulayke a dawhun a hiyake ba bixina lzaki. Alɔ tu ba kpere. A tunu dabanyaka a gowtinu, a bɔnu yaa wɔɔri.

7 A Izaki bulle bɔɔ suwa bulaxɔ, a la: bi suwa. A suwa la: mi bii, mi de wu la zu? A Izaki la: bi nunu daa, bi nunu daw, bi annabii nu bi yaa sula, a ay?

8 A suwa kollee, a la: mi bii, Nyelyey yaa dankɛbiri. A mɔɔnu a zaaxɔ bɔɔnu dar.

Izaki giloza bɔnaa yaw yaw sulaba le ha Nyelye, leɛ aa maa kan guun nu xɔ tuti bɔ laa nunu annabii wa ya yi. Abraham a kolle Izaki lɔxɔ nu Nyelye la a xɛ yi.

Abraham gbɔɔ ba baka mɔ Nyelye yaa habɔnaa annasaan nu bɔnaa sulaawɔ.

Le xaan Nyelyeri xɛ giɔɔ nu kanbey xɔ kasa nu bi maa usunu. Le tu Nyelye a Sɛɛra a kannikɛɛ kput, xɔa maa dankɛbiri yi. Bi benni bi de Nyelye a Sɛɛra bi miye, le xaanri Nyelye.

Abraham gende Izaki

Duu Naari 22.9,10

9 Mɔɔnu bɔ dan fi bakɔ nu Nyelye karanpi, Abraham inu gboole ba sulanaa. A tu dawhun a dunpti sulanaari. A gow Izaki, a gendee, a law a buree a dunpi sulanaa dawhunri.
10 Abɔ tu ba kperee, a la naa sa bihun a xenliri.

We gɩye a isi ti nu maa dankeri Izaki le a suw le ley yi. Bɔɔ suwa gendee a deeke sulanaa, a lo orke kperee le sulayenu. Nyelye kpeny xo kolle Abraham xo la: a sula Izaki le ha Nyelye. Bɔlo gɩye a ti le dankeri le a suw le ley yi, xogumbo bɔɔ suwa gendee a deeke sulanaa a law. Nyelye la: Abraham sula Izaki le ha Nyelye.

Xo tuni mo Nyelye banti gboko a nunaahun xo sari Nowe. Nowe le ba nyubo, le namo, le limu nu isi gboko a mixo, gɩye a tanhenri yi, xo lo zey nyubo

nu isi osukoo, we gye a isi ti le maa
dankɛbɔri le bo seyni le ley yi. Gunnu
gunnu, bɔa sa bɔɔ xaan Nyelyeri yi, a bɔa
isunu bulaa le maa yee gboko a mixo yi.

Mɔ Nyelye du daa Sɔdɔmɩ le Gɔmɔra
hɩnmigikasɛbɔɔri, we gye a isi ti nu maa
dankɛbɔri le bo suw le ley dukɔ yi. Mɔ Lotɩ
a yɩra kay Nyelye a tennike a kanga a lo
vir a dow ba koorikeri, Nyelye suw Lotɩ le
ba biɩyɩrabɔ xɔɔ daxɔri. Nyelye xɔaba xɔɔ
lo isunu maa le suw lzaki purekɔri.

We gye ti xɔ maa dankɛbɩri le bi leynu
pureke xɔ kay le bi leynu nyäänitusixo nu
biy woo bi killii lo xɔ tuti ya? Kpey! Bia
maa suw bi hitɔ bti yi. Nyelye xe paanke
killi killi fɛw. Nyun tanɩ aa maa leynu
Nyelye yi.

l gbɔɔza Nyelyey suw lzaki ya? Bi dow
Nyelye a sɛbɛɛ ba mixo le dow guun nu
'pɩnnɩ.

Nyelye dɔnpɪnu lzaki annasaan

Duu Naari 22.10-12:

10 Abraham tu ba kperee, a la naa sa biihun a xenliri, 11 xɔɔ Nyelye a nyubɛrsɛ bullɛɛ nyelyeri, a la: Abraham, Abraham. A Abraham la: woo, wu la zu? 12 A la: an xɛ biihun giye wa. An kuun wa. Naaku mi giza wu xɛ kan mi tenike. Wua kay la bixɪna tana ba haaxɔmi wa.

Gunnu, Nyelye suw lzaki. Nyelye kolle Abraham xɔ la: aa xɛ ku lzaki wa.

Mɔ lzaki xɛw lɛɛ woo suko, xɔ bɛnnɪ bɔ ɪsɪnu giɔɔ nu kɛrɛ nu bɔ sulaawɔ lɛ ha Nyelye. A Abraham lɛ lzaki bɔa gootinu giɔɔ nu bɔ maa sula lɛ ha Nyelye yi. Lɛɛ Nyelye lal wɛ sulagiyɛ kpee lzaki a ɪsɪna. Abraham a ɪsɪnu maa lɛ lal xɔɔ giɔɔ xɔɔ bakɔ yi. Nyelye lo haan xɔɔ annasaanhun, zawgiye lo xɔ tuti aan tu lzaki a ɪsɪna.

Duu Naart 22.13

13 A Abraham la naa vir dow ban korikeri, a ni we annasaan fa diwbii a naa, ba unu tunleti, aa maa yaa yi. A yaa, a gowe, a yinu a sula a ha Nyelye Izaki a pengε.

Nyelye xε mɔ xɔ xεw lε annasaanhun a unuu lo tunlenri wε giye haybuunxo a mixo. Lε bɔɔ za annasaanhun a wε baka lo giɔɔ gow, huun natisi, ay fotisi. Xɔn fa xɔay xε sulagiɔɔ nu duunnu Nyelye yi. Nama nu du zeynabale a vir a kanbey, hun lo Nyelye xε suw mu sulagiyeε. Mɔ Nyelye du zeynabale, loɔɔ nu du zeynabale xɔɔ lo xɔ maa nyow dukɔti.

Nyelye xε mɔ xɔ ka. Xɔ la: xɔy guri Izaki lε Abraham woo hoopodimibo 'pony. Abraham si Izaki sulanaa, a lo dɔnpunu annasaan nu Nyelye haan lε a tu Izaki a isinaa. Abraham ku annasaanhun a lo nyowee mɔ bɔ xε xeye lε ha Nyelye.

Annasaanhun tu lzaki a usina a pu.
Annasaanhun xe donpigiyε. Nyelye suw
lzaki. Nyelye lo lal annasaanhun le a tu
lzaki a usina le pu.

Abraham xaan mɔ Nyelyey sunnu Suwse

Duu Naaru 22.14-19

*14 A Abraham bulle xɔɔ bakɔ: Yehova
Yire. Xɔɔxe xɔ xe suriya daa, bɔ xe
sεeryε: Nyelyey xeyε xɔa gbɔkɔri.*

*15 A Nyelye a nyuberse vir a kolle
Abraham nyorkenxɔ, a la: 16 Nyelye
la: gunnu gunnu, kparyay la mɔɔnu
wu kan mi tenike, wua konmi la
bixina tana wa, 17 miy hawu keyaka,
le la hoopodimiboy pu mu patuu le
tuni bur'pukɔ nu fa naful-ɔgbemeri
mɔɔ. Bɔy usunu pananga leε maa bɔɔ
nyansisebɔ hingballɔ few. 18 Bɔɔ la
xɔy tuti le mi ha nyun nyun few
keyaka burkori, mɔɔnu wu kan mi
teniko keyakarɔ. 19 A Abraham vir a*

gbulenke ba boosexinabo bɔɔ bakɔ. A bo zon, bɔ vir Bεεrεbahinxɔ. A Abraham isi fa xɔɔ hinxɔ.

Bakɔ nu Nyelye sanke annasaanhun xɔ ha Abraham le a tu lzaki a usinaa, Abraham du xɔɔ bäänii yura. A xe bulle bakɔɔ Yehova Yire, xɔa naa xe Tɔsey ha.

Nyelye ha annasaan, aan tu lzaki a usina a pu, dukɔti Abraham xaan mɔ Nyelyey sunnu Suwse nu y suw nyun Satan a dɔɔyakɔri le sanke nyun killi a fokoori.

lzaki tɔ Xεβεka.

Sara yi a kpton a pu. lzaki wiy bɔɔ huna, xɔa koorikeri, yura nu bɔɔ suwa tu a haan yi a haan tεbyε.

Duu Naari 24.67, 25.20

24:67 A lzaki law a tu Xεβεka a ηmarnu yɔxɔ nu xe bɔɔ hinna Sara a yɔxɔ duu, a yaa a tɔɔn. A lzaki kor ba yura Xεβεka, xɔɔxε ba miye tobe naaku mɔɔnu bɔɔ hinna pu.

25:20 Mɔɔnu ba diw yi hin dan townyor (40), a tɔ ba yira nu bɔ xe bullɛ Xɛbɛka nu xe Laban a gerwa, bɔ xe Betuwel a bɪɔ. Betuwel xe Aramasenyun, a isi Mezɔpɔtamihinye a taari.

Wu maa za mɔ lzaki tɔ Xɛbɛka xɔxɔ lo tobeke ba miye. Mɔ a yaa a sa Xɛbɛka yɔxɔ nu bɔɔ hinaa isi duu, yɔxɔ a xe unɛɛɪ kpoloko dan yi. Hinɔ nu Abraham isi duu a law Tɔsɛ lo bullɛ a yaa Kananhinɔ, xon fi lo bɔ kun Xɛbɛka nu xe lzaki a yiraa.

Abraham yi a pu xɔa koorikeri.

11

Yakob a guun

***Nyelye kpeny xɔ gi Yakob le
Ezayy keyakarɪ xɔ law bɔ lo
kunbo***

Duu Naarɪ 25.21-23

21 A Xebeka xe yerkaykunse. Izaki finy Nyelye a poweri. A Nyelxo kan Izaki a finyxɔ nu a finye, a Xebeka tu ba felen 'polongo bɔbɔ. 22 A ba bɪpɔ taati ba 'polonxo le nar bɔwɔw. A Xebeka bɔlle kpil, a la: xɔxɛ mɔ kɔ kɔ, belɔxe mi tu 'polongo? A yaa a bib Nyelye xɔa naa. 23 A Nyelye kollee, xɔ la: nyubɔ nyor mi la 'polonxo. Nyubɔ nyory san la hitɔri le zawsɪ. Wey usɪnu pananga le 'lɪnkɛ ba wehun. Lɔɔ nuɪ kpeny san, hun loy xe ba bula ba boose.

Sinxo nu boɔa kun Yakɔb le Ezayu tonwa, Nyelye kpeny xo gi nyubo isibiixo nu boɔy xe. Xo gi boɔ nuɔ isinu pananga le 'lɩnke ba weɛ. Toɔe gibi few, hale sinxo nu bu mi bu huna ta 'polomo, Toɔe gibi. We giye a ti xo buunsi Toɔe a humangari yi.

Ezayu le Yakɔb boɔ kungo

Duu Naari 25.24-26

24 Moɔ Xebeka a kunsinye yi xo dan, a bo giza a kumo felenpo gunnu. 25 Loɔ nu kpeny a san, ba tafumo bamɔ. Ba hito xe fungo few. A boɔ bulle ba yiraxo Ezayu. 26 Loɔ nu duweri, moɔ ay za naa san, a gow tokpenyise a nasɔɔla. A boɔ bulle ba yiraxo Yakɔb. Moɔnu bo kun boɔ biko bo law, xoɔ sixori lo lzaki a diw dan towsanr (60) boɔ.

Moɔ Nyelye karanpi Xebeka a feelenpoy isi, moɔ hun lo a yi a kunbo gunnu.

Ezayu a xe xaanri Nyelye a nufisaawo yi, xo kay aa xe kayonu kaw yi

Duu Naari 25.27a

25:27 A bipɔ ɔɔ, bɔ gbala. A Ezayuhun xe sɔɔɛɛ. A kor haymilye.

Ezayu xe sɔɔɛɛ fulliwa. Sinwri few, hayaa lo a xe isi le a mil le a waar namɔ. Ezayu lo xe lzaki a feelenpoo bɔɔ fulliwa. Hun lo benni a ul nufisaawɔ nu Nyelye sa Suwsee ba guunri. Suwse nu Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔ la: xɔnaay habɔ benni a gu ba hoopori.

Lɛɛ Ezayu a xe kanu Nyelye a nufisaawɔ wa. Ezayu a xaanri Nyelye mɔɔnu Abraham le lzaki xaanyeri yi. Ezayu tuni Kayen. Aa xe ni mɔ a xe killise wa, a mɔxɔmu aa xe giloza hɔnaa benni hɔnaa waar Nyelye a zawgiye yi. Ba bultɔwaka lo anu duw, burgixelemu lo ba gbɔɔya isi ti. Burgixelemu isi hin kanbeyweenu hin kasa gixelemu nu Nyelye unu kor haan xɔ kay gunbɔ nu xɔnu kor tɔunikeɛ.

A ɛɛn, zu lo xɔ ɛɛri? I tuni Kayen le Ezayu laa Yakɔb lo i tuni?

Yakɔb kɔrsu Nyelye a nufisaawɔɔ, a xaanwɔri

Duu Naari 25.27b

*25:27b A Yakɔbhun xe nyun welilise. A
xe kor isi yɔɔ.*

Yakɔb xe nyun nu tuni Abraham le Izaki. A
xe ki ba gandayɔɔ a miye gun. Yakɔb isi a
xe anno le naarɔ hun a panyse. Yakɔb xe
nyun nu nunu xaan. A isi a giloza hɔnaa xe
killise, a mɔxɔmu hɔnaa bɛnni hɔnaa woo
Suwse nu Nyelye sati nufiyaxɔ. A xe kanu
Nyelye a nufisaawɔ keyakarɔ, Nyelye a
nyaartuɔwɔ le xɔa zawgiye lo anu bɛr.

Duu Naari 25.28-34

*28 A Izaki kor Ezayu gbuna, mɔɔnu a
xe kor haynama. A Xebekahun kor
Yakɔb.*

*29 A we surwo yi xɔ dan, a Yakɔb fa a
gwaalɔ daansu. A Ezayu gu ba milna
nu a mil. A kumanga kuwɛɛ. 30 A
kolle Yakɔb, a la: kumanga kumi, mi*

finywu, hamı la daansubanyɔ, mı di. Xɔlxε bɔ yi bɔ bulle Ezayu a yıraxɔ Edɔm (xɔa naa xε banya).

31 A Yakɔb la: wu kpeny hamı xannakɔ, bı dɔnpıkenu mı daansu. 32 A Ezayu la: kumanga danmı xɔ kasamırlı mı pırlɔ, beke lɔ xannaka xewmırlı? 33 A Yakɔb la: kpeny kafırake. A Ezayu de kafırakexɔ nu a ka, a haan ba xannakɔ. 34 A Yakɔb ha Ezayu paanu lε kabdaansu. A Ezayu di, a nin ɔkɔ, a ɔrɔ a dar. Ba xannakɔ a guun a dameε wa.

Ezayu dɔnplı ba xannaka daansunu. Lɔ guun nuu a ıslıbiixo nu dan Ezayu karanplı lɔxɔ nu a kor gunnu, xɔ xε burgıxεlemu lɔ a kor gunnu. Mɔ xɔ xemuza Ezayuhun lɔ xε bɔɔ suwa a bıfullıwaa, xɔ bennı bɔy xonnu bɔɔ suwa a ılxɔ a woo ba bula amu a kpoo nyor. Mɔ bɔɔ suwaa plı, hun lɔ bennı a xε wuratɔsεε.

Χω βεννι dukoti hun lo xew lo nu berɔ Nyelye a nufisaawɔ le vir xe pulɔsebo nu Suwseey guti boɔ sorwo. Lεε Ezayu ηmapu a dɔnpu xaxɔ duyenu. Ezayu tuni Kayen, a kay Nyelye a lo gonike anu duw Satan. A xe xaanbalse le 'pɔrebalse.

A εεν, iy kay kparyay nu xe Nyelye amu lεε duw ι bultɔwaka iti mu Kayenhun xɔ kay mu Ezayuhun ya?

Laa, ι tuni Abel, Enɔki, Nowe, Abraham, Izaki le Yakɔb taabo nu kan bo giloza boɔnaa xe killisebo boɔnu ber Suwse ya?

Ezayu pir le ku Yakɔb

Yakɔb inu kor ul nufisaawɔ nu boɔ suwa woo, lo bo nu a ulnu boɔ ta suwa nu xe Abraham. Yakɔb, huun ul xɔɔ nufisaawɔ, xɔa naa xe ay xe Suwsee boɔ sorwo. Nyelye kpeny xɔ pir dike mo Yakɔb loy woo xɔɔ naduunxɔ sunxɔ nu boɔ kun Ezayu le Yakɔb tonyi. Xɔa koorikeri Yakɔb suw fullwakɔ mo Nyelye kpeny xɔ nyε.

Ɖzayɔ ɪsɪ a xɔɔra Yakɔbrɪ, xɔgumɔ hun tu ba ɪsɪna. Ɖzayɔ ɪsɪ aa xɛ kanɔ nufɪsaawɔ nu Nyelye sa Suwsee ba guɔnri yi, lɛɛ anu kor hinaa ɪsɪ xɔɔ ɪsɪnaari lɛ maa woo fullɪwakɔ a wɛ gɪxɛɛmɔ. Mɔxɔmɔ, Ɖzayɔ pɪr lɛ ku Yakɔb sɪnxɔ nu bɔɔ suwa yi pu.

Duu Naari 27.41

41 A Ɖzayɔ nyansi Yakɔb naaku mɔɔnɔ bɔɔ suwa haan ba keyakɔ. A gbɔɔ ba miye, a la: bi suwa a pɪsɪnye koro dan. Huny pu a law, miy ku Yakɔb.

Yakɔb vir a gbulenke Abraham lɛ Xɛbɛka bɔɔ hɪnyɛ

Duu Naari 27.42-44

42 A mɔɔnɔ bɔɔ kolle Xɛbɛka Ɖzayɔ a sɛɛra, a bulɛ Yakɔb, a kollee, a la: dow, Ɖzayɔ koro siwuri ba pɛngɛ lɛ kuwu. 43 A mi kollowu mi bii, xɔ bɛnnɪ wɔ kan mi tenike le sey lɛ yaa mi gɛɛna Laban a baka Karanhɪnyɛ, 44

laa bunsu fi huun, la xanna a miye tobe.

Mɔ Xebeka nu xe bɔɔ huna kan mɔ Ezayu gbɔɔ le ku Yakɔb, a kolle Yakɔb a la: a sey yaa ban gɛɛna a boko.

Xɔn fa lo Yakɔb san bɔɔ suwa ta wuraxɔri, a lo tu xɔɔ bulsusuyako naarmotokanu le yaa Karanhinye. Xɔɔ hinxɔ lo bɔɔ sorwo Abraham gu.

Duu Naari 28.10

28:10 A Yakɔb zo fa Beersebahunxo, a yaw Karanhinye.

Yakɔb a dɛɛɛ

Kananhinye le Beersebahunye usi hin leyni wɔw. Bulaxɔ, Yakɔb benni a ki we gbɔwwɔri.

Duu Naari 28.11

28:11 A ki bakɔ nu giraa gban. A dɛɛ, a tu fa we nereke a dorti ba taa.

A we dumaka sinxo nu Yakɔb unu dɛɛ, Nyelye xe aan dɛɛɛ. Xɔɔ sixɔri, Nyelye xe

sɛɛrnɔ nyubɔ dɛɛlɛrɪ, lɛɛ naaku Nyelye a Sɛɛra kanrɛ, xɔ xɛ karanpɪbɪ xɔa kori xɔa Sɛɛrarɪ.

Duu Naarɪ 28.12

28:12 A dɛɛ a dɛɛlɛ, a nɪ gilanto susunyaka nu gu burkori, xɔ ɪla xɔ dan nyelyeri. A Nyelye a nyubɛrsɛbɔ dukɛrɪ lɛ ɪla lɛ wɛr.

Yakɔb dɛɛlɛ a nɪ gilantow susunyaka, xɔ lɔ gu burko xɔ ɪla xɔ dan nyeltaarɪ. A Nyelye a nyubɛrsɛbɔ lɔ unɔ balanpɪ ti fula fula. Nyelye xɛ aan dɛɛlɛ xɔɔ dɛɛlɛ a ɪsɪbiixo lɛ karanpɪunɔ mɔ Suwsey yi lɛ taalɛkɛ nyun lɛ Nyelye.

Sɪnxɔ nu ɪ xɛ maalɛ ɪ tɪtɛyɔw, gilantoko lo ɪ xɛ tu lɛɛ maa dan fi. Sɪnxɔ nu ɪ xɛ san ɪ wɔrɔrɪ lɛnɔ dar loo, ɪ xɛ si gilantokoo lɛ dɛɛkɛsɪ lɛ xɔɔlɔmɔ ɪ ŋmamɪ aay maa ɪla lɛ yee yuw ɪ dulɔ yi. Gilantokoo xɛ gɪxɔ nu ɪ xɛ duuti lɛɛ maa yee ɪ yɔxɔ. Gilantoko xɔɔ balti ɪa maa ɪla lɛ yee yi.

Χαχα tunduƙuƙu mɔ xa gowna Adan la Eva isi bo taaleƙenu Nyelye. Nyelye usunu Adan la Eva. Bo isi bo xe Nyelye a xinabo. Lɛɛ sunxo nu bo yi bo siriri Nyelye, boƙon la boƙo hoopo few laa dannu ɛɛn la mu dukoti, bi woo vannina la Nyelye.

Gulantoko xo kay bulaxo nu xe yaa Nyelye a baka si fa. Nyun a vir a nunu we bulaa la maa dan Nyelye la taaleƙeyenu yi. Xon fa xo benni Nyelye lo karanpu bulaxo. Xon fa Nyelye sa xa nufiyaa mɔ xonaay lal Suwse nuy puta Satan lɛɛ taaleƙe nyun la Nyelye. Xoo Suwsee benni a tuni gulantoko nu Yakob ni xo lo gu burko xo ula xo dan nyeltaari. Xoo Suwsee lo xoy tuti nyubo lo maa usunu Nyelye ti, la taaleƙeyenu kilaa.

Miy karanpi-l we goun nu 'pinni nyubo sundɛke nu maa xe la l kan keyakarɩ loxo nu Nyelye unu kor karanpi Yakob xoo dɛɛɛɛɩ.

Χω ξε we xinabo nyor lo. Bo isi bo duun bo kasa. Bo lo isinu nyaasise tanl. Xoo huun, huun nyaasibo boo xinaxo lo xo tuti. A yi anu kor hinaa kpenni boo xinaxo. A mo a xew lee kpennike, xo xe guun nu kanbey.

A dusti a lo yaa a dan boo tanl a kollee a la: ba weehun koro xeen nmanyse. Xoo lo hinaa la: hinaay kollee. Lee anu sa ba dew. A seer hiiin a huun gbocza gunnu lo. Mo xo gow xoo guraxori, huun aa xe turaru ba hinaa dan. Xinaxo kpenni.

Lee loo nu bo nyaasisee bunnl a satihun, hun nu kor xinaxo isi bonaa sundeko kpokpo. Hale mo ba hinaa dankenaru loxo nu boo nyaasisee seere, a kay a koree dika. A dusti a lo siinri ba bii, a yaa seereenu. Xinaa kannike guun nu biihun seere kayakaru. Xo guri biihun a bo xinaxo vur xo in.

Xoxo lo Nyelye koro karanpi Yakob. Gunnu lo nyubo few woo vannina Nyelyenu Satan a bunnike le Adan siriye lo xo tuti.

Λεε Nyelye kpeny xɔ ni mɔ xɔy sunnu
Suwse nu xɔy guti Nyelye lo vir taalekenu
nyun ti kilaa, le bɔ vir xe tanɪ.

***Nyelye xe Yakɔb ul xɔa
nufisaawɔ nu xɔ sa xɔ ha
Abraham le lzaki***

Duu Naari 28.13-15

*13 A Nyelye in fa, xɔɔ kolle Yakɔb, xɔ
la: Mu lo xe ɪ Filwa Nyelye, mi xe ɪ
sorwo Abraham a Nyelye le ɪ suwa
lzaki a Nyelye ti. Burko nu wu deeti
naaku, miy hayewu le xɔ xe la burko le
la hoopodimibo few. 14 La
hoopodimiboy pu 'pony le tuni
bur'pukɔ nu fa burkori. ly zawsɪ le yaa
girahab boko le yaa giragba boko, le
xɔa ηmemuri few. Nyubɔ few burkori
bɔy woo keyaka gaa le la
hoopodimibo a kooti. 15 Mi fa wunu,
mi dowowu bakɔ nu wu yaw few. Miy
virkewu baaku hinxɔ. Maay dowusi yi,*

*le gunbo nu mi la miy xe, miy xeyo
few.*

Nyelye ti dike xo seero xoo gutanoo, mo xo
la: xona sumonu Suwse. Sinxo nu xo
seerye daansukpreexo a mixo le yi damonu
Yakob a siyeri, diw nu 'pinni hun pu
keyakarɪ. Abraham nu Nyelxo bulle a xe
Suwsee ta sorwo, hun yi hun pu. Le
Nyelye laa paani xaa nufisaaxo yi. Nyelye
sa xaa nufiyaa xo ha Yakob, xo la: Suwsee
guri ba hoopoo. Yakob dankena gunnu, a
gilo nufiyoo nu Nyelye sa xo ha boo sorwo
Abraham le boo suwa lzaki maa xerihun
ba pereenhun.

Duu Naari 29.1

*29:1 A Yakob oo, a tu girahabhinye a
bulaa a yaw.*

Nyelye kolle Yakob xo la: a gbulenke ba hinye

Mo we diw 'pinni, Nyelye vir xo seeruu
Yakob xo la: a vir gbulenke ba hinye,
Kananhinxo nu Nyelye ha Abraham.

Duu Naari 31.13

31:13 Mu lo xe Nyelxo nu karanpiku xaa hito Betelhinxo, bako nu wu tu neeke wu powri nereko, wulo vir wu kafirakemi xosuxo. Naaku, ko san hinxo le nmar bako nu bo kungu.

Yakob to xentana a biyirabo nyor, a kun biro 'porwo le nyor. Nyelye nu ber Yakob keyakar, xogumo ba hoopori lo Suwseey gu, ko nu Nyelye sa nufiyaxo xo la: xonaay habohun. Nyelye gbanke Yakob a yiraxo, a xe ye Israyel. Xogumo Yakob nuulenu Nyelye a nyun a maahun.

Duu Naari 32.28-29

32:28 A xinaa bibee a la: la yiraxo lo beke? A la: mu lo bo xe bulle Yakob. 29 A xinaa la: boy vir bulleku Yakob danyi, boy bulle la yiraxo Israyel naaku.

Nyelye kpeny Yɔzef a toon, xɔ vɛr xɔ bɛrɔwɛɛ

*Yɔzef xɛ Yakɔb a bii nu a kor
keyakarɪ*

Duu Naarɪ 37.1-3

1 A Yakɔb ɛɪ Kananhinɛ bakɔ nu bɔɔ suwa ɛɪ duu. 2 A ba bɪɔɔ guun lɔ bi tiw naaku. A mɔɔnu Yɔzef a diw dan 'pɔrɔwɔ lɛ tɔnyor bɔɔnu pany bɔɔ suwa a gɪɛɛmɔzɪtu lɛ ba xannapɔ. Bɔɔnu panyɔnu ba wɛɛbɔ nu xɛ bɔɔ suwa a yɪrabɔ nu xɛ Bila lɛ Zilpa ta bɪɔɔ. A Yɔzef xɛ karanpi bɔɔ suwa sɛɛrgɪka nu ba wɛɛbɔ xɛ sɛɛr. 3 A Israyel nu xɛ Yakɔb kor Yɔzef gbuna a 'lɪnkɛ ba wɛɛbɔ mɔɔnu a kpoton alɔ kume. Xɔlɔxɛ a haan gandayewakɔ nu kɛɛ keyakarɪ.

Yɔzef lɛ ba wɛɛboɔ nu pany boɔ suwa a gɔxɛlɛmu zutu. Sunwri sunwri fɛw Yɔzef a wɛɛboɔ, boɔ xɛ ŋmanyɛ gɛri, a xɛ tuyɛ lɛ kolle boɔ suwa. Moɔ lo a xɛnu soɔwboɔ boɔ suwa a baka.

Yɔzef a xannapɔ nyaasi Yɔzef

Duu Naari 37.4

4 Ba wɛɛboɔ ni moɔnu boɔ suwa kore gbuna a 'lɛnkɛ bana, xɔɔxɛ boɔ nyansi, boɔ xɛ sɛɛɛnu sɛɛrkeya wa.

Yɔzef a xannapɔ nyaasi moɔ boɔ fɛw gukumoɔ nyor lo xɔ tuti: tokpeny guun xɛ Yɔzef xɛnu kolle boɔ suwa ŋmanyɛ nu boɔ xɛ xɛ, nyorke guun xɛ Yɔzef lo xɛ Yakɔb a bii nu a kor keyakari.

Yɔzef a dɛɛlɛboɔ

Duu Naari 37.5-11

5 A wɛ surwo Yɔzef dɛɛ a dɛɛlɛɛ, a yaa a karanpi ba dɛɛlɛ ba wɛɛboɔ. Boɔ vir, boɔ nyansi, boɔ satɪ.

6 A kollebo, a la: ι kan mi dεελε nu mi dεελε. 7 Bi isi-ιnu loo wockri, binu kuti lee gende dipenzunw. A mi zunxockri, xockri in, a ι zunwhun yi hin xundesu, hin kiranke mi zunxockri few. 8 A ba weebockri bibee, ba la: wu koro xe bi wuse le tockri laa wu koro xe bi filwa le karanpibi fili ya? Xockri bockri vir bockri nyansi bockri xockri kasa ba dεεlebo le ba seerabockri a kooti.

9 A Yozef vir a nyorke a dεελε a karanpiye ba weebockri ti, a la: ι dow, mi ni gira le finye le patu 'pockri le tanu hin yi, hin xundesu mi humanga. 10 Ab yaa a karanpiye bockri suwa ti le ba xannapockri. A bockri suwa wulawenu, a bibee, a la: beke a dεελε lo wu dεελε mockri? Xockri bennu mu le una le la xannapockri bi yi xundesu la humanga ya? 11 A xockri nyenockri ba xannapockri, lee mockri bockri suwa kan ba seera a tu xockri gunhun a sa ba miye, aa paanockri yi.

Nyelye kpeny xɔ gi lɔxɔ nuy dan Yɔzef deny, lɛ lɔxɔ nuy dan Yakɔb a wurasɛbɔ. Yɔzef a usunɔ maa lɛ gi lɔxɔ nu fi xɔy damɛɛ yi. Aa gi mɔɔnɔ ba dɛɛɛy laale yi, lɛɛ Nyelye karanpɩkɛ kulɩlɩ mɔ Yɔzef yi xɛ wuraxɔ a tɔsɛ.

Nyelye gi guun nu toon hin yow gaa gi mɔ xɔ kpeny xɔ gi Yɔzef amu.

Bɔ dɔndɛ Yɔzef Ezipihunye

Duu Naari 37.12-35

12 A Yɔzef a xannapɔ yaa bɔnɔ pany bɔɔ suwa a gɩxɛɛmɔ Sixɛmhunye. 13 A bɔɔ suwa kolle Yɔzef, a la: la xannapɔ fi Sixɛmhunye bɔ panyɔ gɩxɛɛmɔ. Mi koro sungu bɔɔ baka. A Yɔzef dɛ. 14 A bɔɔ suwa la: wu yaa dow la xannapɔ fi, bɔ dɛɛ lɛ bi gɩxɛɛmɔ fi hin kɛrɛ ya? Lɛɛ yi karanpɩmɩ bɔɔ guun fɛw. Mɔɔ lɔ a sumɛɛ.

A Yɔzef ɔɔ Hɛbrɔn a butihinye, a yaa Sixemhinxɔ. 15 A we xina dameɛ mɔɔɔ anu mil hayaa, aa gi bakɔ nu a yaw wa. A bibee, a la: beke lo wu waarɔ mɔɔ? 16 A la: mi xannapɔ lo mi 'pɛw, gaa gi bakɔ nu bo xe xooleke boɔ anno, wu karanpibɔ mi. 17 A xinaa la: bo dar bo law. Mi kan mɔɔɔ bo la: bana yaw Dɔtanhinye. A Yɔzef tu anu duw boɔ 'pɔre, a danbo fi Dɔtanhinxɔ.

18 A ba xannapɔ lal bo ni mɔɔɔ a yow a danbo tonwa. A bo gori bo satani, ba la: i zey, huun yi bi kuun. 19 Bo sɛernu boɔɔw, ba la: dɛɛɛɛɛ filiwa naa yow. 20 I zey bi kuun le bireɛ duw we ɔteke a miye le laa xoozengɛ lo gowe xɔ xoo le dow ba dɛɛɛ nu a dɛɛɛ, ay xe kparyay ya?

21 A Aruben kangɛ, a koro suwe boɔ nunxo. A kollebo, a la: bia xe si ba tagon wa. 22 A vir, a la: xɔa benni i kuun wa. I tuhun goon le du xɔɔ teke

*nu fa kpatibwri. Mkwu a zaax a koro
suwebonu le yaa ha kw suwa.*

*23 Mkwu Yzef danbo bo gowe, bo si
ba gandakeyak nu a yeke, 24 kw
buree, kw yaa, kw du tek a mixo. A kw
tek a isunu kw wa. 25 Bo law kw isisi
kwu di kw dul. Bo lal kw ni we
nmarasebo nu zon kw yow, kw xe
ismayel a nyubo. Bo gu Galadhinye,
kw yaw Ezipihinye. Gixelemu nu kw
hiyanu kw nyomebo, hin xe funw a
isibiw baala baala sanr nu nminyo
duunwari.*

*26 A Yuda kolle ba weebo, a la: i dow,
bee ku bi bula, beke lo biy woo? Bi
maa bunkesi ba pureke ya? 27 I zey,
bi tuhun le dndenu kw nyubkw.
Mkwu bi xe nyuntanabo kwa benni bi
sanri bi nunwo wa. A ba weebo de bo
kan ba tenike. 28 Mkwu nmarasebo
danbo a bo hale, bo siin tek a mixo.
Bo dndebonu waribiibo toko. A*

ηmarasebo tuhun, bo yaanu
Ezipihinye.

29 A Aruben gu fi a nanpi tekoo, a
'peen mi a bal. A xeti ba gandoo mooku
ba miye bure, a vir a yaaru 30 ba
weebo, a la: biihun a mi teko danwa, a
mu, ay lo mi maa yaa? 31 A bo tu
Yozef a gandako, bo yaa bo ku
tewsaan, bo tu ba tobo bo kpula
gandako. 32 Bo tu ba gandako, bo
sunnu baa ha booo suwa lee bibee
dow, bi ni gandako nuu, doke, xo xe la
bii angoo laa zu?

33 A mooku Yakob niye a bollesi, a la:
mi bii a gandaka lo, xoozenge xoo
Yozef xo kpetii. 34 A Yakob gow ba
gandoo, a xetiko, alo yeke ba xugandoo,
a wiye huun, ba giro pu. 35 A ba
biyiraboo le biyiraboo few yi booo
fulanwee. Aa kollebo, a la: maa maa
booo kpee wa. Mi wiyo huun laa
dannu sinxo nu miy yaa bi filwapoo
baka le wiyxo a law tonwa.

Мокну Ызэф а ханнапкк nyaasu му, we giraari бк yi бк isi hayaa бкк suwa лк sunbкri Ызэфhun, а бккн kor куun. Мк бк yi бк dow куухк а керε wa, бк gowee бк дкндεну we ηmaraseбк.

Ызэф Pкtifar а кк

Duu Naari 39.1-19

1 A мккн ηmaraseбк ну хε Ismayel а nyubк darnu Ызэф Ezipihunyε, бк yaa бк дкндεну хина ну бк хε bulle Pкtifar. A Pкtifarhun хε Farчn а berseбк бкк filwa.

2 A Nyelye иуну Ызэф хккн berεeri. Glчк ну а хε fεw, кк керε.

A Ызэф иу хε боо бкк бккsexina а wuraa. 3 A бкк бккsexina ну мккн Nyelye dankкri Ызэф. Boxo ну а хε fεw кк керε, ба nunwo pчкк. 4 A ба guun дунну Pкtifar. A tun, а хεen лкк

nu dowowe. A vir a haan ba wuraa le ba gixelemu few anu doko.

5 Xɔɔ sixɔ nu Potifar ha Yɔzef xɔɔ boxo, xɔɔ sixɔri lo xo gowti a Nyelye ha Potifar keyaka. Ba gixelemu nu a to few ba wuraxɔ yooo le ba low yooo, hin kere few. 6 Xɔɔxe Potifar ha ba wuraxɔ Yɔzef, a toye lee doke few. Aa xe el ba gixelemu we giye tanɩ yi, ba dulɔ lo a xenu dow kput.

A Yɔzef kere a xe 'poti, ba xebii kere ti.

7 A we surwo ba bɔɔsexina a yira nun. A bullɛɛ, a la: yi deeminu. 8 A Yɔzef kay, a la: 'an'an wa. Mi bɔɔsexina hamɩ ba gixelemu few minu doko. A xanwmiri, aa xe el we giye tanɩ ba wuraxɔ le doke wa. 9 Aa xe filwa a 'lɩnkemɩ ba wuraxɔri wa. Aa konmi si giye wa, lee gaa nu xe ba yiraa lo a konmi laba. Zu lo xɔ xew le mu lo xe xɔɔ gugiko Nyelye a himangari mɔɔ?

10 A yiraa kay. Girɔri girɔri few a xe bulle Yɔzef. A Yɔzef kay dike a elesi naa tanɪ wa. Aa isiwenu baka tanɪ wa. Aa vir aa deehunnu si ti wa.

11 A we sinye yi xɔ dan, a Yɔzef inu yee yɔxɔ lee xe ba boo. A we boosebo few zawsɪ, nyun tanɪ a in fa yi.

12 A yiraa gow ba gandayewaka, a la: yi, deeminu. A Yɔzef kay, a for ba gandayewakɔ, a duwri yiraa, alb sey.

13 A mɔɔnu yiraa giza Yɔzef sey a san, a zey hinaanu ba gandakɔ, 14 a bolle, a bulle ba boosebo, a la: ɪ yi dow xɔɔ Heberese nu mi xɪna yinu bi wuraxɔ,

a koro welebinu. A yi a koro deeminu, a mi bolle gbuna.

15 Mɔɔnu a kan mi bollekɔ nu mi bullenu nyubɔ, xɔɔ a sey a santi, a dusɪ ba gandaka mi baka. 16 A sasi Yɔzef a gandakɔ, anu bernu ba xɪna.

17 Mɔɔnu ba xɪna gu fi a yi, a vir a tu xɔɔ gunhun a kollee, a la: dow, Heberese dɔɔya nu wu yinu baaku, a

yi a koro telkemi. 18 Mɔɔnu mi bɔlle gbuna, a sey a san a dusi ba gandayewaka. 19 Mɔɔnu filiwa kan mɔɔnu Yɔzef koro xeen ba yiraa, xo ku ba hunwa.

Ɔmarasebo nu dɔl Yɔzefhun, boɔ yaa boɔ dɔndɛɛ Faron a berse fullwanu. Bo xe bulle xoɔ berseɛ Potifar. Lɛɛ Nyelye usunu Yɔzef xoɔ bääniboo few. Xo dankeeri moɔ hiiin aan yaa a woonu fullwaka Potifar a wuraxori. Potifar a yira yi a korsu.

Yɔzef kaso a miye

Duu Naari 39.20-23

20 A zey bo gow Yɔzef, bo yaa bo banti kaso, bako nu wuse a kasosebo xe isi. A Yɔzef isi kaso a miye, 21 lɛɛ bi Filiwa Nyelye usiwɛɛnu lɛɛ xeen keyaka. Xo xeen a ba guun duunnu kasobersebo filiwa. 22 A ha Yɔzef bulaa anu dow kasosebo few. Anu dow boxo nu bo xe xe few ti. 23 Boxo nu a ha Yɔzef a xe, filiwa laa xe doke

*danwa. Mɔɔnu bi Filwa Nyelye xe
dankɛɛri, xɔɔxe ba boxo nu a xe xe
few, xɔ kɛɛ.*

Yɔzɛf a wɛɛbɔ a ɪsi bɔ koree yi. Pɔɔɪfar a
yura yi a kɔrsu. Xɔɔ naan Nyelkeyakɔ tanu
ɔ a sari ba xaan dɪkɛ. A giloza hɪnaa xe
killise lɛɛ Nyelye a zawgiye ɔ xɔ maa guti
lɛ hɪnaa ɔ woo hɪnaa killibo a 'yɛyɛ. A
xaanri Nyelye a nufɪsaawɔ gaa gi mɔ
Abraham, lɔzakɪ lɛ Yakɔb taabɔ xaanyɔri.

Nyun a ti a maa duunnu Nyelye xɔ laa
xɛmuza ɔxɔ nu Nyelye ka ɔ a xaanti wa
ya yi. Gɪxɔ nu kanbey xɔ bɛnni ɪ xɛ, xɔ xɛ
mɔ ɪ dɛw Nyelye lɛ xaanri ɔxɔ nu Nyelye
sɛbɛ few xɔa Sɛɛra a mixo.

Halɛ mɔ Yɔzɛf ɪsi kaso a miye, Nyelye a
kayɛɛ xɔ dɔsi yi. Nyelye dowee dɪkɛ
keyakarɪ, xɔgumɔ xɔ kpeny xɔ tɛnni Yɔzɛf
a tagon a guun duu dɪkɛ keyakarɪ xɔ sasi.
A bɔɔ, mɔ Yɔzɛf kaso a miye, xɔy tɪnni
xɛmuza a kpul, aa maa xe wuraxɔ a tɔsɛ
dan yi, lɛɛ Nyelye a xe gbanke yi. ɔxɔ nu

xɔ xɛ sa nɔfɪyaa lɛ la xɔ xɛw fɛw, xɔ xɛ xɛyɛ.
Xɔa tɪnɪ nyubɔ nu xɛnɔ gbankɛ bɔɔ
gbɔɔyapɔ sɪnwɪ fɛw, lɛnɔ paanɪ bɔɔ
nɔfɪyɔ nu bɔ sa lɛnɔ bɪnnɪ yɪ.

Farɔn a dɛɛlɛbɔ

Duu Naari 41.1-8

*1 Mɔɔnɔ xɔ yaa xɔ dan dɪw nyor,
Farɔn dɛɛ a dɛɛlɛ tɪ. A nɪ mɔɔnɔ a in
bɔɔ gboreke nu bɔ xɛ bullɛ Nil a
gbemeri. 2 A nɪ naarkɛyɔ gbolewo
nu gu ɔkɔ a mixo, hɪn san tɔnyor hɪn
xoolo hayaa pargbemeri. 3 A law, a
nɪ wɛ naarkpɛtɪwɔ tɔnyor, hɪn
taalɛkɛnɔ tokpenymɔ pargbemeri. 4
Xɔɔ naarkpɛtɪwɔ yaa, hɪn mitɪ
naargbolewo fɛw. Bakɔ bakɔ Farɔn
kpatɪ a ɔɔ. 5 A law a dɛɛ a vɪr a dɛɛlɛ
tɪ. A nɪ dɪpɛnzunwɔ a kolike tanɪ, xɔ
sɔɔnɪ xɔ fanr keyakarɪ xɔ bɪ zunw
tɔnyor. 6 Xɔ law, a wɔw vɪr hɪn sɔɔnɪ
tɔnyor tɪ, hɪn ŋmɔpɪ hɪn tɔr mɔɔnɔ
geke gu girahab boko yɪ xɔ xɔnykɛyɔ*

*few. 7 Xɔɔ zuɲmɔpɪxɔ nu xɔnyhun, xɔ
vɪr xɔ mitɪ zukeyakɔ nu bɪ. A bakɔ
bakɔ Farɔn kpatɪ, a ɔɔɔɪ, a giza naa
dɛɛɛ dɛɛɔ. 8 Xɔ sanrɪ gbɔɔya. Xɔa
seyxero a bullɛ dɪwnaasebɔ lɛ nyubɔ
nu xɛ filɪgisebo Ezipihɪnxɔ. A
karanpɪbɔ ba dɛɛɛbɔ nu a dɛɛɛ lɛɛ
nyun tanɪ a fa lɛɛ gi xɔa naa karanpu
wa.*

Nyelye xɛ sɛɛrnu nyubɔ duu dɛɛɛbɔrɪ. Xɔ
kolle Farɔn lɔxɔ nuy dan Ezipihɪnyɛ. A lɛɛ
xɔa xɛmɔza dɛɛɛ lɔ xɔ xɛ tu daa lɛ
sɛɛrbɪnu keyakarɪ yi. Bɛkɛ lɔ xɛ xɔ mu?
Nyelye a gi naaku lɔxɔ nuy danwa ya?
Sabaalɛ a ti yi, xɔ giye keyakarɪ. Xɔa
gbankɛ yi. Xɔ gi lɔxɔ nuy dan kpokpo. A
mu Nyelye a xɛ sɛɛrnu nyubɔ daa dɛɛɛrɪ
keyakarɪ wa, zu lɔ xɔ xɛ xɛ lɛɛ karanpɪbɪ
lɔxɔ nu xɔ kor bɪ giri guun nu fi hɪn yow?

Lɔxɔ nu xɔ kor bɪ gi fɛw xɔ xɛ karanpɪkɛbɪ
xɔa sɛbɛrɪ nu bɔ xɛ bullɛ Nyelye a Sɛɛra.

Faron nu xe Ezipiwusee, aa isi a gi Nyelxo nu fa goon yi, a dukoti aa isi a xe punkeye yi. Gura, funye, patu, namo, kpankpoobo le gboorgballako nu san Ezipihunxo, xoo gixelemu lo Ezipisebo isi bo xe punke. Hale mo baa xe punke Nyelye wa, Nyelye kpeny xo pir xo si xoo hunxo a wusee lo xo dukoti lee kanrke xoo gunbo nu xo tenni.

Nyelye lo xe nyun nyun few le hinye hinye few hin a tse. Hale bo giye bo punkowe yoo, baa giye wa yoo, Nyelye lo tobo few. Xo maa tubi mu bi tantan few le xenu xoo boo le maa kanrenu loxo nu xo kpeny xo gboko xoy xe. I soko, xo kay i gboko, xo kay i gumu nunu bulaa le karanpi-i mo i benni i tuhinaa ya? I maa xeyo mo i kor, xo gu mo ee lo tenni. Ee lo tony. I gixelemu lo. Ee lo xe hin a tseboko.

Nyelye lo sanke nyun nyun few. Xoo lo xe ha tagon, a xoo lo xe gooti tagon. Xoo lo sankebi, a bi xe xoo munbo gunnu. Nyelye maa tubi le xenu loxo nu xo kor few. Lee

ᵐᵒ Nyelye nanpi, ɪɔɔ nu ɔɔ xɛ xɛ fɛw
nanpi.

Yɔzɛf karanpi Farɔn a dɛɛɛbɔɔ hin a naa

Duu Naari 41.14-16, 25-37

14 A Farɔn sun, baa si Yɔzɛf kaso le
yinu. A bɔ sey, bɔ yaa bɔ tuhun, bo
kpele ba laamu, a gbankɛ ba gandɔ, a
yi Farɔn a humanga. 15 A kolle Yɔzɛf,
a la: mi dɛɛɛ mi dɛɛɛ, a nyun tanɪ a
maa karanpimi mi dɛɛɛ ba naa wa. A
mi kan mɔɔɔɔ bɔ la: wu gi nyubɔ
dɛɛɛbɔɔ a naa. 16 A Yɔzɛf kollee, a la:
mi ɪɔ wa, Nyelye lo maa karanpiku la
dɛɛɛ ba naa a kparyay.

25 A mɔɔɔɔ Yɔzɛf kangɛ, a kolle
Farɔn, a la: la dɛɛɛbɔɔ nu wu dɛɛɛ mɔɔ
fɛw, hin xɛ gutanɔ. Nyelye lo koro
kolleku guun nu ɔɔy xɛ. 26 Naarkɛyɔ
tɔnyor nu wu nihun ɪɛ zɔkɛyakɔ nu wu
ni ɔɔ fanr tɔnyorhun, hɛn xɛ dɪw
tɔnyor. Hin taalɛkɛ hin xɛ dɛɛɛ tanɪ.

27 A naarkpetiwo giko tonyorhun le
zutowako tonyorhun nu geko xonyke,
hin taaleke hin xe diw tonyor ti, lee xoo
diw tonyorhun xe kumanga loy wor
burkori. 28 Mooku mi kpeny mi
kolleku bi suwa, Nyelye lo karanpiku
xoo gunu nu xo koro xe. 29 Xoo diw
tonyorto nu yow mooku, duloy yi hinxo
gbuna pese pese pese. 30 Xoo law we
diw tonyorto nu y vir yi xoo korikeri,
kumangay wor hinye xoo sixori. Nyun
ay giza bo kpeny bo woo dul bo pese
pese duu yi. 31 Dulpoko nu bo kpeny
bo woo duu, xoy tuni wu laa bo
woosi dul wa, mooku kumanxoy kuw
le gika gbuna.

32 A la: mooku Nyelye karanpiku xoo
gunbo naw nyor, xoxe mi giza xo
koro xeye nanaku xoy bany wa. 33
Naaku, bi suwa, xo benni wu 'pe
nyukeya nu gi fili keyakari filiwakari le
wu haan bulaa, a to hinxo lee doke.
34 Xoo diw nu duloy pu ti, wu si

*nyubɔ ɛ habɔ bulaa ɛ bɔ yaa ɛnu si
dulɔ a tɔkɛmu. [Dulɔ a tɔkɛmu nu bɔ
ka, gaa woo gumu tɔ, wu tu gumu
tanɪ ɛ sasi.] 35 Xɔ bɛnnɪ xɔɔ nyubɔɔ
suw dulɔ ɛ sasi sɪnxɔ nu dulɔy pu ɛ
suwnu dipenzunw ti ɛ bilesi hinmiw ɛ
unu doko ɛ woo dulɔ in fa ɛɛ bilati.
36 Xɔɔ dulɔ nu bɔy sasi mu, hɪny suw
Ezipihunsebɔ sɪnxɔ nu kumangay wor.
Xɔɔmu nyubɔ ay pu tunke ɛ hinɔ
wor wa.*

*37 A mɔɔ Farɔn ɛ ba boosefilwapo
kan xɔɔ sɛɛra xɔ duunbɔnu.*

Yɔzɛf a usunu maa ɛ maa karanpi wusɛɛ ba
dɛɛɛbɔɔ ba pananganu xɔaba yi, Tɔsɛ lɔ a
sari ba xaan a lɔ maa a xeyɛ. Nyelye ha
Yɔzɛf fullɪ ɛ a maa karanpinu wusɛɛ ba
dɛɛɛbɔɔ hin a naa ɛ wusɛɛ maa gi lɔxɔ
nuy dan ba hinɔ. Nyelye a xɛ fulakɛ lɔbɔ
nu xɛ xaanyɛri dɪkɛ kpee yi.

Bɔ xe Yɔzef Farɔn a tokpeny minisi

Duu Naaru 41.38-49

38 A Farɔn kollebo, a la: ay lɔ nyun maa woo nyunkɛya lɛ a tɔnɪ xɪna nu Nyelye a Tonre ba miye mɔɔ? 39 A Farɔn kolle Yɔzef, a la: mɔɔnu Nyelye karanpɪku xɔɔ gunbɔɔ fɛw, anko lɔ fa lɛ woo xɔɔ fillu lɛ 'lɪnkɛwu? 40 Gaa lɔy tɔ mi wuraxɔ lɛ nyubɔ fɛw hɪnxɔy kan la tenike. Lɛɛ mɔɔnu mi xe wuse xɔɔxe miy 'lɪnkɛwu. 41 Mi hawwu bulaa lɛ wu tɔ Ezipihɪnxɔ fɛw naaku. 42 A Farɔn si ba sirinbiye a yeke Yɔzef a nubarabiyɛrɪ. A sun a la: bo yeke Yɔzef gandakeyɔ. A tu dɛɛyɔllu a sa Yɔzef a gɔɔ. [Xɔɔ gandakeyɔ nu bɔ ka bɔ xe zɛɛɛkɔnu wɛ fɪyaa.Nyunbunbo xe bulɛkɛ lɛn. Xɔa gandaka xe kɛrɛ.] 43 A xe Yɔzef ɪla ba nyorke zawmotoka. A bɔ kpenybo toon lɛɛ bɔllɛ lɛ la: ɪ xundesɪ togbulɔnu. Mɔɔ

ԼԻՔ Far՝n haan bulaa a t՝ Ezipihunx՝
f՛ew.

44 A vir a kolle Y՝zef, a la: mu Լ՝ x՛e
Far՝n daa Լ՛e buka Լ՛՛e Ezipihunye f՛ew,
nyun a maa x՛e w՛e gԼye zuny՝ Լ՛a
korikeri yi. 45 A Far՝n law a gbanke
Y՝zef a yirax՝, a bulleke Safina Paneya.
A haan yira nu Լ՝ Լ՝ x՛e bulle Azinatı. B՝՝
suwa Լ՝ Լ՝ x՛e bulle P՝tiferա, a x՛e
sulase. AԼ՝ gu hinx՝ nu Լ՝ Լ՝ x՛e bulle Ճn.
A m՝՝ ԼԻՔ Y՝zef yi a t՝ Ezipihunye f՛ew,
a x՛e Լ՝՝ Լıwa.

46 A m՝՝՝՝ a san kaso, Լ՝՝՝ yaa
hunnu wuse a humanx՝, x՝՝՝ ba dıw
xeti toko Լ՛e 'ք՝ք՝. X՝՝՝ a յ՝՝՝ Far՝n a
bak՝, a san a milo le dow Ezipihunx՝.
47 M՝՝՝՝ x՝՝ dıw t՝nyorhun dan,
gunnu Լ՝ woo dul՝. B՝՝ kutı keyakarı
Լ՝՝՝ nunw kantı. 48 A Y՝zef inu suw
dul՝ x՝՝ dıwhunrı Լ՛e sasi. Dul՝ nu gu
hinbääni a suko sa hınmixo hınw
hınw f՛ew Լ՛՛e tiw. 49 A sasi mu
paanuzunx՝ huun, x՝՝ yaa x՝՝ pu x՝՝

*kasa, bɔa maa karakɔ danwa. Xɔ tuni
nafulɔkɔ a bur'pukɔ nu fi xɔa gbemeri.*

Gunuwo dan Yɔzef keyakarɔ, lɛɛ Tɔsɛ usɩ ti
dike anu boo. Tɔsɛ a paanɩ Yɔzef yi.
Guxelɛmu nu Tɔsɛ zey a dɛɛlɛnu mɔ a usɩ
birɩxɔ, hin a xesɩnye dan. Nyelye xɛ xɛ lɔxɔ
nu xɔ kpeny si dike kpokpo. Nyun tanɩ a ti
a maa kongee xɛ lɔxɔ nu xɔ la: xɔnaa xɛw
yi. Mɔɔnu lɔxɔ nu xɔ kpeny xɔ pir xɔ si xɔa
xesɩnye dan, xɔ sanke Yɔzef ba kasoo, xɔ
haan usɩna gballa gaa gi mɔ xɔ kpeny xɔ
karanpikɛhun ba birɩ dɛɛlebɔɔrɩ.

Yɔzef a wɛɛbɔ yi Ezipihɩnye lɛ yi waar dulɔ

Duu Naari 42.1-20

*1 A Yakɔb kan mɔɔnu dulɔ fi
Ezipihɩnye. A bulɛ ba birɩxinabɔ, a
wula bɔnu a kollebo, a la: bɛlɔxɛ ɩ fa i
dowo awɔ warɔ mɔɔ? 2 Mi kan
mɔɔnu ba la: dulɔ fi Ezipihɩnye. I yaa fi
yaa dɔl dulɔ yinu lɛ hin suwbi, xɔlɔmu
bia maa pu lɛ tunke danwa.*

3 A Yɔzef a xannapɔ 'pɔrɔwɔ ɔrɔ, bɔ wer
bɔ yaa Ezipihinxɔ dildɔlba. 4 A Yakɔb
a zey Yɔzef a bula nu xe Benzamen
yaabɔnu wa. A la: hɩnaa laa koro
gɩkaa yaa dameɛ bulaxɔ wa. 5 A
Yakɔb a bɪpɪxɪnabɔ zonnu we nyubɔ
nu yaw dildɔlxɔ, mɔɔ kumanxɔ kubɔ
Kananhinxɔ fɛw. 6 A mɔɔnu Yɔzefhun
xe Ezipihinye a filwa, hun lɔ xe dɔnde
dulɔ nyubɔnu, xɔlxɛ ba xannapɔ yaa
hunri bo xundesɩ ba humanga.

7 Mɔɔnu Yɔzef nɪbɔ a giza ban
xannapɔ lɔ, aa zey bɔ giin yi, a xe mu
kɩla lɔ hɩnaa. A sɛɛrɔnu panangari, a
parabɔri a bibbo, a la: ankɔ hɩnye lɔ ɪ
gu mɔɔ? Bɔ la: bɪ gu Kananhinye, bi yi
dildɔlba. 8 A hun gibo lɛɛ baa giin yi.
9 A Yɔzef gbɔɔ ba miye a tundenu ba
dɛɛɛ nu a kpeny a dɛɛɛ bɔɔ gunri. A
parabɔri a kollebo, a la: ɪ xe helɩsebɔ, ɪ
yi hɩnkɔrsɩba. 10 A bɔ kolle, bɔ la: bɪ
Filwa dow, la boosebo yi dildɔlba.
11 Bɪ xe xentana a bɪpɪxɪnabɔ. Bɪ xe

nyukeyapɔ, bia xe helisebo besike le besike wa.

12 A kay, a wulabɔnu, a la: 'an'an, i binni, i yi hinkɔrsiba. 13 A bo kollee, ba la: bi Filwa, bi suwa nu fi Kananhinye a kunbi birixɩnabɔ 'pɔrwɔ le nyor, bee nu xe la boosebo. Laalebii hun finu bɔɔ suwa, a zey wehun a fa danwa. 14 A Yɔzef kay, a la: mi kpeny mi gi i gun. I xe helisebo. 15 Mi koro kɔrsi-i, Farɔn a kundeyiraari. I bulatiripi zey aa yi baaku wa, maay ha-i bulaa le i ηmar wa. 16 I-sun i wee tani, a yaa tu i bulatiripi yinu lee zey mi sa weebo few kaso lee bereenu. Xɔɔmu miy giza i seerɔmi kparyay, xalawa mi kollo-i Farɔn a kundeyiraari, i xe helisebo. 17 A law, alb bantibo gunnu girɔ sanr.

18 A sanrke giraxɔri, a kollebo, a la: mi, mi hɔbo Nyelye, gun nu miy kolle-i, xɔ benni i xeyɔ le suw i taa. 19 Ee xe nyukeyapɔ deny, iy de le zey i

wε tanɪ a ɪsɪ kaso a mixo nu ɪ ti, lɛɛ zey wɛɛbɔ ɲmarnu dulɔ laa ha ɪ nyubɔ nu kumanxɔ kuw, 20 lɛ ulɔ tu ɪ bulatirɪpu lɛ yinu baaku mi baka, xɔɔmɔ miy giza ɪ sɛɛrɔmi kparyay, xalawa ɪy pu. A bɔ dɛ Yɔzɛf a guun nu a sɛɛrbɔ.

Yɔzɛf karanpi nyun nu a xɛ deny

Duu Naari 43.1-5, 11-17, 45.1-11

1 A kumanxɔ ti xɔ kuwɔ hɪnxɔ lɛɛ yaanu. 2 A mɔɔnu bɔ di dulɔ nu bɔ gunu Ezipihɪnxɔ hɪn law fɛw, Yakɔb kolle ba bɪpɪxɪnabɔ, a la: ɪ vɪr yaa Ezipihɪnxɔ lɛ yaa dɔl wɛ dulɔ gberɪ lɛ yinu. 3 A Yuda kolle bɔɔ suwa, a la: Filwa nu fi Ezipihɪnxɔ nu xɛ bɔɔ dɪldɔndɛsɛɛ, a kollebi keyakarɪ, a la: bɛɛ zey bia downu bi bulatirɪpu wa, bia xɛ kpaa doo ban baka danwa. 4 Gaa dɛ, wu habɪ bi bulatirɪpu lɛ bi maa yaa dɔl dulɔ. 5 Gaa zey, wua haanbi wa, bia maa yaa fi wa. Xɔɔ

xinaa kollebi, a la: bu zey bia downu
bi bula wa, bia xe vir doo fi wa.

11 A בככ suwa la: ככככε מככ לככ, ן tu
bi hinye a gixelemukeyo, funwo
gminyo a isbiw baala baala sanr le
waa gberu le ginyebwaka a biw ti laa
ha כככ xinaa. 12 I tu waribכ nu ן ni ן
כככככככ a mixo le vir yaanu. כככ kay
ככ paanikכ paanu, le tu we waru satu
yaanu, laa dolnu dulכ yinu 13 le tu ן
bula satu yaanu כככ xinaa a bakכ. 14
Xכ bennu Nyelxo nu nunu pananga xe
כככ xinaa le a xe-ן keyaka, le zey ן
xanna le Benzamen vir yi-ןnu. A mi,
miy bal mi bipכ yooo, mi bal.

15 A xannapכ כככ, ככ tu gixelemuu nu
baa ha Yכzef. ככ tu כככ waru kponwa
le we waru ti le Benzamen. כככ yaa ככ
dan Ezipihinye, ככ karanpi כככ hitכ
Yכzef. 16 Mכככן a nibכ le Benzamen,
a kolle ba wuraxכ a boosefilwa, a la:
tu nyubכ nu מככ le yaanu bi wuraa

laa ku nama gwaale. Boy diminu dulɔ
wɔɔri giraari.

17 A xinaa kan Yɔzef a tenike, a ɔɔ, a
yaabɔnu ba wuraxɔ.

45.1 A Yɔzef a maa a xoo ba kɔngɔ
nyubɔ nu fa bɔɔ humanga danwa. A xɛ
ba boosebo san. Mɔɔnu a karanɔɔɔ
ba hitɔ a usunu ba xannapɔ bɔɔba. 2
Lɛɛ mɔɔnu a wiyɔ gbuna, Ezipihunsebo
kan ba wiyɔ. A Farɔn a nyubɔ kange
ti. 3 A Yɔzef kolle ba xannapɔ bɔɔ, a
la: mu lo xɛ Yɔzef. Bi suwa fa goon ya?
A ba xannapɔ gbataweri, bɔa maa bɔ
sɛɛɛnu danwa.

4 A kollebo, a la: ɪ zu yi turamiri
baaku mi baka. A bɔ zu bɔ turawɛɛri.
A la: mu lo xɛ Yɔzef nu ɪ dɔndɛ duu bɔ
yaahunnu Ezipihinyɛ. 5 la xɛ gbɔɔɔyɛ
xɔ gir-unu mɔɔnu ɪ dɔndɛmi duu wa.
Nyelye lo sunmi baaku, mi kpeny ɪ
toon lɛ suw ɪ taa dusi. 6 A kumanxɔ
nu wor burko naaku, xɔ xɛ diw nyor

xɔ law, lɛɛ xɔa law tonyi, xɔ zey dɪw tɔ
tɪ nyun ay maa kundɛ lɛ kutɪ wa. 7 A
Nyelye sunmi baaku hɪnxɔ ɪ tonxo lɛ ɪ
maa woo ɪ hoopo lɛ gbɛ.
Tasuwgbalaka lɔ Nyelye habɪ. 8 Xɔa
xɛ mu za ɛɛ lɔ sunmi baaku wa,
Nyelye lo sunmi fa, a mi xɛ Farɔn a
boosefulwa ta'lɪnkɛsɛ, mi tɔ ba
wuraxɔ lɛ Ezipihɪnxɔ fɛw tɪ. 9 A naaku
ɪ ɲmapɪ ɔɔ lɛ yaa kolle bi suwa, lɛ la:
la bixɪna Yɔzɛf kollowu, a la: Nyelye
xɛhɪnaa a hɪnaa xɛ Ezipihɪnyɛ a
filwagbala. Wu ɲmapɪ ɔɔ doo ban
baka, 10 lɛ yaa ɪsɪ Gɔsanhɪnyɛ lɛ la
biɔɔ lɛ la hoopo lɛ la annɔ lɛ tewu lɛ
la naarɔ lɛ la gɪxɛlɛmu fɛw. Xɔlɔmu wu
turamɪrɪ keyakarɪ. 11 Gaa dan baaku
mɪy dow-i ha-ɪ dulɔ, gaa lɛ la nyubɔ lɛ
ɪ gɪxɛlɛmu nu ɪ nunu fɛw. lay bal gɪyɛ
wa. A kumanxɔy yaa bany lɛ vir xɛ dɪw
tɔ.

Israyel wer Ezipihinye

Duu Naaru 45.24-28, 46.5-7

24 Yozef ha ba xannapo bulaa bo yaa. Al bo kollebo, a la: ia xe zey wula bulaxo yi. 25 A bo bo Ezipihinxo, bo yaa bo dan bo suwa a baka Kananhinye. 26 Bo kollee, bo la: Yozef fa gon. Hun bo xe Ezipihinye few a filwa nanaku.

A Yakob a miye a powsi guun nu bo seer. Aa xanboro wa. 27 A bo karanpu gunbo nu Yozef kollebo few bo yaa seere. Bo vir bo karanpu naarmotokabo nu a haan le a yaanu. A Yakob de bo a powsi ba miye faaa. 28 A la: yoo, mi bixina Yozef fa gon. Mi yaa kpanu le nin hinbiyenu law leepu.

46.5 A Yakob bo Beersebahinxo. Ba bixinabo tun bo sa naarmotokabo nu Faron habo le bo yirabo le bo bipo, bo nu yaa. 6 Bo yaanu bo gixelemufuso le bo we gixelemu nu bo

*woo few Kananhınxɔ. Bɔ yaa bɔ
dannu Ezipihınyε. 7 A Yakɔb yaa a
dan Ezipihınyε le ba bıpıxınabɔ le bɔɔ
bıpıxınabɔ le ba bıpıyırabɔ le bɔɔ
bıpıyırabɔ.*

Nyelye kpeny xɔ kolle Abraham duu duu
xɔ la: ba hoopoy wεr Ezipihınyε xɔ law xɔɔ
gunbɔ ɔ yi hın dan. Dıw ηmanyε 'pınnı,
lεε xɔxɔ a kon Nyelye xε ɔxɔ nu xɔ la:
xɔnaa yi xε yi. ɔxɔ nu Nyelye sεεr xɔa
Sεεraarı few, yi xε mɔ Nyelye la xɔy xε.

Yakɔb nu xε İsrayel, ba hoopɔ lo bɔ xε
bullε naaku İsrayel a bıpɔ, xɔ kay
İsrayelεbɔ, xɔ kay İsrayel, xɔ kay İsrayelbɔ.

13

Nyelye ber Moyizi xo haan boo

Yozef le ba omiboo pitu Ezipihinye

Egzod 1.1-6

1 Israyel nu xe Yakob, ba bixinabo nu duwee bo yi Ezipihinye le bo wurasebo, bo yu lo lobo: 2-4 Aruben le Simeyon, Levi, Yuda, le Isakar, Zabulon, Benzamen, Dan le Nafitali, Gad le Aser. 5 A Yakob a bipo le ba hoopo bo taaleke bo dan nyubo towsanr le 'porwo (70). A Yozef kpeny a in fi duu Ezipihinxo. 6 Xoa korikeri Yozef pu le ba weebo le lobo nu ISIWEEHU XOO SIXORI.

Mɔ Yɔzef ta suwa pu a law, Yɔzef le ba weɛbo, le boɔ wurasebo isi fi Ezipihinxɔ, hale xɔnywakɔ nu kper dike yi xɔ law bo bo kay bo isi fi. Boa vir gbulenke hinxɔ nu Nyelye ha Abraham taabo boɔ le lzaki le Yakɔb yi. Nyelye a Sɛera la: leɛ Yɔzef le ba omiboo few pti Ezipihinye.

Israyelboɔ 'pany bo vir bo kpo bo sati

Egzɔd 1.7

7 Leɛ Israyelboɔ woo bɔɔ, bo 'pany bo kasa, bo kanr hinxɔ bo nunu pananga gbuna.

Israyelboɔ isi Ezipihinye, bo 'pany purpur. Bo kpo dukɔti keyakarɔ. Bo isinu naarpoko, tewwu 'pony le anno keyakarɔ. Xɔ duɔnbɔɔnu mɔ bo Ezipihinxɔ, xɔgumɔ haykeyaka isi fi le boɔ gifusoo woo xoole. Wuɛɛ isi a duɔn miye. Leɛ xɔay bany leɛ gbanke yi.

Wusekila ba fillimɔpu

Egzɔd 1.8-11

8 Xo yi xɔ dan we sɛnyeri, we wusekila
ɔɔ a gow ba boo, anu xeyɛ
Ezipihunxɔ. Xɔɔ wuseɛ a gi Yɔzef a
gɔun yi. 9 A kolle ba nyubɔ a la: i-
dow, Israyelbɔ pu, bɔ nunu pananga
bɔ 'lɛnkebi. 10 Xɔ benni bi-'pɛ fili lɛ
inkenu bɔɔ 'panyxɔ. Xalawa
kwawulaykɛɛ xɔɔ yi bɔy taalekenu bi
nyansisebɔ lɛ wulabinu lɛy san hɛnɔ
lɛ dar. 11 A Ezipsebo fillwapɔ vir bo
si we nyubɔ lɛ bɔ-xɛ bootɔsebɔ lɛ
bɔnu ber Israyelbɔ. Xɔɔ bakɔ lɔ xɔ tuti
a bɔ sari Israyelbɔ we kpoloboo bɔ la:
bɔ-maale wuse a salɛna hɛnw nyor. Xɔɔ
hɛnwhun lɔ bɔ xɛ bulle Pitɔmi lɛ
Aramase.

Ɛɛ ta gbɔɔyari, anko lɔ kpeny wuseɛ ba
toon aan woo xɔɔ gbɔɔyanɔmɔpu? Anko lɔ
xɛ xɔɔ migikase tonre nu nyaasi Nyelye lɛ

nyun? Beke lo xo tuti Satan lo nu kor hinaa puta Israyel nyuboo?

Satan giloza Nyelye sa xaa nufiyaa xo la: xonaay sunnu Suwse nu yow ley tunke hun nu xe Satanhun lee fenti nyun ba maaxori. A giloza dukoti Nyelye sa xaa nufiyaa mo xoo Suwsee, Israyel pulosebo lo ay guti. Satan giloza Suwseey xe Abraham a woobi. Satan unu kor hinaa puta Israyel nyuboo mo xo xemuza bo lo xe nyubo nu Nyelye pir le kanrkeno xaa gunbo hinxo.

Satan aa kor dike nyun tanu woo fentike ba maaxori le vir balnu nyäänitusixo nu Nyelye tennu xo sawee yi.

Satan kor mo u few u vannunu mu Nyelye le xoolomu iy woo xoo nyäänigballako nu fa xo berowee. A nyaasi-u mo u few, aan laa kor u kannike Nyelye a Sɛera dukoti yi.

A moonu Satan tu Faron a putanu Israyelbo, mo lo a waaro nyubo nu a maa tu, lobo nu komo-i Nyelye a Sɛera a kannikee le mo u xaanweri. Lee Nyelye kor u

kan xɔa Sɛera a tennike, lɛ xɔɔɔmɔ Satan
nu waarɔ ɪ banɩkɛ aay maa fulakɛ-ɪ wa.

Nyelye dowo Israyelbo

Nyelye a paanɩ Israyelbo nu xɛ xɔa nyubɔ
yi. Xɔnu dowbo keyakarɩ. Xɔ bɛr Israyelbo
keyakarɩ, mɔ ŋmɔpiyɛ aa maa danbo yi.

Egzɔd 1.12-22

*12 A mɔɔmɔ Ezipsebo inu tɔɔrakɛbo
mɔɔ ɩ bo vir bo 'pany bo pu bo 'linkɛ
mɔɔmɔ bo ɩɩ duu. Bo vir bo zawsɩ. A
hɔbwo goro Ezipsebo boɔa vir boɔnu
tɛb Israyelbo danwa. 13 Ezipsebo vir
bo sabɔrɩ bookanbeywo. 14 Booxo nu
Ezipsebo sabɔrɩ xɔ kanbey a bo di
zaka gbuna. Bo xɛ luw puraa lɛ kper
birikibo lɛ xɛ nu loboɔ. A xɔ nyɛndɩ
Israyelbo. 15 A Hebereyɩrabo nyor ɩɩ
fi. Wehun ɩ bo xɛ bulle Sifara, wehun
xɛ Puwa. Bo xɛnu bɛr yɩrabo nu kumo.
A Ezipiwoɩɛ bullebo, 16 a kollebo a la:
sɩnxɔ nu ɩ dankɛrɩ yɩrabo nu kumo inu
kɔrsɩ Hebereyɩrabo nu xɛ kun*

*kpɔtikpɔwɔri, boy kun xina ɪ-kuun lɛɛ
 boy kun yira ɪ-zɛɛn a-gbɛ. 17 Lɛɛ
 yirabɔɔ xɛ hɔb Nyelye. Baa kawnu ɪɔɔ
 nu wusɛ ka wa. Bɔ xɛ zɛy birixinabɔ ɛ
 bɔ-gbɛ. 18 A wusɛɛ vir a bulɛ yirabɔ
 a bibbo a la: bɛkɛ ɪ xɛ a ɪ xɛw mu?
 Bɛkɛ ɪ xɛ ɪ zɛw birixinabɔ a bɔ-gbɛ?
 19 A yirabɔ kolle Farɔn nu xɛ wusɛ,
 bɔ la: Hebereyirabɔ a tuni Ezipiyirabɔ
 wa. Bɔ xɛ ŋmapɪ kpeny kun ɛ sinɔɔ bi
 la: bi-yaa, bu dan bo kun bɔ law. 20-
 21 A Nyelye ha ɔɔ yirabɔɔ keyaka.
 Mɔɔnu bɔ xɛ hɔbyɛ, xɔɔxɛ xɔ vir xɔ
 habɔ bɔɔ bitɔwapɔ. A Israyelbɔ vir bo
 woo pananga gbuna bɔ 'pany bɔ pu.
 22 A Farɔn vir a kolle ba nyubɔ a la:
 ɪ-xar Heberebirixinabɔ nu bo kumo
 fɛw ɛ yaa pow gboreke lɛɛ ɪ-zɛy
 biriyirabɔ ɛ bɔ-gbɛ*. (* 1:22 Xɔɔ
 gboreko bɔ xɛ bulɛkɛ Nil)*

Gunnu ɪ, Nyelye kpeny xɔ pir ɛ bɛr xɔa
 nyubɔ wusɛɛ ɛ Satan bɔɔ fulluri, mɔ
 ŋmɔpiyɛ aa damɔbɔ wa, lɛɛ xɔ kpeny xɔ

tɛnnɪ dukɔtɪ mɔ xɔy sankebo lɛ yaanu
hɪnxɔ nu xɔ kpeny xɔ sa xɔa nufɪyaa xɔ la:
xɔnaay habɔ.

Moyizi a kungo, boɔ huna a fullu

Egzɔd 2.1-4

*1 Wɛ Heberese lo, ba pulako lo xɛ
Levi. A vir a tu Levise biɸiyira a tɔ. 2
A yɪraa tu 'polongo a kun bixina. A
nun mɔ a kerɛ, a tuhun a yaa a
wurinkeesi finw sanr. 3 Mɔɔnu aa
maa wurinkeesi danwa a tu gbɔri a
gbɔɔnyɛɛnu funwɔ. A tu bihun a sa
mi a wɛɛɛnu gboreke. A yaa a saan
deemike a miye gborgbemerɪ. 4 A
bihun a gerwa in fa kalgarɪ lɛnu kɔrsɪ
bihun guun nuɸ damɛɛ.*

Xɔɔ bihun boɔ suwa taabo xaanri Nyelye.
Bo xaan bo giloza Nyelyey dow boɔ
bi'pɔndɛɛ.

Farɔn a biyira tu Moyizi mu ba bi-ulwaa

Egzɔd 2.5-10

5 Mɔɔɔɔ xɔ xɛ gberɩ Farɔn a biyira ɔɔ
lɛ ba boosebo. Bɔɔɔ wɛr gboreko
fɛba. A Farɔn a biyira a boosebo inu
mil gborkalxɔrɩ. A Farɔn a biyira lal a
nɩ gbɔru deemiko a sundɛkɔ. A bullɛ
ba we boose a la: yaa tu gbɔru numa
lɛ yi hamɩ. A ba boose yaa a tuhun a
yi a haan. 6 Mɔɔɔɔ a la: hɩnaa kpal
gbɔru a dan mi bi'pɔndɛ. A xɛ xɩna.
Anu bɔllɛ. A ba nyaaraka tuun a la:
eee, lɔɔ xɛ Heberɛbii. 7 A bihun a
gerwa gu fi a yi a bib Farɔn a biyira a
la: wu koro mi yaa Heberɛbori laa 'pɛ
fi yira nu maa nyaakɛɛ lɛ hawu ya? 8
A Farɔn a biyira dɛ a la: aan, yaa. Aan
tu a yaa, a 'pɛ biihun tɛɛna, a yinu. 9
A Farɔn a biyira kollee a la: tu bihun lɛ
yaa nyaakɛɛ lɛ mɩ nu saraku. Aa tuhun
a yaa anu nyaakɛɛ. 10 Mɔɔɔɔ biihun
yi a gbal a yira tuhun a yaa a ha Farɔn

*a biyura. A Farɔn a biyura tɔhun a
gbankɛɛ a xɛɛn ba bii deny, ba
bikunwa, a la: yoo mɔɔnu mi huɛnɛɛ
ɔko a miye xɔɔxɛ mi bullɔ ba yuraxɔ
Moyizi.*

Nyelye tu migɔkase wuse ba biyura xɔ
bernu Moyizi, xɔ sankenu Israyelɔ
dɔɔyakari. Nyelye giloza wuseɛ ba wuraxɔ
ɔ Moyizi maa isi gɔye laa xewwɛɛ yi. Xɔ
giloza dukɔti sɔnxɔ nu Moyizi unɔ wuseɛ
ba wuraxɔri, ay tɔunɔ fi gupoko, gɔun nu
kanbey nu bɛnnɔ a gi, ɔɔɔ nuy dankɛɛri
sɔnxɔ nu ay xew boona nu bɛɔwɛɛ, sɔnxɔ
nu ay kpeny ɔ nyubɔ toon.

Nyelye gbal xɔ 'lɔnkɛ Satan. Xɔ gbal xɔ
'lɔnkɛ nyun nyun fɛw. Xɔ gbal xɔ 'lɔnkɛ gɔye
gɔye fɛw. Wɛ gɔye aa maa kon Nyelye xɛ
ɔɔɔ nu xɔ kpeny xɔ la: xɔnaay xɛ yi.

Nyelye xɛ Nyelxo nu gi gɔn. Xɔ bɛnnɔ ɔɔ
dankɛnakɛri. Xɔ xɛ dow Israyelɔ nu xɛ xɔa
nyubɔ deny. Xɔ xɛ dow-i dukɔti. ɛɛ kanɔ

χῶα Σεερα α tennike, ι maa san Satan α
dɔɔyakɔɾi lεε gbulenke lε yiri Nyelye.

Moyizi gbal

Βεε dowo gunhun lεnu dar toon, hun
karanpibi lɔχῶ nu dan Moyizi sɪnχῶ nu α
gbal α law. Βι dow χῶχῶ Nyelye α Σεβερι,
nu χε Nyelye α Σεερα.

Egzɔd 2.11-22

*11 Mɔχonu Moyizi yi α gbal α ɔɔ we
gɪrarɪ laa kpanɪ ba wεεbɔ lε dow
bookanbeywɔ nu bɔ sabɔɾi. Α yaa α
dan fi α ni we Ezipse, aa nu nar
Heberese nu χε Moyizi α wεε. 12 Α
Moyizi vɪr α dow fay α dow fay, aa ni
fa nyun wa. Α yaa α gow Ezipsee α
narεε α kuun α tuhun α berenyεε
bur'pukɔ α miye. 13 Χῶα sey kutu α
vɪr α yaa α ni Heberese lε ba wε
Heberese, bɔ nu wula. Anu bib lɔχῶ nu
χε baanɪσε, α la: βεκε lɔ χε wu lɔ narɔ
la wεhun? 14 Αα la: ankɔ lɔ ha wu
bulaa lε wu χε pananse lε si bi wulaykɔ*

*a kparyay? Wu koro le kumu mawu
wu ku Ezipsee ya? A hawo gow
Moyizi. A nu gbogbo ba miye a la: mawu
ka mawu nyubo kan gwan nu mi ke. 15
A mawu Faron kan gwan nu Moyizi ke
a nu 'pene le kwan. A Moyizi sey Faron
a hawo a yaa we hawo nu ko ke bulle
Majan. A yaa a dan fi bako nu we
kawonhun ti. 16 A sulasefiwa nu isi
kawo hawo, a nuni biyirabo tonyor. A
hawo nu Moyizi isi kawo a naawo kawo
biyirabo yi kawonhunru le 'ler ko le
kanrke xarangeboko le ha ko suwa
annakumo le hin-nin. 17 A we
annapanyesebo yi kono kon biyirabo
ko lenu nunubo. A Moyizi ko a kay a
dankeri biyiraboko a 'ler ko a ha ko
annakumo a hin nin. 18 A biyirabo
ko kawonhunru ko vir ko dar ko suwa
a baka. Ko suwa ko ko ke bulle
Aruwel*. A bibbo a la: beke ko ke i yi
daa ke mawo? 19 A ko la: bisuwa, we
Ezipsee lo suwbi a dusi kawo balti wa we*

*annapanysebo isi fi baa nu de le bi-'ler
 ɔɔ wa. Xoo Ezipsee lo 'ler ɔɔ dɪke a
 ha bu annakumɔ a hin nin. 20 A boɔ
 suwa la: ay lo xɔɔ xɪnaa ti? Beke lo xe
 la yiinnu baaku wa, ɪ-vɪr yaa 'pɛɛn le
 yinu le a-dɪbɪnu wɔɔrɪ. 21 A mɔɔ
 Moyizi yibori xɔ dɔvnhunnu, a
 ɪɪbɔɔnu fi. A xɪnaa tu ba biyɪra tanɪ a
 haan a-tɔ, loɔ nu bo xe bulle Sɪfɔra. 22
 A Sɪfɔra yi, a kun bixɪna. A Moyizi la:
 mɔɔnu mi xe kilaa hinɔɔ xɔɔxe mi
 bullɔ ba yɪraxɔ Gersɔn.*

(* 2:18 Aruwel ba we yɪraxɔ xe Zeturu)

Ɛɛ gi mɔ wuseɛ yeke Israyelbo dɔɔyakari,
 mɔɔ lo ɪ sorwo taabo, le ɛɛn, le ɪ bɪpɔ mɔ
 bo fɛw, ɪ taaleke ɪ xe Satan le ba
 tonrenmɔpu boɔ dɔɔyapɔ. Tonrenmɔpu lo
 kpeny ɪ tagon a toon. la maa suw ɪ hitɔ iti
 Satan le ba tonrenmɔpu nunwo yi. Mla
 maa suw-i, we nyun kpee aa maa fenti-i
 yi. Nyelye xɔaba xɔɔ lo maa suw-i.

Nyelye kan Israyelbo a wilinyko

Egzod 2.23

23 Mochu xo bany, Ezipiwuse pu. A Israyelbo fi bo wilinwo mochus bo dɔɔyakari kpokpo Ezipihunxo. A bo bulle Nyelye le xo-dankebori bɔɔ dɔɔyakori. A bɔɔ bollɛko ula xo dan Nyelye.

Israyelbo isi dɔɔyakari diw bomi nyor (400) a sundɛkɛ. Bɔɔ Nyelye unu tuwamni le kanrɛ nufiyaxo nu xo sa xo ha Abraham. Xo sa xɔa nufiyaa xo la: Abraham a hoopodimiboy isi dɔɔyakari diw bomi nyor a sundɛkɛ, lɛɛ xoy suwbo sunxo nu boɔy za bɔnaa woow banynabo na.

Duu Naari 15.13-16a

13 A Nyelye kolle Abram, xo la: xo benni wu giza la hoopodimiboy yaa isi we kulanhinye. Boɔy xe fi dɔɔyapo le nyubɔy 'pawbo diw bomi nyor. 14 Miiy si xɔɔ nyubɔ nu xebo bɔɔ dɔɔyapo

bɔɔ kparay mi law, bɔɔ boy wooti bulaa le yaanu gixelemu 'pony. 15 A gaa, la kpotonykey kere, wuy pu mitobewakanu le bɔ gurake wunu. 16 La hoopoy isi fi le xe nyun a bany nabɔ na leey yi.*

(nyun a bany nabɔ nu bɔ ka, xɔa naa xe mɔɔnu nyun xe bany burkori le dan diw towɔ la diw towɔtani xɔɔ sixɔri.)*

Xɔ yaa xɔ dan we siyeri a Israyelbɔɔ bib bɔ la: bɔnaay maa woo suko we giraari dike Ezipisebo nuxo ya?, le Nyelye kan mɔ bɔ waarɔ dankere Nyelyenu. Nyelye isi xɔ kor Israyelbɔ, xɔa miye unu nyoke bɔɔ guunri.

Egzɔd 2.24-25

24-25 A Nyelye kan boo wilinkoo, Xɔ ni mɔɔ bɔɔnu di zaka a bɔɔ nyaaraka tuye. Xɔ tundenu xɔa dumikɔ nu xɔ sa duu Abrahamri le Izaki le Yakɔb.

Nyelye a nufusaawɔ nu xɔ sa xɔ ha Abraham, Izaki le Yakɔb duu duu dike xɔa paanikɔ yi. Mɔ bia xe ni Nyelye bu

hinbunu wa, le kan xaa Sɛɛra bi tennunu wa, bi maa gbɔɔza xɔ xe paani xaa nufisaawɔ. Diw nu 'pɪnni hin pu hin kasa, Nyelye laa zuutu yi. Lɛɛ Nyelye aa xe paani dɪkɛ kpee yi. Nyelye aa xe gbuntu xaa guun dukɔti yi. Halɛ kpokpo, xɔ xe xe lɔxɔ nu xɔ ka xɔxɛ xaa sinyɛ dan, lɔxɔ nu xɔ sa nufiyaa xɔ la: xɔnaa xɛw, xɔ xe xɛyɛ xɔxɛ xaa sinyɛ dan. Xɔa xe gow wɛ gɪyɛ a xɛɛ lɛɛ kpul xaa laalekeri yi.

Moyizi ni gugballɔ

Egzɔd 3.1-3

1 Xɔɔ sixɔri Moyizi xe annapanyse. A xe pany ba soyxina Zeturu a anɔ. Zeturu xe sulasefuliwa Majanhinxɔ. A Moyizi tu annɔ a yaanu kpatibɔ a kalgarɪ. A yaa a dan fi wɛ gbɔɔɔ nu bɔ xe bulle Hɔrebi. Xɔɔ gbɔɔɔ lɔ xe Nyelye a gbɔɔɔ. 2 Xɔɔ bakɔ lɔ Tɔsɛ a sunsɛ yi a isi diwgbesemixɔri, dagowakɔ a sundɛkɔ. A Moyizi lal a ni xɔɔ diwgbesemixɔ, dagowaka ti lɛɛ xo*

nyowo hubekay. 3 A xɔ gbalnu Moyizi, anu la: mi kpasu le yaa dow xɔɔ gugballɔɔ, le dow gunnu xe xo nyowo hubekay.

(* 3:1 Hɔreɓigbɔkɔɔ, xa we yiraxɔ xe Sinayi)

Nyelye sa xa Sɛera Moyizi a nunwo

Egzɔd 3.4

4 Mɔɔnu Tɔse ni Moyizi kpasu xɔ bullɛ xɔɔ diwgbesemixɔ a sundɛkɔ, xɔ la: Moyizi, Moyizi. A Moyizi dɛ, a la: mi nay.

Moyizi aa giloza Nyelye isi haybuunxo a mixo yi. Nyelye yi xɔ sɛɛɛɛnu sɛɛɔ daaxɔ a mixo dere a lɔ giye. Nyelye gi Moyizi a sɛera le sɛɛɛ. A Moyizi a xe sɛɛɛ Anglɛɛ xɔ kay Nyubuun yi.

We sɛera a ti a xɔ xɛmuza Nyelye aa giin sɛɛɛ wa ya yi. Nyelye gi Teen sɛera sɛɛɛ le we sɛɛɛabɔ dukɔti. Nyelye xe kan lɔxɔ nu u

xe seer few, xo vir xo ginu loxo nu i xe gbwo
few le loxo nu i xe ka few. Hale ee wellu
wellu Nyelye xe kan le gi goun nu i wellu.

Egzod 3.5-6

*5 A Nyelye vir, xo la: an turaru xwo
diwgbesemixwo wa. Pole la natitwo.
Bakwo nu wu ti xo xe valkirwa. 6 Mu lo
xe isowa ta Nyelye, Abraham a
Nyelye, Izaki a Nyelye, Yakob a
Nyelye. A Moyizi bunkesi ba humanga
aa tebwo le dow Nyelxo wa.*

Nyelye kolle Moyizi mo a bennu a pole ba
natitwo le karanpi mo a punkwo Nyelye,
xogumo Nyelye du zeyna bale, xwo lo xe
Sankese fulliwa. Le isi naboronto karanpi
joowaka le hito wurwo. Dwoyapwo a xe yeke
natitwo yi.

Nyelye xe si nyun nu xo kor le xenu xwo
gukorwo, sinxo xo pir le xe xwo gunhun xo
yi dan, nyun tanu a ti le konge xeyo yi.

Nyelye kolle Moyizi xɔ la: xɔnaa siin le a sanke Israyelbo dɔɔyakɔri Ezipihunxɔ le darnu hunxɔ nu Nyelye ha Abraham.

Egzɔd 3.7-10

7 A Tɔse vir a la: mi ni mu nyubɔ mɔmɔn bo diw zaka Ezipihunye. Mi kan bɔɔ bɔlleke mɔmɔn boo boobersebo 'pawɔbo. Mi gi bɔɔ nyaarakɔ. 8 Xɔɔxɔe mi wer ley suwbo Ezipsebo nunwo le tubɔ le yaanu hunkeyakɔ nu gbal. Xɔɔ hunxɔ xe burkeyakɔ nu bo maa woo ti dulb.* Xɔɔ hunxɔ nyubɔ nu fi bo xe Kananɔbo le Hetibɔ le Mɔribɔ le Perizibɔ le Hivibɔ le Yebubɔ. 9 A mɔmɔn mi kan Israyelbo bɔlleko mi ni mɔmɔn Ezipsebo 'pawɔbo, 10 xɔɔxɔe, kan mɔmɔn sumɔwu Farɔn a himanga le wu yaa sanke Israyelbo nu xe mu nyubɔ Ezipihunxɔ.

(* 3:8 Hebere sɛɛrari bo xe za: xɔɔ hunxɔ xe boli naryɔw le waa)

Duu Moyizi unu kor dankeri ba nyubo le sankebo xoo dwoyaku, lee a kpul. Sinxo nu Nyelye la: Moyizi yaa sanke Israyelbo dwoyaku, Moyizi giloza huna ba panangari, huna laa maa in wusee ba humanga le sanke Israyelbo dwoyaku yi.

Egzod 3.11

11 A Moyizi la: ee! mu ya? Anko lo mu le mi maa yaa Faron a humanga laa seereenu le a-de le hamu Israyelbo le mi sannu Ezipihinxo?

Nyelye kolle Moyizi xo la: xonaay uneeu, xo haan we gikaranpiwaka. Nyelye sa xaa nufiyaa xo la: xonaay zey Moyizi boko nu a isi gbokoko a lo ni daaxo haybuunxori. Xoo gbokoko lo bo xe bulle Sinayi gboko xo kay Horebi gboko.

Egzod 3.12-13

12 A Nyelye la: gunnu gunnu miy ungunu. Gitundewako nu mi hawwu le wu giza mu lo sungu. Mooku wu sanke Israyelbo Ezipihinye le law iy vir

yi baaku gbakori ley fɔrmi. 13 A Moyizi la: yoo mi yaw le kollebo le la: i sorwopo ta Nyelye lo sunmi, lee mu za mu boy vir bibmi le la : bisuwa ta Nyelxo, xa yiraxo lo bee? A bɔɔ za mu, zu lo miy za?

Xa isi xo duɔnnu Moyizi yi. Xɔgumo ba nyubo nu xe Israyelbo kpeny bo kayee sunxo nu anu waar le dankebori le sankebo dɔɔyakɔ a mixo. Anu gbɔɔ mo hunaay vir gbulenkebori le la: Abraham a Nyelye, Izaki a Nyelye le Yakob a Nyelye xɔ lo sunhinaa le hinaa yi sankebo dɔɔyakori, boy de le kan hinaa tennike ya?

Egzɔd 3.14-15

14-15 A Nyelye kolle Moyizi xo la: mu lo xe mi, gaa yaa wu maa kollebo, Mulɔ lo sungubori. Mi yiraxo lo xe Yehova kpokpo lawkay. Xɔɔ yiraxo lo kunabo few ino lenu tundenɔ kpokpo. Wu maa kollebo mo le la: Tɔsɛɛ nu xe bii sorwopo ta Nyelye, Abraham ta*

*Nyelye, Izaki ta Nyelye le Yakob ta
Nyelye, hun lo sunmi-iri.*

(* 3:15 Yehova, Teenri bi xe za Tɔse)

Sinxo nu bɔno sebe Nyelye a Sɛera, yiro
few isino naa. Nyun a yiraa xe karanpi xɔ
nyunhun a isibiixo. Mo Moyizi a yiraxo fa
mɔɔ, xɔa naa lo xe suwee. Xɔgumɔ xɔɔ a
miye lo wuseɛ ba biyiraa waleɛ sinxo nu a
nu.

Lɛɛ bɔɔ, zu lo Tɔse xew lɛɛ maa ha ba hito
yiro nyor xɔ kay yiro sanr? Xɔgumɔ Nyelye
gbal xɔ kasa. Xɔɔ lo xe Sankɛɛ nu xe
panantɔɛ, lo nu xe ni gye gye few, lo
nu gi gye gye few, lo nu xe kparyaysise
fullwaa, lo nu aa xe dɔsi boonanmɔpi
tanu paankɛkay yi, lo nu xe Suwse nu
nunɔ kori, nu xe nyaargi Nyelxo nu nunɔ
kori. Xɔ xe xɔxɔ few le wɔw ti 'pony.

Anko yiraa lo Nyelye maa ha xɔa hito le
karanpinu Israyelbɔɔ lo nu lo bɛnnu lo
gi xɔa gunri? Xɔxɔ a maa xe xew dɛɛ yi.

Xɔn fa Nyelye kolle Moyizi xɔ la: a kolle
lsrayelbo ɛ la: Mulɔ sunmɪ ɪ baka.

Mulɔ yɪraxɔ nunu gupoko nu hale bia maa
gi few keyakarɪ yi. Xɔa naa xe Nyelye fa
xɔati.

ɪ tundɛnu Nyelye a Sɛɛra a tokpeny
sɛɛrabɔ ya? Hin xe: Xɔa gownaa, Nyelye,
xɔ kay Duun naari, Nyelye. Xɔa gownaa
Nyelye fa xɔ law. Xɔa nunu gowna, a xɔa
maa ɪsunu lawna dukɔ yi. Xɔa waarsɪ nyun
a dankɛɛ a xɔa yi waaryɛsɪ yi. Xɔɔ ɪɔ sanke
gɪyɛ gɪyɛ few, a xɔɔ ɪɔ ha gɪyɛ few tagoon,
xɔ hanu nyun few tagoon. Gɪxɔ nu fa few,
fa xɔa kooti gunbɔrɪ few. Xɔɔ ɪɔ xe burkoo
few xɔa tɔsɛ, ɔkɔ a tɔsɛ, geke a tɔsɛ,
gbooreke a tɔsɛ, funyɛ a tɔsɛ, patu a tɔsɛ
ɛ giraa a tɔsɛ. Xɔ gbul gɪyɛ gɪyɛ few xɔa
nunwo. A mɔ xɔɔ ɪɔ xe ta'lɪnkɛsɛ, xɔ nunu
maa gɪyɛ gɪyɛrɪ few.

Farɔn xɔ kay Ezipisebo mɔ bɔ few xɔ kay
Satanhun dɪkɛ, bɔɔ tanɪ a maa gow

Nyelye a nyubɔɔ dɪkɛ lɛ sa fi mɔ Tɔsɛ nu
xɛ Nyelye pɪr bati lɛ sankɛbɔ yi.

Egzɔd 3.16-18

16 Nyelye vɪr xɔ la: yaa taalɛkɛ
lsrayɛlbɔ filɪwapɔ lɛ kollebo lɛ la: Tɔsɛɛ
nu xɛ i sorwopo ta Nyelye, Abraham
ta Nyelye, Izaki ta Nyelye lɛ Yakɔb ta
Nyelye, xɔ lɔ sanmɪrɪ xɔ la: xɔnaa gi u
nyaaraka lɛ xɔ la xɔnaa ni lɔxɔ nu
bɔnɔ xɛ-ɪrɪ Ezipihɪnxɔ. 17 Xɔ la:
xɔnaay suw-i u tɔɔrakɔrɪ Ezipihɪnxɔ lɛ
yaanɔ Kananhɪnxɔ nu ɪ maa woo fi
dulɔ. Xɔɔ hɪnxɔ lɔ Hɛtɪbɔ ti lɛ Mɔrɪbɔ lɛ
Pɛrɪzɪbɔ lɛ Hɛvɪbɔ lɛ Yɛbubɔ.

18 Nyelye vɪr xɔ kolle Moyizi xɔ la:
lsrayɛlbɔ filɪwapɔ, bɔy kan la sɛɛra bɔ
law, ɪ-yaa Ezipiwusɛ a himanga lɛ yaa
kollee lɛ la: Tɔsɛɛ nu xɛ Heberebo
Nyelye, xɔ lɔ yibiri xɔ kollebi xɔ la: bɪ-
yaalɛ gurɔ sanr kpatɪbɔrɪ laa sula fi lɛ
hahɪnaa. A bɪ fɪnwwɔ bulaa lɛ yaa
kpatɪbɔrɪ laa sula lɛ ha Tɔsɛ bi Nyelye.

Nyelye kpeny xɔ gi lɔxɔ nu wɔsɛɛy xɛ fɛw

Egzɔd 3.19, 20

*19-20 Lɛɛ Nyelye kolle Moyizi xɔ la:
mi giza Ezipiwɔsɛ ay dɛ wa. Mi
nukanbɛywaka lɔ xɔy tuti lɛ a-dɛ. Mi
narnu mii nukanbɛywakɔ Ezipsebo
gugballɔnu. Xɔɔ gugballɔ lɔ xɔy tuti lɛ
a-zɛy-l l-yaa.*

Nyelye kpeny xɔ gi lɔxɔ nu Ezipiwɔsɛɛy xɛ
fɛw.

Nyelye xɛ kpeny gi bi gbɔɔyapɔ, bi
sɛɛrabɔ lɛ bi boonabɔ lɛ law halɛ xɔɔ
gbɔɔyaa laa yibiri tonyi, xɔ kay lɛ bi laa
gow xɔa xɛɛ tonyi. Xɔ gi bi gunbɔ fɛw, lɛ
goke bi kunsɔnyɛ laa dannu bi pɔrsɔnyɛ,
halɛ mɔ bi pu bi law, lɔxɔ nuɔ xɛburɔ,
Nyelye giye.

Nyelye ha Moyizi gɔkaranɔwɔ

Egzɔd 4.1

1 A Moyizi kolle Nyelye a la: mu yaa mi kolle Israyelɔ bɔy zey baa xaanri mi sɛɛra wa, baa kamɩnu wa, zu miy xe? Xo kay bɔy za Tɔsɛ a samiri gunnu wa.

Moyizi tunde a giloza hɩnaa nyubɔ kpeny bɔ kayhɩnaa Ezipihɩnye sunxo nu hɩnaa nu waar lɛ dankɛbɔri. Ba baka anu gbɔɔ bɔay dankɛna lɛ giloza Abraham a Nyelye nu xe lzaki a Nyelye, Yakɔb a Nyelye xɔɔ lɔ sunhɩnaa lɛ hɩnaa yi xe bɔɔ fullɩwa, lɔɔ nu sankɔbɔ dɔɔyakɔri yi. Mɔxɔmu Nyelye ha we gɔkaranɔwɔ nu xe gugballɔ Moyizi. Moyizi bɛnnɩ a xe xɔɔ gugballɔ lɛ karanɔnu mɔ Nyelye lo sumɛɛ.

Egzɔd 4.2-9

2 A Tɔsɛ bib Moyizi a la: bɛkɛ lɔ la nunxo mɔɔ? Aa la: 'pulepi lo. 3 Aa la: duunsi burko! Aa duunsi aa

gbankε kpankpoo. A Moyizi vir anu sey. 4 A Tɔsε kollee a la: lal la nunwo lε gownu ba xɪlaa. A Moyizi lal ba nunxo a gow ba xɪlaxɔ, aa vir a gbankε a xε 'pulepii. 5 Tɔsε la: xɔxɔ lɔ xɔy tuti lε bɔy giza Tɔsεε nu xε bɔ sorowopo ta Nyelye lε Abraham ta Nyelye lε Izaki ta Nyelye lε Yakɔb ta Nyelye, hun lɔ sanguri.

6 Tɔsε vir a kollee a la: tu la nunwo lε yeke la kɔngɔri. Aan tuyε a yeke ba kɔnxɔri. Mɔxɔnu a la: hinaa siye a niye xɔ gbulun xɔ xwɪlɔ pɪpɪl mu xaranbunwo. 7 A Tɔsε kollee a la: a-vir tu ba nunxo lε yeke ba kɔngɔri ti. Aan tuyε a yeke. Mɔxɔ a la: hinaa siye xɔ vir xɔ tuni ba tɔgbɔrnama. 8 A Tɔsε la: xɔxɔε baa xaanri la sεera wa, baa kanu tokpeny gugballɔ wa, xɔ kay bɔy kanu nyorke gugballɔ. 9 Lεε xɔxɔε baa xaanri gugballɔ nu wu xε nyorhun wa, wu-'lεr gborɔkɔ lε powsi

burxonywakari. Mɔɔnu wu powkesi burko xɔy gbankɛ xɛ tɔɔ.

Lɛɛ xɔa duɔnnu Moyizi dɪkɛ mɔ a vɪɔ Ezipihunxɔ yi. Xɔn fa ay vɪr karanpi wɛ guɔn ti lɛ la: hɛɛn lɔ xɔ tuti.

Egzɔd 4.10

10 A Moyizi kolle Tɔsɛ a la: ee, Tɔsɛɛ, mia xɛ nyun nu maa sɛɛra wa. Halɛɛ duu maa maa sɛɛra wa, halɛɛ buka maa maa sɛɛra wa, halɛɛ mɔɔnu wu sɛɛɔmunu mɔɔ mi delenge gbɔ mi nufiya.

l kannikɛ dɛɛxɔ nu Nyelye lal Moyizi.

Egzɔd 4.11,12

11 A Tɔsɛ kollee a la: ankɔ lɔ ha nyun nufiya? Ankɔ lɔ xɛ xɛ nyun lɛ aa maa kan wa? Ankɔ lɔ xɛ xɛ nyun lɛ aa maa sɛɛra wa? Ankɔ lɔ xɛ xɛ nyun lɛ a-ni? Ankɔ lɔ xɛ xɛ nyun lɛ aa maa ni wa? Xɔa xɛ mu nu xɛ Tɔsɛ wa ya? 12 Yooɔ, ɔɔ yaa lɛ miy dankɛwuri lɛ wu

maa sɛɛr. Mi tʊʊnikɛwɔ lɔxɔ nu wɔy sɛɛr.

Giyɛ giyɛ fɛw Nyelye a nunwo. Xɔɔ lɔ xɛ Sankɛsɛ nu xɛ ta'lɪnkɛsɛɛ. Xɔɔ lɔ xɛ giyɛ giyɛ fɛw a wɔsɛ burkoori. Nyubɔ fɛw, Nyelxo lo sankɛbɔ, halɛ lɛ ɛɛn fɛw.

Nyelye xɛ Arɔn Moyizi a dɔwɛ

Moyizi kay a ɪsɪnɔ wɛɛ dɪkɛ lɛ nannɪkɛ. A kolle Tɔsɛ a la: a sun nyun nu tutɔ hɪnaaru a maa xɛ booxo.

Egzɔd 4.13

13 A Moyizi kay a la: mi fɪnwwɔ Tɔsɛ, sun wɛ nyungo.

Mɔ Moyizii ɪsɪ ti anɔ sɛɛr wɔw, Tɔsɛ a hunwɔ gowee, lɛɛ xɔ lɔ sa xɔa nɔfɪyaa lɛ sunnɔ Arɔn nu xɛ Moyizi a xaanna fullwaa lɛ a yi dankɛɛrɪ.

Egzɔd 4.14-17

14 A Tɔsɛ a hunwɔ gowee Moyiziri, a la: Arɔn nu xɛ Levise, xɔa xɛmuza la xanna lɔ wa ya? Mi giza a maa sɛɛra

keyakari. A ɔɔ a kparɔwu. Ee honpi
xɔy duunhunnu ba miye. 15 A wu
maa karanpu guun nu ay seer. A mi,
miy danke-uri few tan tan le tuunike-i
lɔɔ nu iy xe. 16 Ay seernu nyubɔ le
hawu. Hun lɔy xe la seerse le gaa lɔy
tuni ba Nyelye. 17 Gaa yaw tu la
'pulepi nu wuy xenu gugballɔ.

Moyizi kan Nyelye a tennike

Egzɔd 4.18

18 A Moyizi vir a gbulenke ba
sɔyxina Zeturu a baka. A finyhun
bulaa a la: xɔ benni mi vir vir
Ezipihunye laa dow mi weebɔ nu fi bɔ
fi goon ya? A Zeturu la: guun a ti yi.
Wu maa vir keyakari.

Tɔse kolle Moyizi mɔ wusee le nyubɔ nu
unu kor ba xeeɔ nmanyseɔ duuhun bɔɔ
few piti. Sabaale a ti yi, xɔ xe guɔɔ nu ha
Moyizi tebye. Xɔɔ bako lɔ a de bɔlɔ le yaa
Ezipihunxɔ.

Egzod 4.19, 20

19 Jaa Tɔsɛ kpeny a kolle Moyizi sunxɔ nu a isi Majanhinyɛ duu a la: nyubɔ nu kor bɔnaa kuwu Ezipihinxɔ bɔ piti fɛw. Ɔɔ bɔɔ lɛ gbulenke Ezipihinxɔ. 20 A Moyizi ɔɔ a tu ba yira lɛ ba bɔpɔɔnabɔ a bɔ ɔla kunka. A Moyizi tu 'pulepi nu Nyelye kpeny xɔ la: a-tu duu. Bɔ dar Ezipihinxɔ.

Tɔsɛ sun Arɔn a yaa kpar Moyizi

Tɔsɛ kanrke xɔa nufɔyaxɔ nu xɔ sa Moyiziri: Xɔ sun Moyizi a xanna a kpareɛ lɛ dankeɛru lɛ bɔ yaa wuse a humanxɔ wɔɔru, lɛ yaa kollee a dusi Israyelbɔɔ bɔ san ba xɔɔ dɔɔyakɔru.

Egzod 4.27,28

27 A Tɔsɛ kolle Arɔn A la: yaa kpar Moyizi kpatɔbɔru. Aa yaa a kpareɛ a bo honpi Nyelye a gbɔkɔru. A kumɛɛ. 28 A Moyizi tu guun nu Tɔsɛ karanpu fɛw a kolle Arɔn. A vir a karanpu gugballɔ nu Tɔsɛ la: ay xe fɛw.

Moyizi ɛ Arɔn gbulenke Ezipihunxɔ. Bɔ
taaleke Israyelbɔ nu xe bɔɔ nyubɔ, bɔ ɔ
kollebo ɔxɔ nu Tɔse sunnu Moyizi.

Moyizi le Farɔn kɔkɔ gɔɔn

Israyelbɔ dankɛna bɔ giloza Tɔsɛ bɔ sun Moyizi

Egzɔd 4.29-31

*29 A Moyizi le Arɔn tu bɔ yaa bɔ
bulle Israyelbɔ filiwapɔ few. 30 A
Arɔn tu gɔɔn nu Tɔsɛ kolle Moyizi few
a sɛertɔ. A vir a xe gugballɔkɔ nyubɔ
hinburi. 31 A mɔkɔnu Israyelbɔ ni kɔkɔ
gugballɔkɔ bɔ usunu xaan. Le mɔkɔnu bɔ
kan Tɔsɛ gi bana tɔkrakɔ le mɔkɔ bo
giza bana nyaaraka tuyɛ a bo xundesɪ
lenu punkɛɛ.*

Israyelbɔkɔ xaanɾi gɔɔn nu Nyelye sunnu
Moyizi. Bɔ ginu mɔ Nyelye kan bɔkɔ bɔllɛkɔ
nu bɔ bɔllɛ bɔ fun xɔa dankɛɛ.

Farɔnhun kay mɔ a duwa 'pɔɣebɔ nu Nyelye sunnu Moyizi le Arɔn bɔ yaa haan

Egzɔd 5.1-2

*1 Xɔa korikeri Moyizi le Arɔn tu bɔ
yaari Farɔn bo kollee mɔɔnu Tɔsɛ
sɛɛɛbɔnu bɔ la: Tɔsɛɛ nu xɛ lsrayelbɔ a
Nyelye la: zey mi nyubɔ le bɔ-dar
kpatibɔri le yaa punkɛmi fi le dinu feti.
2 A Farɔn la: ankɔ lɔ bɔ ka Tɔsɛɛ le mi
kan ba tenike le dubɔsi le bɔ-dar? Mia
gi Tɔsɛ wa. Maay zey nyubɔ le bɔ-dar
kpey wa.*

Farɔnhun a gi Nyelkeyakɔ nu fa gonhun,
nu xɛ burkoo fɛw xɔa Sankɛsɛ yi. Gixɛlɛmu
nu Nyelye sankɛ hɛɛn lɔ Ezipiseboo xɛ
punkɛ. Bɔ xɛ punkɛ gbooreko nu san bɔɔ
hɔnɔ. Bɔ xɛ punkɛ gira dukɔti, le funyɛ le
namɔ tsɔbiwri tsɔbiwri 'pony. Bɔ tsɔnu
nyello 'pony. Dukɔti Ezipiseboo xɛnu
punkɛ Farɔn nu xɛ bɔɔ wusɛɛ, bɔ xɛ tuhun
mu Nyelyee.

Mɔɔnu nyupoko kay Nyelkeyako a gixo
bɔɔti, bɔ gbankɛ ɲmoorsebo, xɔ xɛ niɔ
mɔ bɔ xɛw lɛɛ kan Nyelye. Mɔ bɔa koro gi
Nyelye wa, Nyelye zɛyɔ mɔ bɔ punkɔ xɔɔ
gixɛɛmu nu xɛ warɔ nyello.

l sorwodimibo lɛ bɛɛ ta sorwodimibo
taabɔ lɔ xɛ lɔbɔ nu kay Nyelkeyako a gixo.
Satan fulakɛbɔ a bɔ xɛnu punkɛ wɛ
gixɛɛmu 'pony nu xɛ warɔ nyello. Satan
fulakɛ ɪ sorwodimibo a bɔ xɛnu hɔb
tonrebo.

Sɛbɛ nuu, nu bɔ xɛ bullɛ Nyelye a Sɛɛra,
nu Nyelye ha lɛrayɛlbɔɔ, ba miye lo
Nyelye a guun ti. Kparyay Nyelye a gunri,
sɛbɛ nuu a miye lo a ti. Nyelye unu kor
karanpi Ezipiwusɛɛ mɔ punibo xɛ warɔ
nyello. Lɛɛ Nyelxo nu xɛ Abraham a
Nyelye, lɛrayɛlbɔ Nyelye, xɔɔ lɔ xɛ
Nyelkeyako tanu, xɔɔ lɔ xɛ Nyelxo nu fa
gon, lɛɛ Farɔnhun aanu kor kan xɔɔ gunbɔ
hun a tanu dɪkɛ yi.

Mi gbɔɔza tanti aa tɛ sundɛkɔ a maa duw Ezipiwuseɛ ba 'pɔrɛ yi, xɔgumɔ a karanpi ba hitɔ mɔ a xɛ ŋmoorse. A kay mɔ a kanɔ Nyelxo nu fa goon xɔa tennike a kanga. Ba nyeltɔwwɔ lɔ a dankɛnati, a xɔɔ naan warɔ nyello lo hɛɛn. Nyelxo nu xɛ Israyelbɔ Nyelye xɔa gɛsankɛwɔ lɔ, xɔɔ nu xɛ Nyelkeya tanakɔ nu fa gon.

***Nyelye woo Farɔn a
tennikaykanxɔ xɔ karanpinu
Israyelbɔ mɔ xɔɔ lɔ xɛ bɔɔ
Nyelye***

Israyelbɔ nu tɛ Ezipihɔnxɔ sɔnxɔ nu Moyizi nu gbulenke fi, bɔa nɛtɛ gɛxɔ nu karanpubɔ Nyelye a gbalga lɛ xɔa pananga yi. Bɔ kan kanɔ mɔ nyubɔ xɛ sɛɛr Nyelye a guun lɛ lɔxɔ nu xɔ xɛ xɔ ha Abraham, Izaki, Yakɔb lɛ Yɔzɛf. Bɔlɔ Nyelye tɛw xɔɔ wuse migikaseɛ lɛ ba tennikaykanxɔ lɛ karanpinu xɔɔ Israyelbɔ xɔa pananga lɛ xɔa gugiyɛ. Xɔ xɛw xɔxɔ lɛ karanpilɔnɔ mɔ xɔɔ lɔ xɛ Nyelxo nu tɔ

pananga kpokpo, Ixox nu dow Abraham, Izaki Yakob le Yozef, Ixox nu xe Israyelbo Nyelye.

Egzod 6.1-8

1 A Tose kolle Moyizi A la: wuy nu guun nu miy xeri Faron. Mi nukanbeywaka lo xoy tuti le a-du-isi le i-dar, Mi nukanbeywaka lo xoy tuti le a-nini-i ba hinxo. 2 A Nyelye vir Xo seernu Moyizi Xo kollee Xo la: mu lo xe Tose. 3 Mu lo kpeny mi sandi Abraham le Izaki le Yakob. Moxnu mi sanbori bo giza mi yiraxo lo xe Nyelpanansexo lee maa karanpibo mi yiraxo nu xe Yehova wa. 4 Sinox nu bo isi Kananhinxo mi xebonu dumike mi la: miy habo xox hinxo. 5 A naaku mi kan Israyelbo wilinko Ezipihinxo mi ni moxnu Ezipsebo xebo boko doko. Mi tundenu dumiko nu mi kpeny mi xebonu. 6 Xoxxe Mi koro wu-yaa kolle Israyelbo le la: mu lo xe Tose. Miy suw-i i tocrako nu Ezipsebo tocrako-i

ṁṁ. Miy vir fenti-i ṽ dṁṁyakṁri. Miy suw-i Mi nunkanbeywakanu ḷe gugballṁnu. 7 Miy tu-i ḷe xε-i mi nyubṁ ḷe mu, miy xε i Nyelye. ḷe iy giza mu ḷṁ xε Tṁsεε nu xε ii Nyelxo nu sanke-i tṁṁrakṁnu ṽ ṽṽ ti Ezipihunxṁ. 8 Miy tu-i ḷe yaa unu hunxṁ nu mi kpeny mi la: miy ha Abraham ḷe Izaki ḷe Yakṁb. Miy hayε-i ḷe xṁ-xε ingṁ. Mu ḷṁ xε Tṁsε.

Tṁsε woo Farṁn a tennikaykanxṁ a karanpinu Ezipisebo ṁṁ hun ḷṁ xε Nyelkeyakṁ tanṽ tenten, ḷṁṁ nu fa goon

ḷ gṁṁza ṁṁ Ezipiwusεε kay Nyelye a tennike a kanga xṁ tura Nyelye ya? Kpey, xṁa tura Nyelye gṁṁri yi. Xṁ kpeny xṁ gi ḷṁṁ nu wusεεy sεer ḷe ḷṁṁ nu ay xε.

ḷ tundekenu ya? Tṁsε kolle Moyizi a la: wusεε aay zeyṁṁ ḷṁ dar wa. A kollee a la: hṁnaa tu xṁṁ wusε nu punkṁ ba hitṁ ṁṁ ḷe

karanpinu Israyelbo le Ezipisebo huna pananga.

Nyelye nu kor karanpi Ezipiseboo mo xoo lo xe Nyeltanakoo nu fa goon, nu nunu maa burkooori few. Xonu kor karanpi bo mo nyello nu bo xaanti bo xe punke, xoo nyello aa maa suwbo sunxo Israyelbo Nyelxo wulaawobonu wa.

A mo xo xemuza Faronhun pir dika le kay Nyelye, Nyelye pir dukoti le duweri, hun nu xe wusejmoru lee karanpinu xaa pananga le mo xoy si lobo nu wulaawenu few boo kparyay kanbeywakanu.

Egzod 7.4, 5

4 A Tose kolle Moyizi A la: Faron, huny zey aa kanoo la serra wa booo miy sanke Israyelbo nu xe mi nyubo Mi nukanbeywakanu. Xoo nyuboo lo xe mi kwawulasebo le miy sankebo Ezipihunxo gugballonu. 5 Mooku mi sankebo Mi nukanbeywakanu, Mi

*fowbo Ezipsebo sundekɔ, Ezipseboy
ni xɔɔ boy giza mu lo xe Tɔse.*

Xɔɔ xe gɔɔ nu karanpubi mo bi benni bi
sa dew mo bi few. Bia kuru Nyelye xɔ kay
le wulanu Nyelye le bal xɔa nyääniko yi.
Nyun tanu aa ti a maa nuɔɔnu Nyelye le
bal xɔa nyääniko yi, xɔ kay le nuɔɔnu
Nyelye le maaye yi.

Nyelye zey gunuwo tanu bal 'pɔrwoɔ dan Ezipihunyɛ

Mo wuse kon Israyelboɔ dar, Nyelye gow
xɔnu karanpi xɔa pananga. Xɔa boɔ boɔ
Nyelye gbanke gbooreko a xɔɔ tɔɔ.

Egzɔd 7.20-21

*20 A Moyizi le Arɔn, bo yaa bo xe loɔ
nu Tɔse la: bo-xɛ. A Arɔn ɔrke ba
'pulepi a narnu gboreko Farɔn a
hinburi le ba boosebo hinburi. A xɔ
nu isi xoo gborekoo xɔ gbanke tɔɔ
few. 21 A busanbo nu isi xɔɔ hin
piti few. A gboreko unu niny. A*

Ezipsebo a maa nin xɔɔ gborɔkɔɔ danwa. A tɔbɔɔ zawsɩ Ezipihunxɔ fɛw.

Xɔa koorikeri Nyelye sunnu gurɔ Ezipihunxɔ. Gurɔ gu parɔ, gbooreko, pello lɛ herenmo, hun san hun kanr Ezipihunxɔ.

Egzɔd 8.5-6

5 A Tɔsɛ vir a kolle Moyizi A la: kolle Arɔn lɛ a-ɔrke ba 'pulepi lɛ lalɛɛ ɔwɔrɩ fɛw, gboro yooo herɛmu yooo pelo yooo lɛ gurɔy san lɛ kanr Ezipihunxɔ.

6 A Arɔn ɔrke ba 'pulepi a lalɛɛ Ezipihunxɔwɔrɩ. A gurɔ san hun pu hun kasa hun kanr hunxɔ fɛw.

Xɔɔ hɛɛn 'pɩnnɩ hun law Nyelye sunnu xoolezɩnɔ.

Egzɔd 8.16-17

16 A Tɔsɛ vir A kolle Moyizi A la: kolle Arɔn lɛ a-tu ba 'pulepi lɛ narnu hunxɔ a dandavurko. Xɔɔ dandavurkoo xɔy gbanke xe xolezɩnɔ hunxɔ fɛw. 17 A bɔ yaa bɔ xe mu. Arɔn tu ba 'pulepi a ɔrkeɛ a narnu

hinx a dandavurko a x gbanke xolezino. A xoo xolezino isiri nyubo le namo few. A dandavurko gbanke x xe xolezino Ezipihinxo few.

Mo xk hæn 'pinni hin law, Nyelye sunnu keebu.

Egzod 8.24

24 A Tose xe mo a ka. A kakubo yi hin pu hin kanr Faron a yk le ba boosebo ykw ti a hin kanr Ezipihinxo. Hin su hinxo hin putake few.

Xka koorikeri Nyelye sunnu nannyenge Ezipihinxo. Bk neebu, bk naark, bk anno, bk kunko, hin a few pitu.

Egzod 9.6-7

*6 A Tose sunnu xk gunuwk. A Ezipsebo gixelemu fuso pitu few. Lee Israyelbo gixelemu fuso tani a pu wa.
7 A Faron la: bk-yaa dow Israyelbo gixelemu fuso. Bo yi bo kollee bk la: ee bk gixelemu fuso tani a pu wa. Lee*

Farɔn a miye kanbey aa de le dusu nyubɔ le bɔ-dar wa.

Bɔɔ xennyo lo nu sɔɔnɩ Ezipisebo.

Egzɔd 9.10

10 A Moyizi le Arɔn, bɔ yaa bɔ dan 'purponlena bɔ tu dandureke bɔ yaanu Farɔn a humanga. A Moyizi du xɔɔ dandureko nyelyeri. A xɔ gbankɛ xensɔɔnwɔ. Xɔ sɔɔnɩ nyubɔ le namɔ Ezipihɩnxɔ fɛw.

Xɔa koorikeri wɛ gewgballaka lɔ yi xɔ puta bɔɔ gɩxɛɛmu fɛw.

Egzɔd 9.22-26

22 A Tɔsɛ kolle Moyizi A la: a-lal ba 'pulepi nyelyeri le nyelkatɔ powri Ezipihɩnxɔ fɛw le nara nyubɔ le namɔ le dulgusuwo fɛw nu fi loo. 23 A Moyizi lal ba 'pulepi nyelxori a Tɔsɛ sunnu nyelkatɔ ɔparawakanu le daa burkori. Nyelkatɔɔ sirinpi Ezipihɩnxɔ fɛw. 24 Mɔɔnu nyelkatɔ unu wer, dagowaka unu zira nyelkatɔɔ a

*sundekɔ. A xɔ kanbey. Mɔɔ Ezipsebo
ɔɔ bɔa nɪsɪ xɔɔ xɔ a kpo wa. 25 A
nyelkatɔɔ fɪba Ezipihɪnxɔ a low fɛw.
Hɪn fɪba lɔɔ nu ɪsɪ low, nyubɔ ɪ
namɔ. Hɪn nara dulgusuwo hɪn
putanu lodɪwɔ fɛw. 26 Lɛɛ
Gɔsanhɪnxɔ, bakɔ nu ɪsrayelɔ ɪsɪ,
nyelkatɔ a dan fi wa.*

Mɔ xɔɔ hɛɛn 'pɪnnɪ fɛw, kpilinbo lo Nyelye
sunnu.

Egzɔd 10.12-13

*12 A bɔɔ Tɔsɛ vɪr A kolle Moyizi A la:
a-lal ba nunwo Ezipihɪnxɔ ɪ toosun
san Ezipihɪnxɔ fɛw ɪ xoo bɔɔ dulgbitu
nu nyelkatɔ zɛy. 13 A Moyizi ɔrke ba
'pulepi a lalɛɛ Ezipihɪnxɔrɪ. A Tɔsɛ
sunnu gewgbalaka hɪnxɔ. A xoo
gewgbalakɔ gu girahab boko. Xɔ haw
xɔɔ giraxɔrɪ ɪ dumakɔ fɛw. Xɔa
seykutu kenbereke geko yinu toosun.*

Bɔɔ Nyelye kon Ezipiseboo bakɔ nu bɔ ti
fɛw giraa a gulawaka.

Egzod 10.21-23

21 A Tɔsɛ kolle Moyizi A la: a-lal ba nunwo nyelyeri ɛ wurinbike yi Ezipihunɔ. xoo wurinbikoy gbɔr gbɔnkɪrɪn. 22 A Moyizi lal ba nunxo nyelyeri a wurinbigbɔrwakɔ yi ɔ ɪ ɪ Ezipihunɔ gurɔ sanr. 23 A Ezipsebo a maa ni bɔ wɔw ɔɔ gurɔ santɔrɪ wa. Lɛɛ Israyelbɔɔ, bɔ ɪ ɪ ɪ ɪ gulawaka.

Farɔnhun ɛ Ezipiseboo taaleke bɔa ɪ ɪ ɪ ɪ maa ɛ maa san ɔɔ gunuwa a mixo yi.

Xɔɔ gunuwaɔɔ aa dan Israyelbɔ yi, Tɔsɛ a kori ɛ ba nyaargiye lo ɔɔ tuti. Tɔsɛ ɪ ɪ ber Israyelbɔɔ kinkin, a ɔɔ gunuwaɔɔ hun a tanɪ aa dan Israyelse tanɪ yi, a ɔɔ naan ɔɔ huntanakɔ ɔ bɔ ɪ ɪ Ezipiseboo.

Egzod 9.6-7

6 A Tɔsɛ sunnu ɔɔ gunuwaɔɔ. A Ezipsebo gɪxɛɛmu fuso pɪtɪ fɛw. Lɛɛ Israyelbɔ gɪxɛɛmu fuso tanɪ a pu wa. 7 A Farɔn la: bɔ-yaa dow Israyelbɔ gɪxɛɛmu fuso. Bo yi bo kollee bɔ la:

*ee bɔɔ gixɛlɛmu fuso tanɪ a pu wa. Lɛɛ
Farɔn a miye kanbey aa dɛ lɛ dustɪ
nyubɔ lɛ bɔ-dar wa.*

Xɔa xɛmuza killi lo lɛrayɛlbɔɔ bal xɔxɔ lo xɛ
Nyelye bɛrbɔ yi, xɔ kay bɔ bɛnnɪ bɔ woo
Nyelye a keyaka bɔɔ boo lo xɔ tuti yi.
Nyelye bɛrbɔ xɔa kori lo xɔ tuti, xɔa
nyaargiye lɛ xɔa zawgiye lo xɔ tuti.

Wɛ guun ti dukɔti, hɛɛn lo xɔ tuti Nyelye
lo bɛr lɛrayɛlbɔɔ, xɔ xɛ mɔ Nyelye aa paanɪ
xɔa nufɪsaawɔ Abrahamɪ, lɛzakɪɪ lɛ
Yakɔbrɪ yi. Nyelye si Abraham, xɔ sa xɔa
nufɪyaa xɔ la: xɔnaay haan keyaka, lɛ yi xɛ
ba hoopodimiboo nyupoko lɛɛ zɛy xɔnaa
lo xɛ bɔɔ Nyelye. Dɪw ŋmanyɛɛ 'pɪnnɪ dɪkɛ,
lɛɛ lɛrayɛlbɔɔ ɪɪ dɔɔyako a mixo dɪkɛ
Ezipihɪnxɔ, lɛɛ Nyelye lo kay xɔ ɪɪ ti xɔnu
bulɛbɔ xɔa nyubɔ nu xɔ si, mɔ bɔ xɛ
hoopodimibo nu Nyelye sa xɔa nufɪyaa xɔ
la: Abraham yi woo xɔɔ lo xɔ tuti.

Nyelye bɛr lɛrayɛlbɔɔ xɔɔ guɪɪwɔɔɪɪ
xɔɔɔmɔ Ezipiwɔɔɛɛ nɪ lɛ giloza lɛrayɛlbɔ

Nyelxo lo xe Nyelkeyako nu fa gon, nu nunu maa burkooi few, dukoti koo lo xe ta'lunkese xo vir xo to xoti. Loko nu xo pir le xe few koo lo xo xe xe.

Sinwri few nu Nyelye xe sunnu gunuwo Ezipihinxo, Faronhun xe bulle Moyizi, lee Faronhun aa xe de 'pore nu Nyelye haan yi. Wusee aa nu kor Israyelkoo few tu gixelemu nu bo ushu few le darnu yi. A dukoti a giloza Israyelkoo koo zey fa koo yirabo, koo biko le koo kpogixelemu nu bo nunu, koy vir gbulenke sabaale aa ti yi.

Sinxo nu Faronhun xe za hunaay zey Israyelkoo dar, Tose xe inke gunuwo tantan. Lee sinxo nu Nyelye xe inke gunuwoko, Faron xe vir kanbeyke ba miye, le kon Israyelkoo san Ezipihinxo. Kpokpo Faronhun hun xe xoko, a xe vir kanbey sati, le vir punkenu ba hito gbuna le sati.

Mo Tose inke laalesi gunuwoko, koo gunuwo nu xe wurinbigballako, Faronhun karanpi

mo a xe nyuhmɔpi. l kan lɔxɔ nu a ka Moyizi.

Egzɔd 10.28

28 A Farɔn kolle Moyizi a la: dar fi! Sa dɛw, maa koro mi niwu fa danwa. Surxo nu mi vir mi niwu fa biy kuwu!

Le bɔɔ za Nyelye aa unu bɛr Moyizi wa mu wuse xe-a-lɔ a bɔ kuun.

Wuseɛ ba hunwɔ isi xɔ gowee, a kolle Moyizi a la: huun vir a tɛb a yi a funhinaa a la: hinaa zey Israyelbɔɔ dar hinaay kuun. Hale mo xɔ isi mu yoo, Moyizi kay a isi ti anu xaan a giloza Tɔsey sanke Israyelbɔɔ bɔɔ dɔɔyakɔri. A isi a xaanri Nyelye a pananga. l dow dɛɛxɔ nu Moyizi lal wuseɛ.

Egzɔd 10.29

29 A Moyizi la: yooo gunnu lɔ, maay vir niwu danyi.

ɛɛ ta gbɔɔyari, bɛkɛ lɔy 'pɔnni? Hale mo xɔɔ gunuwa 'pɔnni hin law, Farɔnhun kay a isi ti anu kon Israyelbɔɔ san Ezipihinxɔ.

A kay mo a kanɔ Tɔsɛ a tennike. A ɩ gbɔɔza Farɔnhun loy maa Tɔsɛ ya? Nyun maa nuɔlɛnu Nyelye lɛ maayɛ ya? Xɔɔ hitɔ punkɛsɛɛ maa maa Nyelye ya?

Tɔsɛ a laalɛsɩ kparyaysiye Ezipisebori

Halɛ lɛ gunuwaɔ tanɩ bal 'pɔrxɔ nu Nyelye narnu Ezipiseboo dɩkɛ, wusɛɛ kay a ti a kay mo a kanɔ Nyelye a tennike lɛɛ zɛy Israyɛlbɔɔ dar.

A ɩ gbɔɔza xɔɔ wusɛɛ vasɩwaay maa Nyelye ya? Nyelye yi-xo-lo xɔ kpul xɔ zɛy Israyɛlbɔɔ dɔɔyakɔrɩ ya?

Kpɛy, Nyelye kpeny xɔ giye duu, xɔ giloza wusɛɛy kay lɛ xɛ xɩnaa lɛ kon Israyɛlbɔɔ dar. Nyelye kpeny xɔ kolle Moyizi mo xɔxɔ bɛnnɩ xɔ dan xɔ law xɔ lo gimu xɔ gbulonko Moyizi Ezipihunxɔ.

Lɔxɔ nu nyubɔ xɛ xɛ fɛw, xɔ kay lɔxɔ nu xɛ dan fɛw, xɔa tanɩ aa xɛ tura Nyelye yi. Xɔ xɛ kpeny gi guun guun fɛw lɛ law hin lo xɛ, a xɔ yallɔ mu keyakarɩ, mo xɔ xɛw lɛ

sunwri few xɔɔ lo xe usunɔ maa gunbɔri few,
hale nyubɔ bɔɔ gbɔɔ beke xɔ kay bɔ seer
beke.

Migikase wusee aa maa kon Nyelye suw
Abraham a hoopɔ yi. Tɔse giloza mɔ
laalesi gunuwɔy law, Farɔnhuny dusu
lsrayelbɔɔ le bɔ dar.

Egzɔd 11.1, 4-7

*1 A Tɔse kolle Moyizi A la: miy sari
lalesi gunuwɔ Farɔn le Ezipsebo. Mɔɔ
xɔɔ gunuwɔ yi hin danbɔ bɔy du-usi le
i-dar. Bɔy nini-i ca ca few. 4 A
Moyizi yaa a seer loxɔ nu Nyelye
kollee a la: Tɔse la: hunaay dan
Ezipihinxɔ sixaanaka, 5 le bisanbɔy
piti hinxɔ few, hale Farɔn nu xe wuse,
ba bisany pu ti le yaa dannu
dɔɔyayira nu xe nan ninyeri ba bisany
pu. Le wuraa namɔ hin a bisanbɔy piti
few. 6 A bollegbalakay de hinxɔ. Xɔɔ
bollegbalakɔɔ baa kpeny bɔ kangesi
duu wa le baay vir kangesi ti danwa.*

7 *Lee Israyelbo boko boy kan nmamu
a taatike fi dika wa! Xoo bako lo iy giza
Tose si Israyelbo le Ezipsebo a bo
kpeta kpeta.*

'Porebo nu Tose ha Moyizi

Nyelye kolle Moyizi mo Israyelbo benni
bo tuwamni leno ber laalesi gunuwo,
gunuwo nu kanbey hin 'lunke hin a few.

Israyelbo xe killisebo dukoti, bo benni bo
piti dukoti bo killibo lo xo tuti.

Nyelye a zawgiye le nyaargiye balti wa,
mu Israyelbo woobo lo laalesi kparyasixo
nu kanbey gbunahun.

Nyelye tundenu nufisaawo nu xo sa xo ha
Abraham, Izaki le Yakob. Nyelye kpeny xo
sa xaa nufiyaa mo xanaa vuro gbulekenyu
Abraham a hoopodimiboo huxo nu
xanaa habo. Suxo nu Nyelye pur le xenu
xoxo dan bo. Loxo nu lo Tose kolle
Moyizi, loxo nu Israyelbo benni bo xe bo
bisaanbo laa pitu wa.

1. Bɔ bɛnnɪ bɔ pɪr lɛ si annabii zɛynabalɛ.

Ɛgzɔd 12.1-5

1 A Tɔsɛ sɛɛrnɔ Moyizi lɛ Arɔn mɔɔnɔ bɔ ɪsɪ Ezipihɪnyɛ, A la: 2 fɪnxɔ nu lɔy xɛ i tokpeny fɪnyɛ. Xɔɔ fɪnxɔ lɔy xɛ i tokpeny dɪxɔ a gowna. 3 l-yaa sɛɛrnɔ lsrayɛlbɔ lɛ kollebo lɛ la: fɪnxɔ nu, xɔa gurɔ xo yi dan 'pɔrɔwɔ, nyubɔ wurɔrɪ wurɔrɪ fɛw bɔ-yaa bɔɔ suwapɔ wurɔrɪ lɛ yaa tu anabi xɔ kay temalapi. 4 Xɔɔxɛ wuraxɔ zel baa pu wa bɔ maa taalɛkɛnɔ bɔɔ fɛnɪkɛsɛ nu bɔ turanɔ lɛ kara nyubɔ nu maa xoni anabii lɛ xoohun. 5 Bɔ-tu anasabi xɔ kay tewسابي nu xɛ dɪyɛ tanɪ, lɔɔ nu kɛrɛ, zɛynabalɛ. Bɔ maa pɪr anɔ xɔ kay tewu,

Wuratɔsɛbɔɔ mɔ bɔ tantan fɛw, bɔ bɛnnɪ bɔ si anna xɔ kay tewi (wuratɔsɛ tanɪ anna xɔ kay tewi). Xɔɔ annaa xɔ kay xɔɔ tewii bɛnnɪ a ɪsɪ zɛynabalɛ.

l tundenno annasaan nu tuulen unuri haybuunxo a mixo / dɪwbii a naaxɔ, a lo yi tu lzaki a usina a Abraham lo lalɛɛ mu sulagiyɛ ya? Bɛkɛ lo xo tuti ba unu lo tuulen? Xɔgumɔ Nyelye zɛynabalɛ a loxo nu xo xɛ sɛɛr fɛw lɛ loxo nu xo xɛ xɛ, xɛ usi zɛynabalɛ. Xɔay suw nama nu nyɛnɔ xo kay loɔ nu fotisi dɪkɛ kpee yi.

2. Bo bɛnni bo ku annabiihun lɛɛ bɛr ba tɔbo tasabagballa a miye.

Egzɔd 12.6

6 lɛ sasi lɛ nu bɛrnu fɪnxɔ nu xɔa girɔ 'pɔrɔwɔ lɛ na.

Bo bɛnni bo sasi annaa lɛ bɛrnu giraxɔ nu Tɔsɛ ka, xɔɔ giraxɔ xɛ giraxɔ nuɔy sa fɪnxɔ a girɔ 'pɔrɔwɔ lɛ na. Bo bɛnni bo ku annaa hakumiye.

Annaa bɛnni a pu. Ba tɔbo nu a nunu mɔ a usi goon hɛɛn bɛnni hun powsi. Xɔxo tundɔkɔ Israyɛlboɔ mɔ killi a fɔɔrɛkɛ xɛ purekɛ.

Sinxo nu Adan le Eva bwa xe bwa killii tonwa, pureke aa isi hinxo yi. Lεε sinxo nu Adan le Eva vanni Nyelyenu bwa tennikaykanga lo xo tuti, Nyelye la: bwa tɔgbɔtɔ benni hin pitɔ dukɔti. Adan le Eva, bwa hoopɔ, bwa hoopodimibo nu bo kun few, bo kunbo killisebo, bo vannɔnu Nyelye. Xoxo lo xo tuti nyubɔ few, hale εen le mu, bo lo benni bo pitɔ tɔgbɔnamari. Lε bwa za killi aa yee burkooɔi wa, mu pureke aay isifa dukɔti yi. Lε bwa za killi aa yee burkooɔi wa nyun aay woo vanna Nyelyenu le yaari datusixo nu tenni xo bεɔ Satan yi.

Mɔɔnu Israyelbwa kuti annɔɔ a hin tɔbɔbɔ bolli, xoxo tundekebo mo killi a fɔɔreke lo xe pureke. Mɔɔnu annasaanhun tu lzaki a isina a pu, mo lo annabiibo nu bal zeyna nu Israyelbwa pir bo kuti tu bwa bisaanbo isinabo hin pitɔ.

3. Bɔ bɛnnɪ bɔ 'pʊl kɔ kɔ tɔ kɔ kɔ a wɔw a nunaari.

Egzɔd 12.6-7

6-7 ɛ sasi ɛ nu bɛnɪ fɪnɔ nu kɔa gɪrɔ 'pɔrɔw ɛ na. Xoo yi dan, kɔa balbire sunye Israyelbɔ fɛw bɔ-tu anabɪrɔ ɛ sulakɔ ɛ tu hɪn a tɔbɔ ɛ 'pɔla wɔkɔ nu bɔy xohun kɔa nuna a gboko a garanmɔrɪ.

Nyelye la: Israyelbɔ bɛr tɔbɔ tasabagballa a miye. Xɔa koorikeri, bɔ kper wɛ dɪwbii a 'lepiye ɛ mur tɔbɔ a mixo.

Yɔkɔ nu bɔy xoo annaa xosuxo nu bɔ kuun kɔa dumakɔ, bɔ bɛnnɪ bɔ tu dɪw'lepixɔ nu bɔ mur tɔbɔ a mixo, ɛ bɔ 'ɛyɔ nu ɛ bɔ 'pɔla kɔ wɔkɔ a nunaahun kallɔ mɔ hɪn nyoreko ɛ ba taxɔrɪ. Annaa a tɔbɔ nunaahunrɪ yi suw bisaanhun kparyaysiixori.

4. Bɔɔ beetike yɔɔɔ tɔɔ nu bɔ law, bɔ bɛnnɪ bɔ ɪsɪ mi.

Bɔ bɛnnɪ bɔ ɪsɪ yɔɔɔ a mixo sankay laa dannu kenbereke.

Egzɔd 12.22

22 l-tu hisɔpi gusuwo ɛ lonnu tɔɔ nu ɪ bɛnnɪ tasaa ɛ 'pula ɪ nunaa a gbowo a garanmɔri. Ɛɛ 'pulakɔ ɪ law i-yee mi, ɪa xɛ san danwa, ɪ-ɪsɪ mi kpo kpo laa dannu kenbereke.

Israyelbɔɔ bɛnnɪ bɔ ɪsɪ bɔɔ yɔw nu beetikenu tɔɔɔ hɪn a miye. Xɔ tunɪ xɛmɔza bɔ buunsi buunw tɔɔɔ ɛ annabii nu Nyelye la bɔ ku bɔɔ bisaanhɪn a pɛngɛ hɪn a koorikeri.

5. Bɔa bɛnnɪ bɔ bɛ annaa ba kpoloko tanɪ yi.

Bɔa bɛnnɪ bɔ bɛɛɪ annaa ba kpolowo sɪnxɔ nu bɔ kuwɛɛ xɔ kay sɪnxɔ nu bɔ xoowee yi.

Egzod 12.46

46 Tɔsɛ kollebo, A la: i-xoo xɔɔ namaa yɔɔ a miye. la xɛ sanɛɛnu osuko wa. la xɛ 'pɔr ba kpoloko dukɔti yi

Israyelbɔɔ bɛnni bɔ duw 'pɔrɛbɔ nu Nyelye ha Moyizi fɛw, lɛ xɛnu lɔxɔ nu bɛnni bɔ xɛ. Nyelye aa gbanke yi. Xɔɔ Nyeltanakɔ lɔ fa daa. Xɔa xɛ zɛy nyubɔ tu bɔɔ tɔlati bulaa bɔɔti lɛ waarnu bɔɔ suko yi.

la tundekeɛnu wa? Xɔ kay gandɔ nu Adan lɛ Eva tɛnni sɔnxɔ nu bɔ lɛ Edɛn daansukpɛɛxɔ a mixo.

Dukɔti mɔɔ lɔ Nyelye kay Kayɛn a sulagiyɛ, mɔ aa xɛyɛ mɔ Nyelye ka wa xɔɔ lɔ xɔ tuti.

Nyelye kolle Nowe a duw 'pɔrɛbɔ nu xɔ haan tantan fɛw lɛɛ tɛnni gbowgballaka. Lɔxɔ nu Israyelbɔɔ xɛw fɛw, xɔ bɛnni xɔ marrɔ 'pɔrɛbɔ nu Nyelye ha Moyizi.

Χω Nyeltanakω Ι kpokpo. Χωa gbankε yi. Bia maa turari Nyelye bi tlati gbawaponu xω kay we nyun a gbawaponu yi. Bεε kor bi turari Nyelye, xω benni bi tu bulaxω nu Nyelye tenni. Bεε kor bi yaari Nyelye bi laa tu bulaxω nu xω karanpibi wa, xωay δε bi guun kpee.

Nufiyaxω Nyelye sa xω ha Israyelbω

Egzod 12.12-14

12 Χωω dumakω Miy yi Ezipihunye Ι nar Ezipsebo bisanbω few Ι bω-piti, laa dannu namω a bisanbω ti. Miy si Ezipsebo nyelo hin a kpariyay, a mu Ι xε Tωσε. 13 Sunxω nu mi narω Ezipihunxω, mu ni tωbω a ι 'pulakω u nunori xoo beetikena Ι xωy tuti Ι miy kil-isi Ι gunuω ay dan-ι wa. 14 Χωω giraxori, nu tundekenu diwri diwri few Ι ii hoopodimibo kunapω few Ι nu xε xωa feti kpo kpo Ι nu punke mu nu xε Tωσε.

Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔ la: xɔnaa ni tɔbɔ
Israyelbɔ yɔwri, xɔay dɛ lɛ putasɛɛ yee bɔɔ
yɔɔ lɛ ku bisaanhun wa.

Israyelbɔ xaan lɛ bɔɔ tennikanga

Xɔɔɔ xɔɔ a kpoo damɔ baaku ɪ
hungbumeeri, zu bɔ xɔy isi-iri? Iy za:
bisaan bɔ purɔ baba, bi nunu wɛ birɔ, xɔɔ
aa xɛ guun wa ya? Kpey, mi giloza iay zaa
mu yi. Israyelbɔɔ, bɔa sɛɛr mu dukɔti yi. Bɔ
xaan bɔ kan tɔsɛ a tennike.

Egzɔd 12.28

*28 A Israyelbɔ yaa bɔ xɛ lɔxɔ nu Tɔsɛ
sɛɛrnu Moyizi lɛ Arɔn ɔɔ.*

Lɛ bɔɔ za wɛ Israyelɛ bɔ isi ti a la: miɔ kuw
mi anno nu kanbey hin a tanɪ yi. Mi nunu
wɛɛ nu xɛw suun-suun. A gow xɔɔ huun a
ku. Ǝɛ ta gbɔɔyari bɛkɛ lɔy dan? I gbɔɔza
Nyelye nyuw annanyɛnsɛ a tɔbɔ ya?

Xɔ kay lɛ wɛɛ bɔ za: Deen lo mɔ mi kuw
annakpese. Miɔ kuwɛɛ yi. Mi gɔnukɔ
gendee nunanaaxɔ. Mɔ Nyelyey ni annaa,

*bɔ nu bɔllɛ. Wuraa tanɪ a bal purekɛ
wa.*

Ezipisebo bisaanbɔ ɛ bɔɔ gɪfuso bɪpɔ nu
bɔ kun pura kungo hɪn a fɛw pɪtɪ. Killi a
pɛnfɔɔrɛkɛ xɛ purekɛ. Lɛɛ bɪ bɛnnɪ bɪ tundɛ
ɛ giloza killi a pɛnfɔɔrɛkɛ aa xɛ purekɛ
tɔgbɔɔnamarɪ kput wa, lɛɛ xɔ xɛ vannɪna
Nyelyenu kpokpo lɛɛ yaa datusixori.

Tɔsɛ yaarɪ Ezipiseboo gunnu mɔ a ka.
Nyelye xɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ ka kpokpo. Xɔa xɛ
pärän päränwo xɛ kay yi. Nyelye xɔɔ la:
xɔnaa paankɔ killisebo, gɪyɛ aa fa ɛ
suwbo yi.

A mɔ Israyɛlbɔɔ kan Tɔsɛ a tennike, bɔ
'pula bɔɔ nunɔɔ tɔbɔ, bɔɔ bisaan tanɪ aa
pu yi, halɛ bɔɔ gɪfuso bisaan tanɪ aa pu yi.

Nyelye xɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ ka kpokpo. Xɔ la:
xɔnaay kutɪ Ezipisebo bisaanbɔɔ fɛw, a
gunnu xɔ xɛ mu. Xɔ la: yɔw nu xɔ yi danti
tɔbɔ nunabɔɔrɪ, xɔay tanɪ xɔa bii wa, a
gunnu xɔ xɛ mu. Tɔsɛ lɔ bɛnnɪ bɔ

dankenari, xɔgumɔ ɩɔɔ nu a xe seer few
xɔɔ ɩ a xe xe.

Farɔnhun kolle Israyelɔ a la: bɔ dar

Egzɔd 12.31-36

31 A xɔɔ dumakɔ Farɔn bulle Moyizi
le Arɔn, a kollebo a la: ɩ-ɔɔ san hinɔɔ
le zeybi, een nu xe Israyelɔ, ɩ-yaa le nu
punke Tɔseɛ mɔɔnu ɩ za duu. 32 ɩ-
yaa tu ɩ anɔ le ɩ gixelemu fuso le
yaanu, le inu finy Nyelye le powmiri.
33 A Ezipsebo finy Israyelɔ bɔ la: ɩ-
ɔɔ le ηmapɩ san hinɔɔ. Ee xe ɩa san wa
biy pitɩ few. 34 A Israyelɔ tu bɔɔ
paanu luwo nu baa satɩ takpɔɔ
tonwa. Bɔ yaa bɔ sayɔ gowo bɔ
taalekeyɔ bo gendekonu gandɔ bɔ
tuɩɔ bɔ hiya boo giriziwori le nu
darnu. 35 A bo kpeny bɔ xe ɩɔɔ nu
Moyizi ka, bɔ yaa bɔ finle Ezipsebo
gixelemu, dɛɛ gixelemu le
gixelemukeyɔ le gandɔ. 36 A Tɔse

*kpeny A tobeke Ezipsebo miye le
lsrayelbo boo yi bo finy boɔ gixelemu
boɔ hayɔbo few. Moɔ lo bo woo
Ezipsebo gixelemu.*

Xoo xosu dumako wiiw, Farɔnhun bulle
Moyizi, a kollee a la: a sanke lsrayelbo
Ezipihunɔ.

Farɔnhun gbɔɔza duu hɔnaa maa nuɔlenu
Nyelye le Nyelye kpul hɔnaari, lee nyun
tanɔ aa ti a maa nuɔlenu Nyelye le maaye
yi.

Tɔse sanke ba nyubɔ mo a sa ba nuɔlyaa a
la: hɔnaay xeyɛ. Lɔbo nu xenu nuɔlenu
Nyelye, xɔy zey nyäänike woorbori
keyakarɔ, lee zey xɔa zawgiye le xɔa
tobewaka 'panyɔ lɔbo nu xe sayɛɔ boɔ
xaan.

Egzɔd 12.51

*51 xɔɔ xosuxo lo Tɔse sanke lsrayelbo
Ezipihunɔ le ba kwawulasebo few.*

Nyelye kpeny lsrayelbo toon
dudulɔlwakanu.

Nyelye sanke Israyelbo dɔɔyakaru Ezipihinye, xɔ lo kpeny boɔ toon le vurbɔnu hinxɔ nu xɔ sa xɔa nufiyaa xɔ la: xɔy ha boɔ sorwodimi nu xe Abraham.

Egzɔd 13.21-22

21 A Tɔse isi boo toon. Xɔɔxe girari a xe kpeny boo toon dudulsulwakanu le karanɔibɔnu bulaa. Xɔɔxe dumaka a kpeny boo toon dagowsulwakanu lenu gulabɔri. Xɔɔmu bo maa yaale dumaka le girari. 22 Dudulsulwakɔ xe isi nyubɔ humanga girɔri few le dagowsulwakɔ xe isi boɔ humanga dumɔ few.

Bo san bo wor bulaxɔ le gbulenke Kananhinye, hinxɔ nu Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔ la: xɔnaay ha Abraham, Izaki le Yakɔb. Xɔɔ hinxɔ lo Yakɔb le Yɔzef a wɛɛboɔ isi bo law bo lo yaa Ezipihinye le isinu fi Yɔzef.

Sinxɔ nu Israyelboɔ unu yi le isi Ezipihinxɔ, bo isi nyubɔ towsanr le 'pɔrɔwɔ. Lee sinxɔ

nu bonu san, bo xew nyubo milyonbo nyor
le gbiti.

Nyelye kpeny bo toon dudulswakanu le
karanpu bo bako nu bo benni bo duw.

Dudulswakoo nu sabo sinwri few. Nyelye
korbo, xonu dowbo keyakar. Le bo za
Nyelye aa kpeny bo toon wa bani-bo-lo,
xo kay piti-bo-lo kpatiboori.

Israyelbo xe Abraham a hoopodimibo.
Nyelye sa xa nufiyaa xo ha Abraham xo
la: ba hoopodimiboo bo tany xe hinxo a
Suwse. Nyelye nu ber Israyelbo le
nmopye aa xe maa danbo wa, le xokomu
Suwsegballaa maa yi hinxo.

Dukoti Tose nu ber Israyelbo kinkin, mo
anu sa ba Sɛera bo taari le bo karanpu
nyubo hinxo few xo lo xo tuti. Nyelye a
Sɛera nu bi dow xa sebe a mixo le yi
damo nu baaku, Israyelbo lo a ha xo
Sɛeraa le xokomu en dukoti i maa kan xo
gunhun, nu xe Nyelye a gun, le maa giye
le deyɛ.

Israyelbo in nafulko a naa

Egzod 14.1-3

1 A Tose kolle Moyizi a la: 2 yaa kolle Israyelbo le i-gbulenke le yaa isi Migidolihinye le ko a sundeko, bako nu bo xe bulle Piyaxiroti, xa toon. Xoo bako lo turanu Balsefonhinxo nu fi kalgari. 3 Tose vir a la: Farony gbokza Israyelbo milo fi kpatibori waro le baa gi taa le san wa.

Nyelye kpeny Israyelbo toon, xo darbonu nafulko a bokonu, bo yaa bo in fa nafulko a naxo. Nyelye yaanu Israyelbo xon fa, le maa karanibo, bo nu xe Israyelbo le Ezipiseboo, mo xo lo xe Nyelxo nu xe panantosee, Nyelxo nu to xoti, le Nyelxo nu kanbey xo 'lunke giye giye few.

Anko lo kolle Tose koxo nu Faron unu gboko le xe? Sinox nu i nyaasisebo xenu waar-i le xe i nmanyese, bo xe karanpi-i bo fullu nu

bo tu ya? A zu i xe xe lee maa gi koxo nu bo koro xe?

Nyelye nyuw le sun korsisebo le bo yaa marasi le korsu guun nu nyubo gbo le xe le law le Nyelye lo gi xoxo gunhun ya? Kpey, Tose isuru Israyelbo nafuloko a kalxori, lee xo isi Ezipihunye xoxo sitanakori dukoti. Tose kpeny a gi koxo nu Faronhun unu kor hinaa xe.

Faronhun vir a kor hinaa goro Israyelbo kila

Satan bo kpeny Faron a toon. Aa nu kor dike hinaa dusu Israyelbo bo dar yi, a isi ti anu nusenun Nyelye. A la: bona nunnibo le gorobo.

Egzod 14.4-9

4 A Tose la: miy kanbeyke ba miye le a-vir nini-i. Faron le ba kwawulasebo bo xoy tuti le bo punkemi. Ezipseboy giza mu bo xe Tose. A Israyelbo yaa bo xe koxo nu Tose ka. 5 A mooku bo kolle Ezipiwuse bo la: Israyelbo san bo

darɔ a ba miye bure le ba boosebo few, bo la: beke lo xe a bi lo zey lsrayelbo a bo darɔ. Biay woo boosebo danwa. 6 A bo lo Farɔn xar ba wulagixelemu a sa ba zawmutuka. 7 A pir zawmutukakeyo bomi sanr (600) a yaanu. A we kwawulasebo vir bo tu bo zawmutukabo bo duwɛnu. 8 A Tɔse vir a kanbeyke Farɔn, nu xe wuse, ba miye, aa ɔɔ anu nini lsrayelbo. A lsrayelbo sannu xaan. 9 A Ezipsebo unu ninibo. Bo nunu Farɔn a zagabo le ba zawmutukabo le ba kwawulasebo few. Bo yaa bo danbo ɔkalgari, bako nu lsrayelbo isi Piyaxirɔtihinɔ nu turanu Balzefɔnhinye.

Hɔbo goro lsrayelbo, a bo ha Moyizi ηmɔpiye

Ɛe ta gboɔyari, zu lo xo usuru lsrayelbo sunɔ nu bo ni Ezipiseboo unu duwbo? Bo

sa bɔɔ xaan Nyelyeri ya? Bɔ fun Nyelye xɔ
suwbo ya?

Egzɔd 14.10-12

*10 A Farɔn turabɔri. Mɔɔnu Israyelbɔ
la: bɔnaa vir dow bɔ ni Ezipsebo inu
yibori. A hɔbɔwɔ gorobo a bɔnu bɔllɛ
lɛnu bulɛnu Tɔsɛ. 11 Bɔ vir bo bib
Moyizi bɔ la: guratewɔ lɔ lunbiri
Ezipihɔnxɔ ya? A belɔ xɛ wu lɔ yibinu
baaku lɛ bi piti kpatibɔri mɔ? Belɔ xɛ
wu lɔ sankebi Ezipihɔnxɔ? 12 Bɔ vir
bɔ la: bi kpeny bi kolleku duu bi la:
wu-zeybi bi-xɛ Ezipsebo boosebo, la
zu? Bɛɛ xɛ Ezipsebo boosebo xɔ tutɔ
mɔ biy piti kpatibɔri warɔ.*

Halɛ lɛ xɔɔ boonagballɔ nu Tɔsɛ xɛ
Ezipihɔnxɔ dɪkɛ, bɔa sa bɔɔ xaan Nyelyeri
tonyi.

Moyizi sa ba xaan Nyelyeri, a kolle Israyelbɔɔ a la: bɔ xaanru Nyelye

Egzɔd 14.13-14

13 Lɛɛ Moyizi vir a kollebo a la: la xɛ zɛy hɔbɔɔ goro-i wa, i-inde gun lɛ dow mɔɔɔɔ Tɔsɛy suw-i. Xoo Ezipsebo nu ɪ nɪw daa lay vir nɪbɔ ti danwa. 14 l-ɪsɪsɪ gun lɛ Tɔsɛy wɔlabɔɔɔ i kooti.

l kpee gberɪ lɛ Israyelbɔɔ ya? l koro xaanru Nyelye a Sɛɛra, lɛ sa ɪ xaan Nyelyeri xɔaba kput ya? Laa Satan, xɔ kay tonrenmɔɔɔ xɔ kay wɛ nyubɔ ti bɔa koro ɪ sa ɪ xaan Nyelyeri wa ya?

Israyelbɔɔ xɛ killi, mɔ bɔa sa bɔɔ xaan Nyelyeri wa, lɛɛ xɔa nyaargixo lo xɔ tuti, xɔ pur lɛ suwbo. Nafulɔkɔɔɔ ɪsɪ bɔɔ humanga, gbɔɔɔ kallɔɔɔ xɔ lo zɛy bɔɔ nyaasɪsɛbɔɔ bɔɔ ɪsɪ bɔɔ koorikeri.

NYELYE XɔABA Xɔɔ LO ɪSɪNɔ MAA Lɛ SUWBO.

Mɔ Nyelye nɪnnɪ Adan lɛ ɛva Eden daansukpɛɛxɔ a mixo xɔ du kpayɔ, wɛ gyɛ aa ɪɪ ti nu maa dankɛbɔri lɛ bɔ vir gbulenke daansukpɛɛxɔ a mixo yi, bɔa ɪɪnu maa lɛ xɛ wɛ gyɛ nu maa nanpɪkɛbɔ Nyelye a humanga yi. Nyelye xɔaba xɔɔ lo maa karanpɪbɔ bulaxɔ nu bɔ maa tu lɛɛ vir nanpɪ xɔa humanga.

Nyelye lo karanpɪ Abel bulaxɔ nu a tuw. Nyelye xɔaba xɔɔ lo ɪɪnu maa lɛ suw Nowe lɛ ba nyubɔ xɔɔ ɔgballakɔɔri. Sɪnxɔ nu ɪzakɪ ta suwa gendee a dɛɛkɛ sulanaa, a lo ɪɪnu kperee ba nunwo, Nyelye xɔaba xɔɔ lo maa xɔ suwee. ɪsrayɛlbɔɔ aa ɪɪnu maa lɛ suw bɔɔ bisaanbɔɔ pɪrɛkɔri yi. Nyelxo lo vir xɔ habɔ xɔɔ gɪxɔ nu dankɔbɔri ti.

Dukɔti, ɪsrayɛlbɔɔ aa ɪɪnu maa lɛ leyɪnu Ezipiseboo wa, xɔxɛ xɔa xɛ Nyelye lo dankɛbɔri wa ya yi.

Xɔɔ tanakɔ lo xɔ ɪri dukɔti. la maa woo ɪti gɪxɔ nu dankɔ-ɪri lɛ ɪ sey Nyelye a hunwo

yi. Lɔxɔ nu ɪ xew aa maa danke-urɪ lɛ ɪ tennɪ
ɪ gunbɔ ɛɛ lɛ Nyelye yi. Nyelye xɔaba xɔɔ
lɔ maa suw-i nyäänitusixori. l du tennike
lɛ kannikɛ keyakarɪ lɛ maa gi bulaxɔ nu
Nyelye xɛ tu lɛ suwnu killisebo.

Nyelye vannɪ nafulɔkɔɔ

Egzɔd 14.15-16

*15 A Tɔsɛ vir a bib Moyizi a la: beke lɔ
xɛ wu lɔ bulɔmɪ? Yaa kolle lsrayɛlɔ lɛ
lɔ-yaa toon. 16 Lɛɛ lamɛn, tu la
'pulepi lɛ lal ɔkɔrɪ lɛ xɔ-vanɪ nyor lɛ
lsrayɛlɔ yee ɔkɔ a sundɛkɔɔ lɛ yaalɛ
burxɔnywakɔrɪ lɛ 'lɛɛ.*

Nyelye lo sankɛ nafulɔkɔ. Mɔxɔmɔ Nyelye
gbulye xɔ nɔnɔ xɔa nunwo. Xɔa gownaa,
burtitɛɛxɔ fɛw ɪɪ xɔ kanr ɔkɔ. l tundɛnu
mɔɔnɔ Nyelye taalɛkɛ ɔkɔɔ a lɔ zɛy

burxɔnywaka san. Tɔsɛ nu danyan ɔkɔɔ
xɔa gownaarɪ, xɔɔ Tɔsɛ tanaa lɔ, aa
gbankɛ yi. Xɔ ha bulaa mɔ nafulɔkɔɔ maa
zu dar lɛɛ zɛy xɔa nyubɔ yallɛ
burxɔnywakarɪ lɛ 'lɛɛ xɔa wɛ ketikeenxori.

Nyelye maa xɔ xɛ xɔxɔ, mɔ xɔ gbul
nafulɔkɔkɔ fɛw xɔ nunu xɔa nunwo xɔkɔ ɔ xɔ
tuti.

Xɔa ni Nyelye mɔ xɔ vanna nafulɔkɔkɔ lɛɛ
zey Israyelbɔkɔ maa 'lɛɛ lɛ yaa wɛ keenxori
yi. Tɔsɛ xɛ panantɔsɛ. Wɛ gɪyɛ aa ti xɔ xɛ
nu gbuna wa.

Egzɔd 14.17, 18, 21

*17 Mumen, miy kanbeyke Ezipsebo
miye lɛ bɔ-duw i korike. A Farɔn lɛ ba
kwawulasebɔ lɛ ba zawmutukabɔ lɛ ba
zawwulasebɔ, bɔkɔ ɔ xɔy tuti lɛ bɔ-
punkɛmɪ. 18 Xɔkɔ bakɔ ɔ xɔy tuti lɛ
Ezipseboy giloza mu ɔ xɛ Tɔsɛ. Bɔy ni
guun nu dan Farɔn lɛ ba
zawmutukabɔ lɛ ba zawwulasebɔ lɛ
bɔy punkɛmɪ. 21 A Moyizi dɛ a lal ba
nunwo ɔkɔrɪ. A Tɔsɛ sun gewgbalaka.
Xoo geko gu girahabboko xo yi xɔ
hawri ɔkɔkɔ dumakɔ fɛw xɔ vanikɛ
nyor. A ɔkɔ a sundɛkɔ xɔny, xɔ yaa xɔ
'lɛnu.*

Tɔsɛ kpeny a giloza Ezipisebooy duw
Israyelbɔɔ nafulɔkɔ a mixo. Gunnu gunnu,
Tɔsɛ kpeny a tɛnnɩ mɔ a tunko Farɔn a
sujanbɔ.

Nyelye lo kpeny Israyelbɔ toon a bɔ 'lɛɛ nafulɔkɔɔ

Egzɔd 14.19-22

*19 A Nyelye a sunsɛ nu xɛ kpeny
Israyelbɔ toon a vir a yaa a isi boo
korikeri. A dudulsulwakɔ nu xɛ isi boo
toon xɔ vir xɔ yaa xɔ isi boo korikeri.*

*20 Xɔ vanɩ Ezipsebo lɛ Israyelbɔ, a
Ezipsebo boko wurinbikɛ lo fi, lɛɛ
Israyelbɔ boko, dumaka ɔ lɛɛ xɔ ɔ
gulabɔrɩ. Xɔɔmɩ baa maa turarɩ bɔɔ
wɔw xɔɔ dumakɔ wa. 21 A Moyizi dɛ
a lal ba nunwo ɔkɔrɩ. A Tɔsɛ sun
gewgbalaka. Xoo geko gu
gurahabboko xo yi xɔ hawrɩ ɔkɔɔ
dumakɔ fɛw xɔ vanɩkɛ nyor. A ɔkɔ a
sundɛkɔ xɔny, xɔ yaa xɔ 'lɛɛnu. 22 A
Israyelbɔ tu xɔɔ bulxɔnywakɔ bo yee*

*ɔkɔ a sundɛkɔ bɔ 'lɛɛ. A ɔkɔ xuli
bowori fɛw.*

Tɔsɛ aa paani ba nyubɔ yi. A sa ba nufiyaa
mɔ ay sankɛbɔ Ezipihunye
tɔgbɔrkanbeywɔnɔ lɛ yaanɔ hɔnxɔ nu a
kpeny a sa ba nufiyaa a la: hɔnaay ha
Abraham. Nyelye kpeny Israyelbɔ toon, bɔ
tu bulaxɔ nu xɔ tɛnnɔ xɔ sawbɔ, bɔ 'lɛɛ
nafulɔkɔɔ.

Tɔsɛ tu dudulsɔlwakɔ nu kpeny Israyelbɔ
toonxo a sa Israyelbɔɔ lɛ Ezipisebo bɔɔ
sundɛkɔ. Israyelbɔ koorikeri, duduluu ɔnɔ
sɔl mɔ giraa. A gularɔ Israyelbɔɔ lɛ bɔ maa
nɔ bakɔ nu bɔ siw bɔɔ naw lɛnɔ sa.
Ezipisebo toon, duduluu ɔsɔ tɔsɔn.
Wurinbike a doro lo ɔsɔ bɔɔ ta humanga. A
lɛɛ Ezipiseboɔ kay bɔ ɔsɔ ti lɛ bɔ nɔnnɔ
Israyelbɔɔ dɔkɛ, xɔgumɔ Tɔsɛ kpeny a pɔr a
tɛnnɔ bɔɔ tunkebulaa.

Egzɔd 14.23-25

*23 A Ezipisebo yaa bɔ tu Farɔn a
zagabɔ lɛ ba zawmutukabɔ lɛ ba*

*zawilasebo, bo nununu Israyelbo bo
dowbo akko a sundekko. 24 A xo yi
xo dan seyhero sinye Tosee nu isi
dagowsulwako le dudulsulako a mixo,
a vir a dow Ezipikwawulasebo. A
sabori xexenyaka. 25 A puta bo
zawmutukabo hin a naw a hin a maa
hin yaw wa. A Ezipsebo la: bi-sey le
vir le leynu Israyelbo. Tose wulawobinu
boo kooti.*

Nyelye poo Ezipisebo sujanbo nafulko a mixo

Egzod 14.26-29

*26 A Tose vir a kolle Moyizi a la;, lal la
nunwo akori le xo-vir taaleke le di
Ezipsebo zawmutukabo le bo
zawilasebo. 27 A Moyizi lal ba nunxo
akori girahab sinxori. A ko vir xo
taaleke moko xo isi duu. A Ezipsebo
isi mi ko a sundekko. Moko ko Tose
maabo. 28 A ko vir xo bendi
zawmutukabo le zawilasebo le Faron a*

kwawulasebo nu yee oko a sundeko few. Nyun tanu a san wa. 29 Lee Israyelbo kpeny bo yaale oko a sundekoo burxonwakan. Oko xuli boo bowori few.

Nyun tanu aa ti a maa nuulenu Nyelye le maaye yi. Loko nu xe nuulekeno few, ko xe paankebo, lee loko nu xe xaanu koa Seera le tu bulaxo nu ko tennu le zu turakeri, ko xebokono Suwse nu xe gi bo nyaaraka.

Egzod 14.30

30 Mo ko Tose suw Israyelbo xosuxo Ezipsebori. A Israyelbo ni Ezipsebo nyupurabo akalxari.

Tose ber Israyelbo few. Oko aa di bo tanu yi. Ezipiseboo aa woo bo tanu bo gow yi. Tose suwbo mo a korbo lo ko tuti, le dukoti mo a sa ba nufiyaa a la: hunaay suwbo ko ko tuti.

Egzod 14.31

*31 A mawu Israyelbo ni gugballa nu
Tose xe Ezipsebori bo hob Tose. Bo vir
bo xaanhunri le ba boose Moyizi.*

Mo Israyelbo ni ka boonagballa nu Tose
xe, bo xaanhunri.

We nyubo ti bo xe la: sunka nu bonaay ni
Tose xe gugballa ka sika bo bonaay
xaanhunri. Le Nyelye a sa ka nufiyaa mo
gugballa bo bonaay xe le karanribu le bi
bo maa xaanyeri yi. Nyelye habi ka Sera,
ka la: bi xanri ka Seraa, le sa bi xan
Nyelyeri. Be kay mo bi xanwri ka nu
sebe Nyelye a Sera, biy piti Nyelgikay,
mo ka mo le woo nyäänitusixo.

'Pɔrɛbo 'Pɔrwo hun a guun

Israyelbo ino huhuunike

Tɔse suw Israyelbo Ezipisebo nunwo, xɔ vanni nafulɔkɔ nyor xɔ lo zey bo 'lɛɛ xɔa wɛ keenxori tɔgbɔrkanbeywakanu. Xɔkɔ naan bo laa sarɩ bo xaan Nyelye yi. Bo huhuunike, bo in Moyizi le Arɔn.

Egzɔd 16.1-3

1 A Israyelbo ɔɔ bo dar Elimihunye. Bo yaa bo dan Sinikpatɩbɔrɩ. Xɔkɔ kpatɩ fi Elimi le Sinayi a sundɛkɛ. Mɔkɔ bo dan fi xɔ xɛ finye tanɩ le gurɔ 'kɔrwo le tɔ mɔkɔ bo san Ezipihunye bo yaa fi.

2 A mɔkɔ Israyelbo isi kpatɩbɔrɩ bo few ɔɔ bo in Moyizi le Arɔn. 3 Bo yaabɔrɩ bo kollebo bo la: ɛɛ lo zeybi Ezipihunxɔ a bi pitɩ fi Nyelye a nunwo xɔ tutɔ. Xoo fi lo bi xɛ woo nama le a

*kanrti bu 'pɛlɔ. Bi xɛ vir xoo paanu ti.
A ɪ lɔ sankebi i yibinu bakɔ nu
kpatibɔri lɛ kumangay kutibi fɛw.*

Bɔɔ lɔ sa bɔɔ xaan Nyelyeri mɔ xɔy habɔ
dulɔ, xɔ tutɔri mɔ bɔ wulaawɔ mɔɔ. Bɔa
maa woo dulɔɔ wɛ boko kpee yi.
Moyizihun aa ɪɪnɔ maa lɛ hayɔbɔ dukɔti
yi. Bɔ ɪɪ kpatibɔɔri.

***Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔ la:
xɔnaay habɔ dulɔ***

Egzɔd 16.11-12

*11 A Tɔsɛ kolle Moyizi A la: 12 Mu
kan Israyelbɔ ingɛ. Yaa kollebo lɛ la:
hakumiye xɔ yi dan iy xoo nama, lɛ
buka kenbereke iy xoo paanu lɛ
kanrti. Xɔlɔmu iy giza mu lɔ xɛ Tɔsɛ ii
Nyelye deny.*

Halɛ Israyelbɔɔ yoo, xɔ kay Moyizi yoo,
bɔɔ tanɪ aa ɪɪ ti lɛ maa woo dulɔ wa. Lɛɛ
Tɔsɛ, hun maayɛ, xɔgumɔ wɛ gɪyɛ aa ti a
hun kpulɔwerɪ wa.

Bɔa bɛnnɪ bɔ woo wɛ giyɛ Tɔsɛnu dan yi, lɛɛ Tɔsɛ ba zawgixɔ lo xɔ tuti aan sa ba nufiyaa mɔ ay habɔ dulɔ. Nyun tanɪ aa ti lɛ bɔ la: hun ba xɛbiye lo xɔ tuti a hun bɛnnɪ hun woo Nyelye a zawgiye yi. Mɔ bu fɛw nyäänitusixɔ lo bi bɛnnɪnu.

Nyelye habɔ dulɔ

Egzɔd 16.13-16, 21

13 A hakumixɔ yi xɔ dan a sanwɔ yi hin kanr bakɔ nu bo ti. A kenbereko yi xɔ dan, ηmeke tu bɔɔ usina a kalxɔrɪ. 14 A mɔɔnu ηmeko kɔr wɛ giyɛ in fa xɔ tuɪnɪ gɪbiye xɔ fɔr burko, xɔ la fɛlɛ fɛlɛ xɔ vir xɔ kɔɔ kɔɔ. 15 Mɔɔnu Israyelbɔ niyɛ baa gi kɔɔ giɔɔ wa bonu bibni bɔwɔw bɔ la: bɛkɛ a giyɛ la kɔɔ mɔ? A Moyizi kollebo a la: paanu nu Tɔsɛ ha-ɪ lɛ i-xoo, hun la. 16 A vir a kollebo a la: Tɔsɛ la: ɪ-kara ɪ nyubɔ nu fi ɪ wurɔrɪ lɛ yaa xar lɔbɔ nu ɪ maa woo di lɛ hin pu, xɔɔmɔ ɪ nyubɔ fɛw maa woo gun'piti humu tan

tan. 21 A kenbero few bo yaa bo xarye bo woo lobo nu bo maa di. A sinxo nu giraa fi gbitixo nu zey xo boni.

Nyelye xe dankeri pananbalsebo. Lobo nu aa xe gi mo bo xew lee san bo gunuwo a miye wa, bo lo Nyelye xe suw.

Mo Adan le Eva xe bo killii Nyelyeri, bo lo woo vannina Nyelyenu, Nyelye sa xa nufiyaa mo xonaay sunnu Suwse nuy suwbo. Bo barsi dika bo tenni bo gandayeewo gusuwonu, lee Nyelye kayyo xa lo tenni waw nantownu xa habo.

Nyelye a zavgixo lo xa tuti xa lo de Abel a guun le ba sulagye.

Nyelye suw Nowe le nyubo cgballakoru. Nyelye bulle Abraham xa kollee a kay punxewo, Xa duuri Yozef xa suw Yakob a nyubo kumangari, Xa bulle Moyizi xa la: a sanke Israyelbo Ezipihuxo, xa yaa xa var nafuloko xa lo zey bo 'punu. Boko xa ha Israyelbo dulo. Xa bo boko, bo tani aa

benntu lɔɔ nu Nyelye xɛbɔri mɔɔ yi.
Nyelye xeyɛ xɔa nyaargiye lo xɔ tuti.

Egzɔd 16.35

*35 A Israyelbɔ xoo xɔɔ paanu dɔw
townyor xɔ yaa xɔ dannu sinxɔ nu bo
yee nyubɔri. Xɔɔ paanu lɔ bɔɔnu xoo xɔ
yaa xɔ dan mɔ bɔ dan
Kananhɔnkpeniri.*

Nyelye xɛ marrɔ lɔɔ nu xɔ ka. Wu maa
dankɛnakɛri. Lɔɔ nu xɔ sɛɛr xɔa Sɛɛraari,
xɔ xɛ xeyɛ.

Israyelbɔɔ vɔr bɔ huhuunuko ti

Israyelbɔɔ ginu Nyelye mɔ xɔ habɔ dɔlɔ.
Lɛɛ bɔa xɛ kay paanu Tɔsɛ a panangballako
yi. Bako bako bɔ vɔr bɔ gow ti bɔ wulaawɔ.
l kannɛɛ lɔɔ nu dan bɔlɔ.

Egzɔd 17.1-4

*1 Tɔsɛ kolle Israyelbɔ a la: bɔ-bɔ
Sinikpatɔbɔri lɛ yaa. A bɔ bɔ bɔɔnu yaa
gber gber bɔ yaa bɔ dan
Erefidimihinyɛ. A xɔ a fi xɔɔ bakɔɔ lɛ*

nyubɔ-nin wa. 2 Xɔɔɔɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔɔɔ
 'pɛ wulaykɛ Moyizinu. ɔɔ la: habi ɔɔ
 bi-nin! A Moyizi la: bɛkɛ ɔɔ xɛ ɪ ɔɔ
 'pɛwɔɔɔ wulaykɛ mɔ? Bɛ ɔɔ xɛ ɪ ɔɔ
 kɔrsu Tɔsɛ? 3 A xɔɔ bakɔɔ ɔɔ nyubɔ
 ɔɔɔɔ ɔɔninkumanga. ɔɔɔɔ ɔɔ Moyizi
 dɪkɛ ɔɔ la: bɛkɛ ɔɔ xɛ wu ɔɔ sankebi
 Ezipihunɔɔ lɛ ɔɔninkumangay kutibi lɛ
 bu bɪɔɔ lɛ bu gɪxɛɛmɔ fuso? 4 A
 Moyizi funy Tɔsɛ a la: bɛkɛ ɔɔ mɪ maa
 xɛ lɛ ha xɔɔ nyubɔɔ? Baaku lɛ gberɪ
 bɔy fanrtimɔɔ neero lɛ kumɪ.

Bɛkɛ ɔɔ xɔɔ tuti ɔɔ laa maa woo ɔɔɔɔ
 wa? Xɔɔgumɔ kpatɪɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ. ɔɔɔ aa
 kpatɪɔɔ a wɛ baka yi. A ɔɔbalɛ, ɔɔ maa pɪtɪ.

Nyun tanɪ ti hun ɔɔ maa dankeɔɔɔ. Anko
 ɔɔ xɔɔ nyunhun? Gunnu, Tɔsɛ ɔɔ.

ɪ gbɔɔza Nyelye nunu maa lɛ habɔɔ ɔɔɔ
 kpatɪɔɔɔ ya? Anko baka ɔɔ Nyelye maa
 woo ɔɔɔ xɔɔ bäänixɔnywaaru mɔɔ?

A ɪ gbɔɔza Nyelye yi xɔɔ dankeɔɔɔ laa, xɔy
 zɛyɔɔ a ɔɔ pɪtɪ?

Nyelye kolle Moyizi lɔxɔ nu a bɛnni a xɛ.

Nyelye a zɛy lsrayɛlbɔɔ a bɔ pɪti ɔnikumaa wa. Bɛkɛ lɔ xɔ tuti Nyelye laa zɛy ɔnikumaa kuti lsrayɛlbɔɔ kpatɪbɔɔri wa?

Xɔ bɛnni Nyelye habɔ ɔkɔ ya? Kpɛy, Nyelye habɔ ɔkɔ, mɔ xɔ xɛ kori lɛ nyaargi Nyelxo nu xɛ danke lɔ xɔ tuti.

Egzɔd 17.5-6a

5 A Tɔsɛ kolle Moyizi a la: yaa kpeny lsrayɛlbɔ toon lɛ tu bɔɔ wɛ filiwapɔ lɛ tunu la 'pulepi nu wu narnu gboreko Ezipihunxɔ lɛ yaanu. 6 Gunnu miy ɪɪkunu bakɔ nu 'wenri ti Hɔrɛbiɪgbɔkɔri. Wuy nar xoo 'wenrii lɛ ɔkɔy san lɛ wuy ha nyubɔ xɔɔ ɔkɔɔ lɛ bo-nin.

Nyelye kolle Moyizi xɔ la: a nar 'wenree ba 'pulepinu. Nyelye sa xɔa nufɪyaa mɔ xɔy zɛy ɔkɔ gu 'wenre a mixo lɛ san.

Moyizi bɛnni a xɛ lɔxɔ Nyelye la: a xɛ. Sinwri fɛw nu bɔ xɛ ɪɪ gunuwa a miye,

Nyelye xe karanɔɔɔ kɔlɔlɔ lɔxɔ nu bɔ bɛnnɔ
bɔ xe.

Nyelye aa zeyɔɔɔ bi waar dankegye bitɔ lɛ
maa sannu killi a foko, Satan a maari lɛ
nyäänitusixo wa. Nyelye xe lɔbɔ nu aa xe
xaanɔ bɔɔ hitɔ danwa bɔ lɔ xaanɔ Nyelye
bɔɔ Suwse. Xɔ tɛnnɔ bulaxɔ lɛ killisebo
maa woo suko.

Nyelye habɔ ɔkɔ

Egzɔd 17.6b

*6 A Moyizi yaa a xeye Israyelbɔ
fulwapɔ hinburi.*

Moyizi kan Tɔɔɛ a tennike a yaa a nar
'wenree. Xɔɔ dereenu ɔkɔ faanɔ 'wenreeri
xɔnɔ san. Xɔ dan Israyelbɔ kpakpakpa,
bɔɔɔ lɛ bɔɔ namɔ. Nyelxo nu xe panantɔɔɛ
xɔaba tenten xɔɔ lɔ maa sanke ɔkɔ
'wenreeri kpatɔɔɔ.

Israyelbɔɔ aa bɛnnɔ bɔ woo wɛ gyɛ
Nyelyenu ti dan yi. A lɛɛ bɔ lɔ woo dulɔ lɛ
ɔkɔ. Bɔa boo boow bɔ lɔ woo xɔɔ hɛɛn yi.

Nyelye aa za bo hahinaa we giye mo bo woo xoo heen lo xo tuti yi. Xo habo dulo le oko mo xo xe kori le nyaargi Nyelye xoo lo xo tuti.

Nyun tanu aa ti xo xemuza ba xewaka lo xo tuti a lo bennu a woo Nyelye a kori le Nyelye a nyaargiye yi. Bia maa duunnu Nyelye bi xewaka lo xo tuti yi. Killisebo lo Nyelye xe 'yee.

Sinwri few moko lo Nyelye ber Israyelbo, lenu habonu loko nu bo nyuw dukoti. Nyelye sa xaa nufiyaa mo xonaay ha Abraham a hoopodimibo keyaka. Nyelye xe xe loko nu xo ka kpokpo.

Nyelye kpeny Israyelbo toon a yaabonu Sinayi gbokori

Egzod 19.1-2

1-2 A Israyelbo oko bo dar Erefidihinye. Bo yaa bo dan Sinayikpatibori. Bo isi fi Sinayigboko a humanga. Mokonu Israyelbo san Ezipihunxo xo xe sanrke finye a

*tokpeny girari a bo lo dan
Sinayikpatibori.*

Ɔa xemuza Israyelbo lo xe pir bako nu bo yaw ko kay sinxo nu bo yaw wa. Nyelye lo xe pir kko gunboko le habo. Ɔonu kor bo tu Nyelye mu kko fullwaa, mu kko bersɛɛ, mu kko nu xe habo koko nu bo nyuw few.

Egzod 19.3-4

*3 A Moyizi ɔla gbokori le kpar Nyelye.
A Tɔse bulɛɛ gboko a taaxori A la: mi
kolowu le wu-yaa kolle Israyelbo nu xe
Yakob a nyubo le la: 4 Ɔɛ nu xe
Israyelbo, ɪ nu koko nu mi xeri
Ezipisebo. ɪ nu kko mi yi-inu mi baka.
Ɔo tuni kko bansa xe tu ba biko le sa
ba gbɛlɔri, kko lo mi yi-inu bako ko!*

Ɔko gbokokori lo Moyizi nuti haybuunxo/diwgbesemiko ko kono 'leɛ daaxo. Tɔse sa Ɔa nufiyaa ko kolle Moyizi mo kkoay vir gbulenkebonu kko gbokokori hun le Israyelbo.

Egzod 3.12

12 A vir A la: karanɩbo kpeni nu baa xe 'linkesi wa le la: boɔ-sa dew gbuna, le baa-xe ula gbokɔri wa, le baa-xe tangeri dukɔti yi. Loɔ nu kay a tangeri, boɔ kuun.

Nyelye bennuɔ dankenayke. Xo ber Moyizi, xo suw Israyelbo, xo kpeny boɔ toon xo yaabɔnu Sinayi gbokɔri. I maa xaanri Nyelye, xogumo loxo nu xo xe la: xɔnaa xew few, xoɔ lo xo xe xe.

Tɔse sa ba nufiyaa a ha Israyelbo

Egzod 19.5-6

5 Le en, ee kanu mi tenike, i duwo loxo nu mi ka le tunduɔ mi dumikɔɔ, miy si-i u pulakɔri le i-xe mi nyutɔwapɔ deny. Moɔnu mi lo to burko few mi maa xe loxo nu mi kor.
6 Le iy xe mi sulasefilɩwapɔ. Ii isibiyyey isi kpee le iy xe mi

*nyutɔwapɔ. Xɔɔ lo mi kor wu-yaa kolle
lobo nu xe lsrayelbo.*

Tɔsɛ ha Moyizi guun nu a nunu le sɛɛr
lsrayelbo. Nyelye kpeny xɔ pur mɔ xɔ saw
tanɩ lsrayelboɔnu.

Tɔsɛ sa ba nufiyaa a la: xɔxɛ lsrayelboɔ
kan ba tennike keyakarɩ, ay habɔ keyaka.
A kollebo a la: boɔ xew loɔ nu hinaa xe la:
bo xe few, hinaay de boɔ guun, le habɔ
gixelemu keyyɔ nu bo nyuw few.

lsrayelbo sa nufiyaa bo ha Tɔsɛ

Egzɔd 19.7-8

*7 A Moyizi vir a yaa a dan bakɔ nu bo
isi kpatibɔrɩ. A bulle lsrayelbo
nyufiliwapɔ a lo kollebo loɔ nu Tɔsɛ
kollee a-yi kollebo. 8 A nyubo few
de. Bo la: bonaay xe loɔ nu Tɔsɛ la:
bonaa xe. A Moyizi vir a gbulenke a
ila gbokɔrɩ laa kolle Tɔsɛ guun nu bo
sɛɛr.*

Israyelbo sa bo nufiyaa mo bɔnaa kano
Tɔse a tennike gunbɔri few.

Bo paani mo bo sa baale Nyelye a
panangari nafulko a kalgari sunxo nu
Ezipiseboo isi bo koorikeri. Bo paani mo
bɔnu huhuunike sunxo nu bo bal dulo le
ko. Bo xe dankenari bo hito gbuna. Bo xe
gbɔ bɔnaa maa kan Nyelye a tennike mo
bɔnaa benni bɔnaa kange le xɔkɔmu
Nyelyey habɔnaa kɔxo nu bɔnaa nyuw few.
Hale le damɔnu baaku, bɔa kan le giloza
bɔnaa miw/sɔllɔ kaanti killibo, a mo xo
mo bɔnaa laa maa duɔnnu Nyelye wa ya
yi.

Bo tuni Kayen nu gbɔ hɔnaa maa duɔnnu
Nyelye, kɔxo nu hɔnaa ha Nyelye lo xo tuti.
Israyelbo aa kan mo lo satanakɔ nu mo,
Nyelye aay maa habo keyaka, xo kay le
habo gɔxɛɛmukeyyo nu bo nyuw wa. Lo
satanakɔ nuuri, xo karanpi mo bo kano
Nyelye a tennike keyakari, Nyelyey de bo
guun le habo keyaka, le bo kay Nyelye a

tennike a kanga, xoy kpara powbori, le paankebo.

Tose giloza xay zu gberu dika wo Israyelbo ko kay ba tennike a kanga. A xoo naan sunxo nu bo sa tanu loxoori, 'pore kpeny a pur mo Tose bennu a paankebo sunxo bo siri ba tennikangaru. Ee giloza u nyaasisebo nyaasi-i, bo waaro le ku-i, baa kawnu satanakoo na u koro sabonu yi, iy de le sabonu tanu ya?

Beke ko xo tuti a Tose ko de a bo sa xoo dumikoo Israyelbo nu woori a ko kpeny a giloza boay maa xe loxo nu bo bennu bo xe wa? Tose xe xoxo le maa karanpibonu kilulu mo bo xe killisebo, baa maa xe we giye booti le duunnu Nyelye wa. Tose unu kor karanpibo mo baa maa boo pananmonu booti le xe ban xinabo wa, le duunhinaanu, le woo hinaanu gixelemu wa.

I du tennike lee kan guun nuu, hin xe gitunikewaka le loxo nu Nyelye unu kor tuunike Israyelbo:

Wε xίna tuσ ημiν ιε a 'λεε gbooreke, λεε a yaa a dan sundεkω a fala, ηmantulibo tuσ darεnu wε boko pananganu. Wε nyubu ισι gbooreko a ketikeenri bunu dowee.

Xίnaa tuσ yaa niikeba λεε bua maa suwee yi, tanι ιω ισι ti a gi ημiνγε keyakarι buω sundεkωω.

Nyubu nu ισι ketikeenxori muω ιω bunu funhun jandι a ηmapι yaa ιε yaa dankερι ιω nu niiko. Λεε giημiνσεε aa xe zu dιke wo. A ber mu nyunhun nuυλε baba muω hiin a fala keyakarι.

Mω xίnaa yi a fala aa maa nuυλε danwa, ημiνσεε fer a wor ωkω a mixo a waleε.

Mω nyubu tuσ wulayεnu bu ιa: a lerke gbuna a law a ιω dankερι, a lalbu dεε a ιa: aay dε mi dankερι sinxω nu a nuuu pananga yi. Xωxω ιω

χῶ τυτὶ μὶ ἰὸ βέννι μὶ βέρ σὶνχῶ νὸ ἄ
κρὸλ νὸυλέκῶρι ἐ law ἐε suwee.

Nyelye ha Israyelbῶ 'pῶre ἐ maa
karanpibῶnu mῶ bῶa maa kere ἐ duḥnu
Nyelye wa, mῶ bῶa maa nanpi bῶḥti ἐ
duḥnu Nyelye wa. Sῶnchῶ nu bῶ yi bῶ dḥs
nḥlῶkῶ bῶ ἰ sa bῶḥ xaan Nyelyeri, χῶ
suwbo nyäänitusixori.

Mῶḥ ἰ Nyelye χε χε nyubῶri fῶw. Lῶbῶ nu
χε dῶ ἰχῶ nu Nyelye sῶer ἐ la: bῶnaa χε
killisebo, bῶnaa Satan a maa a miye, killi a
foko, bῶnaa pḥreke a nunwo, χῶḥ bῶḥḥ ἰ
Nyelye χε suw.

Χῶḥ ἰ Nyelye kor χῶnaa nῶ ἰ tuḥnῶri ἰ hῶḥ.
ἰ χε killise. la maa suw ἰ hῶḥ ἰ ti killiri,
Satan a nunwo ἐ pḥreke a nunwo yi.

Tuwamike le isi Tose a humanga gbakwari

Egzod 19.9-11

9 A Tose kolle Moyizi, A la: Yooo, miy yiwuri dudulgborwakanu le nyuboy kan mawu mi seerawutu Xa la xa tuti le nyuboy la xaanwuri kpo kpo. A Moyizi vir a kolle Tose guun nu nyuboy seer. 10&11 A Tose kolle Moyizi a la: yaa kolle nyuboy bo-tubani, le paale booy gandoy le kparhinaa sanrke giraxari Sinayigbakwari. Xa giraxari la nyuboy few, booy nihinaa boo hinbiyenu.

Tose pur le xe we gunbo le karanpinu ba bunxo a gbalga, le karanpinu dukoti ba maa 'pan'pamaxo le ba duuwako Israyelbo bipo humanga, xawawu bo maa ni le giloza hinaa la xe Nyelxo nu du, nu nyaasu killi, le Nyelxo nu aa maa de lobo nu xe kay xa Seera a tennike a kanga booy guun wa.

Egzod 19.12-13

12 Tɔsɛ vir a la: karanɔɓɔ kpenni nu baa xɛ 'lɪnkɛsɪ wa lɛ la: bɔɔ-sa dɛw gbuna, lɛ baa-xɛ ɪla gbɔkɔri wa, lɛ baa-xɛ tangeri dukɔti yi. Lɔɔ nu kay a tangeri, bɔy kuun. 13 Hale nyun yooɔ hale nama yooɔ hɛn kay hin tangeri hiny pu. Lɛɛ la xɛ tamɛeri wa. I maa tu sɔwɔ lɛ sɔɔniinu xɔ kay neero lɛ fantunu lɛ kuun. Nama yooɔ nyun yooɔ, hɛn kay hin a maa gbɛ wa. Lɛɛ sɪnxɔ nu bɔ kan bɛɛra a dɛɛxɔ bɔ maa yaa gbɔkɔri bɔllɔ.

Nyelye kollebo xɔ la: bɔ du kiryɛ lɛ kirankɛnu gbɔkɔɔ. Bɔ bɛnni bɔ sa dɛw mɔ bɔa turaawri gbɔkɔɔ xɔ kay mɔ bɔa tamɔwɛri yi. Israyɛsɛ nuy tanri gbɔkɔɔ xɔ kay nama nuy tangeri sɪnxɔ nu Nyelye wɛrɔ gbɔkɔɔri, xɔɔ huun, hin bɛnni hin pu.

Nyääniko nu Nyelye purnu xɛ killi a pɛnfɔrɛkɛ, xɛ purɛkɛ. Mɔ Nyelye du xɔa gunbɔri fɛw a nyun lɔ xɛ killise, xɔxɔ lɔ xɛ xɔ mu. Nyelye aa xɛ nyu nyun xɔ kay gɪxɔ

nu aa du zeynabale wa ya yi. Xɔa xe zey
killisebo turakeri yi. Xɔ xe nɔnnɔbo xɔa naa.

Adan le Eva boɔ killii lo xɔ tuti Nyelye lo
nɔnnɔbo daansukpreexo a mixo xɔ du kpayo
le Nyelye. Nyelye aa kor mo nyun kayo xɔa
'pɔrebo a dukɔ yi. Xɔa maa taaleke le usɔ
killisebo wɔɔri yi.

Egzɔd 19.14-15

*14 A Moyizi gu gbɔkɔri a wer a
tubani nyubo. A bo yaa bo paale boɔ
gandɔ. 15 A vir a kollebo a la: ɪ-
tubani sanrke giraxɔri. Xɔɔ girɔsantɔ
la xe denɔ u yirabo wa.*

Moyizi tuwami ba nyubo mo Tɔse la: a
xebo. Israyelbo benni bo duw 'pɔre nu
Nyelye si, xɔɔ balti wa bo benni bo pitɔ.

***Nyelye usɔ Sinayi gbɔkɔri xɔ lo
sɛɛɛnu Israyelbo***

Egzɔd 19.16-18

*16 A sanrke giraxɔri dan, kenbereke.
Ɔparawaka unɔ para lenɔ zira le*

dudulgbɔrwakɔ sirinpi gbɔkɔri. A bɔ kan mɔkɔnu bɛɛra unu de gbuna. A hɔbwa goro nyubɔ hɔnxɔ few, bɔnu taw. 17 A Moyizi sankɛbɔ a darnu gbɔkɔ a bakɔ le bɔ-kpar Nyelye. A bɔ yaa bɔ dan bɔ in gbɔkɔ a naaxɔ. 18 A Tɔsɛ unu wɛrnu daa gbɔkɔri. A isi daaxɔ a mixo. A danda ele sirinpi gbɔkɔri, xɔ tuni wɔaa mɔkɔ hayaa xɛ nyow. A gbɔkɔkɔ unu taati pananganu gbuna.

Hɔbɔxɔ nu gow Israyelbɔkɔ sɔnxɔ nu Nyelye unu sɛɛrbɔkɔnu, xɔa xɛ gɔxɔ nu turaawɔ nyun wa.

Zu la xɔy isi-iri xɔkɔxɛ Nyelye karanpi-i xɔa hitɔ gbɔkɔkɔ nuɔri mɔkɔ?

Ɔzɔrawaka, daa, dudulugballa, burko a taatikɛ, hin a few xɛ gɔxɛɛmu nu karanpu Israyelbɔkɔ mɔ Nyelye lo xɛ panantɔsɛ, Nyelxo nu nyaasi killi, nu xɛ paanke killise.

Nyelye kpeny xɔ karanpi xɔa panangballaka hɔnxɔ few, le mɔ xɔ nyaasi

killi xɔ xe paankeɛ sunxɔ nu xɔ be burkoo
few Nowe a sunyeri. Nyelye zey daa nyow
Sɔdɔmi le Gɔmɔra hɪnw.

Nyelye karanpi xɔa pananga, le mɔ xɔ
nyaasi killi le mɔ xɔ xe paanke ba xese,
xɔxɔ ɪɔ xɔ tuti xɔ ɪɔ sunnu gunuwo nu
kanbey gbuna Ezipisebori, xɔ vir xɔ
tunkenu bɔɔ sujanbɔ nafulɔkɔ a miye.
Nyelye nyaasi killi. Xɔ xe paanke killisebo
kpokpo.

***Nyelye vir xɔ kolle Israyelbɔɔ ti
xɔ la: bɔ sa dɛw, bɔa xe ɪla
gbɔkɔɔ wa***

Egzɔd 19.20-25

*20 A Tɔse gu nyeltaari a wer gbɔkɔɔ a
taaxɔri. Xɔɔ bakɔ ɪɔ a bulle Moyizi le a-
ɪla gbɔkɔ a taaxɔri. A Moyizi tu anu
ɪla. 21 A Tɔse kolle Moyizi a la: wer
yaa pankebɔ le la: baa-xe 'pɛmi le nɪmi
wa. Xalawa boo pokoy piti. 22 Lɛɛ,
sulasefilɪwapɔ nu xe turamiri, xɔ beni
bɔ tubani ca ca xalawa boo yi mi*

baka miy narbo le bo-pu 23 A Moyizi kolle Tose a la: baay maa ula Sinayigbokoru wa. Gaa kpeny wu la: bi-sati kpeni gbokoo a naaxo le karanribonu bako nu baa maa yee wa. 24 A Tose vir a kollee a la: vir wer laa tu Aron le yinu le an zey loko nu xe sulasebo le nyubo boko 'lee kpenii wa. Boko kay, bo 'lee kpenii, miy kutibo. 25 A Moyizi werru nyubo a kollebo.

Nyelye kpeny xo kolle Moyizi xo la: Israyelboko boko ula gbokokoru boyo pti, xogumbo bo xe killisebo, a Nyelye lo du.

Moyizi a pereenhun, hun xe killise dukoti, lee Nyelye, xa nyaargixo, xo de mo Moyizi unoko xa humanga, mo a xaanru Nyelye a nyaargixo, a tu bulaxo nu xo tenni a zu a turakeri koko lo xo tuti. Xa xe Moyizi a xewaka lo xo tuti aan benni a ula gbokokoru le sernu Nyelye yi, lee Nyelye unu kor sunnu xa guun Moyizi.

Moyizi lo xe sunse nu Nyelye sun le a karanpi xa gunn Israyelbo. Israyelbo bo kay Moyizi a serra a tennike a kanga, mu Nyelye a tennike lo bo kay kanga. Moxomuboy woo paankex.

Nyelye kolle Moyizi xo la: a wer yaa kolle nyuboo, xoxe lebeyko kasabori le bo gboo le la: bo naa maa ula gbokoori le ni Nyelye, xoxe bo xe mu, Nyelyey kutibo few.

Nyelye a Sebe xe Serra nu Nyelye ser xo habi. Lobo nu xe kay mo bo kannuko gunbo nu sebe nuu ser, le kay hin a tennike a kanga, Nyelyey paankebo dike hale paankexo nu bo nusi wa. Xoo paankexo aay law besi le besi wa.

Nyelye sernu Israyelbo xo habo xa 'porebo

Moyizi vir a gbulenke gboko a taxori, xon fa Nyelye sernu Israyelbo.

Egzod 20:1-2

1 A, Nyelye sɛɛr xɔa gunbo fɛw, xɔ la:

2 Mu lo xɛ Tɔsɛɛ nu xɛ la Nyelxo. Mu lo sankɛwu Ezipihunxɔ, bako nu wu isi dɔɔyakɔri.

Gboɔɔ taati ti. Ɔkɔɔ kay xɔ isi ti xɔnu dun, lɛ xɔ zura, danda eleehun isi ti hunnu san. Nyubɔɔ inde bo leynu gboɔɔ, xɔgumu hɔbwo gorobo. Xɔɔ bako lo Tɔsɛ sɛɛrbɔnu a habo ba 'pɔrɛbo.

Mɔ Nyelye ha xɔa 'pɔrɛbo Israyelbo, xɔ kpeny xɔ giloza boay maa duw hun a fɛw sinwri fɛw yi. A bɛkɛ lo xɔ tuti Nyelye lo ha xɔa 'pɔrɛbo Israyelbo xɔ lo kpeny xɔ giloza boay maa dukɔ wa? Nyelye ha Israyelboɔ xɔ 'pɔrɛboɔ xɔɔmu bo giloza boɔnaa laa maa kan Nyelye a tennike dɔkɛ caca yi, lɛ dukɔti bo giloza xɔa maa gu boɔ pɛɛn a panangari lɛ bo duunnu Nyelye dɔkɛ kpee yi.

Lɛɛ Nyelye a habo xɔa 'Pɔrɛ lɛ karanpinu mɔ Israyelboɔ xɛ killisebo lɛ mɔ boɔ maa

duunnu Nyelye xɔaba kput wa. Xɔ ha xɔa 'Pɔre le xɔɔɔmu nyubɔ few maa gi mɔ bɔ xe killisebo, le giloza nyun tanɩ a ti nu maa duunnu Nyelye ba xewaka lɔ xɔ guti yi. Dukɔti, Nyelye ha xɔa 'Pɔre le xɔɔɔmu nyubɔ few dorri xɔa nyaargixo lee maa woo suko nyäänitusixori.

Nyelye a 'pɔrebɔɔ tunɩ hindo. Xɔɔxe bi humanga biren, bia maa giye xɔɔxe xɔa xe hindo a miye lo bi doke bi niye wa ya yi. A dukɔti, bia maa ni mɔ bi miye xe killise sunxɔ nu 'Pɔre aa karanɩkebi wa yi.

Nyelye a 'Pɔre xe karanɩbi lɔɔ nu bi miye, le karanɩbi mɔ Nyelye xe niɩi.

Beke lɔ xe xe xɔɔxe bia maa duw Nyelye a 'pɔrebɔɔ few wa?

Nyelyey de bi guun xɔɔxe bi barsɩ bi duw 'pɔrebɔɔ nu bi maa duw ya? Kpey,

Nyelye la: bi benni bi kɔrsɩ xɔa 'pɔrebɔɔ few sunwri few. Mɔ wu varɔ duw we 'pɔrebɔɔ keyakarɩ, xɔɔ aa damɔ yi. Nyelye la: lee nyun huun duw 'pɔrebɔɔ wɔw, a lɔ

kpul tanɪ a dukɔri, xɔ tunɪ xɛmuza xɔɔ nyunhun kay 'pɔrɛbɔɔ hɪn a fɛw a dukɔ. Xɔɔ nyunhun xɛ killise. Nyelyey paankɛɛ.

Nyelye xɛ paankɛ killisebo, halɛ xɔɔxɛ naa tanɪ lɔ bɔ kpulri xɔa 'pɔrɛbɔɔ hɪn a tanɪ a dukɔ dɪkɛ.

Naw zu lɔ Adan lɛ Eva kay Nyelye a tennike a kanga, bɔ lɔ vannɪnu Nyelye, a Nyelxo lo nɪnnɪbɔ Eden daansukprɛɛxɔ a mixo? Naa tanɪ lɔ Adan lɛ Eva xɛ killi. A Nyelye lo paankɛbɔ pɛrɛkɛri.

Nyelye kor mɔ bi dɔwɔ xɔa 'pɔrɛbɔɔ sɪnwri fɛw. Bɛɛ kay xɔa 'pɔrɛ tanɪ a dukɔ halɛ naa tanɪ dɪkɛ, xɔa maa dɛ bi guun yi.

Sɪnxɔ nu yɔllu xɛ kpil lɛ ba biiye tanɪ siti, xɔɔ yɔllɔu kɛrɛ ti ya? Xɔɔxɛ ɪ waluri yɔllu kpil a biiye tanɪ siti, ɪ maa tu xɔɔ yɔllu gbitii lɛ sa ɪ waluriri ya?

Ɛɛ nunu yɔllu gbiti, ɪ lɔ daw ɪ waluri, miy bib-i mi la: bɛkɛ lɔ xɔ tuti ɪ lɔ dawɛɛ? Yɔllu bi gbitu nu zey hɪn kɛrɛ, ɪa xɛ daan wa. Bɛkɛ lɔ ɪy ka mi? ɪy dɛ lɛ sa yɔllu gbituu ɪ

waluriri, ɛ ɔla ɛ dar, ɪ lo giloza biye tanu balti? Kpey, dike kpee wa!

Yollu kere xoxe ba biwhun few kere. Sunxo nu biye tanu xe balti, yolluu aa xe xe yollu dan yi. Aa maa sa waluriri dan yi.

Moo hun lo Nyelye a 'porebo ti. Be kpu lun tanu a dukori, xo xe tunu xemuza hun a few lo bi kpulti. Nyelye la: be kay xa 'porebo a tanu a duko, killi lo bi xe, biy woo xa paanke.

Nyelye kor nyubo giloza bona laa maa nanpi bona ti ɛ duunnu Nyelye ɛ bal nyääniko wa. Nyun tanu aa ti a nunu maa ɛ duw Nyelye a 'porebo zeyna bale mo Nyelye kor wa. Xogumo bi few xe killisebo, bi vannuu Nyelye. Bia maa gi Nyelye ɛ korye, ɛ kan xa tennike, ɛ isi moonu nanpi zeyna bale xa humangari ɛ maa duonyenu yi.

Nyelye karanpi mo bi kpu xa 'porebo a dukori, a moxomu, bi benni bi woo nyäänitusixo. Xogumo beehun dukoti killi

a miye lo bo kunbi, bia maa duonnu Nyelye bi boonakeyyo lo xo tuti yi. Nyelye aay de bi guon bi xewo lo xo tuti yi.

A mo bi ti bi dowo Nyelye a 'porebo xaa sebe a mixo le bi karanpi-ι, Nyelxo kor en dukoti, ι de le giloza ι xe gunbo nu Nyelye nyaasi ι law, le giloza ia nonu maa le duw Nyelye a 'porebo zeyna bale yi, le mo ia maa suw ι hito ι ti vannina tusiiri Nyelyenu yi.

la maa duonnu Nyelye loxo nu ι xew lo xo tuti yi. la maa si ι killibo few Nyelye a humangari yi. Bi killibo nu bi xe xe few hun a pengε benni xo foor. Killi a penfooreke xe pureke, xo xe vannina Nyelyenu kpokpo lee yaa datusixori.

1. Tokpeny 'poreε

Egzod 20:3

3 Wua xe isinu we nyelye mi humanga wa.

Tokpeny 'pɔrɛ karanɔi mɔ Nyelye xɔaba tenten lo bɛnni xɔ xɛ nyun fɛw a Nyelye. Xɔxɔ a naa xɛ xɔɔ lo nyubɔ fɛw bɛnni bɔ duw kput. Xɔɔ lo bɛnni xɔ xɛ Tɔsɛ tanu tenten baalesakay. Nyelye aay dɛ lɛ ha wɛ nyun bulaa lɛ a tu xɔa usina lɛ gbanke xɛ Nyelye yi.

Nyubɔ aa bɛnni bɔ bɛr wɛ gɔyɛ sɪnxɔ nu bɔ fa goon xɔ kay sɪnxɔ nu bɔ pɪti bɔ law nyun a nunwo xɔ laa xɛmuza xɔa nunwo lo bɔ bɛrɔ xɔɔ gɪxɔ yi. Bɔa bɛnni bɔ punkɛ wɛ nyun xɔ kay wɛ gɔyɛ dɪkɛ kpɛɛ yi. Bɔ bɛnni bɔ ha Nyelye usina gballaa bɔɔ gbɔɔyabɔri, lɛ punkɛyɛ, lɛ hayɛ xɔa boo gunbɔri fɛw.

Wɛ gɔyɛ xɔ kay nyun aa bɛnni a tu Nyelye a usina bi tagonri yi. Nyun nu sa wɛ nyun Nyelye a usina xɛ lo nu wɔlaawɔnu Nyelye, a xɛ killise dukɔti. Halɛ xɔxɛ xɔ usi bi gbɛngbɛɛrɔri dɪkɛ kpokpo lɛ la: Nyelye lo xɛ bi Tɔsɛ, bi laa xɛ hayɛ xɔa usina bi miye sɪnwɪ fɛw wa, mu xɔɔ 'pɔrɛɛ ba dukɔ lo bi kay.

Adan kay gbelengbelen mo a haw Nyelye tokpeny usinaa ba gunri. Adan duw ba tolati bulaa, a lo kay mo a duwo Nyelye a bulaa. Adan a hoopodimiboo few duw bo tolati bulaa. Bo tanu aa zey Nyelye kpeny bo toon bo yallebiiri yi.

Bi sorwodimiboo, bo duw Nyelye a xoo tokpeny 'porɛɛ yi. Bo sa tonrebo Nyelye a usina, Satan tu Nyelye a usina bo miw.

Hale bi tanu aa duw Nyelye a xoo 'porɛɛ yi. Paankexo nu bi woo xoo 'porɛɛ ba duwkayxo lo xo tuti xe vannina Nyelyenu.

2. Nyorke 'porɛɛ

Egzod 20:4-6

4 Wua xe tu giye le tenni le xo tuni gixɔ nu fi nyelyeri, xo kay gixɔ nu fa burko, xo kay gixɔ nu mi ɔko a miye wa. 5 Wua xe xundesɛ xoo gixɛlemu a himanga le fɔɔrtɔ wa. Mu nu xe Tɔsɛ la Nyelye, mi xe Nyelnyandɛsɛ. Lɔbo nu kay, bo nyansumi, miy tɔɔrakebo laa

dan boo hoopodimibo le xɔ yaa dan kunabɔ na. 6 Lɛɛ, lɔbɔ nu koromi, bɔ kanɔ mi 'pɔrebɔ nu mi ka, miy xebɔ keyaka, le xɔ yaa dan boo hoopodimibo kunabɔ danyɛ.

Nyelye ha nyorke 'pɔrɛɛ Israyɛlbɔɔ le xɔɔɔmɔ bɔ tundɛkɛnu kpokpo le giloza xɔɔ lɔ xɛ tonrebo ta ta'lɔnkɛɛ nu fa kpokpo law kay, xɔa naa xɛ xɔa nuɔu gowna, a xɔa nuɔu tɔgbɔrɔwɔ mɔ nyunhun xɔ kay mɔ wɛ gɪxɛmɔ sankɛwɔɔ wa.

Nyelye aa xɛ nyun, limi, nama, xɔ kay busan wa. Xɔa bɛnnɪ nyun tu gɪxɛmɔ nu Nyelye sankɛ le sa Nyelxo nu sankɛyɔ xɔa ɪsɪna yi. Nyun aa gi mɔ Nyelye ti wa, a mɔxɔmɔ Nyelye la: nyun aa bɛnnɪ a tɛnnɪ wɛ gɪyɛ nu bɔy gbɔɔza xɔ tunɪɪnaa wa.

Mɔ bi xɛw lɛɛ gi mɔ Nyelye ti xɛ mɔ bi dɛw xɔ tɔunɪkɛbi sɛbɛ nuɔ, nu xɛ xɔa Sɛɛra. Lɔxɔ nu kpee le lɔxɔ nu Nyelye a Sɛɛra xɛ tɔunɪkɛ, xɛ Satan a bɪnnɪkɛ.

Hinxo few, Satan nmaw nyubo kparyay Nyelxo a giyeri, xo mu baa kpol bo gi Nyelxo nu fa gon, nu xe kparyay yi. Satan sa we gixelemu Nyelye a usina. Nyubo duw bo tlati gbogyapo Nyelye a giye a gunru xo kay we nyubo gbogyapo. Loxo nu bi xe few xe tennikaykanga Nyelye a humanga, xo xe gixo nu bantubi.

3. Sanrke 'poree

Egzod 20:7

7 Waa xe tu mu nu xe Tose la Nyelye mu yiraxo lenu bulleke waro waro wa. A gunnu gunnu, maay zey nyubo nu gbortoto, bo nu bulle mi yiraxo waro, tcrakakay wa.

Sanrke 'poreeri, Nyelye kollebo mo bo benni bonu punke Nyelye kpokpo, le giloza xoo lo xe boo Sankese le boo Tose deny, le dukoti baa benni bo bulle xaa yiraa xo kay le tu xaa yiraa waro wa.

Nyelye xe Sankese nu xe panantose le nyubo few boɔ Toɔe. Nyubo few benni bo hɔb Nyelye lee giloza xo nunu maa le tu bi gonxo lee sabiri nyäänitusixo.

Xɔa keɛ mo wu seero ηmɔɔɔye nyubo gunri wa, le mo wu komobo punkexo nu bo benninu yi. Biri benni a punke boɔ suwa taabo. Xina le ba yira benni bo punke boɔ wɔw. BiriXina xo kay biriYira benni a punke ba fullwabo. Nyubo nu nyubo xo laa benni wu lɔlabo wa kpe, tankanadow Nyelxo nu fa goon nu xe kparyay, zu lo xɔy xe le wu laa punko xɔɔ wa, xo kay le wu lo nu tu xɔa yiraxo le wu xeye mo xɔa benni wu xeye wa! Lobo nu aa punke Nyelye mo bo benni bo punkeye wa, xɔɔ bobɔy woo kparyaysiye.

4. Nake 'pɔɔɛ

Egzɔd 20:8-11

8 Tundenu ηmenigiraxo lenu kayenu.

9 Wu nunu girɔ toɔtanɔ le xenu boo,

10 *lɛ tɔnyorke giraxɔri lɔ xɛ Tɔsɛɛ nu xɛ la Nyelye a ɲmenigiraxɔ. Wuay xɛ xɛ boɔ xɔɔ giraxɔri wa. Gaa lɛ la bɪpɔ, lɛ la boosebo, lɛ la namɔ nu wu xɛ boonu, lɛ la kilaa nu wɔnɔ, la xɛ xɛ boɔ xɔɔ giraxɔri wa. 11 Mɔɔnu mi tu girɔ tɔtanɪ mi sankɛnu nyelye lɛ burko lɛ ɔkɔ lɛ hin a gɪxɛlɛmɔ fɛw, mi lɔ ɲmeni tɔnyorke giraxɔri, xɔɔxɛ mi punkɛ xɔɔ ɲmenigiraxɔ lɛnu kayɛnu.*

Nakɛ 'pɔrɛɛri Nyelye kollebo bɔnu punkɛ tɔnyorke giraxɔ nu ɲmennigiraa lɛ punkɛnu Nyelye, xɔgumɔ xɔ tu girɔ tɔtanɪ xɔ sankɛnu gɪyɛ gɪyɛ fɛw.

l tɔndɛnu lɔxɔ nu Nyelye xɛ tɔnyorke giraxɔri ya, giraxɔ nu dɔwri lɔxɔ nu a laaleti hinɔ a sankɛxɔ? Xɔɔ giraxɔri lɔ Nyelye ɲmenni. Bɛkɛ lɔ xɔ tuti Nyelye lo ɲmenni? Gunnu, Nyelye ɲmenni mɔ xɔ laalɛ lɔxɔ nu xɔ kpeny xɔ pɪr xɔnaa xɛw xɔɔ lɔ xɔ tuti.

Bɔɔ Nyelye kolle lsrayɛlɔɔ ɔɔnu ɔmenni
tɔnyorke ɔɔraxɔri kɔkɔ lɛnu tundu
mɔ Nyelye xɔaba xɔɔ lɔ xɛ burkoo fɛw lɛ
ɔɔɔ nu burkooɔri fɛw hin a Sankɛɛ.
Nyelye xɔaba xɔɔ lɔ xɛ hinɔɔ a Tɔɛ deny.
Satan lɛ ba tonrɛɔmɔɔ ɔmari hin ɔɔrɛ
hinɔɔ lɛɛ kɔɔɔɔ xɛ bɛ, hinɔɔ aa xɛ ɔɔngɔ
yi.

Nyelye lo ha ɔɔɛ ɔɔɛ fɛw ɔɔn. Xɔɔ lɔ xɛ
ha ɔɔɔ lɛ ɔɔraxɔɔ nu xɛ zaanr burkooɔri lɛ
maa dankɛri hayɔɔ lɛ dɔɔwɔɔ lɛ hin fu.
Nyelxo xɔaba xɔɔ lɔ xɛ Sankɛɛ, Tɔɛ lɛ
ɔɔɛ ɔɔɛ fɛw xɔa hasɛ. Lɛ hinɔɔ a nyɔɔɔɔ,
Satan lɔ kɔɔny ɔɔɔ toon, lɛɛ hinɔɔ xɛ
Nyelye angɔ kɔkɔ.

Lɔɔɔ nu xɛ tu wɛ ɔɔɛ kɔɔɛ mu Sankɛɛɛ,
lɛ ɔɔɛ fɛw a hasɛ, xɔɔ ɔɔɔɔ fɛw kay
Nyelye a xɔɔ 'pɔɔɛ ba dukɔ. Nyelyey
paankɛɔ, xɔɔ killi ɔmɔɔri nu ɔɔ xɛri
Sankɛɛkɛɔɔ nu xɛ Nyelxo lo xɔ tuti.

5. Tɔkɛ 'pɔrɛɛ

Egzɔd 20:12

12 Kanu isowa le una, xɔɔmu woy bany hinɔ nu Tɔsɛ la Nyelyey hawu.

Tɔkɛ 'pɔrɛɛri, Nyelye la: lɛɛ biɔ bɛnni bɔ punkɛ bɔɔ kunsebo lɛ kan bɔɔ tennike. Bɔɔ xɛ bɔa xɛ xɔɔ wa, killi lo bɔ xɛ bɔɔ Sankɛsɛri.

Nyelye sanke xina lɛ yira lɛ bɔ maa woo biɔ. Mɔ Nyelye gbɔɔ xɔ lo tɛnni xɔɔ hɛɛn, xɔ xɛ mɔ kunsebo bɛnni bɔ dow biɔɔ keyakarɪ, lɛ biɔɔ bɔɔ kor bɔɔ kunsebo, lɛ punkɛbɔ, lɛ kan bɔɔ tennike.

Nyelye lo lal xɔɔ 'pɔrɛɛ. Lɔbɔ nu aa duw xɔɔ 'pɔrɛɛ fɛw wa, kay Nyelye a tennike a kanga.

Bi tanɪ aa kan ba kunsebo tennike caca mɔ Nyelye ka yi. Bi kpul lo 'pɔrɛɛri, mɔ bi kpulri wɛ 'pɔrɛbɔɔ. I tundɛ lɛ giloza bɛɛ duw 'pɔrɛbɔ tanɪ bal 'pɔrwɔri bi lo kpulri tanɪ, Nyelyey si bi kparyay.

Dukoti Nyelye kor bi gow xɔ 'pɔrebɔ a dukɔ giraxɔ nu bɔ kunbi ti laa dannu bi pugiraa. Lɔxɔ nu xe tennikaykanga few, xa paankɛ xe vannikɛ Nyelyenu kpokpo.

6. Tɔtanikɛ 'pɔrɛɛ

Egzɔd 20:13

13 Wɔa xe ku nyun wa.

Tɔtanikɛ 'pɔrɛɛri, Nyelye kollebo le ku nyun xe killi xɛ Nyelyeri. Nyelye xe nyubɔ few bɔ Sankɛɛ. Nyelye lo xe ha nyun nyun few ba tagon. Nyun tanɪ aa nunu bulaa le si ba wɛ nyun a tagon yi, xɔxɛ xa xɛmuza Nyelye lo sɛɛɛɛnu xa Sɛɛra a miye xɔ la: a siye yi.

Nyelye karanpikɛ xa Sɛɛranɪ keyakanɪ, xɔ la: nyun, hun nyaasi ba wɛ nyun, mu nyun lɔ a ku ba miye. Nyelye la: nyun hun waarɔ le ku nyun, xɔ xe a ku nyunhun a law. Ay woo Nyelye a kparyaysiye. Bɛ kpara/telke bi sari nyun, xɔ xe nyun lɔ bi ku, gunnu lɔ, Nyelye xe si

bi kparyay bi xεεwakari, lεε dukoti xε xε
dow lεxε nu bi gbεε lε xε lεε siin.

7. Tɔnyorke 'pɔrεε

εgzεd 20:14

14 Wɔa xε 'pε wε nyun a yira wa.

Wɔa xε 'pε wε yira a xina wa.

Tɔnyorke 'pɔrεεri, Nyelye la: lεε mε wu xε
dεεnu yira nu aa xε la yira wa, xε kay xina
nu aa xε la xina wa, killi lo wu xε. Paankεxε
nu xε saw xεε killii, xε xε vannina
Nyelyenu kpokpo.

Mε Nyelye sanke Adan, xε haan εva mu
yiraa. Nyelye la lεε mε bε tε bεε wεw, bεa
xε nyubε nyor Nyelye a humanga danwa,
lεε nyun tanu tenten lo bε xε. Xina lε ba
yira tε bεε wεw, wεε tε ba wεε, wεε tε ba
wεε. Mε bε fa, xε tunu xεmuza xina fa ba
yira a kooti, yiraa hun fa ba xina a kooti.
Ōmansaka lε wε killibo nu 'pεr xεε
bokoori fεw xε kpeny 'pɔnni gbεεya a
miye lε law.

Nyelye la lɛɛ xɪna huɒn dow yɪra nu aa xɛ ba yɪra wa xɔ kay yɪra lɔ dow xɪna nu aa xɛ ba xɪna wa, a ni mɔ a dɛɛwɛɛnu ba miye, mu a kay xɔɔ 'pɔrɛɛ ba dukɔ. Mɔxɔmu killi lo a xɛ Nyelye a humanga. Nyelye gi bi gbɔɔyapɔ, xɔay paanɪkɔ kpee yi.

8. Tɔsanrke 'pɔrɛɛ

Egzɔd 20:15

15 Wɔba xɛ yuu wa.

Tɔsanrke 'pɔrɛɛri, Nyelye kollebo xɔ la: bɔa bɛnnɪ bɔ tu gɪxɔ nu xɛ wɛ nyun angɔ wa.

Mɔ bi tantan fɛw, Nyelye lo xɛ habɪ bulaa mɔ bi maa ɪsɪnu giyɛ, mɔ xɔ maa xɛ bungɔ. Xɔxɛ nyun tu gɪxɔ nu xɛ wɛ nyun angɔ, xɔɔ nyunhun xɛ killi Nyelyeri.

Yuwse bɛnnɪ a vɪrke lɔxɔ nu a yuw, xɔ kay a fɔɔr pɛngɛ lɛ ha lɔɔ nu a yuw, lɛɛ Nyelye a humanga xɔxɔ aa xɛ giyɛ lɛ maa 'para killi nu xɛ yukɔ yi. Paankɛxɔ nu Nyelye

saw killinu xe yuko xe vannina Nyelyenu kpokpo. Nyelye aa dɛw mɔ xɔ maa tɛnni kpee xɔ laa xe pɛrɛkɛ lɔ wa ya yi. Vanniko xe xɔa xe wa, Nyelye aa xe 'yɛɛ killii yi.

Xɔxɛ nyun koro yuw giye, a laa tɛb a yuke yi, mɔ boɣ gowee lo xɔ tuti, xɔ nyunhun xe yugballa Nyelye a humanga.

Xɔa kpoo mana 'pɪnni-ɪri baaku la mia gi yi. Lɛɛ xɔ xe yuko a guun lɔ, hale xɔxɛ aa woo a der gɪxɔ dɪkɛ wa.

Wɛ xɪna nɪ zunsɑ gbɑllɑ wɛ nyun a wurɑɑ. A giloza bɑ tɔsɛ aay dɛ dɔndɛɛ hɪnaanu xɔ kay hɪnaa laa yi woo bɑ warɪ lɛ dɔlɛɛ yi. A tɛnni bɑ gbɔɔyɑ lɛ yuwee tanakarɪ. A dow bakɔ nu xɪnaa xe bunkesi zunsaa dumaka. Bɑ miye, a gbɔɔ hɪnaay vɪr gbulenke fi dumaka sɪnxɔ nu zunsɑ tɔsɛɛ dɛɛ a pɑ.

Gunnɔ, a ɔrɔ bɑ wurarɪ sixaanakɔ a dar zunsɑ tɔsɛɛ bɑ wurarɪ taatikay. A giloza zunsaa mi wɛ kotongo a miye kalgarɪ. A kay da 'lɛɛkɛyɛ, mɔ nyun yi pal nu lɛ giin. Mɔ a dan wuraxɔrɪ, a fɔl dumakɔ bɑ

togbuluru a yaa a dan kotonxo. Mo a lal ba nunwo le kpal kotonxo, hobwo gow zunsaa aan gow anu puw le bolle. A fer 'lot a longe haykuru a sey a nmar ba wuraa.

Zunsa a tasehun aa giloza xoo xinaa yi le yuw ban zunsakeyaa yi, le Nyelye nu few. Xina nu unu kor yuw hun kpuru 'pore nu la: waa xe yuw wa! A xe killi. A killi a renfereke xe vannina Nyelyenu kpokpo.

Nyelye aay 'yee killi a renxo nu aa for few dake kpee yi. Nyelye paanke killisebo few bo nmarxo nu bonu kor xe xa kooti, hale bo xe ba woo bo xeyo few wa.

9. 'Pore nu sa tanu bal 'porwo

Egzod 20:16

16 Waa xe binnu le sari la wee wa.

Tanu bal'porwoke 'poreeri, Nyelye kollebo xo la: bo bennu bonu see kparyay gunburu kpokpo.

Satan lo xe binnise gballaa. A binni a ha Adan le Eva Eden daansukpexxo a mixo. A binni a ha bi sorwodimibo. Satan ti a binno le a ha nyubo hinxo few. Satan lo xe binnisebo ta suwa.

We nyubo ti bo xe seer gunbo nu aa xe gunno weebo gunri. Bo xe la: weebo seer gunnu nu boaa seersi yi, xo kay bo xe gunnu nu boaa xesi yi. Bo xe xe xoo mo bo nyandobo nu lo xo tuti xo kay mo bo nyaasibo lo xo tuti, a bo kor bo'naa xe bo nmanyse.

Weeri xinabo xe binni sari booo yirabo, xo kay yirabo xe binni sari booo xinabo. Xoxo xe killi Nyelyeri, xoo nu la lee bia xe binnu wa.

Weebo xe gow le bo seer mu we gunno weel-weel le bo tiw, le xeyo gugballo. Weebo hooe xoo gunhun le bo dunpti le bo seer lenu tiw. Xoxo few xo xe binnike, xo xe killi Nyelyeri.

Wε nyubɔ xε bɪnnɪ lε la: bɔnaa nɪ tonrebo,
xɔ kay tonrebo sɛerbɔnaanɔ hɪn
sunbɔnaanɔ wε gun. Bɔ xε bɪnnɪ mu lε bɔɔ
yɪraa maa san, lε wɛɛbɔ maa habɔ warɪ.

Wɛɛbɔ xε xε wε guɲmɔpu, lɛɛ bɪnnɪ lε
dubanu lɔxɔ nu bɔ xε. Halɛ bɔɔ yaa bɔnu
kparyaysise a humanga, bɔ xε kay ɪsɪ tɪ lε
bɔ bɪnnɪ dɪkɛ.

Nyupoko tɪ bɔ xε bal bantɪkɛ bɔɔ bɪnnɪkɛ
lɔ xɔ xε tutɪ, xɔgumɔ nyubɔ aa xε giloza bɔ
bɪnnɔ bɪnnɔ yɪ. Lɛɛ bɪa maa bunkesi bɪ
bɪnnɪkɛ Nyelyenu yɪ. Nyelye xε sɛɛr
kparyay kpokpo nyubɔ gunrɪ fɛw lε
gɪxɛlɛmu nu fa fɛw hɪn a gunrɪ. Nyelye
nyaasi bɪnnɪkɛ, xɔy paankɛ bɪnnɪsɛbɔɔ.

10. 'Pɔrwɔkɛ 'pɔrɛɛ

Egzɔd 20:17

*17 Wɔa xε zɛy la miye nyoku lε la wɛɛ
a gɪxɛlɛmu wa. Halɛ ba yɔɔ lε ba yɪra
yoo, lε ba boose lε ba booseyɪra yoo,
lε ba naargwawɔ lε ba kunka yoo lε*

gixelemu few nu xe bamu, an zey xo nyow la miye wa.

Nyelye a 'pɔrwɔkɛ 'pɔrɛɛ la lɛɛ: bia bennu bi kor lɔɔ nu wɛɛbɔ nɔnɔ wa. Xɔn fa lɔ ɛɛ Satan a killii. Ba hitɔ punkɛɔ lɔ xɔ tuti, anu kor Nyelye a ɛɛna.

We nyubɔ ti bɔ xe kor xarxar, bɔɔ nɔnɔ wɛɛbɔ gixelemu xɔnɔ nyɛnbɔrɔ. Bɔa xe kor lɔbɔ nu nɔnɔ gixelemu bɔ 'lɔnkɛbɔ yi. Dukɔti, lɔɔ nu bɔ nɔnɔ wɛɛbɔ pɛpɛ bɔ xe korye. Xɔɔ nyubɔɔ a ɛɛbiixo giye aa xe danbɔ yi. Xɔ xe gurɔnɔ mɔ bɔa nɔnɔ lɔɔ nu wɛɛbɔ nɔnɔ wa.

Xɔɔ dukɔti xɔ xe killi Nyelye a humanga. Nyelye nyaasi xɔɔ killii, xɔy paanke lɔbɔ nu xɛnɔ kor bɔɔ wɛɛbɔ gixelemu lɛ la: hɔn xe bɔnaamu.

'Pɔrɛbɔ 'pɔrɔɔ nu Nyelye ha lɛɛɛlɔbɔ hɛɛn lɔ lɔbɔ. Nyelye a 'pɔrɛbɔ xe xɔɔ tanɔɔ kɔkɔ nyubɔ fewri, hale bɔɔ lɔ ay, xɔɔ tanɔɔ lɔ. Nyelye a lɔ 'pɔrɛbɔ xe ɛ mu dukɔti.

I tunde Ie giloza bee virke Ixoxo nu bi yuw
bi ha nyubo, bi tenni bi nmansaka a gun,
bi tenni bi hunwo a gun, xoxo aa karanpu
mo bi killi a pengere for Nyelye a baka yi.

Killi xe yinu pureke, vannina Nyelyenu
kpokpo Ie yaa nyäänitusixo nu xo tenni
xo saw Satan Ie ba tonrenmopuu xoa miye.
Nyelyey paanke killisebo bo killibori few.
We gye aa ti nu maa dankewuri Ie wo
leynu Nyelye yi.

Tɔsɛ kolle Moyizi a la: a daanɛ danykpankpoo

*Mɔ Israyelbɔ a woo ɔkɔ ɛ nii
wa, bɔ gow bɔnɔ wulanɔ Moyizi
ɛ Arɔn*

Nɔnɔnɔ 20.1-5

*1 A dɔɔ a tokpeny finyeri Israyelbɔ
yaa bɔ dan kpatibɔ nu bɔ xɛ bulɛ Zini.
Bɔ yaa bɔ ɛɛ Kadehinyɛ. Xɔɔ bakɔ ɔ
Mari pu, a bɔ gurawɛɛ fi. (Mari xɛ
Moyizi ɛ Arɔn bɔ gerwa) 2 A xɔɔ
bakɔ nyubɔ a xɛ woo ɔkɔ wa xɔkɔ
bɔ taaleke bɔ yaari Moyizi ɛ Arɔn. Bo
koro bɔnaa wulabɔnɔ. 3 Bɔnɔ 'pɛ
wulayke Moyizinu bɔ la: bɛɛ ɔ pti
mɔnɔnɔ bi wɛɛbɔ pti Nyelye a honpina*

duu xo tuti. 4 Bo vir bo la: beke lo xe i lo tubi, bee nu xe Nyelye a nyubo, i yinu baaku kpatibori le bi pitu le bi gixelemun fuso? 5 Beke lo xe i lo sankebi Ezipihinxo i yinu xoo hinhmoxo? Baaku bia maa gwa wa, bia maa kunde fa giye le xo fu wa. Bia maa woo fa giye le di wa. Hale bia maa woo oko dike le niin yi.

Israyelboko gow bonu wulanu Moyizi le ba wee Aron, mo boka woo oko le nii wa xoko lo xo tuti.

Beke lo xo tuti Israyelboko laa bib Tose oko wa? Duu mo bonu waar oko, Tose zey oko gu 'wenreri xo san a bo nii. Boko xe boka bib Tose oko wa, xogumo boka xaanhunru yi, hale le loxo nu Tose xe few a habo.

Daa, nyupananga fa bo tunu Israyelbo. Giraaru le dumaka few, Nyelye xe karanpibi mo xoko lo xe Nyelxo nu xe panantose. Gixelemu nu xo tennu few xe

karanɓi bi ko nu xe Nyelye. Xo tenni gira, funye le patu. Xo xe habi ko le geke. Xo xe xe le bi gɓiw nu bi kunde hin fu. Giye giye few mi xa nunwo. Xo habi ko gɓilemu few le xokomu bi xaanyeri.

Dukoti Nyelye habi xa Sɛera le xokomu bi maa gi kparyay. Hale le ko gɓilemu poko nu Nyelye xe xe ko giriri few, nyupoko ti ko tuni Israyelko. Bɔa xaanri Nyelye yi.

Moyizi le Arɓn fun Tɔɛ dankɛɛ

Moyizi le Arɓn, ko xaanri Nyelye, xoko ko xoti ko fun Nyelye ko dankebonaari.

Nɓnɓuru 20.6

6 A Moizi le Arɓn, ko ko ko le zey fa nyubi, ko yaa bo yee yoko nu ko xe honpinu Nyelye, bo xundesi burko. A Nyelye a bungo sanburi, ko inbɓu.

Moyizi le Arɓn giloza bonaa laa maa woo ko kpatiburi yi. Tɔɛ a dankɛɛ balti wa onikumaan kuti Israyelko few.

Nyelye ha Moyizi bulaa a sɛɛɛnu 'wenree

Nɔnburu 20.7-8

*7 A Tɔsɛ sɛɛɛnu Moyizi a la: 8 Tu
'pulepi, ɛ gaan ɛ la xaanna Arɔn, ɪ-
yaa bullɛ Israyelbɔ ɛ taalekɛbɔ ɛ ɪ-yaa
'wenreri. Ɛɛ yaa ɪ dan fi ɪ-sɛɛɛnu ɛ
a-ha-ɪ ba ɔkɔ. Mɔkɔ ɔ ɪy woo ɔkɔ
'wenreri ɛ ha nyubɔ ɛ bɔkɔ gɪxlɛmu
fuso ɛ hin-nin.*

Tɔsɛ ha Moyizi bulaa a sɛɛɛnu 'wenree.
Duu, sɪnxɔ nu bɔnu kor ɔkɔ, Tɔsɛ ha
Moyizi bulaa a nar 'wenre. Bɔbɔ Tɔsɛ la: a
sɛɛɛnu sɛɛɔ 'wenree kput. Sɪnwɪl fɛw, xɔ
bɛnnɪ gunbɔ xɛ mɔ Tɔsɛ ka.

Moyizi kay Nyelye a tennike a kanga

ɪ kannɪkɛ keyakarɪ ɪxɔ nu dan xɔa
koorikeri.

Nɔnburu 20.9-11

9 A Moyizi xe lɔɔ nu Nyelye ka. A yaa a su 'pulepii Tɔsenu. 10 A bɔ tu bɔ yaa bɔ bullɛ nyubɔ 'wenre a humanɔ. A Moyizi la: ɛɛ nu xe sirisebo, i-in lɛ kanikɛ, i koro bi-sankɛ ɔɔ ɔɔ 'wenreeri lɛ ha-l ya? 11 A ɔrkɛ ba 'pulepii a narnu 'wenree naw nyor. A ɔɔ nu san ti 'pony, a nyubɔ nu niin lɛ bɔɔ gɔxɛlɛmu fuso.

Moyizi lɛ Arɔn bɔɔ hunwɔ gorobo lɔrayɛlbɔnu. Moyizi lɛ Arɔn bɔa sa bɔɔ xaan Nyelyeri yi, bɔɔ bɔa xaanyɛɾi mɔ bɔ xaanyɛɾi wɛ gunbɔɾi duu yi. Moyizi kay Tɔsɛ a tennike a kanga a lɔ nar narɔ 'wenree.

Tɔsɛ paankɛ Moyizi lɛ Arɔn

Mɔ Moyizi lɛ Arɔn kini bɔ kay Tɔsɛ a tennike a kanga, Tɔsɛ kollebo a la: hɔnaa laay dɛ lɛ bɔ yee Kananhɔnyɛ yi.

Nomburu 20.12-13a

12 *Lee Tose kolle Moyizi le Aron, a la: moko la xaanmuri wa, la kamunu Israyelbo hinburi wa xokxe lay maa tu konyubwe le yeenu hinx nu miy habwa. 13a Moko Israyelbo wulanu Tose bakokxe bo xe buleke Meriba.*

Aron a pureke

Nyelye la: xonaa laay de le Aron yee Kananhinye yi. Tose kolle Moyizi x la: a zey Aron ula gboko nu isifa xa taaru.

Nomburu 20.22-25, 28

22-23 *Israyelbo ko bo dar Kadehinx. Bo yaa bo dan gboko nu bo xe bulle Hor. Xoko bakokxe Edomhinkpeniri. Xoo fi lo Tose sernu Moyizi le Aron a la: 24 Arony taalekenu ba nyubwe nu kpeny bo pitu duu. Moko i sirimiri, la xe kox nu mi la i-xe Meriba a bakwa, xokxe Aron ay maa yee hinx nu miy ha Israyelbo wa. 25-26 Tose vir A kolle Moyizi, a la: tu Aron le ba bixina*

Eliyazar le ulabonu Horgbokori. Ee yaa dan fi wu-pole Aron a gando le yeke ba bixuna Eliyazar. Xoo bakoo lo Arony taalekeno ba nyubo nu piti ko law. 27 A Moyizi xe loxo nu Tose ka. Bo tu ko ula Horgbokori Israyelko hinburi few. 28 A moko Moyizi pole Aron a gando a yeke Aron a bixuna a law a Aron pu xoo bakoo gbokori. A Moyizi le Eliyazar bo gu gbokori ko wer.

Aron pu gbokoo, a ko gurayee kpatibori. Aa gura huxoo nu Nyelye sa xoo nufiyaa le ha Abraham wa.

***Nyelye xe xe loxo nu xo ka
sinwri few.***

Aron a bixuna gbanke sulase fullwa, a tu ko suwa a usina.

Israyelkoo vur ko piti ti Tose ha Israyelko ko, lee ko kay ko ti dike baa xaanweeri yi, baa xe xaanhunri yi. Baa bany ko lo paanu loxo nu a xe a habo yi. Bo vur ko gow bonu wola.

Nɔnburu 21.4-5

4 A Israyelbo ƙo Hɔrgboƙoƙo ƙo yaa ƙo ɔ golenke Edomihinye. Bo tu bulaxo nu yaw Pelbanyakƙo. 5 A mƙo ƙo dar bulaxo mƙo xo ley ƙo lo kanbeyboƙo a panga gorobo. A bo gow ƙo in Nyelye le Moyizi ƙo la: beke lo xe i lo sankebi Ezipihinxo i tubi i yinu baaku kpatiboƙo le bi piti? Baaku dulo a fay wa, ƙo a fay wa lea ƙo dulo nu bi xe di hin kpul hin nyaabi

Nyelye sunnu kpankpokpalwo

Bo lo Toƙe paanke Israyelbo ƙo gbuna, ƙo yaa ƙo dannu mƙo ƙo pananga piti.

Nɔnburu 21.6

6 A Toƙe si kpankpokpalwo, A sari Israyelbo a hin dumebo, a boo poko piti.

Kpankpoobo kuti Israyelbo pananga. Xo xe Nyelye a kparyaysiiyebƙo ƙo killi Nyelyeri lo ƙo tuti.

Krankpoo dume Israyelbo a bo pitu. Dukoti, mo lo bi maa za Satan le killi dume nyubo few, a bi few pitu Nyelye a humanga. Mia za lee Satan xe krankpoo yi. Aa xe krankpoo yi. Mo mi la: Satan le killi dumebi mo bi few, xo xe gikpinnikewaka lo. Satan le killi lo xo tuti Adan le Eva lo pitu Nyelye a humanga. Bo woo vannina Nyelyenu.

Satan le killi lo xo tuti dukoti, a been bee lo kun killi a miye, bi pitu Nyelye a humanga, bi vanninu Nyelye.

Israyelbo aa isinu maa le leynu krankpokpalwo nu Tose sunnu yi. Bako isi xo xe krankpoo few.

Sinxo nu Nyelye xe pir le paanke killisebo, bo xe isinu maa le buunsi kpawo Nyelye a humanga yi.

- Nowe a sunyeri, sinxo nu Nyelye banti dakawgballaa a nunaahun, xo lo zey ogballakoo narsi, bulaa isi ti le leynu Nyelye a xoo kparyaysixo ya?

- Mɔ Nyelye sunnu tuusike daanu Sɔdɔmɩsɛbɔri lɛ Gɔmɔrasɛbɔri, bɔ usunu maa lɛ leynu Nyelye a kparyaysixo ya?

- Mɔ Lɔti a yira kay Nyelye a tennike a kanga a lɔ vir a dow koorikeri, a maa a bal Nyelye a kparyaysixo ya?

Sɩnxɔ nu Nyelye xɛ pir lɛ la: xɔ bɛnnu xɔnaa paanke nyubɔ, bɔa xɛ usunu bulaa lɛ maa ley yi.

Mɔ Nyelye sunnu kpankpokpalwɔ mu kparyaysiyee Israyelbɔ killiiri, bɛkɛ lɔ ɩ gbɔɔ Israyelbɔɔ xɛ? Ay, bakɔ bakɔ, bɔ gbankɛ bɔɔ xɛbii Nyelye a humanga, bɔ gi mɔ bɔnaa xɛ killi.

Nɔnburu 21.7

7 A nyubɔ vir bɔ yaari Moyizi bɔ la: mɔɔnu bi in Tɔsɛ lɛ gaan a bi nunu kili-iri. Fɩny Tɔsɛ lɛ a-sibiri xɔɔ kpankpokpalwɔɔ. A Moyizi fɩny Nyelye a powbori.

Bɔɔ bɔ giloza Tɔsɛ bati hun lɔ maa suwbo nyäänikori. Xɔn fa bɔ fun Moyizi mɔ a bullɔ Nyelye lɛ xɔ dankeɔnaaru.

Bɔa usunu maa lɛ suw bɔɔ hitɔ bɔɔti yi. Moyizi aa usunu maa lɛ suwbo kpankpooboori yi. Nyelye xɔaba xɔɔ lɔ usunu maa lɛ suwbo.

Danykpankpo

A mɔ Tɔsɛ xɛ nyaargi Nyelye, a pir lɛ 'yɛɛbɔ, lɛ suwbo. Bɔa usi dɪkɛ bɔ bɛnni bɔ woo Nyelye a dankeɛ yi, lɛɛ xɔ suw lɔbɔ nu xaanyeri fɛw.

Tɔsɛ kolle Moyizi lɔxɔ nu a bɛnni a xɛ lɛ lɔxɔ nu Israyelbɔɔ bɛnni bɔ xɛ lɛɛ woo suko purekɔri.

Nɔnburu 21.8

8 A Tɔsɛ vir, a kolle Moyizi, a la: yaa danlɛ danykpankpo lɛ tɪhun lɛ bawsi dɪyaari, lɛ lɔbɔ nu kpankpobo dume mɔɔnu bo el bo dowee bɔy satɪ lɛ gbɛ.

Tɔsɛ aa kollebo lɛ la: bɔ waar bɔɔ tɔlati satiykɛ yi. Nyelye karanpi Moyizi lɔxɔ nu a bɛnni a xɛ. Moyizi bɛnni a xɛ lɔxɔ nu Nyelye ka, nyubɔ bɛnni bɔ dow kpankpoohun gaa gi mɔ Nyelye kolle Moyizi. Bulaxɔ nu Nyelye tɛnni lɔ bɔ bɛnni bɔ dow.

Nɔnburu 21.9

9 A Moyizi yaa a danlɛ danykpankpohun a tɔhun a bawɛɛsi diyaxɔri. A lɔbɔ nu kpankpobo dume sinxɔ nu bo el bo dowee bɔ satɪ bɔ gbɛ.

Bɛkɛ lɔ Tɔsɛ kollebo bɔ xɛ lɛɛ woo satiykɛ sinxɔ nu kpankpobo dumebo? Gunnu lɔ, danykpankpoohun lo bɔ bɛnni bɔ dow.

Xɔɔ kpankpoohun nu isi a bawsi, a nɔnu maa bati lɛ satikɛbɔ ya? Kpɛy! Kpankpoohun aa isɔnu maa ba baka yi. Xɔ xɛ Nyelye a pananga lɔ satikɛ lsrayɛlbɔ fɛw nu sa bɔɔ xaan Nyelyeri bɔ lɔ dow xɔɔ kpankpoohun nu bawsi.

Tɔsɛ satikɛbɔ mɔ bɔ xaanhunri lo xɔ tuti.

l gbɔɔza lɛ bɔɔ lo pir lɛ fun Nyelye danykpankpoohun dowkay bɔ maa satɪ ya? Kpey!

Bɛkɛ loy dan xɔxɛ bɔ kay danykpankpoohun a doko, bɔ lo ha Nyelye sulagiyɛ? Bɔ maa satɪ ya? Dikɛ kpee wa!

Danykpankpoohun lo bɔ bɛnni bɔ dow mɔ Tɔsɛ zaa.

l gbɔɔza wɛɛbɔ dow danykpankpoohun a Tɔsɛ lo kay bɔɔ satikɛɛ ya? Kpey! Nyelye xɛ kanrke xɔa nufisaawɔ kpokpo. Lɔbɔ nu dow danykpankpoohun, Tɔsɛ satikɛbɔ xɔɔ deerenu. Wu maa xaanri Nyelye, xɔgumɔ xɔ xɛ xɛ loxɔ nu xɔ ka kpokpo.

17

**Nyelye pir Yunasi le we
nyubo le bo xe xa
guseersebo**

**Goon nu guseersebo ser
Suwse nu benni a yi ba
gounri**

***Le goke xa gownaari Nyelye xe
sernu nyun kpokpo***

Nyubo nu hinxo few, Nyelye lo xe bo Sankese. Nyelye kor nyubo few, xo kor mo nyubo few, hale bo bo anko baka, bo woo fentike Satan, le killi le pureke hin a maari. Moxomu, le goke hinxo a gownaari, Nyelye xe sernu nyubo le bo maa gi lxo nu xe xa gukorwo.

Nyelye sɛɛɾnu Adan lɛ ɛva, xɔ sɛɛɾnu Kayɛn, xɔ sɛɛɾnu Nowe. Nyelye sun Nowe a kolle nyubɔ hɪnxɔ fɛw bɔ dɛ baanɪkɛ lɛɛ xaanri Nyelye xɔaba kput.

Nyelye sɛɛɾnu Abraham, Izaki, Yakɔb lɛ Yɔzɛf dukɔti.

Nyelye sunnu xɔa guun Moyizi, aan sɛɛɾto Farɔn lɛ Israyɛlbɔ.

Mɔɔ ɪ Nyelye ɪɪ ti xɔnu sɛɛɾnu Moyizi sɪnxɔ nu anu yaanu Israyɛlbɔ hɪnxɔ nu Nyelye sa xɔa nufɪyaa lɛ habɔ.

Nyelye sɛɛɾnu Israyɛlbɔ, xɔ ɪɪ gbɔkɔ nu bɔ xɛ bullɛ Sinayi xɔ ɪɪ habɔ xɔa 'pɔɛbɔ.

Dukɔti Nyelye sunnu xɔa guun a sɛɛɾɛbɔ Israyɛɪɛbɔri lɛ Yudasɛbɔri, lɛ bɔ tuunɪkɛbɔ xɔa bulɔ, lɛ kpeny karanɪbɔ xɔa kparyaysixo killiri xɔa gun. Nyelye sunnu xɔa guun a wɛ sɛɛɾɛbɔ wɛ pulɔɪɛbɔri nu ɪɪ bɔ xɛ Israyɛlbɔ fɛnnɪkɛɛbɔ.

Nyelye kolle Yunasi lɔxɔ nu xɔ kor xɔ nu a xew

We giraari Nyelye sɛɛrnu we Israyelɛ nu bɔ xe bulle Yunasi. Nyelye kollee a yaa sɛɛr xɔa gunhun migɔkase hunxɔ nu bɔ xe bulle Ninive.

Yunasi 1.1-2

1 A Tɔsɛ kolle Amitay a bixina nu bɔ xe bulle Yunasi, A la: 2 Ɔɔ le yaa hungbalakɔ nu bɔ xe bulle Ninive laa pankɛ nyubɔ nu fi. Mi ni gunmɔɔɔ nu bɔ xew.

Yunasi kay Tɔsɛ a tennike a kanga.

Nyubɔ nu isi Ninivehunxɔ xe Asirisebo. Bɔa xe Abraham, Izaki le Yakɔb bɔɔ hoopo yi. Bɔ xe Israyelbɔ nyaasisebo. Yunasi aa de mɔ a yaw le yaa kolle Ninivesebo lɔxɔ nu Nyelye sɛɛr yi, xɔgumɔ aa kor bɔ de baantke le yi bal Nyelye a kparyaysixo yi. Xɔn fa Yunasi kay Tɔsɛ a tennike a kanga.

Yunasi 1.3-11

3 Lεε Yunasi kay. A kor hinaa sey le yaa Tarsihinye le leynu Tɔse a humanga. A ɔɔ a yaa a dan Zafahinye. A ni fa we gboko nu yaw Tarsihinye. Aan fɔɔr ba yeexo a sɔngɔ a lo yee a bo nu dar. Aa gbɔɔza hinaa maa sey le yaa Tarsihinye le leynu Tɔse a humanga.4 A Tɔse sunnu gewgbalaka, xɔ nu haw ɔko le nu nar gbokoo, xɔ tuni wɔaa xɔ bεεtɔwe. 5 A hɔbwo goro lɔbo nu mi gbokoo, bo nu finy bo nyelo baala baala le hin-dankebori. Bo vir bo sinle gixelemu nu isi gbokoo a mixo le nu powsi. Xɔlɔmu gbokoo telbori. A Yunasi kpeny a wer gbokoo a pulako, a de a pa. 6 A gboko a filiwa ɔɔ a yaari Yunasi a la: beke lo xe a wu dew mɔɔ?, ɔɔ le finy la nyelye le bi-dow xo yi dankebori le bia pitu wa ya. 7 A nyubɔ nu mi, bo bulle bɔwɔw bɔ la: i-yi bi-dow kepu le dow anko lo nunu guun a gikaxo lo maa xɔ danbi.

A bo dɔyɔ, xo worri Yunasi. 8 A bo bibee bo la: karanpibi guun nu xo tuti a gikaxo lo danbi. Bo vir bo la: beke boo lo wu xe xe? Ay lo wu gu mɔɔ? Ay lo la hinye ti? Beke pulɔse lo wu? 9 Aa kollebo a la: mi xe Heberese, mi xe punkɛ Tɔse nu xe Nyelxo nu fi nyeltaari. Xo lo kpeny Xo sanke ɔko le burko. 10-11 A vir a kollebo mɔɔnu hinaa kor hinaa sey le leynu Tɔse a himanga. A xinabo a tonre sibo. Hɔbwo gorobo gbuna. A mɔɔnu geko isi ti, xo nu taati ɔko gbuna le nu haw pananganu le nu 'lunke mɔɔnu xo isi duu, xɔkɔxe bo la: eee!, be lo xe a wu xe mu? Bo vir bo la: Beke lo bi maa xewuri le ɔko lo in?

Yunasi usunu maa le buunsi kpay Nyelye a himangari ya? A maa banunu Nyelye xɔkɔxe a yaa nafulɔkɔri ya? Nyelye aa valandamo few wa ya? Nyelye xe loxo nu tenni gɔye gɔye few burkooi. Xɔko lo xe xɔa tɔse, nufigiye aa ti yi. Nyelye turari nyun

nyun few. Nyun tanɩ aa ti a maa banɩ xɔa humangari yi, hale Satan le tonrebo hun a tanɩ aa maa banɩ Nyelye a humangari yi. Nyelyey paankeɔ few.

David nu xe wuse, sebe Nyelye a Seerari a la: Nyelye turari nyun nyun few, dukotu tanɩ aa maa banɩ ba humangari yi.

Busangballa mir Yunasi

Bɔɔ bi dow ɩxɔ nu dan Yunasi.

Yunasi 1.10-17

10-11 A vir a kollebo mɔɔnu hinaa kor hinaa sey le leynu Tɔse a humanga. A xinabɔ a tonre sibo. Hɔbɔ gorobo gbuna. A mɔɔnu geko isi ti, xɔ nu taati ɔɔ gbuna le nu haw pananganu le nu 'inke mɔɔnu xɔ isi duu, xɔxɔe bɔ la: eee!, be ɩ xe a wu xe mu? Bɔ vir bɔ la: Beke ɩ bi maa xewuru le ɔɔ ɩ in? 12 Aa kollebo a la: i-si mi le duw ɔɔ a mixo xɔxɔmu ɔɔy in. Mi giza mi guun ɩ xɔ tuti deny a xoo gewgbalakɔ ɩ yi- iri. 13 A xinabɔ a

de wa. Bɔ barsi bɔ nu zuw gbokoo bo kor xɔ-vir bɔnaanu le bɔnaa woo ketikenri. Lɛɛ, mɔɔnu geko nu haw le nu 'lɩnke mɔɔnu xɔ ɩɩ duu xɔxɛ baa maa xɛ giye le dan ketikenxori wa. 14 Bɔbɔ bɔ vir bɔ nu bulle Tɔsɛ le nu finyhun bɔ la: Tɔsɛ, bi finwwu jandi, an zey bi pitɩ xɔɔ xɩna a kooti wa. An tu xɔɔ xɩna a pureke le sabiri wa. Gaa bɔ xɛ Tɔsɛ, Wu xɛ xɛ kɔkɔ nu Wu kor. 15 Bɔ vir bɔ tu Yunasi bɔ duw kɔkɔ a mixo. A bakɔ bakɔ kɔkɔ in. 16 A xɩnabɔ gbata. Bɔ hɔb Tɔsɛ bɔɔ gbɔɔyanu. Bɔ kɔ bɔ sula le nu haan. Bɔ vir bɔ sa nufiyaa ti. 17 A Tɔsɛ sun wɛ busangbala a-yi mir Yunasi. A busanhun yi a miree. A Yunasi xɛ girɔ sanr le dumɔ sanr busanhun a mixo.

Nyelye tɛnnɩ busangballa le a mir Yunasi.

Xɔa gownaa, Nyelye sanke giye few. Wɛ giye aa ti xɔ kanbeykenu yi.

Yunasi xe xɔɔ busangballaa ba mixo giro sanr le dumɔ sanr. Aa usnu maa le san yi. Nyelye xɔaba xɔɔ lo usnu maa le suwee.

Mɔ xɔ usru Yunasi, mɔɔ hun lo xɔ uru daa mɔ u mi u killibo a mixo. Ba pananga kpul, aa usnu xaan tu dan yi. Yunasi aa usnu maa le san busanhun a mixo yi. Eɛn dukɔti, la nunu maa le fenti u hitɔ Satan a maaru yi, xɔ kay killi a panangaru, xɔ kay Nyelye a kparyaysixori yi. Nyelye xɔaba xɔɔ lo maa suw-i.

Tɔsɛ suw Yunasi

Yunasi 2.1

1 A xɔɔ bakɔ lo a vir a nu punke Tɔsɛ ba Nyelye.

Yunasi de baanike Tɔsɛ a humanga, a giloza hɔnaa laa nunu maa banti le suwnu ban hitɔ wa, lee Tɔsɛ baba hun lo maa suw hɔnaa xɔɔ busangballaa ba mixo. Yunasi de baanike, a lo fun Nyelye xɔ dankɛhɔnaaru. Tɔsɛ suwee purekɔru xɔɔ busangballaa ba mixo.

Yunasi 2.11

11 A Tɔse kolle busanhun, A la: haw Yunasi le dusi ketikenri. A busanhun yaa a hawee.

Lɔɔ nu xe de Nyelye a gun, lɔɔ nu xe sa bɔɔ xaan Nyelyeri, le lɔɔ nu xe giloza bɔnaa laa maa bal Nyelye a kparyaysixo wa, Nyelye lo xe xɔɔ bɔɔɔ bɔɔ Suwse.

Tɔse suw Nowe mɔ a xaanhunri lo xɔ tuti. Sinwri few nu Israyelbɔ xe de baanike lee fun Nyelye xɔ dankɛbɔri, Nyelye xe suwbo.

Nyelye vir xɔ karanpi xɔa 'pɔre Yunasi

Hale le mɔ Yunasi kay Nyelye a tennike a kanga, Nyelye aa gbanke yi. Xɔ vir xɔ kolle Yunasi xɔ la: a yaa Ninivehnye.

Yunasi 3.1-2

1 A xɔa naw nyorkenxɔ Tɔse kolle Yunasi, A la: 2 Ɔɔ le yaa

*Ninivehungbalako le yaa kolle nyubo
nu fi lɔxɔ nu Mi seerwunu.*

Hale bu kuru xa Sɛera, xay xe xɔru le
Nyelye paani mo xo paankɔbi yi. Nyelxo
nu fa daa, xɔ Nyeltanako lo usifa Yunasi a
sinyeri. Mo bi kayo xa Sɛera a kannikee
xa maa xe xɔru le bi ley yi. Xoy si nyubo
few boo kparyay, le paanke killisebo few.
Tani aay balye yi. Nyelye aa xe gbanke yi.

Yunasi kan Nyelye a tennike, Ninivisebo de baanike

Boo Yunasi kan Tɔse a tennike, a yaa
Ninivehɔnye le yaa leleke Nyelye a Sɛera.

Yunasi 3.3-5, 10

*3 Boo Yunasi kan Tɔse a tenike. A ɔɔ
a tu a nu dar Ninive. Xɔ hɔxɔ xe
hungbalaka. Gaa dan fi wuy zɔlye giro
sanr. 4 Moonu a dan hɔxɔ a xe gira
tani a nu mil le nu karanpi nyubo a la:
xo zey giro townyor le Ninivehun loy
puta. 5 A Ninivesebo kan bo de bo
xaanri Nyelye. Bo vir bo gende boo*

nuḥyḳḳ. Bḳ taaleke nu kposebo le zakasebḳ bo yeke gandḳ nu hinwḳ. 10 A mḳḳnu Nyelye niḳḳ Xo giza bḳ dusi bḳḳ gugikḳ Xo la: Xḳnaay vir puta hinxḳ mḳḳnu Xo la Xḳnaay putake duu danwa.

Ninivesebo xaanri guun nu Nyelye sunnu Yunasi, bḳ de baanike. Bḳ de lḳḳ nu Nyelye ka, bḳ fun ba nyaargiye.

Nyelye kor ı tunı Ninivesebo. Xo kor ı xaanri xḳa Sḳera, le de baanike, le xaan le giloza xḳ maa karanrı ı bulaxḳ nu ı maa tu leḳ bal xḳa kparyaysixo.

Guun nu Nyelye a guseersebo xe SEER

Nyelye pir we nyubḳ ti 'pony le bḳ yaanu xḳa sḳera Israyelhınye le Yudahınye.

Bḳḳ weebḳ leleke Nyelye a Sḳera we hinsebḳrı nu ııfa bḳ kirbḳ. Ezayi, Zeremi, Ezekiyel le Daniyel xe Tḳse a we guseersebo nu nyubḳ gi pananga.

Lɔbɔ nu Nyelye xe suma le bɔ sɛɛr xa
gusun bɔɔ lɔ bɔ xe bulle Nyelye a
guseɛrɛbɔ. Bɔ xe kolle nyubɔ le la: bɔ de
baanike, le nyoole bɔɔ punibo lee sa bɔɔ
xaan Nyelyeri xaaba kput. Israyelbɔ nu nu
punkɛ Nyelye, Nyelye a yɔxɔ a mixo, bɔɔ
pananga isi ti bɔ xenu punkɛ punibo ti.
Nyelye kollebo xɔ la: xay dɛsi xɔxɔ kpee
yi. Bɔ bɛnni bɔ pir lɔɔ nu bɔ koro punkɛ.

Lɔbɔ nu punkɔ Nyelye bɔ bɛnni bɔ
punkɛyɛnu bɔɔ miye, bɔ bɛnni bɔ punkɛye
dukɔti mɔ Nyelye a Sɛɛra ka. Nyelye
xaaba lɔ xe kparyay Nyelxo nu fa. Xɔa xe
de mɔ wu punkɔwe lee vurnu punkɛ we
tonre xɔ kay we warɔ nyelye yi.

Nyelye a guseɛrɛbɔɔ xe tundeke
Israyelbɔɔ 'pɔrɛbɔ nu Nyelye ha Moyizi le
a habɔ. Israyelbɔɔ kay xɔɔ 'pɔrɛbɔɔ hin a
dukɔ. Nyelye a guseɛrɛbɔɔ xenu kollebo
le la: Tɔsɛ kor bɔ de baanike, bɔɔ kay bɔay
bal ba paankeye wa. Wɛɛri a xe sunnu bɔɔ
nyaasisebɔ le bɔ yaa wulabɔnu le maabɔ le
gorobo le yaanu bɔɔ hinw le yaa yeke

dɔɔyakari. Israyelbɔɔ xɛ gbanke xɛ bɔɔ nyaasisebo dɔɔyapɔ, bɔ laa kano bɔɔ sɛɛra yi.

Nyelye a guseɛɛɛ nu bɔ xɛ bulle Ezayi kpeny a kolle pullɔ 'pɔrxɔ nu fi taaxɔri, nu var a bɔ xɛ bulle Israyel a la: bɔɔ xɛ bɔa dɛ baantke wa, Tɔsɛy sunnu Asirisebo lɛ bɔy wulabɔnu lɛ maabo lɛ gorobo. (Mɔ Nyelye sun Yunasi Asirisebori, bɔ dɛ baantke, lɛɛ bɔa isi ti bɔnu duw Israyel Nyelxo wa.)

Nufiyaxɔ nu Nyelye sa Suwsee ba gunri

Nyelye a paani xɔa nufisaawɔ Suwsee ba gunri yi.

Sinxɔ nu Nyelye sa xɔa nufiyaa Suwsee ba gunri Eden daansukpɛɛxɔ a mixo, dɔw nu 'pɔnni xɔa koorikeri pu hin kasa.

Lɛɛ Nyelye aa paani nufiyaxɔ nu xɔ sa lɛ sunnu Suwse lɛ a yi puta Satan a maaxɔ, lɛ suw nyubɔ lɛ gbulenkebonu Nyelye a baka lɛ bɔ sa tani Nyelyenu yi.

Nyelye vir xɔ karanɔi xɔɔ nufɪsaaxɔ Abraham, Izaki, ɛ Yakɔb. Xɔ kollebo xɔ la: Suwseey xe bɔɔ hoopɔ dimibo ta tanɪ. Lɛɛ dɪw nu 'pɪnnɪ mɔɔ ɪɔ Nyelye ɪnu tundɛkɛ Israyɛlbɔ xɔa nufɪsaaxɔ Suwsee ba gunɪ. Tɔsɛ kolle David a la: Suwse nu bɛnnɪ a yi, ay gu ba hoopori.

Nyelye kpeny xɔ sɛɛr wɛ gɪxɛɛmɔ a guɪn Suwsee ba gunɪ, halɛ xɔ xe dɪw 'pony dɪkɛ xɔ law a ɪɔy yi xɔa koorikeri. Xɔ kolle xɔa guɔsɛɛrsɛbɔ nu xɔ pɪr ɪɔxɔ nuɔ dan Suwsee. A bɔɔ sɛbɛ xɔɔ gunhun bɔɔ sɛbɛbɔrɪ nu taalɛkɛ daa hɪn xe Nyelye a Sɛɛra.

Nyelye xe gi giye giye few ɛ law xɔ ɪɔ xe.

Halɛ ɛ mɔ nyupoko aa xe kanɔ Nyelye a gukorwo a giye wa, xɔ kay mɔ bɔa xe sa xɔa nufɪsaawɔ a dɛw wa, Nyelxo xɔɔ ba pɛpɛɛnhun xɔa dɪsɪ ɪɔxɔ nu xɔ pɪr ɛ xe Suwsee ba gunɪ yi.

Nyelye kor nyubo hinxo few, xaa kor nyun tan wo nyäänitusixo yi.

Boko bi dow gunbo nu Nyelye kpeny xo kolle xaa guseersebo Suwsee ba gunri.

Gvun nu guseersebo seer Suwsee nu benni a yi ba gvunri

Ezayi 9.7 seer mo Suwsey xe David a pulose. Ezayi, nu xe Nyelye a guseersebo bo wee, seerye a la lee: Suwseeey tu bo sorwo David a usina le xe wuse. Xoo nufiyaxo lo Nyelye sa xo ha David sinxo nu a isi gon.

Ezayi kollebi dukoti mo Suwsee aay usuno kunse nu xe nyun wa. Boko hina benni a xe yira nu aa gisi xina wa.

Ezayi 7.14

14 A Tosey ha-i we gugballa. We sinyey dan biyiyira nu a gisi xina tonwa ay tu 'polongo le kun bixina. Boy bulle ba yiraxo Emanuwel.

Χαχα Ιο Nyelye σεεερ dukoti Eden
daansukpreechi a mixo, sinchi nu xonu
seeru Satan. Nyelye la: *yiraa a we
hoobidimiy por Satan a taa le beye.* (**Duu
Naari 3.15**)

Nyelye a we guseerse nu bo xe bulle Mise
la: Betlehemhinye Ιο boy kun Suwsee.

Misee 5.2

*2 Le gaan Betlehemhinye, mo wo
lundi hingballο nu fi Yudehinye le gaa
loy ha Israyelbo we nyun nuy xe bo
tokpense. Hun Ιο fa duu kpo kpo a xe
tusi.*

Bi ni mo Suwseeey xe David a pulose, Ιε mo
yerebi nu a gisi xina wa, hun Ιοy kumee.
Bi ni dukoti mo Betlehemhinxo Ιο boy
kumee.

Bi dow we gunbo nu Nyelye a guseersebo
karanplu Suwsee a guonri.

Hoze 11.1

1 Bɔy seyeenu le yaanu Ezipihinye.

Lolleyuro 41.9

9 Ba xina loy fulakee le saan ba nyaasisebo nunw.

Zakari 11.12, 13

Bɔy dɔndee waribiibo toko le 'pɔrwɔ.

Lolleyuro 27.12

Bɔy binni le sanri.

Ezayi 50.6

Bɔy naree, le hunde ba laamu, le suba ba humanga lenu deenkee, lee aay bendeeke wa.

Ezayi 53.3

Bɔy nyaasi le kayee, boay kaannu wa.

Lolleyuro 69.4

Bɔy nyaasu warɔ, gubale.

Lolleyuro 22.16

Bɔy kirɛɛ lɛ soro ba nunw lɛ ba naw.

Lolleyuro 22.18

Bɔy duw neero ba gandakɛyakɔ a kooti.

Ezayi 53.12

Ay punu migikasɛbɔ.

Lolleyuro 22.6-8

Bɔy mɔmɛɛ, lɛ lɪlawɛɛ.

Ezayi 53.9

Bɔy gurawɛɛ wɛ kpose a guratɛkɛ.

Lolleyuro 16.10

Ay ɔɔ purɛkɛri.

Lolleyuro 68.18

Ay gbulenke nyeltaari.

Ezayi 11.2

Nyelye a Tonrey isiweenu. Ay haan fili le a-gi gunbo/gixelemu few hin a naa. Ay dankeri nyubo Ba seeranu. Ay gi fili few le nu kanu Tose.

Ezayi 53.4, 5

Ay nyääni bi kooti, Ay tu bi nyaarako le tye, Ay di bi zaka. Bi gbowa Nyelye lo 'pawee le tcrakee waro, lee gunnu gunnu bi killibo lo xo tuti a boy sowee, bi gu giko lo xo tuti a boy 'pawee. Boy naree fiyapinu le falakee, mo lo biy woo satike le mitobewaka.

Ezayi 53.7

Boy tcrakee le 'pawee lee Aay seerbonu wa. Ay tuni anabii nu bo xe ku, Aay habonu wa, Ay bowi kpuru.

Gunbo nu Nyelye seer Suwsee ba gunru hin a wow lo heen. Nyelye kpeny xo tennu lobo nuy dan Suwsee few xo law a lo gimu a yow baaku burkooi.

Israyelbo a inbii Nyelye a humangari

Χαα guσεερεεβο humangari λε βοο inbii guσεερεεβο gunhunri.

Βι τυυνικεχο νο 'pinni, βι νι μο Nyelye a guσεερεεβο kolle nyubo βο la: βο δε baanike, λε nyow βοο punibo leno kan Tose a tennike xaba. Βο kollebo βο la: βοο kay, Tosey zey βοο nyaasisebo maabo λε gorobo λε yaano xoo hinleywo.

Israyelbo pananga kay μο βο κανο Tose a Sera a tennike. Βο 'paw Nyelye a guσεερεεβο, βο kutibo. Βοα dusti βοο puniboo hin a punkexo yi. Βο suunike pulo νο kirankebo hin a bulhmpu. Poko isi ti βο xenu dar Nyelfoorworaxori λε yaa punke Tose, λε βο xe gunbo few, λε βο lal βοο sulagixelenu, λεε βοα duw Nyelye a 'porebo yi. Βο xenu lolle yro 'pony dika leno punkenu Nyelye, λεε Nyelye aa δε keyakari loxo νο boho ser yi. Xogumo xo

ni lɔxɔ nu bɔnu sɛɛr aa gu bɔɔ miye denyi.

Nyelye aa maa fulake yi. Lɔxɔ nu hinbu xe ni xɔɔ lo nyun maa ni, le kannu lɔxɔ nu xe gu nyun a nufiyaa le san. Nyelye xe karan bi gbɔɔyabɔ few le bi miw. Xɔ gi mɔ miye ti gunnu. Xɔ la: bi few xe killisebo. Bi tanu aa ti a duunnu Nyelye ba xɛwaka lo xɔ tuti yi.

Sulase fullwapɔɔ le tokpenysebo pananga isi ti dɩke bɔɔ yallebii ŋmɔpi. Bɔa sa bɔɔ xaan Nyelyeri yi, bɔa xe vir duw xɔa 'pɔreboɔ dukɔti yi.

Binnise guseersebo isi ti dukɔti. Bɔ xe la: bɔnaa xe Nyelye a guseersebo, lee kparyay xe bee, Satan a boosebo lo. Bɔ xenu binu le bɔ ha nyubɔ. Bɔ xe kolle Israyelbɔɔ le la: giye aay xe yi, Nyelye aay paankebo yi. Bɔ xe la: hinxɔ tobe, lee binnike lo.

Xɔɔ Satan tanaa lo fa daahun. Satan xe duuri we nyubɔ le sɛɛr-ɩnu le la: Nyelye a Sɛɛra aa xe kparyay wa, xɔ kay Nyelye aay

paanke killise wa. Gaa welle bo xe kolle-i le la: la xe kan Nyelye a Sɛera a tennike, lɛɛ ɪ duw ɪ fullɪwapɔ 'pɔrɛ. Nyun nyun few benni a pir, mo a kanɔ nyubɔ sɛera a tennike xɔ kay mo a kanɔ Nyelye a Sɛera a tennike.

Israyelɛbɔɔri, wɛɛbɔ ɪɪ ti gberɪ zunw nu xe xaanri Nyelye a Sɛera nu Nyelye a guseɛrɛbɔɔ sɛerɔ. Bo xe xaanri Nyelye, bo xe waar dukɔti le duw xɔa 'pɔrɛbɔɔ. Tɔsɛ dɛ bɔɔ guun mo bo xaanhunri bo xɔ tuti.

Bo tuni Abel, Nowe, Abraham le pokobo nu ɪɪ ti nu giloza bɔnaa xe killisebo bo bo xaanri Nyelye a nyaargiye le xɔa 'yɛɛyko. Bɔnu ber Suwse nu Nyelye la: ay yi le suwbo Satan a nunwo le nyääniko nu bo benni bo woo bɔɔ killibo lo xɔ tuti.

Lɛɛ ɛɛn, anko bo ɪ tuni? ɪ tuni Israyelbo nu kay xaan Nyelyeri, laa boɔ nu xaanri Nyelxo a Sɛeraa xɔaba kput lo ɪ tuni?

Yezu a kunsuɓɓe

***Nyelye kpeny xa sɛɛr Yezu ba
kungo a gunn xa law bo lo
kumee***

Xa xe dɔw bominyor Nyelye aa duuri xa guseɛɛɛɛ tanɩ a nufɩyaa xa sɛɛr yi. Laaleɩ guseɛɛɛɛ nu sɛɛr Nyelye a gun, hun lo bo xe bulle Malaxi. A tundeke Yifibo mo Nyelye sa xa nufɩyaa le sunnu Suwse nu yow le suwbo. A kollebo dukoti a la: Nyelyey sunnu we guseɛɛɛɛ le law Suwsee lo yi. Xa guseɛɛɛɛ nu bo xe bulle Zambatis, ba boo lo xe mo a tuɓɓuko nyubo le bo tuwamni le bo ber guseɛɛɛɛ nu yow.

Hale le mo Yifibo pananga istti bonu dar Nyelfɔɔrwuraari, le bo lal sulagixelemu, bo bo bo nu istti bonu ber Suwsee ba yiixu

boɔa dan giye yi. Lɛɛ, wɛɛboɔ ɛsi ti tantan boɔ
xaanri Nyelye, boɔnoɔ ber Suwsee. Boɔ ɛsi boɔ
tuni Abraham, Izaki, Yakob, Moyizi, David
ɛ wɛɛboɔ dukoti nu kpenybo boɔ ɛsi fa.

Nyelye sa xaɔa nuɔiyaa xaɔ la: xaɔnaa haw Mari bii

Sinxaɔ nu Nyelye pir ɛɛ kanrke xaɔa
nuɔisaawoɔ Suwsee ba gunri dan boɔbo. Bu
kannike loɔxaɔ nu Nyelye sɛɛr.

Luki 1.26-31

*26 Xaɔa toɔtanike finxori a Nyelye sun
xaɔa nyubɛrɛɛ nu boɔ xe bulle Gabriyel
a-yaa Nazarethinye nu fi Galilee. 27
Xoɔ sumɛɛri wɛ biɔiyira nu boɔ xe bulle
Mari. Xoɔ biɔiyiraa a gisi xina naa tanu
wa. Ba yalle xe Yozef nu xe David a
woobi. 28 A Nyelye a nyubɛrɛɛ yi a
yee a dan Mari a kollee a la: zey xo
duunwunu, wuy woo keyaka, Toɔse
wunu. 29 A Mari gbata, aa gi xoɔ
gunhun a naa wa. A gbawoye ba miye a
la: beke a foɔreke loɔ loɔxaɔ mo? 30 A*

Nyelye a nyuberse kollee a la: an zey hɔbɔwɔ gowku wa Mari. Xɔ duɔnnu Nyelye xɔy hawwu keyaka. 31 Wɔy tu 'polongo le kun bixina, wɔy bulle ba yiraxɔ Yezu.

Nyelye sun xɔa wɛ nyuberse a yi kolle Mari leɛ Nyelye pɪreɛ le a xɛ Suwsee tɛɛna. Mari xɛ biɪɪyɪra mu wɛɛbɔɔ fɛw, leɛ, hale mɔ a xɛ killise dɪkɛ, anu bɛr Suwse nu Nyelye sa xɔa nufɪyaxɔ xɔ la: xɔnaay sunnu.

Nyelye pɪr Mari le a xɛ Suwsee tɛɛna, mɔ Nyelye xɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ kor lo xɔ tuti. Xɔa nyɔw le bib ankɔ le law leɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ bɛnnɪ xɔ xɛ yi. Dukɔti lɔxɔ nu xɔ xɛ xɛ xɔa nyɔw le karanɪ guun nu xɔ tuti xɔ lɔ xɛyɛ wɛ nyun a hɪmanga wa.

Mari a bixina lɔ bɛnnɪ a xɛ Suwse nu Nyelye sa xɔa nufɪyaxɔ le sunnu. Bɔ bɛnnɪ bɔ bulleɛ Yezu, xɔa naa lɔ xɛ suwse xɔ kay fentise. Nyelye a paanɪɪ nufɪyaxɔ nu xɔ sa nu xɛ mɔ xɔ sumɔnu Suwse yi. Nyelye kor

nyubɔ hɪnɔ fɛw, xɔ kor mɔ killisebo woo
suko nyäänitusixori Satannu ɛ ba
tonrenmɔpunu.

***Mari a bixɪnaa xɛw nyun ɛ vir
xɛnu Nyelye a bixɪna***

Nyelye a nyuberse nu kolle Mari a la: ay xɛ
Suwsee tɛna, kollee wɛ gunɔ bii nu ay
woo ba gunri.

Luki 1.32

*32 Ay xɛ nyugballa. A nyubɔy bullɛ
Nyelxo nu fi 'lekori xɔa Bii. A Tɔse
Nyelyey xɛn wuse ɛ a-tu i sorwo
David nu xɛ wuse duu ba isɪnaa.*

Ay gbal ɛ ɔ bullɛ ɔɔ nu 'lekori ba bii,
Mari a bihun bɛnni a xɛ ba bii gunnu, ɛɛ
dukɔti a bɛnni a xɛ ɔɔ nu 'lekori ba bii,
xɔa naa xɛ a xɛ Nyelye a bii.

Zu ɔ Suwsee maa xɛ ɛɛ xɛ Mari a bii ɛ vir
xɛnu Nyelye a bii dukɔti? Mi karanpu-t
xɔa naa.

Sɪnχɔ nu mi gow minu tɔunike-i Nyelye a Sɛɛra, mi sɛɛr mi la: Nyelye tanɪ lɔχɔ tenten, lɛɛ χɔ lɔ χɛ nyubɔ sanr nu bɛnnɪ gunbɔri fɛw. Χɔχɔ nyusanrtɔbɔ nu taaleke bɔ χɛ Nyelxo tanɪ lɔ χɛ lɔbɔ nu bɔ χɛ bullɛ Nyelye nu χɛ Suwa, Nyelye nu χɛ Bii lɛ Nyelye nu χɛ Tonreduwa.

Suwa Nyelye, Bii nu χɛ Nyelye lɛ Tonreduwa nu χɛ Nyelye hɪn a woosi tɔgbɔrnama mu bɛɛn nu χɛ nyubɔ yi. Nyelye χɛ Tonre, χɔa nunu tɔgbɔrnama mu bɛɛnhun yi. Lɛɛ Suwsee bɛnnɪ a χɛ nyun tɔgbɔrnamarɪ mu bɛɛnhun, lɛɛ a lɔ bɛnnɪ a bal killi. Mɔχɔmu, mɔ lɔχɔ nu Nyelye pir Suwsee a gunri χɛw lɛɛ dan, χɔ bɛnnɪ Bii nu χɛ Nyelye yi lɛ bɔ kumee mu nyunhun.

Nyelye pir Mari lɛ a χɛ Suwsee tɛɛna. Suwsee nu χɛ Nyelye a Bii, bɛnnɪ a gu nyeltaari lɛ wɛr, lɛ bɔ kumee burkori lɛ a χɛ Mari a bii. Mari a biihun bɛnnɪ a usnu tɔgbɔrnama mu nyubɔχɔ lɛɛ a bɛnnɪ a χɛ Nyelye dukɔti χɔχɔ tɔgbɔrtanakɔnu.

Dukɔti, Nyelye a nyubersɛɛ kolle Mari lɛɛ xɔgumɔ Suwsee bɛnni a xɛ wusɛ nu bɔ xɛ bullɛ Davidhun ba woobi, lɛ vir xɛnu Israyel wusɛ. A bɛnni a xɛ wusɛ kpokpo.

Luki 1.32b, 33

32 ... A Tɔsɛ Nyelyey xɛɛn wusɛ lɛ a-tu i sorwo David nu xɛ wusɛ duu ba isinaa. 33 Ay xɛ wusɛ Yakɔb a nyubɔri kpokpo. A ba wusɛkɔ xɔa nunu lawna wa.

Lɔkɔ nu Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔnaay ha wusɛ nu bɔ xɛ bullɛ Davidhun xɔkɔ lɔ xɔ gow xɔnu xɛ. Nyelye xɛ kanrke xɔa nufisaawɔ kpokpo.

Yezu nu xɛ Suwsee, aa nunu suwa nu xɛ nyun yi

Luki 1.34

34 A Mari la: ee! zu xɔy xɛ lɛ xɛ mu? Mu, maa gisi xina naa tanɪ wa.

Mari a maa kan mɔ a maa woo bii nu bal suwa nu xɛ nyun yi.

Luki 1.35

35 Aa kollee a la: Nyelye a Tonrey werwuri le Nyelxo nu fi 'lekori, xa panangay bendeku xa Tonrenu le wuy tu 'polongo, xaxxe by bulle xax Biihun Nyelxo a Bii. Xax biihun zeynabale.

Nyelye a nyubersεε kollee a la: Nyelxo nu xe Tonreduwaa xax by xe xax gugballax. Lεε xax a naa aa xe mε Tonreduway dεεnu Mari yi.

A mε Yezu xe nyun nu bε kun suwa bale tεgbεrwεri, bε kumee killi bale.

Bi xe killisebo mε Adan a killii 'lεεbi iε xε tuti. Lεε Nyelye lo xe Yezu ta suwa. Yezu a woo Adan a xax killii a ul mε nyubε nu bε kun hinxε ulεε wa. A xe Nyelye a Bii nu du a nanpi zeynabale.

Luki 1.36, 37

36 A, dow, Elizabeti nu xe la wεε a kpton, baa a xe yer kaykunse lεε hun lo tu 'polongo naaku xo xe finw totani. Ay kun bixina. 37 A gunnu gunnu Nyelye a maa kpuli gnye tani wa.

Nyun a panangari, biptira nu a deenusi xina wa aa maa woo bii yi, gaa gi mo xo usiri Elizabeti nu xe Zan tenna nu kpton a kasa mo aa maa woo bii togbornama a panangari yi. A lεε, Nyelye nu, gnye few maa xe. Nyelye maa xe gnye gnye few. Nyelye sankε tokpeny xina burko puraanu. Nyelye lo ha nyubɔ few gon. Xɔa kanbeynu Nyelye mo Mari tiw 'polongo, biihun lo bal suwa togbornamaru yi, xo kay mo Elizabeti kumo bii ba kpotonyko a mixo yi.

Luki 1.38

38 A Mari la: mi, mi xe Tɔse a booseyira. A-xemi moɔ wu ka. Moɔ a seerxo a law a Nyelye a nyuberse dar.

Mari xaanri Tɔse, a de mo xo xe Tɔse lo kor mo hinaa xew Suwsee teena.

Mo Adan le Eva xe killi Nyelye a humanga, Nyelye ninnibo xo sanke daansukpreexo a mixo. Xo tuni xemuza Adan le Eva banu duma gbenkerenge a miye da bale, xo lo za Satanhun fa hun dundo mo gara nu kumaan dan aan waaro ba dulo. Bo kun Kayen le Abel xoo wurinbiko a mixo. Nyubo nu hinxo few wurinbiko lo bo kunbo, Nyelbale xaanbale.

Xoo baani gbenkeren hun lo bo kun bu sorwo dimi taabo. Baa gi bulaxo nu gbulonkobo nu le yaanu Nyelye a baka yi. Satan binni 'pony a habo, a bo xaanhunri, lee baa ni bulaxo nu maa dankebori le bo san xoo wurinbiko a mixo yi. Een dukoti, xoo wurinbiko a mixo lo bo kun-i, we giye a ti nu maa danke-iri le i leynu Satan, le killi, le maa bal vannina tusixo Nyelyenu yi. A zu wu xew lee san xoo wurinbiko a mixo?

We gulawaka fa lo wurinbihinxo nu xe gulawako nu maa danke-iri le i san Satan a wurinbiko a maaxo a mixo ya?

Aan!

Anko lo suw Nowe le ba nyubo cgballakoori?

Anko lo suw Izaki purekori a lo sa annasaan ba isinaa?

Anko lo suw Loti sinxo nu Sodom le Gomoor inu nyow?

Anko lo suw Yozef kaso a mixo Ezipihinxo?

Anko lo suw Israyelbo dcooyakori Ezipihinxo?

Anko lo suw Israyelbo Faron a sujanbo nunwo naful-cobanyako a naxo?

Anko lo suw Israyelbo purekeri kpatiboori, le a habo oko le dulo?

Anko lo suw Yunasi purekeri sinxo nu a isi busangballaa ba mixo?

Tɔsɛ lɔ xɛ Suwsegballa. Wɛ Suwse a ti xɔ laa xɛ Tɔsɛ lɔ wa ya yi.

Bɪ dow mɔ Nyelye xɛ lɔxɔ nu xɔ ka duu.

Nyelye kanrke xɔa nufisaawɔ

Matiye 1.1, 2

1 Yezu Kirsi nu xɛ David a hoobi nu xɛ Abraham a hoobi bo sorwo dimibo lɔ lɔbɔ: 2 Abraham kun Izaki a Izaki kun Yakɔb a Yakɔb kun Yuda lɛ ba xannapɔ lɛ ba wɛɛbɔ.

Yezu nu xɛ Suwsee bɛnnɪ a xɛ Abraham, Izaki, Yakɔb lɛ David bɔɔ woobi dimi. Nyelye kpeny xɔ kollebo mɔ Suwseey xɛ bɔɔ woobi dimi.

Bɔ bɛnnɪ bɔ bullɛ Yezuu Kirsi. Kirsi a naa bɪ maa waaryɛ valandamɔ sanr:

1 - Kirsi yɪraxɔ karanpu mɔ Yezu Kirsi bɛnnɪ a xɛ lɔɔ nu Nyelye sun hɪnxɔ lɛ a yi xɛ Nyelye a gusɛɛrsɛ. Yezu bɛnnɪ a karanpu bulaxɔ nu Nyelye tɛnnɪ lɛ nyubɔ fɛw maa

woo suko Satan a maari, le woo nu suko killi le nyäänitusixo hun a maari.

2 - Kirsi yiraxo karanpu dukoti mo Nyelye lo sun Yezu mo laalesi sulase fulliwaa. Sulase fulliwaa xe yee valduwa ta duuwaa (yoxoxo nu kiro) naa tanu duyeri nantobobonu, a xe yeeyonu le 'yeenu lsrayelbo killibo.

3 - Dukoti Kirsi a naa xe mo Yezu bennu a xe wuse. A mo a xe David a woobi, a nunu bulaa le ula wusekari.

Yezu baba tenten lo Nyelye sa xaa nufiyaa le sunnu mo Kirsii. Yezu Kirsi lo Nyelye sati xaa nufiyaa le a xe killisebo few bo Suwse baba.

Yozef a guun

Mari nu bennu a xe Yezu tæna, bo kpeny bo haan xina nu bo xe bulle Yozef.

Æe nu xe birixinaboo, xoxe i nunu yalle nu aa gisi xina yi, nu æe a deenusi dukoti yi, a

we giraari t yi t nuun 'polongo. Beke lo iy gbaw?

Maw lo ka tsiri Yozef. A maw Yozef a deenusi Mari wa, a gbawza a deenu we xina. Maw ka maw bi karan Nyelye a Sɛera le dow lawo nu Yozef pur le xe kaw siri.

Matiye 1.18-19

18 Bi dowo maw nu bo kun Yezu Kirsi. A Mari nu xe Yezu tɛna a xe Yozef a yalle. Sinaw nu baa deenu kaw kaw tonwa kaw ni maw Mari nuun 'polongo. A Nyelye a Tonre lo ka guti. 19 A Yozef nu xe ba yalle a xe nyukeya. Aa koro hinaa deenkee wa kawka a koro kawnaa dusi kawnaa kaw gbuli.

Nyelye a nyubɛrɛ karanpi kaw naa Yozef

Mari deenu we xina ya? Kpey. A zu ka xe a lo tu 'polongo? Tonreduwa nu xe Nyelye hun lo sa kaw bihun ba nawaw. Ba bihun xe Nyelye a Bixina nu benni a gu nyeltaari

Ƙe wɛr burkori ƙe gbanke nyun a Bii ƙe suw killisebo.

Nyelye aay de ƙe Yɔzef fowri Mari yi. Yɔzef isi a xe nyukeya nu xaanri Nyelye. A xe killise dukɔti, ƙe bulaxɔ nu Nyelye tɛnni xɔɔ bulaxɔ lo a tu a turakeri. Nyelye unu kor Yɔzef to Mari ƙe xɔɔɔmu Yezu usunu suwa burkori. Xɔɔɔ lo xe Nyelye sun xɔa nyuberse ƙe a yaa kolle Yɔzef loɔɔ nu dan Mari.

Matiye 1.20-21

20 Mɔɔɔnu anu gbɔɔ xɔɔ gunhun Tɔse a nyuberse yiinri deeleri a la: Yɔzef, gaa nu xe David a hoobi, an zey hɔbwo gowko mɔɔɔnu Mari tu 'polongo wa. Nyelye a Tonre lo xɔ guti. Tɛb ƙe tun ƙe a-xe la yiraa. 21 Ay kun bixina ƙe a-suw ba nyubɔ killi a nunwo, xɔɔxe iy bulle ba yiraxɔ Yezu.

Yezu bɛnni a yi lo hunxɔ ƙe suw killisebo Nyelye a nyääniko nu bo bɛnni bo woo boɔ killibo lo xɔ tuti. A bɛnni a yi suw loɔɔ

nu sa tanu Nyelyenu bo de bo giloza
bonaa xe killisebo, bonaa waaru Suwse.

Matiye 1.22-23

*22 A loxo nu danbo xoo sixori a Tose
kpeny a seerye duu ba seersenu a la:*

*23 Biptyra nu a gisi xina naa tanu wa,
ay tu 'polongo le kun bixina le bo
bulle ba yiraxo Emanuwel, a
Emanuwel a naa xe Nyelyebinu.*

Nyelye a guseersebo kpeny bo seerye bo la:
biptyra nu a gisi xina wa hun loy kun
Suwsee. Nyelye tundenu xaa nufisaaxo nu
xe biptyra nu a gisi xina wa hun loy kun
Yezu.

A mo Yezuu xe nyun a vir a xenu Nyelye, a
benni a isinu yiro 'pony. Ba we yiraa benni
xo xe Emanuwel. Xoxo a naa xe hun lo xe
xoo Nyelxo nu yow bo kunge baaku
burkori mo bipu le xo isinu nyubo baaku
hinxo. Emanuwel a naa xe Nyelye binu.

Yɔzef a dɛɛ

Matiye 1.24-25

24 A mɔɔnu Yɔzef kpatɪ a ɔɔ a xɛ lɔɔ nu Tɔsɛ a nyubɛrsɛ sɛɛɛnu dɛɛlɛɪ, a tu Marɪ a xɛɛn ba yɪra. 25 Lɛɛ a dɛɛhunnusɪ naa tanɪ wa, xɔ yaa xɔ dannu sinxɔ nu a kunnu ba Biihun. A Yɔzef bulɛ biihun a yɪraxɔ Yezu.

Patikɔrsɪsɛbɔ waarɔ Yezu

Matiye 2.1-2

1 Bo kun Yezu Bɛtɛlɛhɛmhɪnyɛ nu fi Yudahɪnyɛ sinxɔ nu Herɔdɪ xɛ ti wusɛ. Wɛ fulligisebo nu gi patu a guun bo gu wɛ hɪnyɛ girahabboko bo yi bɔ dan Yeruzalɛm. 2 Bo bibbo bɔ la: ay lɔ bo kun bii nuy xɛ Yifibo wusɛ. Bi ni ba patɪxɔ hab, a bi yi lɛ punkɛ biihun.

Bɔ kun Yezu Bɛtlɛhɛmhɪnyɛ gaa gi mɔ Nyelye a gusɛɛrsɛbɔɔ kpeny bɔ sɛɛryɛ duu. Mɔ bɔ sɛɛryɛ, dɪw nu 'pɪnnɪ bɔ lɔ yi law bɔ

kun Yezu hin pu hin kasa. Bɔ kun Yezu le a suw killisebo Satan a maaru, le killi le pureke hin a maaru.

Hɔbwo gow wuse nu bɔ xe bulle Herɔdi

Matiye 2.3-4

3 A mɔɔ Herɔdi kanxɔɔ ba miye gusan le Yeruzalemhinsebo few. 4 A Herɔdi taaleke Yifibo sulase fullwapɔ le Yifibo 'pɔretuunikesebo a bibbo a la: ay lo bɔy kun Kirsi.

Gaa gi mɔ Ezipiwusee isi Moyizi a sɔnyeri, mɔɔ lo Herɔdi ti, aa kor xɔ xemuza wee ula wusekɔri hɔnaa lo fa yi. Hɔbwo tɔu gow Herɔdi mɔ ay bal ba wusekɔ sɔnxɔ nu xɔɔ bi'pɔndee yi gbal.

Matiye 2.5-6

5-6 A bo kollee bɔ la: bɔy kumee Betlehem nu fi Yudahinye. Dow, Nyelye a guseerse sebekere seberi duu a la:

Gaan Betlehem nu fi Yudahinye, wway lundi hingballɔ nu fi Yudahinxɔ wa. Gaa lɔy ha Israyelbɔ nu xe mi nyubɔ we nyun nuy xe bɔɔ tokpense le bɔ panyse.

Sulasεbɔ fullɔwapɔ le sεbesεbɔ fullɔwapɔ karan lɔxɔ nu Mise nu xe Nyelye a guseεrse sεbe Suwsee ba kungo a gunri, hinxɔ nu bɔy kumee, gaa gi mɔ mi karanke mɔɔhun.

Matiye 2.7-11

7 A bɔɔ, Herɔdi bulle filigisebo helele le gi sinxɔ nu bɔ ni ti patixɔ. 8 A sunbɔ Betlehemhinxɔ a la: ɪ-yaa laa nun le gi ba guun keyakari, εε nun ɪ-vir le yi le kollemi le mu ti mi-yaa laa punkεε. 9-10 Mɔɔnu bɔ sεernu wuse bɔ law bɔnu dar. Bɔ ni patixɔ nu bo kpeny bɔ ni duu a xɔ duunbɔnu xɔ pal xɔ kasa. A patixɔ yaa xɔ dan bakɔ nu biihun ti xo in. 11 Bo yee yɔɔxɔ bɔ ni biihun le bɔ hina Mari. Bo xundesɪ ba

*humanga lenu punkεε. Bɔ yaa bo fenti
bɔ bungixelemu, bo si dεεgixelemu, le
gɔnmɔnduunwɔ bo yi bo bonya
biihun. Gɔnmɔnduunwɔ bɔ xε bulleko
ansan le mir.*

Patikɔrsisεbɔɔ nunu bulaa le punkε Yezu
ya? Nyelye sεbε 'Pɔrε xɔa sεberu xɔ ha
Moyizi xɔ kollee mɔ Nyelye xɔaba lɔ
benninu punkεε.

A ɪ gbɔɔza Nyelye a hunwɔ goke xɔɔ
nyubɔɔru mɔ bɔ punkε Yezu ya? Kpey,
Yezu xε Nyelye dukɔti, bɔ nunu bulaa mɔ
bɔ punkεε. Yezu xε Nyelye a vir a xenu
nyun.

***Nyelye kpeny xɔ kolle
patikɔrsisεbɔɔ le Yɔzef guun nuy
dan***

Matiye 2.12-15

*12 Mɔɔnu bɔ fɔɔrεε bɔ law Nyelye
kollebo dεelεru xɔ la: baa xε vir vir
Herɔdi a baka danwa. A bɔ tu wε
bulaa le yaa bɔ hinyε. 13 Mɔɔ*

*fulligisebo dar bo law, Tose a sunse
seenu Yozef deeleri a la: ko le tu
biihun le bo hina le yaanu Ezipihinye,
xolaawa Herodi 'pewe le kuun. l-isi fi
huun laa dan sinxo nu miy kolle-i le i-
vir yi. 14 A Yozef ko a tu biihun le bo
hina xo dumako a darnu Ezipihinxo.
15 Bo isi fi huun baa bo dan sinxo nu
Herodi pu ti. Mo ko Tose seerye ba
seersenu duu a la:*

Miy bulle mi bii Ezipihinxo le a-san.

Nyelye a maa de le we nyun kon xaa
nufisaawo kanrke yi, nufisaawo nu xe Yezu
benni a yi le suw killisebo. Xo sa xaa
nufiyaa mo xonaay suw killisebo Satan a
maaru. Xoko ko xo tuti Tose ko kolle Yozef a
tu ba yira Mari le Yezu le darnu Ezipihinye.

Yezu yaa Ezipihinye gaa gi mo Nyelye a
guseersebo kpeny bo seerye duuduu.

Nyelye kpeny xo gi loko nu Herodi unu
towamni le xe.

Bulɨmɔrixɔ nu Herɔdi Ial

Matiye 2.16-18

16 Mɔ Herɔdi giza fulligisebo fulakehɩnaa, a ba hunwɔ gowee, a sun ba nyubɔ bɔ-yaa Betelehemhɩnburkori laa kuti bi'pɔndɛbɔ nu xe xɩnabɔ nu nunu dɩw nyor le lɔbɔ nu lun dɩw nyorri. Mɔ Herɔdi kara finw nu a ni ti fulligiseboo a bɔ karanpu 'patɩxɔ a guun xɔlɔxe a sun ba nyubɔ le bɔ-yaa le kuti xɔɔ bɩpɔɔ. 17-18 Mɔɔ lɔ xɔ kanrke lɔxɔ nu Zeremi nu xe Nyelye a guseerse seer duu a la:

Bi kan we bɔlleke Aramahɩnye, bɔnu wiy lenu zarasi. A Arasel ɩnu wiy ba bɩpɔ, aa kor bɔ-fulahɩnaa wa, a ba bɩpɔ a fa wa.

Mɔɔnu Nyelye ber Moyizi Ezipiwuseɩ, mɔɔ hun lɔ Nyelye ber Yezu a 'pɔndɛkɔ Herɔdɩɩ.

l tondenu mo Satan kpeny migikase wuse nu isi Ezipihinxo xoo sixori ba toon ya? Satan a nu kor Moyizi suw Israyelbwo dwoyakori yi, xogumo anu kor bo piti few. Satan giloza Israyelbo woobidimi tany xe Suwse nuy maahinaa, le puta hinaa pananga lee suw nyubo hinxo few. Xon fa Satan kpeny wuse nu bo xe bulle Herodi ba toon dukoti. Mo bo kun Yezu le a suw killisebo, Satan waar bulaa le duuri wuse nu bo xe bulle Herodi le kuun.

Satan a gbanke yi. Xoo Satan tanaa lo fa daa. Satan a maa ku Suwsee yi. Lee aa dusi ba nuuleko Nyelyenu le kparyaynu yi. Satan xe barsi le xe loxo nu a maa xe le i lo kay xaan Nyelye a Serari le xoolomu iy woo nyäänitusixo.

Yɔzɛf, Marii lɛ Yezu vɪr bɔ gbulenke Nazaretihunyɛ

Matiye 2.19-22

19-20 Mɔkɔnɔ Herɔdi pu a law, Tɔsɛ a nyuberɛ sɛɛrnɔ Yɔzɛf dɛɛlɛrɪ mɔkɔnɔ a ɪsɪ Ezipihunyɛ a la: ɔɔ lɛ tu biihun lɛ bɔ hina lɛ vurnɔ lɪsrayɛlhunyɛ. Lɔbɔ nu koro ku biihun bɔ pɪtɪ fɛw. 21 A Yɔzɛf ɔɔ a tu biihun lɛ bɔ hina anɔ vɪr lɪsrayɛlhunyɛ, 22 lɛɛ mɔkɔnɔ a kan Herɔdi a bɪxɪna nu bɔ xɛ bullɛ Araselo, hun lɔ xɛ wɔsɛ a ɪsɪna, a hɔbɔwɔ gowee aa tɛb lɛ yee hɪnxɔ wa. A Nyelye kollee dɛɛlɛrɪ xɔ la a-yaa Galileehunyɛ.

Tɔsɛ sun ba nyuberɛ tanɪ a yaa kolle Yɔzɛf a vɪr gbulenkenɔ Mari lɛ Yezu lɪsrayɛlhunyɛ.

Matiye 2.23

23 Aa yaa fi a ɪsɪ hɪnxɔ nu bɔ xɛ Nazaretɪ. Mɔkɔ lɔ gɔsɛɛrsɛbɔ kpeny bɔ sɛɛryɛ duu bɔ la:

Bɔy bullɛ Suwse Nazaretisɛ.

Nyelye a Sɛɛra nu guɛɛrɛbɔɔ sɛɛr kanrɛ.
Suwsee isi Nazaretihinyɛ.

19

Zan mur Yezu ƙo, Satan korsu Yezu

Zan xe guseerse nu Nyelye sun Israyelbɔri

Matiye 3.1-2

*1-2 Xɔ yi xɔ dan mɔ Zanbatis isi
Yudakpatibɔri, anu sɛernu nyubɔ
Nyelye a gun, a kollebo a la:*

*mɔ Nyelye a wuseke tura-
iri, i-de baanike.*

Zan tɔunike nyubɔ a la bɔ bɛnni bɔ de
baanike. Xɔɔ bako Zan unu kor kollebo bɔ
gbanke bɔɔ gbɔɔyapɔ le bɔ miye Nyelye a
gɔunri, le gbankeye bɔɔ ta pɛpɛɛnbɔri, le
gbanke dukɔti killi a gunri. A kollebo a la
bɔ gbanke bɔɔ gbɔɔyabɔ le xɔɔɔmɔ bɔ

towamni leno ber Suwse nu Nyelye sa xca nufiyaa le habo.

Nyelye tani lo xe kparyay Nyelxo nu bo benni bo for le punkeye bo miyenu.

Xo benni dukoti bo de mo bo xe killi Nyelyeri mo bo kay xca 'porebo a dukoo, dukoti le giloza bona laa maa xe keke le duonno Nyelye wa.

Xo benni bo kan dukoti mo killi killi few xe nmopye Nyelyeri, dukoti le mo Nyelye nyaasi killi, dukoti le mo xoy paanke killise killise few vannikenu le a ya datusiyeri.

Xoo gutanoo lo Nyelye kor ee kan dukoti mo i tantan few i gunri. Nyelye kor i de xoxo.

Zan xe loo nu Ezayi nu xe Nyelye a guseerse kpeny a la a yi kpeny Suwse nu Nyelye la xonaay habo le yi.

Matiye 3.3

3 Ezayi nu xe Nyelye a guseerse duu a kpeny a seer Zanbatis a guun a la: we

*nyony par kpatibɔri le la: i-tenni Tɔse
a bulaxɔ le xɔ-kerɛ, i-tennike keyakarɩ
le xɔ nanpi.*

Zan xe nyun nu xe zakase

Zan isi a xe Nyelye a guseerse, lee xɔxɔ a xe
mɔ Zan isi a xe kpose yi. Zan isi a xe
zakase keyakarɩ. Lɔxɔ nu a dan kpatibɔri
xɔɔ lɔ a xe di. Ba gandɔ nu a xe yeke
karanpi mɔ a zakari deny.

Matiye 3.4

*4 A Zan a gandakɔ nu a yeke xɔɔ
sixɔri, bɔ zelekenu nyɔɔme fumo. A tu
nantɔfereke a kabnu ba kpina. Ba
dulɔ xe toosu le waa.*

We nyubɔ gbɔɔza bɔnaa duu bulaxɔ nu
Nyelye a Sɛera karanpibɔnaa, nu xe lɔxɔ
nu nyubuxɩnaa karanpibɔnaa, bɔnaay xe
Nyelfɔɔrsebo le woo gixelemu 'pony mu
nyubuxɩnaa.

Nyelye a sa xɔa nufiyaa xɔ la lee bu
xaanhɩnaanri, bi kanɔ xɔa Sɛera a tennike

biy xe kposebo yi. Nyelye a guseese gbalawapo pananga le lobo nu xaanyeri xe zakasebo keyakari. Xa koorikeri iy ni mo Yezu nu xe Nyelye a bii diki isi zakari sinxo nu a isi baaku burkori.

Nyupoko xaanri Nyelye a Sɛera nu Zan sɛerbo

Matiye 3.5,6

5 A nyubo gu Yeruzalem le Yudahinye le Zurdɛnkalɔri bo yaahunri, 6 bo xar bo killibo anu murbo ko Zurdɛngboreko a mixo.

Yifibo pananga xaanri Nyelye a Sɛera nu Zan karanpibo. Zan kollebo a la: bo de loko nu Nyelye sɛer, le de mo bo xe killisebo, le xoxe bo bɛro Suwse nu Nyelye benni xo sunnu, bo benni bo woo omurwo Zannu. Mo bo murkoko ko karanpu mo bo sa tan Nyelyenu le de mo bonaa benni bonaa pu bonaa killibo lo xo tuti, lɛ bonaa bɛro Suwse nu Nyelye sunmo nu le a yi suwbonaa.

Ɖmurwɔ a maa gbankɛbi lɛ bi duɔnnu Nyelye yi. Ɖmurwɔ nu xɛ osugiyɛ, xɔa nɔnu maa lɛ paalɛ bi killibo Nyelye a humanga yi. Lɛ woo ɔmurwɔ, xɔa maa fɔɔr penxɔ Nyelye a humanga yi. Killi a penfɔɔrɛkɛ xɛ purekɛ. Ɖmurwɔ xɛ gɪxɔ nu karanpu wɛɛbɔ mɔ wu dɛ lɔxɔ nu Nyelye a Sɛɛra ka, lɛɛ gɪyɛ tanɪ tenten lo wu bɛrɔ, xɔɔ gɪxɔ xɛ mɔ Nyelye suwowu.

Sɛɛrabɔ nu Zan xɛ sɛɛrnu hitɔpunkɛɛbɔ

Matiye 3.7

7 Wɛ giraari mɔ anu murbɔ ɔkɔ a lal a ni Farizen nyupoko lɛ Sadusen nyupoko, bɔnu yi lɛɛ a murbɔnaa ɔkɔ. Aa bibbo a la: ɛɛ nu xɛ kpankpokpalwɔɔ, ankɔ lɔ za i maa sey Nyelye a hunxɔ nu yow?

Yifibo fullwapɔ pananga usi bɔ xɛ hitɔpunkɛɛbɔ. Bɔa maa dɛ mɔ bɔ xɛ killisebo yi. Bɔ xɛ gbɔɔza bɔnaa kɛrɛ mu, Nyelye maa dɛ bɔnaa gun. A mɔ

Farizenbo le Sadusenbo isi bo xe punke bo hito gbuna, Zan seerbo seerabo nu kanbey.

Nyelye xe seer kanbeywaka nu hitopunkesebɔnu, le lɔbo nu xenu nuulekeno le bo kay xa Sɛera a tennike a kanga. Kwaan lo Nyelye xenu wolano hitopunkesebo nu xe kay mo bo sawwenu tani. Lɛɛ xo lo tuwamni xo beɔ le dankeri lɔbo nu de bo giloza boɔnaa xe killisebo, dukoti bo giloza Nyelxo xɔaba xɔo lo maa danboɔnaanri, xo tuwamni le suw xoo boɔbo.

Matiye 3.8

8 Ɛɛ yi le de baanike gunnu, xo benni i-gbanke i xebiibo.

Zan kolle Farizenbo le Sadusenbo a la: xooxe bo de lɔxo nu Nyelye seer Zan a nufiyaanu boo guunri, xo benni bo karanpikɛ boo xɛɛwakanu.

Matiye 3.9

9 la xe gbɔɔ le la: mo i xe Abraham a hoopɔ dimibo iy bal Nyelye a hunxo

*wa. Mi karanpu-ɪ Nyelye, xoo kor xɔ
maa tu xoo neero ɛ gbankeyɔ ɛ hin
xɛ Abraham a hoopo dimibo.*

Yifibo pananga ɪɪ xɔ duunbɔnu mɔ
Abraham ɔ xɛ bɔɔ pulakɔ ta suwa. Bɔ xɛ
gbɔɔza Nyelyey dɛ bɔɔ guun mɔ bɔ xɛ
Abraham a woopo dimibo lo xɔ tuti.

Wɛ nyubɔ ti daa bɔ gɔɔza Nyelyey dɛ
bɔɔ guun xɔɔ dereenu mɔ bɔɔ kunsebo
marrɪ Nyelye bɔ xaanyɛɪ ɔ xɔ tuti. Nyelye
a xɛ dɛ nyun a guun ba kunsebo lo xɔ tuti
yi. Nyelye xɛ si nyubɔ kparyay bɔɔ baba.
Zan kollebo a la bɔa xɛ zɛy xɔ duunbɔnu,
xɔ kay bɔa xɛ xaanɪ mɔ bɔ xɛ Abraham a
bɪɔ wa. Nyelye xɛ xɛ ɔxɔ nu xɔ kor fɛw.
Xɔ maa tɛnnɪ Abraham a bɪɔ neeronu,
xɔxɛ xɔ kor.

Matiye 3.10

*10 Zan vir a karanpɪɔ wɛ surɪya a la:
kpetixo fa ɛ futi dɪwɔ nu a xɛ nyeb
nyebkeyɔ wa ɛ pow daa.*

Χαχαξε ι νι διωημωριγε fu ι sɔnbɔ diwɔ a
sundeke, bekelɔ iy xe? ι maa gbanke
διωημωριγε diwkeyaka sinxɔ nu ι kpeti
xɔa we 'lepu ya? Kpey!

Μω ι kpullu διωημωριxɔ a nyebwo ιε
poosi, xɔxɔ maa xe ιε διωημωριxɔ gbanke
diwkeyaka ya? Kpey, diyaa xe xɔa kefe wa,
lɔxɔ nu ι maa xeyeri xe mɔ ι kperowe
nabiiyeri ιε nyoke.

Βι few βι tuti διωημωριγε. Βι xe Adam nu
kay Nyelye a tennike a kanga ba birɔ.
Gɔημωpu nu βι xenu gbɔɔ ιε lɔbɔ nu βι
xenu sɛer ιε lɔbɔ nu βι xenu xe pɛpɛ tuti
διωημωριγε a nyebwo nu bɔa nyuw wa.
Μω xɔa tuw διωημωριxɔ a nyebwo nu wu
kpulli wu poosi ιε xɔ gbanke diw keyaka
wa, mɔɔ lɔ bia nɔnɔ maa ιε gbanke βι hitɔ
ιε duɔnɔnɔ Nyelye βι gɔημωpu nu βι xe
gbɔɔ, xɔ kay lɔbɔ nu βι xe sɛer, xɔ kay lɔbɔ
nu βι xe xe, xɔ xemuza hɛɛn lɔ βι poosi lo
xɔ tuti yi. Hale χαχαξε mɔɔ lɔ βι xe yoo, βι
kayɔ ɪɪfa ιε xe διωημωpu Nyelye a
humanga.

Lɔɔ fɛw nu kay mɔ bɔ saw tanɪ Nyelyenu, lɛɛnu beryɛ xɔaba lɛ xɔ yi suwbo, xɔɔ bɔɔɔ fɛw tunɪ dɪwɪmɔpɔ nu Nyelye yi kpeti poosi. Bɔ yi pɪtɪ lɛ xɔ poobo datusixo a mixo, xɔxɔ lɔ xɛ bɔɔ paankɛxɔ.

Lɔxɔ nu Zan sɛɛr Suwsee ba gunri

Matiye 3.11

11 A vir a kollebo a la: halɛ mi, mi fa mi murɔ-ɪ ɔkɔ lɛ karanpɪ mɔɔnu nyubɔ dɛ baanɪkɛ, lɛɛ, lɔɔ nu fi a yow hun lɔ gbal a 'lɪnkɛmi, maa dan giyɛ lɛ pole ba natɪɔw wa. Sinxɔ nu ay yi ay mur-ɪ Nyelye a Tonrenu lɛ daa.

Zan xɛ Nyelye a gusɛɛrsɛ nu xɔ sun lɛ a yi tɔwamɪ nyubɔ lɛ bɔ bɛr Suwsee lɛ xaanhunri. Zan xɛ nyun, lɛɛ Suwse nu bɛnnɪ a yi xɛ Nyelye a Bii.

Zan a sunyɛri nyugbalawapɔ usɪnu nyubɔ nu xɛnu xɛ bɔɔ boo fɛw bɔɔ wurɔri. Nyugballa a xɛ yeke ba natɪɔw bati, xɔ kay lɛ siinleko bati yi. Xɔɔ booxo,

boosebo lo xe xeye. A xon fa Zan la huna
laa dan nyun nu benni a siinle Suwsee ba
natitow yi. Suwsee xe Nyelye a Bixina.
Hun lo xe hinxo a sankese, lo nu ha Zan
tagoon.

Lobo nu sa tan Nyelyenu few, bo xaan mo
Nyelyey sunnu Suwse le habonaa, Zan nu
murbo oko, lee Suwsee benni a xe loxo nu
gbal a 'lunke oko nu Zan nu mur
xaansebo. Lobo nu xaanhunru few mu
Suwsee, a benni a habo Tonreduwa.

Matiye 3.12

*12 Xa tani mu ay yinu ba seregiyε, ay
serε haybiw few. Lobo nu kerε ay sayo
gboro, lobo nu ηmari ay poko
daatusixo nu fa kpokpo hubekay.*

Sinxo nu i par maru i law, i xenu hawε le
geke yaanu hayaxo le togowwoko, nu xe
hayaa. Hayaxo a kerε yi. Xaa maa xoo yi.
Hayaxo xoy ru, i xe taalekeye lee nyoke.

Zan la: lobo nu kay Nyelye a Sεera nu
Suwsee yinu ba tennike a kanga, bo laa de

bo sa tanu Nyelyenu wa, bo tunu hayaxo. Suwseey sabo kpee le lobo nu xaanru ba Sɛɛraa, bo vir bo xaanhunru. Suwseey poo lobo nu tunu hayaxo datusiye a miye, le paankebo.

Zan mur Yezu ɔko

Matiye 3.13-16

13 A Yezu gu Galileehinye anu yiri Zan Zurdengborekori le a-murhinaa ɔko. 14 A mɔkɔnu Yezu yi, Zan unu kay a la: gaa lo yi le mi-murwu ɔko ya? Mu lo benni wu-murmi ɔko. 15 A Yezu kollee a la: de, le bi xe loko nu Nyelye ka few. A Zan de a xeye. 16 Mɔkɔnu a muree a law bako bako Yezu san ɔkoko. A nyeltaxori kpal. Yezu lal a nu fi Nyelye a Tonre, a tunu leewa. A gu fi a yi a woreeri.

Yezu a yaaru Zan le a muree ɔko mo a xe killise lo xo tuti yi, xo kay Suwse lo a nyuw mu lobo nu unu yaaru Zan le a murbo ɔko

yi. Bɔ kun Yezu zeynabale. A isi a taalekeno Nyelye zeynabale. A nanpi a du.

Yezu zey Zan muree ɔko mo xo xemuza xɔɔ bulaxɔ lo Nyelye lal Yifibo few nu xe tu Zan mo Nyelye a guseerse. Yifibo few nu giloza Zan xe Nyelye a guseerse gunnu, bo benni bo zey Zan murbo ɔko. Yezu huun xe aa zey Zan muree ɔko wa, nyubɔy gbɔɔza aa dɔwo Nyelye a 'pɔrebo wa, xo kay Zan a xe Nyelye a sunse wa.

Tonreduwa yiri Yezu le haan maa le a xenu loxo nu Suwa Nyelye kpeny xo pir xo tenni xo sasi duu ba gunni. Yezu xe Nyelxo nu to pananga dukoti, lee sinxo nu a gbanke nyun a pir mo Tonreduwa nu xe Nyelye lo a doroti le xo haan maa le a xenu booxo nu xe Suwsee a boo baaku burkori.

Lɔɔ nu Nyelye sɛɛr Yezu a gɔnrɪ

Matiye 3:17

*17 A bɔ kan sɛɛra nu gu nyeltaɔrɪ a
la: lɔɔ nu lɔ xɛ mi bixɪnaa nu mi kor
deny, Ba gɔɔn dɔɔnmɪnu keyakarɪ.*

Sɔwa Nyelye xɛ bullɛ Yezu baan Bii. Yezu
ɪɪ a xɛ nyɔn lɛɛ a xɛ Bii nu xɛ Nyelye
dɔkɔtɪ nu gu nyeltaarɪ a wɛr burkori.

Xɔ ɪɪ xɔ dɔɔnnɔ Nyelye keyakarɪ Yezu a
gɔnrɪ. Hɔɔn tanɪ tenten hɔɔn lɔ xɛ lɔɔ
nu dɔɔnnɔ Nyelye. Yezu a xɛɪ killi tanɪ
Nyelye a hɪmanga yi.

Yezu xɛ Nyelye a annabii

Zan 1.29

*29 Xɔa seekutu Zan nɪ Yezu ɪnu yɪinri,
a la: ɪ dow Nyelye a annabii nu y fow
killi nu hunxɔ.*

Mɔ Zan nɪ Yezu, a par a la: Yezu xɛ
annabii nu Nyelye lal, lɔɔ nu Nyelye
sɔnnɔ.

l tondɛkɛnu ka? Abel ha anna ba usina, a Nyelye dɛ ba guun.

Sɪnxɔ nu Abraham nu xɛ Nyelye a tennikansɛ unu kor ku lzaki, Nyelye inkee. A mɔ Abraham ɔrke ba taa, bɛkɛlɔ a nu haybuunxo a mixo a xɔa unu tuulen? Aan, annasaan. Lɛɛ ankɔ lɔ sa fa xɔɔ annasaanhun lɛ a lalɛɛ lzaki a usina? Nyelye lo. Nyelye lo lal xɔɔ annasaanhun lɛ a sulayɛɛ lɛ xɔɔlɔmu lzaki woo suko purekeri.

Mɔ purekɛ a bɛrsɛ bɛnni a yɛɛ Ezipihinyɛ, Nyelye kolle Israyelɔ xɔ la mɔ bɔ wuratɔsɛbɔɔ, bɔ kuti annabiibo lɛɛ tu hun tɔbɔbɔ lɛ 'pul bɔɔ nunɔri. Annabiihun tu bisaanhun a usina a pu.

Lɛɛ namɔ a tɔbɔbɔ a maa fɔɔr killi a pɛngɛ yi. Xɔxɔ lɔ xɔ tuti Nyelye lo sunnu Yezu hɪnxɔ lɛ a yi fɔɔr killi a pɛnxɔ fɛw lɛɛ suw lɔbɔ fɛw nu saanri bɔɔ xaan. A mɔ Nyelye ha annasaan lzaki a usina, mɔɔhɪnlɔ

Nyelye lal xɔa Bii lɛ a tu lɔɔ nu xaanhunru
fɛw ɔɔɔ usɪna.

Zan giloza Yezu lo xɛ Suwse nu Nyelye sati xɔa nufɪyaa

Zan 1.30-34

*30 Zan la: ba guun lɔ mi kpeny mi
sɛɛr mi la: wɛ nyuun fi a yow, lɛɛ a lɔ
ɪsɪ a kpenymi a fa. 31 Mu, mia kpeny
mi giin wa, lɛɛ mi yi lɛy mur nyubɔ ɔɔɔ
lɛ karanpinu lɪsrayelɔ.*

*32 l dow Zan a sɛɛra nu a vir a sɛɛr a
la: mi ni Toonre-Duuwa a gu 'lekeri a
wɛr a woorri Yezu mu lɛɛwaa. 33 A
mu, mia giinsi wa, lɛɛ Nyelxo nu
sunmi miy mur nyubɔ ɔɔɔ, xɔɔɔ
kollemi xɔ la: lɔɔ nu wu yi wu ni
Toonre-Duuwa wɛr a woorri, huunlɔy
mur Toonre-Duuwanu. 34 A mi yi mi
nu, xɔɔɔxɛ mi sɛɛrɔwɛ mɔ a xɛ Nyelye a
Bixɪna.*

Zan a kpeny a gi lɔɔ nu bɛnnɪ a xɛ Suwsee
yi, lɛɛ mɔ a ni gɪbɛetikewakɔ nu Nyelye

Ial, xɔɔ bakɔ a kan a giloza Yezu lo xɛ Nyelye a Bii, huun lo xɛ hɪnxɔ a Suwse.

Bi nyuw gibeetikewo mu loxɔ nu Nyelye ha Zan lɛ hɪn karanɪbi mɔ Yezu lo xɛ Nyelye a Bii, lɛ Suwse nu xɔ sati xɔa nufiyaxɔ ya? Kpey, bia nyuw gibeetikewo nu xɛ gugballɔ yi, xɔgumɔ bi nuɔ Nyelye a Sɛbɛ nu xɛ Nyelye a Sɛɛra. Nyelye kor u xaanri xɔa Sɛɛra nu sɛbɛ sɛbɛ nuɔ a miye. Bu kay Nyelye a Sɛɛra a xaanri, biay maa duɔnyɛnu kpee yi.

Satan kɔrsu Yezu

Matiye 4.1

1 Mɔɔnu bɔ mur Yezu xɔɔ bɔ law Nyelye a Tonre tuhun lɛ saan lɛ yaanu kpatibɔri. A Satan yaa fi ti laa kɔrsu Yezu.

Satan a gbankɛ yi. A ŋmɔpi dike gownaari. Satan waarɔ bulaa lɛ xɛ Yezu lɛ a wulanu Nyelye, gaa gi mɔɔnu a kɔrsu Adam. Satan unu kor hɪnaa yeke Yezu

hinaa dɔɔyakari, le xɔɔɔmɔ Yezu a maa xe
bi Suwse ti dan yi.

Tokpeny kɔrsikɔ

Matiye 4.2

*2 Mɔɔnu Yezu gende ba nufiya giro
townyor le xɔa dumɔ aa di giye wa
kumanga dameɛ.*

Yezu xe Nyelye, lee a isi a xe nyun dike
keyakari. Kumaan dameɛn mɔ xɔ xe danbi.

Matiye 4.3

*3 A Kɔrsise yiinri, a kollee, a la: gaa xe
Nyelye a bii deny, tu neeroo nu le
gbankɛyɔ paanu le xoo.*

Satan nu xe fulakese le kɔrsise unu waar
bulaa le xe Yezu le a karanpɔhinaa mɔ a xe
Nyelye a Bii. Satan fun Yezu a xe lɔxɔ nu
Suwa Nyelye a kollee a xe yi. Yezu gu
nyeltaari a wɛr le xe lɔxɔ nu bɔɔ Suwa kor
kput. Yezu xe Nyelye a Bii. A isunu maa le
gbanke neeroo paanuu, lee Yezu a de le

kan Satan a tennike yi. Lɔbɔ nu Satan la a xε fεw, Yezu kay hin a xεε.

Matiye 4.4

4 A Yezu kay a kollee, a la: Nyelye a sεβε kollebi, a la: xɔa xε paanu lɔ nyun maa gbenu baba kput wa. A maa gbenu Nyelye a Sεera nu xε ha nyun tagoon ti.

Bɪ nyuw dulɔ lεε maa usifa goon, lεε Nyelye kollebi xɔ la wε gɪyε ti xɔ kanbey xɔ kasa. Bɪ nyuw Nyelye a Sεera lε a karanpɪbɪ kparyay lε tagotusixo a bulaa.

Xɔxε bɪ fa tɔgbɔrkanbeywakanu, bɪ yi bɪ pɪti Nyelbalε, bɪ woo nyäänitusixo, bε bɪ usɪnu ti tɔgbɔrkanywakɔ mɔɔ? Gunnu lɔ, bɪ nyuw dulɔ lε maa usɪnu tɔgbɔrkanbeywaka, lεε dukɔti bɪ nyuw lε kan Nyelye a Sεera, lε xaanri xɔɔ Sεeraa. Xɔɔɔmɔ bɪy usifa goon kpokpo Nyelyenu.

Nyorke kɔrsikɔ

Matiye 4.5-6

5-6 A Satan vir, a tɔhun, a yaanu Yeruzalem. A tɔhun a ilanɔ Nyelfɔɔrwurɔgbalakɔ a titɛeri. A kollee a la: Nyelye a sɛbɛ kollebi a la: Nyelyey sunnu xɔa nyubɛrsɛbɔ lɛ hun-bɛrwunɔ nunwo lɛ wɔay wor narsɩ la naa neerekeri wa. Satan vir a la: gaa xɛ Nyelye a bii deny, fer wor burkoo lɛ bi-dow Nyelyey dankɛwuri ya?

Satan gi sɛɛrabɔ nu Nyelye a Sɛɛra a mixo fɛw, lɛɛ aa xɛ tɔyɔ mɔ hun benni hun tu yi. A xɛ vɩrankɛ Nyelye a Sɛɛraa lɛ maa fulakɛnu nyubɔ. I tundɛnu mɔ a fulakɛ ɛva ya? Satan bibee a la : gunnu lɔ Nyelye kolle-i, xɔ la: ɩa-xɛ munde dɩwnyebwo nu fa bääniɩ fɛw wa ya?

Satan kpeny a gi lɔxɔ nu Nyelye kolle Adam deny, lɛɛ a gbankɛyɛ gbɛri. Satan xɛ bɩnnɩɛ lɛ fulakɛɛ.

Satan kolle Yezu a la a gu Nyelfɔɔryɔɔ a taaru ɛ fer ɛ wer ɛɛ dow xɔɔɔ Nyelye yi tuhun mu xɔa Biihun ɛ bereɛ mo xɔ ka. Yezu a nyuw ɛ kɔrsi boɔ Suwa ɛ dow xɔɔɔ ay berhinaa mo a ka yi.

Matiye 4.7

7 A Yezu kay a kollee ti, a la: Nyelye a sebe kollebi, a la: xɔa benni nyun kɔrsi Tɔse nu xe ba Nyelye wa.

Suwa Nyelye sa ba nufiyaa mo ay dow ba Biihun keyakarɛ, a xɔn fa Yezu xaanri loɔ nu boɔ Suwa seer kput.

Nyelye a Seera xe guɔ nu benni nu xaan. Bia nyuw ɛ kɔrsi ɛ dow xɔɔɔ Nyelyey xe loɔ nu xɔ ka wa. Bi benni bi xaanri Tɔse, xɔgumo loɔ nu a sebe ba Seeraari few a xe xeyɛ.

Saanrke kɔrsiko

Matiye 4.8-9

8 A Satan vir a tuhun, a ilanɔ gbɔwgbalakari. A yaa a karanpu hinw

few burkori le hin a bungo. 9 A kollee a la: gaa xundesu mi humanga wu fɔɔɔmi, miy hawu xɔɔ hinwhun le hin a bungo le hin-xe lamun.

Satan maa zey Yezu usunu pananga nyubɔri, xɔgumɔ sunxɔ nu Adam kay Nyelye a lo duu Satan, Satanhun gbanke a xe lo hinxɔ a nyelye. Satan maa sinpi lo hinxɔ nu bi ti daa xɔa nyubɔ tonrebo sabaale a ti yi, xɔ ya xɔ dannu dɩke mɔ a maa za hin xe guɔmɔpu nu a tuwamni a sasi le hin xeyɔ.

Matiye 4.10

10 A Yezu kay a kollee, a la: Satan, ɔɔ fa mi baka. Nyelye a sebe kollebi ti, a la: Tɔse nu xe la Nyelye, xundesu ba humanga le fɔreɛ baba, le vir kan ba tenike.

Satan waar bulaa le xe Yezu le a punkehɩnaa. Xɔa gownaa, Satan kpeny a waar bulaa le tu Nyelye a usina le xe hinxɔ few xɔa wuse. Satan kpul, lee tonrepoko

dɔwɛɛ. Xɔa koorikeri Satan nuɔlɛ lɛ yeke nyubɔ ba dɔɔyakari, a xebɔ a bɔ xɛ punkɛɛ lɛ bɔ dɔwɛɛ. Satan giloza Yezu xɛ Nyelye a Bii. Xɔn fa Satan waarɔ bulaa lɛ tu Nyelye a ɛɛna, xɔxɔ lɔ xɔ tuti a la Yezu punkɛhɛnaa.

Lɔbɔ fɛw nu Nyelye a suw Satan a nuwo wa ti bɔ punkɔ Satan, lɛ bɔ xɛ ba boo bɔ lɔ kay Nyelye. Yezu maa Satan a kollee lɔxɔ nu mi Nyelye a Sɛɛrari deny. Yezu a gbankɛ Nyelye a Sɛɛra mɔ Satan xɛ gbankɛɛ yi.

Yezu a kan Satan a tennike mɔ Adam kangɛ sɛnxɔ nu a ɛɛ Edɛn daansukprɛɛxɔ a miye. Yezu gi bɔɔ Suwa, a koree, a vir a xɛ kan ba tennike.

A bɛɛ za bi do dɛkɛ, Yezu gbal a 'lɛnkɛ Satan. Yezu huun ba pɛpɛɛn huun xɛ Nyelye. Huun lɔ sankɛ Satan xɔa gownaa. Xɔɔ sɛxɔri bɔ xɛ bullɛ Satan Lusifɛɛr. Wɛ giraari Yezuy dɔ Satan lɛ lɔbɔ nu dɔwɛɛ

few datusiye a miye, lɔxɔ nu Nyelye tɛnnɩ xɔ sawbɔ.

Satan zey Yezu lɛ xɔ xɛ wɛ sɩnyɛ gberɩ

Matiye 4.11

11 A Satan ɔɔ a yaa, a zey fa Yezu. Bakɔ bakɔ Nyelye a nyuberseɓɔ yi, bɔnu dankeri Yezu.

Satan giloza hinaa kpul. Xɔxɔ lɔ xɔ tuti aan zey Yezu lɛ xɔ xɛ wɛ sɩnyɛ gberɩ. Lɛɛ Satan vɩr a yi naw 'pony xɔa koorikeri, a xɛ gunbɔ few nu a maa lɛ Yezu kay Nyelye a tennike a kanga.

Kɔrsɩkɔ nu nyubɔ xɛ honpinu, Satan tuyɔ few a kɔrsɩnu Yezu. Lɛɛ lɔbɔ nu Satan xɛ la Yezu xɛ few, Yezu a xesi hin a tanɩ yi. Sɩnwɩ few Yezu xɛ xɛ lɔxɔ nu duɔnnu bɔɔ Suwa Nyelye.

Mɔ Satan dustɩ Yezu, Nyelye sunnu xɔa nyuberseɓɔ lɛ bɔy nu dow Yezu.

20

Yezu gow ba boo

Goon nu Yezu inu seer

Marki 1.14-15

14 A we surwo yi xɔ dan, bo gow Zanbati, bɔ bantu kaso. A xɔɔ sixɔri, Yezu gu fi haykɔlɔ. A ɔɔ, a nanpi Galileehɔ. A yaa, anu kolle nyubɔ Nyelye a Seerkeyya. 15 A kollebo, a la: Nyelye a wusekɔ nu bɔ la xɔy yi, xɔ dan-ɪ naaku, xɔ law. l-dusi ɪ bulkpronwakɔ ɛ de baanike, ɛ tu Nyelye a Seerkeyya ɛ sa i miye.

Bɔɔ Yezu a dɪw damɔ toko ɛ 'pɔrɔ. A gow ɛ a tuunike nyubɔɔ ɛ a kollebo bɔ gbankɛ bɔɔ xɛbii, ɛ sa tanɪ Nyelyenu ɛ giloza bɔnaa xɛ killisebo ɛɛ ɔ xaanɪ Seerkeyya nu hɪnaa yi ɛ seerbɔ.

Βιι χε βια χaanri Nyelye wa, βια maa duunyenu dukoti yi. Χω mu χωa maa δε βι guun kpee yi.

Βεκεβω χω tuti Nyelye lo δε Abel a gun? Μω Abel a χε killise wa χωχω βω χω tuti ya? Κpey, a χε killise. Χω δε Abel a guun χωgumω a χaanri Nyelye a Σεερα, a sa ba χaan Nelyeri.

Μω Τωσε la Nowe tenni gboko, μω Nyelye koro βε burkoo lo χω tuti, Nowe χaanri Nyelye. Χων fa Nyelye suwee, huun λε ba wurasebω.

Nyelye kolle Abraham χω la a san βωω hinxω λε dar we hinye nu Nyelye kpeny χω sa χωa nufiyaa λε karanpi. Abraham χaanri Τωσε, a Τωσε kpeny ba toon a yaahunnu Kananhinye.

Moyizi χaanri Τωσε, a kolle Israyelbω a la βω 'pul βωω yonunω tωbωbω. Τωσε βεβω pureke a βερερι.

Yoze λε Kaleb χaan μω Nyelye yi habōnaa Kananhinxω, hale χωχε nyugbalawapω mi

hinxo. Boko omiboori, boko nyoor boko lo yee
hinxo nu Nyelye sati xaa nufiyaa le habo.

Xokxe i kor Nyelye de i gun, xo benni i
xaanyeri, le xaanri xaa Sɛɛra nu mi xaa
Sɛbe a mixo, nu mi tuunoko-i mɔɔhon.

Yezu kolle nyubo a la bo benni bo sa tanu
Nyelyenu le xaanri Sɛɛrkeyyaa, xogumbo
Nyelye a wuseko baaku burkori turaawo.
Mo Adam kay Nyelkeyako nu fa goon xaa
tennike a kanga, a lo kan Satan a tennike,
Satan gbanke hinxo a wuse.

Lɛɛ mo Nyelye xe kori le nyaargi Nyelxo
nu xe dankeri killisebo, xo sunnu Yezu nu
xe Suwse hinxo le a maa Satan le suw
nyubo ba maaxori.

Bo kunbi hinxo Satan a maa a miye (Satan
a wuseke a miye). Yezu la nyubo few benni
bo sa tanu Nyelyenu le xaanri Sɛɛrkeyyaa,
xogumbo xoko lo xe bulaxo tanu nu maa
dankɛbɔri le bo san Satan a dɔɔyako a
mixo lɛɛ woo taalekeye Nyelyenu le yee ba
wusekɔri.

Kayxaansebo few mi Satan a maa a miye. Nyelye a Sɛɛrkeyya nu xɔ nunu le ha-ɪ, xɔ xe, ɛɛ xaanɪ Nyelye, ɪ sa ɪ xaan Suwseeri, ɛɛn dukɔɪ, ɪ maa san Satan a dɔɔyakɔɪ le taalɛkɛnu Nyelye.

Yezu bullɛ nyubɔ le bɔnu duwɛɛ ba boonaari

Marki 1.16-20

16 A mɔɔnu Yezu unu mil Galileehɪnye a pelxo a kalarɪ, a ni fi wɛ nyubɔ nyor. Bɔ xe busangorosebo. Wɛɛ ɪ bɔ xe bullɛ Simɔn, le ba bula Andre, bɔnu du jɔn. 17 A kollebo, a la: ɪ-dusɪ ɪ jɔnbɔ, le yi le duw mi pulaka. Le miy xe, le i-woo nyubɔ 'pony, bɔnu duw mi pulaka ti. Le xɔ tunɪ mɔɔnu ɪ fa, i goro busanbɔ 'pony, mɔɔ ɔ xɔa kpo.

18 Mɔɔ a sɛɛrxɔ, bakɔ bakɔ bɔ dɛ, bɔ dusɪ kɔ jɔnbɔ. Bɔɔnu duw ba pulaka.

19 Mɔɔnu a law, bɔ la, bɔ yaa gberɪ, bɔ ni wɛ bɪpɪɪnabɔ nyor. Bɔ xe bullɛ Zaaki, le ba bula Zan. Bɔɔ suwa ɪ bɔ

Marki 1.22

22 A mɔɔnu nyubɔ kan ba guun nu a sɛɛrɔ, bɔ gbataweri. Gunnu xɔ tuti a bɔ gbata, ba guun nu anu karanpiɔ, hin pananganu, hin a tuni guun nu bɔɔ 'pɔrɛ tɔunikesɛbɔ xɛ karanpiɔ duu wa.

Nyubɔ nu inu kannike Yezu gbata ɛ mɔ anu karanpi Nyelye a Sɛɛra pananganu. Ba tɔunikebii isi kpee ɛ 'pɔrɛ tɔunikesɛbɔ mu. 'Pɔrɛ tɔunikesɛbɔ xɛ nyubɔ nu sɛbɛ Tokpeny Dumikɔ a Sɛbɛbɔɔ nunwonu. Bɔɔ ɔ isi bɔ xɛ tɔunike Nyelye a Sɛɛra dukɔti. Lɛɛ bɔɔ pananga aa isi bɔ xaanri Nyelye ɛ xɔa Sɛɛraa yi. Mɔ bɔa gi Nyelye wa, bɔa maa bɔ kan Nyelye a Sɛɛraa keyakarɔ yi. Mɔxɔmu ɔxɔ nu bɔɔ xɛ kan Nyelye a Sɛɛrarɔ xɔɔ ɔ bɔɔ xɛ maa karanpi nyubɔ. Yezu, huun xɛ Nyelye. A gi Suwa, a kanɔ Nyelye a Sɛɛraa keyakarɔ. Mɔ Yezu nu tɔunike, anu sɛɛr nyubɔ ɔxɔ nu Nyelye nu kor sɛɛrɔ deny Moyizi a sɛbɛbɔɔri ɛ guseɛrɛbɔ muru.

Yezu ninni tonrenmɔpu

Marki 1.23-24

23 A mɔɔnu Yezu fa, a sɛɛɔɔɔnu, a wɛ xina fa yɔɔɔ, a nunu toonrenmɔpu ba taari. A bɔllɛ gbuna, a la: 24 Yezu nu gu Nazarethinyɛ, bɛkɛ lɔ wu nyuwbinu baaku? Bi guputaykɛ lɔ wu yi lɛ bi fow fa ya? Mi giwu, gaa lɔ xɛ Nyelye a nyun nu xo si deny.

Toonrenmɔpu xɛ Nyelye a nyubɛrsɛbɔ nu kay Nyelye bɔ lɔ duu Satan, nu xɛ bɔɔ fulliwa. Hin xɛ kor hin isi Satan a bɔɔ tɔgbɔɔru.

Satan lɛ toonrenmɔpuu giloza Yezu xɛ Nyelye, nu xɛ bɔɔ Sankɛɛ. Dukɔti hin giloza a du. Hin giloza a nanpi zɛynabalɛ, dukɔti a nyaasu killi killi isɔbiwri fɛw.

Toonrenmɔpu nu isiri xɔɔ xinaa giloza baan larana xɛ datusixo. Toonrenmɔpu giloza Yezu nunu maa lɛ duhinaa datusixo a mixo xɔɔ dereenu.

Marku 1.25-26

25 A Yezu parɛɛri, a la: bɔɔsi, ɔɔ, san xɪnaa a taaxɔri. 26 A toonrenjɔɔpu bɔlle gbuna, a nunle gurgurgur. A law, a san xɪnaa ba taaxɔri.

Yezu kon toonrenjɔɔpuu bulaa mɔ hun sɛɛɔ. Aa kor xɔ xɛmuza toonrenjɔɔpu lɔ karanpuwɛɛ nyubɔ yi. Yezu kpeny a pir le sɛɛr nyubɔ kparyay Sɛɛra le vir tu gugballɔ nu anu xɛ le karanpɪbɔnu ba pananga. Yezu anu kor toonrenjɔɔpuu sɛɛr ba guun yi.

Marku 1.27-28

27 A nyubɔ nu mi yɔxɔ fɛw, bɔ kpuɔ, bɔ gbata. Bɔ vir, bɔnu bib bɔwɔw, bɔ la: bɛkɛ a guun a kpo lo mɔɔ? Guɔɔlɔ lɔ a yinu, a tuɔɔɔkɔbi bɔɔ. Bɔ la: ee, i-dow, a maa toonrenjɔɔpu, a 'pawwɔ. Hin kanɔ ba tennike fɛw. 28 Xɔɔ xɔ tuti, bakɔ bakɔ, a nyubɔ kan Yezu a kpe Galileehɪnxɔ fɛw.

Yezu satike nyensebo 'pony, a ninni toonrenmpu

Marki 1.34-39

34 A satike nyubo nu nyenbawo goro baala baala. A satikebo few. A ninni toonrenmpu nyupokobori xosuxo. A Yezu a koro toonrenmpu ser huna guun wa, mawu hin giza Nyelye a bii lo huna. Xoxe aa koro hin seerye, le nyubo kan wa.

35 A mawu xa seyutu, kenberbiriye, Yezu wo, a yaa hayaa, a isi fi baba. Anu for fi Nyelye. 36 A Simon taabo wo, wawu waare. 37 Bo yaa, bo damee, bo kollee, bo la: nyubo few fi, bo bibowu wuraru. 38 A kollebo, a la: t-zey, bi-yaa we hunbiibo nu fa keykey, laa ser fi Nyelye a gun, le bo-kan. Nyelye a guserba lo mi yi burkori, maa maa isi baaku xaba wa. 39 A law, bo yaa, bo mil Galileehunxo few. A yee bo Nyelkaranyow few. A

karanpibɔ Nyelye a gun. A ninnu toonrenmɔpu nyubɔ tawɔri ti.

A mɔ Yezu xe Nyelye, giye giye few ba nunwo. Nyelye lo xe panantɔse 'lekeri le burkori.

Mɔ Yezu ni xɔɔ nyensebɔɔ le xɔɔ bɔbɔ nu toonrenmɔpu nuri, xɔ nyennɛeri gbuna. A giloza killi lo xɔ tuti le Satan a wusekɔɔ burkori a xɔɔ gunmɔpuɔ lo fa hinxɔ.

Mɔɔhunɔɔ punsebo guun xe nyenri Tɔse daa dukɔti. Aa gbanke yi. Xɔɔ tanaa lo kpokpo le daa. A xe ni nyubɔ killi. A giloza Satan lo kpeny ɪ toon gunbɔri few. A giloza ɪ mi pureke a maa a miye. A korhunaa suw-i killiri le Satan a maaru.

Yezu satike we gbulunse

Marki 1.40

40 A we gbulunse nu nunu xenyo yi. A dan Yezu, a xundesɪ ba himanga. A la: Filwa, mi finywu, gaa de, wu-satikemi.

Xɔɔ gbulunsee giloza Yezu baba huun lo maa dankehinaari. Xɔɔ sixɔri gbulunyke a usunu sinye yi. Nyowarɔ a istiti nu maa dankeeri yi, aa usunu maa le dankeeri ba hito dukoti yi. Gye tanɩ lo zeyennu, nu a maa xe: xɔɔxɔxe mo a yowri Yezu le fun ba nyaargiye le ba dankeɛ.

Gbulunyke tunɩ killi. We gye a ti nu maa danke-urɩ le ɩ fow ɩ killii dɔsi yi. Xɔ gu killiri, nu Nyelye nyaasi. Nyelye loy paanke-ɩ le du ɩ datusixo a mixo. Yezu baba nu xe Suwsee huun lo maa danke-urɩ. Xɔɔ lo xɔ tuti a lo yi hinxɔ. ɩ istiti lenu kannike Nyelye a Sɛɛraa lenu dar toon. Xɔɔɔmo, ɩy gi loxo nu Yezu xe leɛ suw-i Satan a maari le pureke a maari.

Marki 1.41-42

41 A nyaaraka tu Yezu, xinaa ba gunri. A teb, a lal ba nunwo gbulunseri, a tamɛeri. A kollee, a la: mi de, wu-sati bɔɔ. 42 A bakɔ bakɔ, daaxɔ dɔsi xinaa, a sati.

Yezu dunpuri ba nunwo, a sɛɛr a gbulunyko dar. Yezu ba ba lo maa xe xɔɔ.

Yezu satike folkeseɛ

Marki 2.1-2

1 A mɔɔɔɔ xɔ law, xɔ xe we giro gberi, we surwo Yezu vir, a gbulenke, a yi Kapernamuhinxɔ. A nyubɔ kange, mɔɔɔɔ bɔ la: Yezu vir a yi. 2 A nyubɔ taaleke 'pony. Bɔ kanr wuraxɔ nu Yezu kitɪ, isina a ti nunaari le nyubɔ 'pinni wa. A isi mi yɔɔ, le karanpibɔ Nyelye a sɛɛra.

Nyupoko nu kor bɔnaa kannike Yezu. Yezu nu tɔɔɔɔɔɔ Nyelye a Sɛɛra.

Nyelye a Sɛɛra nu Yezu nu tɔɔɔɔɔɔ xɔɔ sɪxɔɪ, xɔɔ Sɛɛrtanaa lo bi tɔɔɔɔɔɔ daa. Sɛɛra nu Nyelye xe sɛɛɪnu killisebo a xe gbankɛ yi. Nyelye kor ɪ du tennike lɛɛ kannike keyakarɪ mɔ nyubɔ nu kannike Yezu.

Bɔ yaanu nyenseε Yezu a baka

Marki 2.3

3 We nyubɔ gu fi, bo yoweri, bo yownu bɔɔ fɔlkεε. Xinabɔ na bɔɔ inu birεε, le yinu.

We gɩye a isi ti nu xɔɔ xɩnaa maa xe le woo satɩkeε yi. Dɔɔɔɔɔ a fa nu maa satɩkeε yi. Ba wεεbɔ le ba xinabɔ a isɩnɩ maa le dankεeri yi.

Xɔɔɔ tɩndɔkɔbɩ nyubɔ few bɔɔ panan'pongo.

Tanɩ a ti nu maa suw ba hitɔ Satan a maari, xɔ kay killi a maari le nyäänitusixo nu a benni a woo ba killi lo xɔ tuti yi. la maa suw ɩ hitɔ ɩti yi. A bεen, bia nunu maa le suw-i dukɔti yi.

We xεbiiye xɔ kay wε tɩunɩkεε a ti nu maa suw-i yi.

Ɔmurwɔ a maa suw-i dukɔti yi.

A anko ɔ maa suw-i?

Marki 2.4

4 Mɔɔnu bɔ damɛnu nunaari, xɔ tu nyupokori, baa maa 'pinninu le yeenu yɔɔ damɛnu Yezu wa. Xɔɔxɛ bɔ kpul, bo tiwenu ɔsunu, bakɔ nu bɔ xɛ ula titeɛxɔri duu. Bɔ ilawɛnu fa. Mɔɔnu bɔ ula, bɔ law, bo wuti tɛkɛ titeɛxɔri, bɔ kanpikɛnu Yezu a usina. Bɔ bir xinaa ba dɛezɛngɛnu, bɔ sati unmo, bɔ lalɛɛti tɛkɔri, bɔ dɛɛkɛ burko Yezu a himanga.

Xɔɔ xɪnabɔɔ tu bɔɔ xɪna nu nyɛnnɔ bɔ yaari nyutana nu maa dankeɛri.

Duu Yifibo xɛ maale bɔɔ yɔw le duɔɔ duw. Bɔ xɛ bara tolaybugballɔ, le sati towsanw, lɛɛ pooti wapɔ. Bɔɔ law bɔɔ bɔ vabti puraa le bɛndɛ wapɔɔ. Gilantowwo xɛ usi osuko le bɔ duuti le ula titeɛxɔri. Xɔɔ xɪnabɔɔ ilanɔ bɔɔ xennyɛnsɛɛ titeɛxɔri. Bɔ wu wɛ tɛkɛ titeɛxɔri bɔ ɔ wɛrkɛɛ ba dɛngɛluri Yezu a himanga.

Yezu 'yεε xɔɔ nyenseε ba killi

Marki 2.5

5 Mɔɔnu a nuɔ, a giza ɔ xanhunaaru keyakari. Xɔɔxe a kolle fɔkeseε, a la: mi bii, ɔɔɔ. La killibo fokuri daa, hun law.

Yezu nu mɔ ɔ xanhunru gunnu. Xɔn fa a 'yεε xɔɔ xinaa ba killibo.

Marki 2.6-7

6 A we 'Pɔre tuunikeseεɔ nu isisi fa, ɔ kange, ɔ gbɔɔ boo miye, ɔ la: 7 Zu ɔ ɔɔ xina xe, aɔ teɔ a lɔlawɔ Nyelye mɔɔ? Anɔ nyun ɔ fa burko, a maa nyun a killibo le foweri? ɔ la: Nyelye xɔaba kput, xɔɔ maa nyun a killibo le foweri.

Xɔɔ nyubɔɔ nuɔ bulaa le la: Nyelye xɔaba xɔɔ ɔ maa 'yεε killibo. Lεε ɔ xe ηmanyseε mɔ ɔ la leε Yezu xe killi. A mu Yezu xe Nyelye, a nuɔ maa le 'yεε nyubɔ killibo. Eɔru tuunikeseεɔ a xaan mɔ Yezu xe

Nyelxo nu xe Bii nu gu nyeltaari a wer le suwbi yi. Bo gbakza Yezu xe nyowaro.

Sulase fullwa ko kay we nyowaro nunu bulaa le kannikebi le bi xati bi killibo le a 'yεkabi ya? Kpey, Nyelye xaba ko lo maa 'yε killibo.

Yezu satike nyenseε

Marki 2.8

8 Maku tuku gbak ko gbakya ko miw, Yezu gi ko miye few. A bibbo, a la: beke a guun lo i fa, i gbakw i miye maw?

Xo nyubu a ser we gye yi lee Yezu gi ko lo ko miw.

Marki 2.9-12

9 A mi bibo-i, miy kolle xinaa mi la: la killibo fokuri daa, laa ko kay, mi la: ko, tu la deezenge le yaale san nmar, anko guun lo mi kpul xe? 10 Xo benni i giza, Nyungo a Bii nunu pananga, le maa nyun a killibo foweri.

Xalawa, zu lo iy xe lee giye? Xoloxe mi kolo folkesε boko, le la: 11 ko, tu la deezenxo nu wu deeti, le yaale san, le ηmar.

12 A moko nyuboko fa, bo dowe few, xinaa ko, a tu ba deezenxo nu a deeti gunnu, a san nyuboko humangari few, a ηmar. Xoloxe nyuboko gbatawari xosuxo few. Boko punke Nyelye, bo la: bia nisi xoko a kpo tonwa.

Yezu satike xoko nyensεε caca a karanpino ba pananxo nu hunnu nu xe Nyelye. Nyuboko gbata. Bo punke Nyelye. Boka nisi loko a kpo yi.

Yezu bullε Levi

Marki 2.13-14

13 A Yezuy law, a vir, a yaa Galileeparaaxo a boko. A nyupoko vir, bo yinri. Aa karanpiboko Nyelye a gun. 14 A moko Yezu fi, a ni Alfe a bixina nu bo xe bullε Levi. A isi bako nu bo xe suw ηmaraselanpo. A Yezu

Yezu yi le bulle killisebo

Marki 2.15-16

15 A mawu Yezu 'pinni, a dan Levi a wuraa. Ba nyube habo 'pko, bonu di. A we nmaraselanposuwsebo nu xe yuwsebo, le we gugikwesebo, bo isi fa le Yezu a duwsebo ti. Bonu dibonuwawu.

A kawu, nyube nu a xe duw Farizenbo bulaa wa, bo taaleke, bonu duw Yezu few.

16 Kwake we 'Pore tunikesebo nu xe Farizenbo ti, mawu bo ni Yezu taalekenu kawu nyube, bo diwbonu kawu kawu, bo yaa bo bib Yezu a duwsebo, bo la: bekeke, i Fulwa taalekenu kawu nyube, alodiwbonu 'pko kawu?

'Pore tunikesebo le Farizenbo isi bo xe hito punkesebo. Bo gbowza bonaa tuturu gbitiboo, mo bo xe gende nufiyaa lo kawu tuti, kawu kay mo bonaa xe fun Nyelye, kawu kay le xe we gunbo 'pony le maa duwunnu Nyelye lo kawu tuti. 'Pore tunikesebo le

Farizenbo bɔa xɛ dɪnu tuutuubo xɔ kay lanposuwlesebo yi, xɔgumɔ xɔɔ bɔbɔɔ xɛ xɛ killi nyubɔ fɛw humanga.

Marku 2.17

17 A mɔɔnu Yezu kan bɔ sɛɛrxɔ, a kollebo suriyari, a la: nyubɔ nu a xɛ nyensebɔ wa, baa maa yaa dɔɔɔrwuraa wa. Lɛɛ lɔbɔ nu xɛ nyensebɔ, bɔlɔ xɛ yaa dɔɔɔrwuraari. Xɔlɔ xɔ tuti, maa yi lɛ bulle nyubɔ nu gbɔɔza bana duwo bulaa wa. Nyubɔ nu xɛ gugikɔxesebɔ, bɔɔ gubulekɛ lɔ mi ka, mi yi ti, lɛ boo miye gbankɛ.

Yezu kolle 'Pɔrɛ tuunikɛsɛbɔɔ lɛ Farizenbɔɔ a la: tɔgbɔrkanbeywapɔ a xɛ waar dɔɔɔɔɔ yi, nyensebɔ lɔ nyuwwɛɛ.

Yezu a yi lɛ dankɛrɪ nyubɔ nu gbɔɔza bɔnaa xɛ killibalsebɔ yi, xɔ kay lɔbɔ nu gbɔɔza bɔnaa kɛrɛ mu Nyelye maa dɛ bɔnaa guun yi. A yi lɛ kolle killisebo bɔ gbankɛ bɔɔ inbii killi a guunrɪ lɛɛ yihunaari. Yezu bulle lɔbɔ nu sa tanɪ Nyelyenu fɛw lɛ

giloza bɔnaa xɛ killisebo ɛ dukɔti bɔnaa
bɛnnɪ bɔnaa xaanri Yezu mu bɔnaa
Suwsee.

Wu giloza bɔɔ wu xɛ killise ya? Wu giloza
wu 'pɔr Nyelye a 'pɔrɛbɔ ya?. A wu giloza
mɔxɔmu Nyelyey si la kparyay ɛ duwu
nyäänitusixo a mixo ya? A wu giloza ɛɛ
xɔa zawgiye xɔaba xɔɔ lo maa suku ya?

Gaa za: aan, giloza Yezu la: hɪnaa yi hɪnxɔ
ɛ xɛ la Suwse.

21

Yezu xe gugballa 'pony

Yezu maa geke le cka

Marki 4.35-37

35 A cka sixori, mcknu giraxo gba xo law, Yezu kolle ba duwsebo, a la: i-zey bi yaa 'lee kenxori. 36 Boko zey fa nyupoko, boko yawnu gboko nu Yezu mi, a isi le ba duwsebo. We nyubo tu we gbowo, bcknu duwenu ti. 37 Mcknu bo yaa gberi, we gewgballaka cka, xo hawbo pananganu, xo nar cka, xo pow gboko a mixo, xo nyunc kanr gbokoo.

Xo xe gbangbogballaka. Geko unu haw pananganu, a nmantuliboo unu yi lenu nmobri bck gbowtirixu, nu gbanke xo tuni kenbiye naful-cka a sundeke. Lcxo nu

Yezu xe Nyelye dukoti. Hun lo sanke oko le geke. Xa gownaa, anko lo kolle oko a la: xo halfa lee zey burxonwaka san? Anko lo var naful-oko, a lo zey Israyel birko maa bo sey Ezipiseboo bo ley? Nyelye lo. Gilemu few le naful-owo few mi Nyelye a nunwo, xogumo oko lo xe giye giye few xa Sankese.

Gilo nu i tenni xe ingo, oko nu i kor i xeyenu oko lo i xe xeyenu. Xaxe nyun tenni oko, bako nu a kor xonfa lo a xe saxe. Gilo nu yira kor oko lo a xe sa ba gunmi a miye.

Naful-oko a taxiri nu Yezu le ba dowsoko iri xe bangoko. Hun lo tenni giye giye few gownaari. Yezu lo sanke oko le geke, okowo le dudulubo. Gilo nu fa pepe, hun lo sankeye. Xaxe Yezu la: gbangbokoo in, xo benni xo in, xogumo hun lo xe Sankese le giye giye few xa tase.

Marki 4.40

40 Mɔkɔnu xɔ law, a bib ba dɔwsebo, a la: beke lo xe i zey hɔbo gow-i? la xaanri Nyelye tonwa ya?

Yezu bib ba dɔwsebo a la: beke lo xɔ tuti bo laa xaanhinaari wa, bo a xaanri bo naa Suwa nu xe Nyelxo dukoti wa. Dɔwsebo paari mo Nyelye xe ni gɔxɛɛmu few sitanakarɪ, hin a keyyɔ le hin a ηmɔpu, xɔ xe niyɔ few.

Marki 4.41

41 A mɔkɔnu bo ni Yezu a pananxɔ nu a nɔnu, baa nɔsi mu nyun wa, xɔkɔxe ba dɔwsebo vir, bo nu bib bo wɔ, bo la: beke a nyun a kpo lo Yezu, alɔ maa geke le kɔ, hin kanɔ ba tenike?

Yezu nɔnu tonreηmɔpu

Marki 5.1-4

1 Mɔkɔnu Yezu inke geko a law, bo dan fi kenxori. Xɔkɔ bakɔ lo xe Gerazenthinye. 2 Mɔkɔnu Yezu kɔ, a la

hina san gboko a mixo le ba duwsebɔ, bakɔ bakɔ a ni we xina gu guratewɔ a boko. A san anu yiiri Yezuhun. Xɔɔ xina nunu tonrenmɔpu ba taari, a xe falakɛɛ gbuna. 3 Xɔɔxe a xe isi guratewɔ a miye kpokpokpo. Mɔɔnu a lebewo gbuna, xɔɔxe baa maahun gende sasi baka tani wa. 4 A nyubɔ xe kɔrsi gende ba naw, le ba nunw danyyclunu, le a nunle datikɔ few. We nyun a fa hinɔ, a maahun gowe gende danwa.

Xɔɔ xinaa a maa suw ba hitɔ bati xɔɔ tonrenmɔpu a maari le hin a dɔɔyakɔ a mixo nu a isi yi. We nyubɔ di zaka le dankɛɛri, bɔ gendeenu yollugballɔ, leɛ tonrenmɔpu nu inɛɛri isi hin kanbey hin kasa, hin dati xɔɔ danyyclubɔɔ. Xɔɔ xinaa a isinu maa le san xɔɔ guunhun a mixo yi. Aa nunu maa le san Satan a maaxɔri yi.

Gaa welle xɔɔ nyun a kpoxo a guun xe nyenburu. Le we baka bi la: xɔ berburu mɔ bia tunu yi. Leɛ, nyubɔ few nu bɔ kun

hinxo Satan a dɔɔyakɔ a mixo tuni xɔɔ xinaa, bɔa nunu maa le san Satan a maaxɔri yi. Satan a xe zey nyubɔ 'pony tuni xɔɔ xinaa yi, lee a xe isibɔnu ba dɔɔyakɔ a mixo laa dannu sɔnxɔ nu Yezu nu xe Suwsee yi, a suwbo.

Marki 5.5

5 Kpokpokpo, giraari yooo, dumaka yooo, a fi a milo guratewo a boko, le ula gbɔkɔri le wer, le balle gbuna, le tu neero naranu ba hitɔ pepe.

Tonrenmɔpu a kor nyubɔ yi. I ni lɔxɔ nu hin xeri xinaa. Satan le ba tonrenmɔpu nyuw giye tanɔ tenten. Xɔɔ giɔxɔ xe le xe nmɔpiye nyubɔri. Hale heen xe nyun keyaka, hin xe vir waar bulaxɔ nu hin tuw lee xeen nmɔpiye.

Punibo nu kpeny bi sorwo ta toon le lɔbɔ nu kpeny i toon, xe xe we sinyeri le i gbɔɔza hin dankɔ-iri, lee lɔxɔ nu hin xe xe, xe mɔ hin xew lee maa fulake-i le xɔɔlɔmu i isi hin a dɔɔyakɔ a mixo. Giye tanɔ tenten

lo heen nyuw le xe: xɔ xe mɔ hin xew-ɪ mɔ ɪ
few ɲmɔɲɪye le xɔxɔmɔ ɪa maaw gi Nyelye
yi, le ginu kparyay dukɔti.

Marki 5.6, 7

*6 Mɔxɔnu a laɪ, a ni Yezu kpayɔ, a yow.
A sey, a kpareɛ, a xundesɪ ba
himanga, 7 a boɪɪ gbuna, a bibee, a
la: Yezu nu xe Nyelgbalaka a bixɪna,
beke ɪ wu 'pɛw mi baka? Mi finywu
jandi, Nyelye a kundeyɪraari, an xɛmi
gɪkaa wa.*

Tonrenmɔɲɪye giloza Yezu xe boɪnaa
Sankɛɛ, a xe Nyelye a Bii. Tonrenmɔɲɪye
hoɪnu mɔ Yezu paankɔboɪnaa le dubɔnaa
datusixo xɔɔ dereenu.

Nyelye xe ɪɔ nu gbal a' 'ɪnke Satan le ba
tonrebo. ɪxɔ nu xɔ kor xɔɔ ɪɔ xɔ xewɔɪ.
Mɔ sɪnxɔ nu xɔ pɪɪ le paankeɲɔ yi dan, xɔɲ
goroko le poo datusixo a mixo.

Marki 5.8-9, 10

8 A gunnu xɔ tuti a xinaa zaa mu, mɔɔnu Yezu fa, a kollo tonrenmɔpi, a la: san xinaa ba taaxɔri. Xɔɔxɛ xinaa zaa mu. 9 A Yezu vir, a bib tonrenmɔpu, a la: la yiraxɔ ɔ beke? A tonrenmɔpu la: mi yiraxɔ ɔ bɔ xɛ bulle poko, mɔɔnu bi pu 'pony, xɔɔxɛ bɔ xɛ bullebi mu.

10 Bakɔ bakɔ, tonrenmɔpu vir, hin finy Yezu jandi, hin la: an ninnibi baaku burkori ɛ bi yaa wɛ hinye wa.

Tonrenmɔpuu giloza bɔnaa a maa bɛrnu Yezu yi, xɔgumɔ a xɛ Nyelye, a xɛ bɔɔ Sankɛɛ.

Yezu maa Satan ɛ ba tonrenmɔpu fɛw. Satan ɛ ba tonrenmɔpuu fɛw hin a maa bɛrnu Yezu yi.

Marki 5.11-14

11 A wɛ gbɔkɔ isi fa keyɔ, a wuraluyo isi fi le xoole. 12 A tonrenmɔpu finy Yezu, hin la: gaa ninnibi, ninnibi ɛ bi-

yaa isi luyo a taari. 13 A Yezu de, a hayo bulaa. A hin san xinaa a taaxori, hin yaa, hin isi luyo a tawori.

A luyo seyni, hin dinke gboko, hin pow pelxo a mixo few. Hin ninke, hin pu few. A moko hin taaleke few, hin dan dany nyor.

14 A xinabo nu nu pany luyo, moko bo niye, bo seyni, bo yaa, bo kolle nyubo bo hingbalaka le hinbiibo few. Moko nyubo kan gunnu bo ser, bo y, bo dow, gunnu lo ya?

Luyoo poo ko a miye hin niike hin pti, le tonrenmopu a niike yi, xogumo hin a nuu tgbornama mu nyuboo yi ko kay mu namoo yi. Yezu a poo ko tonrenmopu nyaanitusixo a mixo ko dereenu yi. A zeyo a hin yeeri luyo. Girako nu Nyelye sa le yi paankeyti hin a wulayko Nyelyenu le hin a killi lo ko tuti aa dan tonyi. Le Nyelye pir gura nu ko

pooti Satan le tonrenmopu few datusiye a miye.

Marki 5.15

15 A mawu nyubu yi Yezu a baka, bo ni xinaa nu usuu tonrenmopu duu 'pony. A fa, a usisi, a yeke ba gandɔ. A xe nyun boko. Mawu bo ni xinaa, hoko gorobo few, mawu baa nusi xa kro wa.

Xa xinaa woo fentike tonrenmopu a maari Tose Yezu a pananga lo xa tuti. Aa nuu bulaa le kan tonrenmopu a tennike yi. Boko Nyelye lo xe ba pananse, ba tokpenyse.

Marki 5.16, 17

16 Xa nyuboko nu ni guun nu Yezu xeri lebese, abo sati, a xe nyun, xa nyubu lo karanpiyo nyubu nu yi naaku. Bo la: xoo tonrenmopu lo yaari luyo. Xokoxe hin seyni, hin dinke gboko, hin pow pelxo, hin pu few. 17 A mawu nyubu ni xa gunboko nu Yezu xe few,

*ƁɔɔƁɔ ɔɔ ɔɔny Ƴɔzɔ jandɔ, ɔɔ la: zɔy bɔ
hɔnɔ lɔɔ yaa.*

Ɓɔɔ nyɔɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔnɔ ɔɔmoor gbuna. Ƴɔzɔ,
nɔ ɔɔ Nyelye a Bii, nɔ ɔɔ Suwsee yɔ lɔ
tɔɔnɔkɔɔ, lɔɔ ɔɔa nɔ kor ɔɔnaa hɔɔlɔɔ yɔ.
Ɓɔɔ luyɔ nɔ ɔɔ balɔ hɔn a gɔɔn ɔɔ
gbalabɔnɔ hɔn 'lɔnkɔ mɔ ɔɔ giw kparyay, lɔ
woo fentike Satan a maari, lɔ san killi lɔ
pɔrɔkɔ hɔn a foko.

Ƴɔ ɔɔnyɔɔ fa daa hɔnɔ ɔɔ tɔnɔ ɔɔɔ ɔɔɔɔ.
Ɓɔ ɔɔ kay mɔ ɔɔ kanɔ Nyelye a tennike a
kanga. Lɔɔ nuy danɔ ɔɔɔ pɔrɔkɔ a
koorikeri aa ɔɔ ɔɔɔ gɔɔn yɔ. Gɔɔlɔmɔ nɔ
ɔɔ nɔw hɔɔn ɔɔ gbunabɔnɔ. Gɔɔlɔmɔ nɔ
Nyelye tɔɔnɔkɔɔ ɔɔ sɔɔɔrɔ ɔɔa Sɔɔra a
miye karanpɔɔ mɔ bɔ maa ɔɔ lɔɔ woo
tagotusiye.

Markɔ 5.18-20

*18 A Ƴɔzɔ dɔ, anɔ yaa. Mɔɔnɔ a la
hɔna yee gboko, xɔnaa nɔ
tonrɔnɔmɔpɔ ɔɔ ba taaxɔrɔ duu, a ɔɔny
Ƴɔzɔ a la: zɔy mɔ dukɔ lɔ yaa.19 A*

Yezu kay, a kollee, a la: vir yaa la nyubɔri, laa karanpiɔ la gun, mɔɔnu Tɔse fokuri la nyaaraka. 20 A xinaa de. A vir, a ηmar bɔɔ hinye. A yaa, a karanpi ba guun nyubɔ few bɔɔ hinɔ nu bɔ xe bulle Hinw'pɔrwɔ. A nyubɔ nu kan guun nu a seer, bɔ gbata xɔɔ gunri. Bɔnu kpiseke few.

Xaansɛbɔ, xɔa xemuza tonrenmɔpu ɔ ɔɔɔɔɔri, mɔ hin ɔɔri xɔɔ xinaa yi. Lɛɛ mɔ bi tantan few wɛ ɔɔ ti nu bi ɔɔ Satan a maa a miye. Bɛɛn dukɔti binu yaa datusixori. Lɛɛ bi woo Nyelye a Sɛera, bi de ɔɔɔ nu Nyelye ka. Bi ni mɔ bi xe killisebo, lɛ mɔ bi kay Nyelye a 'pɔrɛ a tennike a kanga.

Nyelye a Sɛera tuunikebi mɔ bia maa xe keke bitɔ lɛ duunnu Nyelye wa, a mɔxɔmu, bia maa leynu Nyelye a paankeɛ yi. Xɔa koorikeri xɔ tuunikebi xɔa Sɛera a mixo mɔ Nyelye sunnu Yezu nu xe xɔa Bii lɛ a yi suw killisebo. Xɔn fa bi sanri bi xaan, hun nu xe Suwsee.

Yezu duke nyubɔ dany tɔ (nyubɔ 5.000)

Zan 6.1-2

*1. A mɔɔnɔ xɔɔ gunbɔ yi hin law Yezu
ɔɔ Yeruzalem a yaa Galileehɔnyɛ. A
wee surwo yi xɔ dan a ɔɔ a 'lɛɛ
Galileepelxo nu wɛɛbɔ xɛ bulle
Tiberadi. 2. A nyupoko inu duwe
mɔɔnɔ bɔ ni gugballɔ nu a xɛ fɛw, a
satikɛ nyɛnsɛbɔ, xɔɔxɛ bɔ duwɔ ba
korikɛ.*

Yezu a yi hinɔ lɛ habi burko a
kpogɔxɛlɛmu yi. Nyelye a za lɛɛ bɛɛ xaan
xɔnaa habi kpogɔxɛlɛmu baaku burkori yi.
Nyelye sunnu Yezu lɛ a yi suwbi Satan a
maari, lɛ suwbi killi a maari lɛ purtusixo a
maari.

Zan 6.3-4

*3. Yezu ɔɔ lɛ ba duwɛɛbɔ, bɔ ila
gbɔkɔri bɔ isisi. 4. Xɔɔ sixɔri bɔ
dɔpana fɛti nu bɔ xɛ bulle Paki koro
dan.*

Pakifeti a giraari Yifibo xe tundeni laalesi dumako nu bɔɔ sorwo taabo xe Ezipihinye.

I tundeneni ya? Pureke a berse fer bɔɔ wurɔ a taari a 'pinni, mo bo kuti annasanw, bo 'pul tɔɔɔɔɔɔ bɔɔ nunɔgaranmɔri lo xo tuti. Nyelye kollebo xo la: diwri few bo benni bo tundeni suko nu bo woo, le ku annasaan le xoo. Yeruzalem lo bo xe di xɔɔ feti.

Zan 6.5-7

5. A Yezu isisi a lal a dow a ni nyupoko nu yibori 'pony. A bib Filipu a la: ay lo biy woo paanubɔ le dol le ha nyupoko nu mo bo di? 6. A lo kpeny a gi guun nu ay xe, xɔɔxe moonu a za mu a kor hinaa gi Filipu a miye xɔɔxe a bibee. 7. A Filipu kollee a la: bee woo finw tɔsanr boo a waru dike, bi dolnu paanubɔ yoo, xɔay maa xebɔ giye dike wa.

Yezu lal xɔɔ bibxo Filipu le maa gi mo a gbɔɔ le deexo nu ay lalɛɛ. Yezu kpeny a pir

lɔxɔ nu ay xɛ. Filipu bɛnnɪ a xaanri Yezu,
xɔgumɔ a ni wɛ gugballɔ nu Yezu xɛ fɛw.

Zan 6.8-13

*8-9 A ba wɛɛ duwɛɛ nu bɔ xɛ bullɛ
Andre, a xɛ Simɔn Pyer a bula, a kolle
Yezu a la: wɛɛ biɔixina nunu paanubɔ
tɔ lɛ busanbɔ nyor, lɛɛ xɔɔ mun danbɔ
ya?*

*10 A Yezu kollebo a la: ɪ-xɛ nyubɔ
ɪsɪsɪ. A bakɔ nu bɔ ɪsɪsɪ, xɔ xɛ hay
'pɔwaka pu fa. A xɪnabɔ bo doro bɔ
dan dany tɔ. 11. A tu paanubɔ a
fɔɔrnu Nyelye a hayɛ xɔa boo, a lɔ
hayɔ ba duwɛɛbɔ a la: i-suw yaa
xonikebo. A vir a tu busanbɔ a satɪ a
xɛ xɔa kpo ti. A hin danbɔ. 12. Mɔɔnu
bɔ di bɔ kanti, a kolle ba duwɛɛbɔ, a
la: ɪ-yaa xar dil-gbitu nu bɔ di bɔ
kpultɪ, ɪa xɛ zɛy hin puta warɔ wa. 13.
A ba duwɛɛbɔ nu yaa hin a xarba.
Paanubɔ tɔ hunnu bo xonibo, a bɔ di*

bo kanti, hina gbitu lo bo xar, hun kanti gumu 'poko le nyor.

Mo Yezu isi ti anu kpenni paanuboko le busanboko, moko hun lo hun isi ti hinno 'pany ba nuxo. Xoxe maru nu i see aa pu yi, i maa isi ti diki le i xonnii inkay, le anu 'pany laa dannu sinxo nu a maa dan i wuraseboko few ya? Kpey, xoxe xa xe Nyelxo nu xe panantose lo wa, nyun a maa xe xox yi. Yezu maa a xe xox mo a xe Nyelxo nu xe panantose lo xo tuti.

Zan 6.14

14. Moko nyubo ni xox guggallo nu Yezu xe xox sixori, boko kolle bokow few, bo la: dow xox xina xe Nyelye a seerse bo kpeny bo kollebi ba guun ba la a yow burkori, a xe xox xina diki deny.

Gaa ni wu la lee nyubo koro de mo Yezu lo xe Suwse nu Nyelye sa xa nufiyaa le sunnu hinxo. Lee, bo laa ni mo bo benni bo tuhun mu lo nu suwobo Satan a maari,

killi a maari le pureke a maari yi. Bonu kor a xe bɔɔ wuse kput. Xɔɔɔ a maa satikeɔ bɔɔ nyenbawwɔri, a maa habɔ dulo, a maa suwbo Arɔmanɔ bɔɔɔɔɔ nu bɔɔ isi ti.

Zan 6.15

15. A Yezu giza xɔɔ nyubɔ koro yi tu hinaa panangari le xe bɔɔ wuse, xɔɔxe a dubɔsi a la ɔla gbɔɔɔri baba.

Yezu yalle ɔtaalakari

Zan 6.16-21

16-17 Mɔɔɔ giraxɔ yi xɔɔ gba, ba dɔwseɔ gu gbɔɔɔri bɔɔ wer bɔɔ dan ɔɔ. Bo yee gboko, bo koro 'leɛ kenxori le yaa Kapernamuhinye. Mɔɔɔ bɔɔ dan ɔɔ dumaka bir, xɔɔ sɔɔri Yezu a bɔɔ tonwa. 18 Mɔɔɔ bo mi gboko a mixo bɔɔ yaw ɔsundekɔ, wɛɛ gewgbalaka ɔɔ xo sirinpi bo panangari xɔɔ nar ɔɔ xɔ taatikɛ gbuna. 19. Mɔɔɔ bɔɔ yaa bɔɔ ley gberɔ, xɔ maa dan kilobo tɔtanɔ,

*bakɔ bakɔ bɔ ni Yezu bɔ baka a yaalɔ
ɔtaalakarɩ lɛ yibori gboko a mixo. A
bɔa giin wa, hɔbwɔ gorobo gbuna.
20. Aa kollebo a la: ia xɛ zɛy i tonre si-
i wa, mu lɔ yow. 21. Bo koro a-yee
banarɩ gboko a mixo, a bakɔ bakɔ bɔ
dan kenxori bakɔ nu bɔ yaw.*

l gi wɛ nyun nu maa yallɛ ɔtaalakarɩ ya?
Nyɔwara a nunu maa lɛ yallɛ ɔtaalakarɩ yi.
Nyun a fa a tunɩ Yezu yi. A parrɩ geke lɛ
naful-ɔkɔ a la: hun inde. Hun naan a vir a
yallɔ naful-ɔtaalakarɩ.

Yezu lo sanke naful-ɔkɔ. Xɔa nu gberɩ
zunw mɔ a yallɔ xɔa taarɩ yi. Yezu nunu
maa lɛ xɛ lɔxɔ nu a koro xɛ.

Լ ԲԵՆՆԻ Ե ԿՈՆ ԿՈՆԿՆԼԱԱ

Nikodem yi le ni Yezu

Zan 3.1-2

1 Մե ԽԻՆԱ ԼՅ, ԵՉ ՔԵ ԲՈՒԼԼԷ ՆԻԿՈԴԵՄ, Ա ՔԵ ՔԱՐԻԶԵՆՏԵ Ա ԼՅ ՔԵ ԿԻԲՈ ՓԼՎԱ ԵՒ. 2 Ա ՇՐՉ ՄԵ ԴՈՄԱԿԱ Ա ԿԱԱ Ա ԴԱՆ ԿԵԶՈ Ա ԼԱ: ՓԼՎԱ, ԼԱ ԳՈՍԳՈՒԼՅՈՒ ՆՈՒ ՄՈՒ ՔԵՄ, ՆԿԵԼԵ ԶԵՅ ԽՉԱ ՄՈՆՈՍ ՄԱ, Ա ՄՈՍ ՄԱԱ ՔԵՅՉ ՄԱ, ԽՉԼՅԵ ԵԻ ԳԻԶԱ ՆԿԵԼԵ ԼՈ ՏՈՆԳՈՒ, ՄՈՒ-ԿԻ ԵՍՆԻԿԵԵԼԻ ԽՉԱ ՏԵՐԱ.

Nikodem ԼԵԻ Ա ԴԱՆԿԵՆԱ Ա ԳԻԼՈԶԱ ՆԿԵԼԵ ԼՈ ՏՈՆ ԿԵԶՈ. Ա ԳԻԼՈԶԱ ԳՈՍԳՈՒԼՅՈՒ ՆՈՒ ԿԵԶՈՒ, ԽՉԼՅԵ ԽՉԱ ՔԵ ՆԿԵԼԵ Ա ՓԱՆԱՆԳԱՐԻ ԼՅ ՄԱ ԽՉՈՒ ԳՈՍԳՈՒԼՅՈՒ Ա ՄԱԱ ՔԵ ԿԻ.

ՔԱՐԻԶԵՆԵՆՅՈՒ ՓԱՆԱՆԳԱ ՆԿԱՍԻ ԿԵԶՈ, ԽՉՈՒ ԵՍՆԻԿԵԵԼԻ ԽԵ ԼԱ ՏԱՏԱՆ Ա ՓԱՆԱՆԳԱ ԼՅ Ա ԵՒ Ա ՔԵՄՈՍ ԽՉՈՒ ԳՈՍԳՈՒԼՅՈՒ. ՆԻԿՈԴԵՄ ՇՐՉ ԴՈՄԱԿԱ Ա ԿԱԱ Ա

sɛɛrnu Yezu ɛ mo wɛ Yifibo fullwapɔ a
maa nu wa.

Kunkilaa

Zan 3.3

*3 A Yezu la: gunnu gunnu lo mi
kollowu deny, xɔxɛ nyun a kun
kunkilaa wa, aa maa woo Nyelye a
wuseke wa.*

Yifiboo ɛɛ xɔ duunboɔnu mo bo xɛ
Abraham a woopo, ɛɛ Farizenboɔ lo xɔ
duunnu xɔ kasa. Bo gboɔza boɔnaa xɛ
Nyelye a munbo, mo boɔnaa xɛ Abraham a
biɔ lo xɔ tuti. Farizenboɔ anu kan mo
nyun nyun few nu bo kun lo hinxɔ, Satan a
maaxɔ a mixo xɛ xɔɔri Satan a bii yi.

Nyelye sanke Adan ɛ Eva a bo tunkɛ.
Nyelye habo toonre ɛ bo maa gi Nyelye ɛ
kannu loɔ nu xɔ ka. Nyelye tennibo
moɔnu bo maa kor Nyelye. Dukoti Nyelye
habo bulaa ɛ bo xɛnu xɔa gukorwo ɛ xɛnu
loɔ nu xɔ berboɔnu. ɛɛ mo Adan ɛ Eva xɛ
killii, bo pitɛ Nyelye a humanga. Bo

vanninu Nyelye. Bɔa taalɛkɛnu Nyelye ti dan yi. Bɔ ley kpayɔ lɛ Nyelye. Bɔa xɛ xɔa xɪnabɔ ti dan yi, mu bɔɔ sankɛ bɔɔɔxɔ yi. Bɔ ɪɪnu bɔɔ fullu, lɛɛ bɔa ɪɪnu maa lɛ gi Nyelye lɛ vir kannu xɔa Sɛɛra mu sɪnxɔ nu xɔ sankɛbɔ bɔɔɔ yi. Bɔa maa kor Nyelye mɔ xɔ ɪɪ yi, sɪnxɔ nu xɔ sankɛbɔ kɪlaa yi. Bɔa maa kan Nyelye a tennike mu mɔɔnu xɔ ɪɪ duu yi, sɪnxɔ nu xɔ sankɛbɔ kɪlaa yi. Bɔa maa duɔnnu Nyelye ti dan yi. Bɔɔ Satan a maa a miye lo bɔ ti.

Kayɛn lɛ Abel lɛ nyubɔ fɛw nu bɔ gow kunxo xɔɔ sɪxɔɪ lɛ yi dannu daa, bɔɔ fɛw kunnu xɔɔ zɛyna a nu komobo gi Nyelye, lɛ kan xɔa Sɛɛra, lɛ korye, lɛ kan xɔa tennike. Nyubɔ nu bɔ kun hɪnxɔ fɛw, bɔɔ tanɪ aa ti nu maa duɔnnu Nyelye yi. Nyun nyun fɛw, halɛ huɔn ɔ anko baka, anko hɪnyɛ, ba tɔgbɔrwɔ zu, xɔ kay a sɛɛɔ anko sɛɛra, bɔ kumee Satan a maa a miye.

Yezu kolle Nikodem a la ɔxɔ nu fa nu nyun maa xɛ lɛɛ san Satan a maaxɔ a mixo lɛ maa gi Nyelye, xɛ mɔ xɔɔ nyunhun

kumo kunkɩlaa. Xɔa naa xe bi benni bi gbanke lee maa gi Nyelye, le kan xɔa Seera mo Adan le Eva isi bono kanee sunxo Nyelxo sankebo. Bi benni bi kun kunkɩlaa xɔɔɔmo bi maa kor Nyelye le kan xɔa tennike.

Bako nu ti mɔɔhun, ti mi Satan a maa a miye. la nunu toonre nu maa gi le vir kanno Nyelye a bulo a naa yi. la kor Nyelye mo Nyelxo kor ti korhɩnaa wa, la maa duonno Nyelye yi.

A lee zu lo nyun maa kun kunkɩlaa? Zu lo nyun maa xe lee gbanke le yee Nyelye a wusekeri lee san Satan a dooyakori? Bi nunu maa le gbanke bi hito bi ti ya? Kpey, bia maaye yi!

Bo kun-i hunxo Satan a maa a miye ti xeewaka lo xo tuti ya? Kpey.

A mɔɔno bo kun nyun Satan a maa a miye ba xeewaka lo xo tuti wa, mɔɔ lo nyun a xeewaka aa maa sankee Satan a maaxo a miye le a gbanke le usiri inbii nu

dubnno Nyelye, le yee Nyelye a wuse
hinxo yi.

Bɔ kunbi hinxo vanninanu Nyelyenu, xo
kay bɔ kunbi purɔ Nyelye a humanga. Bia
nunu maa bi ti le vir gbulenke le taalekeno
Nyelye yi. Nyelye xɔaba xɔɔ lo maa xe xɔɔ.
Xɔɔ lo xe panantɔse. We gɩye a ti a xo
kpuɔwɛri yi. Xɔa panangari, xo xe nyubɔ le
bɔ kun kunkɩlaa, xɔa naa xe le gbankɛ le xe
nyukɩla Nyelye a hɩnye.

Zan 3.4

*4 A Nikodɛm la: ee!, zu lo bɔ maa vir
kun nyun naw nyor? Nyun nu filli a
maa vir yee bɔɔ hina a 'polongo ti
ya?*

Mɔ Yezu kolle Nikodɛm a la nyun nyun
few bɛnni a kun kunkɩlaa le xɔɔɔmɔ a maa
kan Nyelye a wusekɔ a naa, xo kay le maa
yee Nyelye a wuse hinxo, xo gbatakeɛ.
Nikodɛm gbɔɔza Yezu la leɛ bi bɛnni bi
kun kunkɩlaa tɔgbɔrnamarɩ, xɔa naa xe mɔ

nyun nyun few benni a vir kun 'pɔndɛkɛ
kɪlaa.

Zan 3.5

*5 A Yezu la: gunnu gunnu mi kollowu
deny, xɔxɛ ɔkɔ lɛ Toonre a kun nyun
wa, xɔɔ nyunhun a maa yee Nyelye a
wɔsɛkɛ wa.*

ɔkɔ a guun nu Yezu sɛɛr xɔa xɛ ɔmurwɔ yi.
ɔmurwɔ a maa xɛbi Nyelye a biɔɔ yi, xɔ
kay xɔa maa paalɛ bi killibo yi. Mɔ Yezu la
lɛɛ lɔbɔ nu koro yee Nyelye a wɔsɛkɛri, bɔ
benni bɔ kunnu ɔkɔ, xɔɔ bakɔ Yezu unu
kor kollee mɔ bulaa tanɪ tenten lo fa nu
nyun maa tu lɛɛ gbankɛ lɛ maa gi Nyelye,
lɛ korye, lɛ kan xɔa tennike. Xɔa naa xɛ lɛ
maa yee Nyelye a wɔsɛkɛri xɔ xɛ mɔ wu
woo tagokɪlaa mɔ wu kannikɛ Nyelye a
Sɛɛra, wu kan ba naa, wu xaanri xɔɔ
Sɛɛraa nu Tonreduwaa tunnikɛwu lɔ xɔ
tuti.

Nyelye a sɛɛra tunɪ ɔkɔ. Bi xɛ tu ɔkɔ lɛ fɛ.
Xɔ tunɪ mɔ Nyelye a sɛɛra maa paalɛbi.

Sebe nu bo xe bulle Titi a sebe karanpi a la: Nyelye lo lo suwbi, a xa xe xebinanpiwo lo xo tiiti wa, xa pen a nyaargiye le kunkilaa a fee le Toonre-Duuwa a gbanke kilaa lo xo guri.

Xa xemuza boonananpiwo lo bi xe Nyelye suwbi wa. Lee xogumwo bi tuye nyanraka, a xo febuo kunkilaa a oko, xo vir xo habi Toonreduuwa kilaa.

Lobo nu xe kan Nyelye a Sɛɛra, le hoolee, le xaanhuo gunno, bo lo maa kun kunkilaa bo ba. Xo mo Tonreduwa xe gbankebo le bo maa gi Nyelye, le kan xa Sɛɛra, le korye, dukoti le isi xa wusekeri xo kay xa panangari, xa naa xe le yee xa wuse hinye.

Tonreduwa xe tuonke lobo few nu beo le kannikee. A xe tuonke kparyay Nyelye a Sɛɛranu, bo nu mi Nyelye a Sebe a mixo. A xe karanpi bultanako nu nyon maa duu le yaari Nyelye.

l tunde mo sinxo nu Nowe ino tenni
gbowgballako, Tonreduwa ino barnusi
nyubo le bo kan le giloza bona xē
killisebo ya? l tunde mo Tonreduwa ino
barnusi xō nyubōō le giloza bona benni
bona gbanke bona xebii, le nanri
Nyelyenu, le xaanyeri ya?

Tonreduwaa ti a xew xō boo tanako daa.
Sinwri few nu bi xenu tūnikε-ι Nyelye a
Sεera, xō kay sinwri few nu ι xenu gbōō
Nyelye a Sεera, Nyelxo nu xē Tonreduwaa
xō lo xenu tūnikε-ι kparyay le xōkōmu
εεn dukōti, ι maa nanri Nyelyenu, le
xaanri xōa Sεera, le kun kunkɪlaa. Mo bi xē
kun kunkɪlaa, Nyelye xē gbankebi, le xēbi
le bi giye, le korye, le kan xōa tennike.

Zan 3.6-7

*6 Tōgbōrnama xē kun tōgbōrnama,
Tonre xē kun tonre. 7 Mōō mi la xō
benni wu woo kunkɪlaa, an zey xō
gbatakewu wa.*

Yezu kolle Nikodem a la aa xe gbata, kunkilaxo nu a benni a kun lo xo tuti yi.

Nyelye la nyubo isibiw nyoor pere lo hinaa xe ni hinxo. Xoa xe nyubuunbo boko tanɩ, nyubiribo boko tanɩ yi. Xoa xe xo kay kposebo boko tanɩ zakasebo we bokoo yi. Lɛɛ xo xe we bokoo lobo nu kun naa tanɩ bo bo mi Satan a dooyakoori le daa, we boko tanako, xo xe lobo nu kun kunkilaa bo bo yee Nyelye a wusekeri xoo kunkilaxo bo xo tuti.

Lobo few nu kun naa tanɩ mi Satan a kurye. Xo bo zey lobo nu kun kunkilaxo mo bo few bo mi Nyelye a kurye.

Yezu benni nu orkee 'lekeri

Hale Nikodem hun ti dɩke aa kan mo a xew lɛɛ kun Nyelye a kurye a miye yi.

Zan 3.14-15

14-15 Yezu kolle Nikodem a la : duu moonu Moyizi isi kpatibori a bawsi dany-kpankpohun dɩyaari. Mo bo, xo

*benni bo tu Nyungo a Bii le bawsi
diyaari ti. A loko nu xaanhunri, boy
woo bo tagonxo nu fa kpokpo
lawkay.*

Yezu tu loko nu dan Nikodem ta sorwo
dimiboo kpatiboori a karanpinu xa naa.
Bo xe killi Nyelyeri, ko lo ko tuti Nyelye
sun nu kpankpoobo hin yi dumebo. Bo
gow bonu piti.

Sinxo nu bo de baanike, Nyelye kolle
Moyizi ko la a daanle danykpankpoo le
bawsi. Nyelye sa xa nufiyaa ko la loko nu
kpankpoobo dume pepe, bo dow
danykpankpoohun, bo satu.

Bi guun tuni Israyelboomun sinxo nu bo isi
kpatiboori. Satan nu bo xe bulle
kpankpokponwaa fow Adan Nyelyeri. Mo
Adan xe killii Nyelyeri, a pu. Boko Adan a
woopo few fow Nyelyeri, bo piti mo bo xe
killisebo ko lo ko tuti.

Killi a penfocoke xe pureke. Israyelbo a
isunu maa booti le suw bo hito kpankpo

dumewoori yi. Bɛɛn dukɔti, bia nunu maa
ɛ suw bi hitɔ purekeri yi. Nyelye lo suw
Israyelbɔɔ purekeri. Nyelxo xɔaba dukɔti
xɔɔ lo maa suwbi.

Zu lo ɪ maa xe lɛɛ woo fentike Satan a
maari, ɛ killi ɛ pureke hin maari, ɛ vir
kunnu kunkɪlaa bɔɔ Nyelye a kirye a
miye? Yezu la lɛɛ bulaa tani tenten lo xo.
A la xɔ bɛnni bɔ bawhɪnaa diyaari mɔ bɔ
bawsi danykpankpoohun kpatibɔɔri.
Xɔɔɔmɔ lo bɔ few nuy xaanhunri kumo
Nyelye a kirye a miye ɛ vir gbulenke ɛ yi
ɪɪ xɔa pananga a foko. Lo bɔ few nuy sa
bɔɔ xaan Yezuri, nu xe Suwsee, bɔy woo
tagotusiye lawkay Nyelye a baka.

Zan 3.16

*16 Mɔɔɔnu Nyelye kor nyubɔ hinxɔ
few xɔɔɔxe xo si xɔa Bitana xo
bonyabo. A lo bɔ nu xaanhunri, baay
pu wa, bɔy woo bɔɔ tagonxo nu fa
kpokpo lawkay.*

Yezu la: Nyelye kor nyubo hinxo few xoo lo xoo tuti xoo la xoo Bitana. Mo Nyelye a kor nyun tanu duu Satan le yaa baantusixori wa, xoo lo xoo tuti Nyelye lo sunnu Yezu nu xe Suwsee hinxoo.

Anko lo Nyelye sunnu le a xe Suwse? Xoo Bitana. Yezu lo xe Nyelye a Bitanaa. We nyun a fa a tunu yi.

Bekelo Yezu la killisebo bennu bo xe lee woo suko? A la: lobo nu xaanhunru, baay ru wa, boyo woo booo tagoon.

Sinxoo nu nyun xe xaanru Nyelye a Sɛɛra, le sa ba xaan Yezuri, nu xe Suwsee, Nyelye xe ha xoo nyunhun tagokɩlaa. Xoo nyunhun a xe Satan a bii danyi, xoo kay aa Satan a dooyakarɩ danyi. A xe gbanke xe Nyelye a bii. Xoo lo xoo tuti Yezu lo kolle nyubo a la: bo gbanke booo gbooyabo, le xaanru Nyelye a Sɛɛrkeyaa.

Tagoon a bulaa le pureke a bulaa

Yezu la lee: lɔɔ nu xaanhunri, baay pu wa. Lɔɔ nu xaanri Suwse nu Nyelye sunnu, bɔay woo nyäänitusixo nu Satan le tonre nmɔpɔɔy woo yi.

Lɔɔ nu xaanri Suwse nu xe Yezu bekelɔ bɔy woo? lɔɔ nu xaanhunri, bɔy woo bɔɔ tagoonxo nu fa kpokpo lawkay.

Zan 3.17

17 A Nyelye a sun xɔa Bii burkori le a yi si nyubɔ kpariyay le la bɔ baani wa. Xɔ sumee le a yi suw nyubɔ.

Nyelye a nufisaaxɔ nany. Nyun maa dankenari Nyelye ya? Aan! Lɔɔ nu xɔ sa xɔa nufiyaa le xe, xɔa xe xeye few wa ya? Guunnu lɔ, Nyelye xe xe lɔɔ nu xɔ ka kpokpo. Bi maa xaanyeri.

Zan 3.18

18 A lɔɔ nu xaanhunri, aa nunu kpariyaysina danwa, lee lɔɔ nu kay ba

*xaanxɔri hun lo nunu kpariyaysina.
Mɔɔnu aa xaanri Nyelye a Bitana a
yiraxɔ wa, xɔɔxɛ a nunu kpariyaysina.*

Nyun tanɪ a bɛnnɪ a bɛr lɛ pu lɛ law lɛɛ gi
mɔ Nyelyey dɛ ba guun laa xɔ ya kayɛɛ yi.
Lɔbɔ nu nanpi Nyelyenu, bɔ sa bɔɔ xaan
Suwseeri bɔay woo kpariyaysiye yi. Lɔbɔ
nu kay Suwsee, bɔ nunu kpariyaysiye,
Nyelye kaybɔ xɔ dɔsɪ mɔɔ hun dɪkɛ.
Suwse tanɪ tenten lo Nyelye lal killisebo
kooti. Xɔɔ Suwsee xɛ Yezu.

Zan 3.19-20

*19 A Gulawakɔ yi, xɔ usɪ nyubɔ
sundekɔ, lɛɛ mɔɔnu nyubɔ xɛbiibo
ɪmɔpi xɔɔxɛ bɔ kay gulawakɔ, bo
kor bana usɪ wurinbike a miye. A
Nyelye siw bɔɔ kpariyay. 20 Lɔɔ nu
xɛ xɛ ɪmɔpiyɛ a xɛ nyansɪ gulawaka,
aa xɛ kor hinaa san gulawakarɪ lɛ xɔ
gula ba xɛbiibori wa.*

Nyubɔ a dɛ Nyelye a Sɛɛra wa, bɔa xaanri
Nyelye wa, mɔ bɔ kor bɔɔ xɔɔ xɛbiɪmɔpɔ

lo xo tuti. Baa koro de le la bɔnaa bulɔmɔɔyɛɾɪ yi. Baa kor Nyelye gbankɛbo yi. Bɔ xɛnɔ barsɪ lɛnɔ leynu Nyelye a kparyay le mɔ bɔɔ killi aa maa yi gulawakarɪ yi.

Nyun nɔ a kun kunkɪlaa wa, aa xɛ Nyelye a bii wa. A xɛ Satan a bii kpokpo. Suwse tanɪ tenten lo Nyelye lal killisebo kooti. Xɔɔ Suwsee xɛ Yezu. Gaa xɛ wɔa xaanɪ Yezu kput wa, wɔa xɛ Nyelye a bii deny wa.

Yezu la: mu lo xɛ bulaxɔ le kparyay le goon. Nyun a maa yaa bi Suwa a baka, a laa 'pɪnnɪmɪɾɪ wa yi.

Yezu le Yifibo fullwapa

Yifibo bib gibeetikewaka

Matiye 12.38-40

38 A we 'Poretuunikesebo le Farizenbo in fa bo bib Yezu bo la: Fulwa, bi koro wu-xe we gbugballo le karanpi. 39 A Yezu kollebo a la: ee nu xe daasebo, i nmpri, i xe sirisebo gunnu. I bibomi le mi-xe gugballo, 'an 'an. Gugballo nu i ni i law xo xe gugballo nu Nyelye kpeny xo xe xca seerse Yunasinu duu. lay vir ni we gbugballo wa. A moko Yunasi xe giro sanr le dumo sanr busangbala a mixo, moko Nyungo a Biiy xe giro sanr le dumo sanr burko a miye ti.

Yezu xe gugballɔ 'pony lɛɛ nyubɔ kay bɔ
isi ti dɪkɛ bɔa nu xaanhunri yi.

l tundenɔ lɔxɔ nu Yifibo sorwopoo xe
sɪnxɔ nu bɔ isi kpatɪbɔɔri ya? Bɔɔ nu
gugballɔ nu Nyelye xe, bɔ xe xaanyeri, lɛɛ
xɔɔ za xɔ xe gberɪ bɔ xe paani gugballɔ, lɛ
gow lɛ bɔ wɔla.

Gaa xe wɔa xaanri lɔxɔ nu Nyelye sɛbɛ xɔa
Sɛɛra a miye wa, wɔa maa duunnu Nyelye
dɪkɛ kpee yi.

Mɔɔnu Yunasi isi busangballaa ba nawɔɔ
gɪɔ sanr lɛ dunmɔ sanr, mɔɔ lɔ Yezu la:
hɪnaay pu lɛ bɔ gurahɪnaa (ay isi burko a
miye) gɪɔ sanr lɛ dunmɔ sanr. Yezu kpeny
a gi lɔxɔ nuɔɔ damɛɛ. A gi gɪyɛ gɪyɛ fɛw,
xɔgumɔ a xe Nyelye.

Mɔɔnu Nyelye suw Yunasi busangballaa
ba mixo, mɔɔhunlɔ Nyelxoy sanke Yezu
guratekɔ a mixo dukɔti. Nyelye xɔaba lɔ
maa ha nyupurabɔ goon. Nyelye maa xe
lɔxɔ nu xɔ kor fɛw.

Matiye 12.41

41 Yezu vir a kollebo a la: xɔɔ sixɔ nu Yunasi karanpi Ninivesebo Nyelye a gun, a bɔ de baanike, xɔɔxɛ, we sinɔyɛ yi le xɔɔ Niniveseboy si daasebɔ a kparyay le la bɔ gbɔɔntɔ. A, ɪ-kan, mi kollo-i, guun nu yi hin dan-ɪ daa hin gbal hin 'lɪnke Yunasi a gun.

Yunasi yaa Ninivesebori a yaa a kollebo a la: Nyelye la: bɔ de baanike, bɔɔ kay xɔnaay paankebɔ.

Ninivesebo a ɪɪ bɔ xɛ ɪsrayelbɔ yi. Bɔa woo Nyelye a Sɛɛra a tuɔɔnikɛxɔ nu xɔ ha Moyizi le ɪɔxɔ nu xɔ ha xɔa guseɛɛseebɔɔ yi. Bɔa ni gugballɔ poko nu Nyelye xɛ xɔ ha ɪsrayelbɔ yi. Lɛɛ, bɔ xaanɪ Nyelye a Sɛɛra nu Yunasi yaa a ɪɛɪɛkebɔ.

Xɔɔ naan Yezu a nyubɔ nu xɛ Yifibo, xɛ Abraham, ɪzakɪ le Yakɔb bɔɔ hoopo. Nyelye a Sɛɛra nu Moyizi sebe le ɪɔɔ nu guseɛɛseebɔɔ sebe ɪɪɔɔɔnu few.

Nyelye sun Zanbatis a yaa tuwamniɓɓo le
bo kan Suwsee ba tennike le xaanhunri.
Gaay ni xo tuni wulalee Yifibo pananga
hooɓe tuunikeexo, xogumɓo bo zey a murbo
ɓɓo, lee xoo boɓɓo boɓɓo pananga a xaan boɓɓo
miwnu yi.

Dukoɗi Yifibo fullwapɓo pananga kay mo bo
dew Nyelye a guun nu Zan seerbo.

Mo Zan yi a law, xaa koorikeri Yezu yi le a
satike nyensebo, le a ninni tonrenmooɓu
nyubooɗi, le a tuunike Nyelye a Seera. Lee
Yifibo pananga le boɓɓo fullwapoo a de bo
xaanhunri yi.

Yezu gbal a 'lunke Yunasi. Yunasi xe
nyuwaroo nu Nyelye bulle xo xe xaa
guseerse, lee Yezu xe Nyelxo nu xe
sankesee xaa Bii, a gu nyeltaari a wer mu
bi 'pooɗee le xooɓoo a maa xe Suwsee.

Hale le xoo panangballoo nu Nyelye xe
mooɓu, le mo xo si Zan, xo sunnu Yezu le
bo tuunike Yifiboo, Yifibo pananga kay bo
isi ti boɓɓo de le nanpi Nyelye a humanga yi,

Լե ցbankէ ԲՉՉ չեբիւ, Լե չաարւ Կեզս մս ԲՉՉ
Տսւսեե յի.

ԲարւււնԲՉՉ միցիկասէ քլլիԲՉՉ

Մարկս 3.1-2

*1 Ա ւե սսրւօ, Բօօ դմենիցրարւ, Կեզս
ւիր ա յեե ւե ՆյելկարանյԲՉՉ. Ա ու մի ւե
չինա ոս Բա ոսնւօ քի. 2 Ա ոսԲՉՉ ոս
մի, ԲՉՉ ւեեԲՉՉ քա, ԲՉՉ կայ, Բօ քօւօ
Կեզս ԼօԼօԼօԼօ, մԲՉՉ ա չե, Լեե տեԲ սատիկե
ոսսն Բօօ դմենիցրաճարւ. Իսն կայ ա
սատիկե ոսսն դմենիցրաճարւ, չԲՉՉ ԲակՉ Լ
Բօ յօ ւօօ Բսլաա, Լե սինս Բա կքարայ.*

ԲարւււնԲՉՉ Լե ԿիքիԲօ ւե քլլիւարԲՉՉ կայ
Նյելյե ա Տեերա ոս Զան ԼեԼեկեԲՉՉ, քսկօտի ԲՉՉ
կայ Կեզս ոս չե Տսւսեե Բա տսսնիկե.

Տսնւրի քեւ ԲՉՉՈՍ կօրսի Կեզս, ԲՉՉ ցԲՉՉԶա ա յ
չե ւե ցսսն ոս ԲՉՉՆաա 'քօրեԲՉՉ կայ. ՉԲՉՉԲՉՉ
ԲՉՉ մաա ցօւե Լե Բանսս քսրեկերւ.

Կեզս քսւ Նյելյե ա 'քօրեԲՉՉ քեւ, Լեե ԿիքիԲօ
քլլիւարԲՉՉ, մԲՉՉ ԲՉՉ չեւ Լեե քսսնս Նյելյե,
ԲՉՉ քսնքիտի ԲՉՉ քեւն ա 'քօրեԲՉՉ Նյելյե ա

Sεεραα. 'Pɔɔɛbo nu Yifibo fullɔwapɔɔ dunpiti hin a tanɪ ɪ xε mɔ xɔa kεε mɔ wu satikɔ nyun Saaba a giraari wa. Bɔɔ baka xɔɔ giraxɔ xε ηmenni gira. Nyungo satikεε xɔxε boo. Mɔxɔmɔ hin a bennɪ baka tanɪ yi.

Yezu kay xɔɔ 'pɔɔɛε, dukɔti ɪ wε 'pɔɔɛbo nu xɔɔ Yifibo fullɔwapɔɔ dunpiti Nyelye a Sεεraa.

Yifibo fullɔwapɔɔ nyaasi Yezu mɔ a la: hinaa ɪ xε Nyelye a Bii nu xε Suwse nu xɔ sa xɔa nufɪyaa ɪ sunnu burkooɪ. Dukɔti bɔ nyaasu mɔ Yezu xε la bɔ xε killisebo. Bɔɔ gunbɔ nu bɔ xε buunkesi fεw anu sankeyɔ nyubɔ fεw hinburi.

Λεε ɪxɔ nu xε xɔ ɪ ɪɪ xɔ zεyɔbɔnu gbuna xε mɔ nyupoko ɪɪ bɔnu dɔw Yezu.

*Farizenbo, le we Yifibo few, bo xe kan
bɔɔ fullɔwapɔ nu isi fa duu boo tenike.
Bɔɔ koro di dulɔ yooo, bo kpeny
paale bɔɔ nunw, mɔɔnu bo karanɔɔbo,
bo-xe. 4 Hale, bɔɔ gu yabwa bo yi
yooo, bo xe kpeny fe, mɔɔnu bɔɔ
fullɔwapɔ karanɔɔbo duu, bo-xeye, le
law, lee di.*

A bɔɔ fullɔwapɔ karanɔɔbo ti, mɔɔnu xɔ
benni bo-xe le paale tasabo, le 'pelo, le
dany'pelo ti. 5 Mɔɔnu Farizenbo le
Nyelkaransebo ni Yezu a dɔwsebo nu fa,
bo paalo bɔɔ nunw warɔ, bɔa paaleko
mɔɔnu Farizenbo la bo-xe wa, le law, le di
dulɔ. Bo bib Yezu, bo la: beke lo xe la
dɔwsebo fa, bo kay bi fullɔwapɔ guun nu
bo karanɔɔ duu bi-xe, bɔa paalo bɔɔ nunw
mɔɔ bo karanɔɔbi, binu xe wa.

Farizenbo a xe Yezu a dɔwsebo guun yi.
Xɔgumɔ dɔwsebo a xe xe gixelemu poko
nu Farizenbo gboza nyun benni a xe le
Nyelye lo de ba gun. Sebesebo le
Farizenbo dunpɔri Nyelye a Sɛeraa we

'pɔrɛbɔ 'pony, (613). Bɔ xe tɔunike le la:
nyun bɛnni a duw xɔɔ 'pɔrɛbɔɔ fɛw le
Nyelye lo dɛ ba gun.

Xɔ duɔnnu xɔɔ Yifibo fullwapɔɔ mɔ bɔ
duwɔ xɔɔ 'pɔrɛbɔɔ. Lɛɛ bɔ xe osuxɛsɛbɔ.
Guxɛɛmu nu bɔ nɪw osuko hɛɛn lɔ bɔ xɛnu
xe, le paale nunw, le paale dulxe guxɛɛmu,
nanbɔ le law lɛɛ gimu bɔ dɪw, lɛɛ bɔɔ
giloza Nyelye xe ni gunmɔpu nu bɔ xe
gbɔɔ bɔɔ miye yi. Lɛɛ xɔɔɔ aa xe danbɔ yi.

Gaa paale la 'pɛlyɛ a korike, a zunbito lo
mi xɔɔ mixo, la 'pɛlxɔ si ya?

Yezu si Farizenbɔ kparyay

Marki 7.6-9

*6 A Yezu kollebo, a la: mɔɔnu Nyelye
a gusɛɛrɛ nu bɔ xe bulɛ Ezayi sɛɛr ɪ
gun duu, a la: ɪ xe durumusebo fɛw.
Gunnɔ lɔ a sɛɛr a sɛbɛkɛ, a la: Nyelye
la: xɔɔ nyubɔɔ fa, bɔ fɔɔɔmi
gbɛngbɛraari warɔ, le mi gun la bɔɔ
miye wa. 7 Bɔɔ Nyelfɔɔrɛkɔ nu bɔ
fɔɔɔmi naaku, xɔɔ xe mu lɔ karanpibɔ*

*mu wa. Bɔɔ fɔɔɔmɔ bɔɔngɔɔnu
nyungoori, bɔɔba. 8 A Yezu la: xɔɔxɛ
mi kollo-i kparyay naaku, mɔɔnu ɪ fa, ɪ
kay Nyelye a 'pɔɔɛbɔ nu xɔ la: ɪ-xɛ, ɪɔ
xɛw ɪ xɛbiibo ɪba. 9 ɪ gɔɔnu, ɪ kay
Nyelye a bulaa, ɪɔ dɔwɔ ingɔ ɪba, xɔɔ
i koro.*

Nyelye a gɔsɛɛɛɛ nu bɔ xɛ bulɛ Ezayi sɛɛɛ
a la: Yifibo xɛ sɛɛɛ gɔkɛyɔ 'pony Nyelye a
gɔɔnɪ, ɪɛ bɔɔ miye, bɔa kor Nyelye yi,
bɔa xaanɪ xɔa Sɛɛra yi, dukɔɔɔ bɔa xɛ xɔa
Sɛɛra a xɛsɛbɔ yi.

Nyelye a dɛ Yifibo punkɛbii wa, xɔgumɔ
bɔɔ punkɛxɔ a gu bɔɔ miye yi. Nyelye kay
Yifibo punkɛxɔ, mɔ bɔa tu bulaxɔ nu
Nyelye tɛnnɪ bɔ turakɛɪ yi, ɪ sanu Nyelye
tanɪ ɪ dɛ mɔ bɔnaa xɛ killisebo, dukɔɔɔ ɪɛ
xaanɪ xɔa nɔfɪsaaxɔ Suwsee ba gɔnɪ yi.

Wɛ nyubɔ ti kpokpo bɔɔ xɛnu tɔɔnɪkɛ bɔɔ
gbɔɔyabɔ ɪɛ kay mɔ bɔ tɔɔnɪkɔ Nyelye a
Sɛɛra. Nyelye la: xɔɔ tɔɔnɪkɛsɛbɔɔ fa warɔ.
Xɔɔ nyubɔɔ xɛ la: bɔnaa dɔwɔ Nyelye,

bɔnaa punkɔwe, lɛɛ bɔ bɔnni. Lɔbɔ nu xe dɔnpi we 'pɔrebɔ Nyelye a Sɛerari lɛɛ xaanri xɔɔ 'pɔrebɔ nu bɔ dɔnputi, Nyelye aay dɛ bɔɔ guun dɪkɛ kpee yi. Xɔ ηmɔpi gbuna mɔ wu dɔnputi xɔ kay mɔ wu siwri Nyelye a Sɛera.

Lɔxɔ nu gbuna xɔa xe lɔxɔ nu bi xe dɪ yi, lɛɛ lɔxɔ nu xe bi tsɪbiye

Dukɔti Sɛbesɛbɔɔ lɛ Farɪzenbɔɔ xe barsi mɔ xɔa bɛnni wu dɪ we dulɔ wa. Bɔ gbɔɔza xɔxɔy dankebɔnaari lɛ bɔnaa dɔunnu Nyelye.

Marki 7.14-19

14 A mɔɔnu Yezu sɛernu Farɪzenbɔ a law, a bulle nyubɔ nu fa fɛw, a la: i-yi kan, guun nu mi sɛerɔ. 15 I-dow, dulɔ nu nyun xe dɪ, lɛ sa ba 'polongo, hun maa ηmɔpikɛ ba miye lɛ a-xɛ Nyelye a nyansɪsɛ ya? 'An'an. Xɔɔ dulɔ a maa ηmɔpikɛ ba miye yi. I-dow, gbɔɔyanηmɔpi nu xe san nyun a miye, hun lɔ maa xɛwu, lɛ wu-xɛ Nyelye a

nyansise. 16 Eε nunu tenu, ι-kan mi guun nu mi seerɔ le hin yee i miye.

17 Mɔɔnu Yezu seerɔ, a law, a zey fa nyupoko. Alɔ ηmarnu ba duwsebo wuraru. A bo yaa, bo yee yɔɔ. Mɔɔnu bo yee yɔɔ, ba duwsebo bibee ba suriya nu a sur, ba naa. 18 A kollebo, a la: εε nu xe mi duwsebo, la kan ba naa ti wa ya? la kan mɔɔ mi la: dulɔ nu xe wer nyun a miye, hun a maa ηmɔpɩke ba miye wa ya? la giza ba pulakari lo hun xe 'pɩni san wa ya? 19 Xɔa xe funya nu dulɔ xe deε mi, hun lo xe yinu gbɔɔya nyun a taari wa. Nyungobii a gbɔɔya ba kɔnxɔri, hun lo maa ηmɔpɩke ba miye, le a-xe Nyelye a nyansise. A mɔɔnu Yezu zaa mu, a karanpɩbo mɔɔnu we dulɔ a fa hunɔ, hin kiro wa.

Yezu karanpɩbo keyakari mɔ xɔa xemuza loɔ nu bi diw xɔɔ lo xe puta Nyelye a humanga yi, leε guηmɔpu nu bi xe gbɔɔ bi miye.

Dulɔ nu nyubiribo xe di le lɔbɔ nu nyubuunbo xe di hin a tuni zunw yi. Lɛɛ xɔxɔ aa xe a bi xe kpee Nyelye a humanga yi. Gandɔ nu nyubiribo xe yeke le lɔbɔ nu nyubuunbo xe yeke, we baka hin xe ley wɔw gbuna. Xebiibo heen baala baala. Lɛɛ xɔa xemuza xɔɔ gixelemuɔ lɔ xe xe le nyun duɔnnu Nyelye xɔ kay le Nyelye kay ba guun yi. Le suɔnikɛ nyubuunbo aay xe le wu duɔnnu Nyelye yi.

Marki 7.20-23

20 Yezu vir, a kollebo, a la: gbɔɔyanyɔpɔɔ nu xe san nyun a miye, hun lɔ xe yinu dinya nyun a hitɔri, Nyelye a humangari. 21-22 Gunnu lɔ mi sɛɛɔ, gbɔɔyanyɔpɔɔ nu xe gu nyun a miye, hen lɔ xɔ xe tuti a nyun xe nyansa, le xe yuwse ti, le vir xe nyunkuse, le 'pɛnu nyubɔ a yirabɔ, le yirabɔ bɔ xe xen'pɛɛɛɛbɔ, le mɔɔnu nyun koro nyun a giye le ba miye unu nyowenu nyun a gixɔ. Le wɛɛbɔ xe migikasebɔ, le vir xenu durumusebo,

le nyufulakesebo, le vir lee xe saasaa, le moko wu niw la wee, wu gbokza a 'lunkehina le la miye inu nyowku, le nyun inge, le 'putikorwo, le xaba xaba xee. 23 Xok gusunbo few lo xe gu nyun a miye, le saanri dinya Nyelye a humanga.

Nyelye xe ni xok gupokpu nu bi miye few. Hin xe gusunbo nu xe kon Nyelye de bi gusun. Hale xokxe bia xe xeyo le bo niyokpu hinbiye wa, Nyelye la: xok gupokpu nu xo nyaasi kay hin mi bi miye, a moko, bia maa nanri Nyelye a humanga le duonyenu kpee yi.

Farizense hito punkese

Luki 18.9-12

9 We nyubo ti, bo gbokza bona nanri Nyelye a humanga bana xebiibo a kooti. Wu dan bo xe el bok weebo wa. Bo gbokza bona tutori weebo. A Yezu karanpibo we suriya a la: 10 we xinabo nyor isi fi. Weehun xe Farizense,

wεεhun xε lanposuwse. Bɔ ɔɔ bɔ yaa Nyelfɔɔrwurballakarɪ laa fɔɔ Nyelye.

11 A Farizensεε kpeny toon. A ɔɔ a in a lɔ ɔrke ba himanga 'lekeri anu fun Nyelye ba miyenu a la: Nyelye, mi hawwu la boo lε mɔɔnu mia tunɪ wε nyubɔ nu xε yuwsebo, xɔ kay kaynanpisebo, xɔ kay yer'pelesebo wa. Mi hawwu la boo lε mɔ mia tunɪ lɔ lanposuwsee wa. 12 Mi xε gende nufiya naw nyor gurɔ tɔnyor a miye. Mi vir mi xε si mi 'pɔrke gixelemu amuu fεw lε hawu.

Farizensεε ɪla Nyelfɔɔrwuraa lε yaa sεernu Nyelye. Xɔɔ xɪnaa xε nyun nu xε punkε ba hitɔ ba pεpεen a keyaka, lε boonakeyyɔ lɔ a xaanti. A gbɔɔza hɪnaa kεrε gbuna lε Nyelye dε lɔxɔ nu hɪnaa xεw.

Xɔɔ Farizensεε tunɪ Kayen. Kayen tu ba tɔlati bulaa lε turari Nyelye, gixelemu nu a xε gwa bati hεen lɔ a xaanti. Mɔɔnu

Nyelye kay Kayen, mɔɔhɔnɔɔ xɔ kay xɔɔ Farɩzɛnsɛɛ.

Lanposuwsee baani dena

Luki 18.13

13 A lanposuwsehun ɩsi korikeri. A zunkesi ba humanga aanu kor hɩnaa ɔrke hɩnaa hinbu le dow 'lekeri wa. A ɔ nar ba kɔngɔ a fun Nyelye a la: Nyelye, mi xe killise, gi mi nyaarakari!

Lanposuwlesee a waar le buunkesi ba killi Nyelye a humanga yi. A ni ba hitɔ mɔ Nyelye xe nu. A sa tanɩ Nyelyenu, a de mɔ a xe killise. A giloza Nyelye xe xɔa sunnu Suwse wa, hɩnaay yaa datusixori bakɔ nu Nyelyey paankɛhɩnaa. A xaanri Tɔsɛ lɛɛ woo suko. Nyaaraka tu Nyelye ba kooti. Xɔ 'yɛɛhɔn, xɔ de ba gun.

Yezu a kparyaysixo

Luki 18.14

14 A Yezu vir a karanpi suriya a naa a la: gunnu gunnu lanposuwsee, mɔɔnu

*a gu Nyelfunna anu nmar, xɔɔ sixɔri
hun lo nanpi Nyelye a himanga,
xɔgumɔ a de baanike. Lɛɛ Farizensɛɛ,
aa nanpi wa, xɔgumɔ aa de baanike
wa. A mi kollo-i, loɔ nu koro hɔnaa
gbalkɛ ban hitɔ, Nyelyey zelkee, lɛɛ,
loɔ nu zelke ba hitɔ, Nyelyey gbalkeɛ.*

Farizensɛɛ a giloza hɔnaa xɛ nmanysɛxɛɛ
yi, aa giloza hɔnaa xɛ killise nu bɛnni a
waar Nyelye a nyaargiye yi. Xɔxɔ lo xɔ tuti
Nyelye lo a 'yɛɛ ba killibo yi. Nyelye kayɛɛ
mɔ xɔ kay Kayɛn nu kay xaan, nu xɛ
wulaseɛ.

Lanposuwsee kpee. A xaanri Nyelye a
Sɛɛra, a vir a giloza hɔnaa xɛ killise nu a
maa bal Nyelye a kparyaysinaa kpee
xɔxɛ xɔa xɛ Nyelye a nyaargixo lo xɔ guti
wa ya yi. Xɔɔ Lanposuwsee bɛnni a woo
vannina Nyelyenu kpokpo. Lɛɛ xɔa kori, lɛ
xɔa nyaargiye lɛ xɔa zawgiye lo xɔ tuti
Nyelye lo de ba guun mɔ xɔ de Abel nu
xaanri xɔa Sɛɛraa ba guun.

Yezu lo xe nunatana nu yaari tagotusixo

Nyelye a Sɛera tanɪ tenten lo xe kparyay baba. Yezu Kirsi tanɪ tenten lo xe Suwsee baba.

Annɔ ta nunaa

Nyubɔ guun nu Tokpeny Dumɪkɔ a Sɛbɛɛ sɛɛr, bɔɔ pananga ɪɪ bɔ xe annapanysebɔ. Sɪnxɔ nu Yezu ɪɪ baaku burkori, Yifibo pananga ɪɪ bɔ xe kpoosisebo. Mɔxɔmu panyse a boo lo bɔɔ pananga xe xe.

Israyɛl burkoo a bäänigballa xe valxɔnywakparwa. Wɛ sɪnyɛɪ xɔ nɪw mɔ wu wowti hayaa ɪɛ annɔ xoole. Wɛɛɪɪ, panysebɔɔ xe san ɪɛ yaa kpay ɪɛ bɔɔ wurɔɔ, hay'pɔɔwakɔ ɪɔ bɔ waarɔ. Wɛɛɪɪ giraxɔ xe yaa gbabɔ kpay ɪɛ bɔɔ wurɔɔ, ɪɛ bɔ kpul kɪ

fi low xɔ kay gbɔwɔri bɔɔ anɔɔɔɔ. Xɔ isi xɔ ŋmɔri mɔ bɔ xɛ ki osukoo mɔɔ p̄äy, xɔgumɔ yugballapɔ xɛnɔ yi lenɔ yuwle anɔɔ, dukɔti lɛ mɔ xoozɔnɔ maa kutɔɔ.

Mɔxɔmɔ, mɔ giraxɔ gbaw, panyseɔɔ bɛnnɔ bɔ woo wɛ kirye, boko nu bɔ maa yeke anɔɔ, xɔ kay bɔɔ pɛpɛɛn bɔ maa duyɛ lɛ yekeyo mi dumakɔ. Xubi kitɔ lɔ bɔ xɛ du. Giraxɔ, xɔɔ gba, bɔ yekeyomi lɛɛ dɛɛ nunaahunri. Gaa koro dan anɔɔ, xɔ bɛnnɔ wɔ duuri panyseɛ lɛ law. Xɔ tunɔ xɛmuza hun lɔ kirxɔ a nunaahun. Nuna tanɔ lɔ xɛ isi ti lɛ yeeri anɔɔ, a xɔɔ nunaahunri lɔ panyseɛ xɛ dɛɛ.

Zan 10.7

7 A Yezu kollebo a la: kparyay lɔ mi kollo-i, mu lɔ tunɔ annakirxɔ a nuna.

Yezu Kirsi tanɪ tenten lo xɛ Suwsee baba

Lɔxɔ nu Yezu inu kor kollebo xɛ mɔ hɪnaa lo xɛ bulaxɔ nu yaari bääni nu bal lule.

Osuko (lo hɪnxɔ nu bi ti daa) Satan fa, ba tonrenmɔpu fa, killi fa, purekɛ fa dukɔti. Xɔɔ gɪxɛlemuɔ fɛw, bi maa za hɪn tunɪ yugballapɔ nu yuwo annɔɔ lɛ xoozɪnɔ nu xoowo dukɔti. Satan wulaawɔnu Nyelye lɛ xɔa gukorwo. A xɛ bɪnnɪsɛ lɛ fulakɛsɛ. A nyaasi nyun.

Satan fulakɛ bi nyubɔ, a gorobo ba danyɔ a miye dɪw zɪzɪ a sundɛkɛ. Hale manysɪnxɔ dɪkɛ ba maa a miye lo ɪ ti. Gɪyɛ tanɪ lo Satan nyuw: xɔ xɛ mɔ a putaawɔbi lɛ xɔɔɔmɔ bi woo vannɪna Nyelyenu kpokpo.

Kɪrxɔ nu bal lule, tagon lo mi, nunaa tanɪ lo xɔ nunu. Yezu xɛ Nyelye, hun lo xɛ Suwsee. Yezu lo xɛ nunatana nu yaw tagotusixori. Wɛ bulaa a ti wɛ boko yi.

Mɔ panyɛ xɛ kor ba anno lɛ a doko keyakarɪ, mɔɔ lɔ Yezu kor ba nyubɔ, a xɛ dowbo keyakarɪ dukɔti. A kor hinaa suwbo Satan a maaxɔri, lɛ suwbo killi lɛ purekɛ hin a foko, xɔa naa xɛ lɛ bɔ bal vannɪna Nyelyenu.

Bɪnnɪsɛbɔ nu xɛ la: bɔnaa xɛ suwsebo

Zan 10.8

8 Lɔbɔ nu kpeny bɔ yimiri baa bana xɛ annapanyɛbɔ, wɛɛbɔ ti bɔ xɛ yuusebo lɛ ŋmayɛxɛsɛbɔ, xɔlɔxɛ anno a kan bɔ tennike wa.

Sɪnxɔ nu bɔa kun Yezu tonwa, wɛ nyubɔ xɛ yaari Yifiboo lɛ kollebo lɛ la: bɔnaa xɛ Suwse nu Nyelye bɛnnɪ xɔ sunnu. Yezu la: xɔɔ nyubɔɔ tunɪ yugballapɔ nu xɛ yi dumaka lɛ yuw annoɔ xɔ kay lɛ kutikɔ.

Halɛ Satan xɛ tu wɛ gɪxɛlɛmu 'pony lɛ karanpi lɛ ɪ gbɔɔza lɔxɔ nu a tɔstɔkɔ-ɪ xɔɔ lɔ bulaxɔ. Satan lɛ tonrɛŋmɔpu ta bullɔɔ, hin maa ɪsɪ xɔ tunɪ xɛmɔza hin kɛrɛ, lɛɛ xɔɔ

bullo few hin a law baka xe pureke,
vannike Nyelyenu kpokpo lee yaa
datusixori, boko nu Nyelyey du Satan.

Yezu lo xe nunaahun tanu

Zan 10.9

*9 Mu lo xe nunaahun, nyuun nu
dowmiri a 'pinni a yee ay woo suko,
mawamu ay yee lenu san le vir woonu
dul.*

Kirxo, nunaahun tanu lo xo nuun, dukoti Yezu
lo bulaxo tanu, nu yaa tagotusixori.

Gaa welle we nyuboy kolle-i le la: loxo nu
Nyelye a Sɛera tuunike nyubuunbo lo xo
bennuun le bo hinsebo, lee loxo nu xe
bulkeyako nu bennu-unu, xo xe mo u duwo u
fullwapo 'poree. Nyun ka-u mu, xaa xe
kparyay yi. A fulake-u fulako. Nyelye de la
gun, xo kay le taalɛkenu Nyelye, xaa bullo
aa pu, xo kay xaa nuun aa pu dukoti yi.

Nunaahun tenten lo kpal tagotusixori.
Xo nunaahun xe Yezu. A yi le suw nyubo

hinxɔ fɛw, valandamɔ fɛw, hale bɔɔ sɛɛɔ
ankɔ sɛɛra xɔ kay bɔɔ xɛbiiye zu, Yezu yi lɛ
suwbo fɛw.

Nyelye kolle Nowe xɔ la: a tɛnni gboko nu
gbal, xɔgumɔ a koro paanke hinxɔ fɛw.
Nyelye kollee xɔ la: a tɛnni gboko tanɪ lɛɛ
sati nuna tanɪ. Lɔbɔ nu duuri xɔɔ
nunaahun bɔ yee gboko nu Nowehun
tɛnni, xɔɔ bɔbɔɔ bɔɔba, bɔɔ lɔ woo suko
Nyelye a kparyasixo killiri.

Mɔ wu xɛw lɛɛ duunnu Nyelye, lɛ woo
suko, xɔ bɛnni wu isinu xaan.

Nowe xaanri Nyelye, a duuri nunaahun a
yee gbowgballakɔ a mixo. Mɔ Nowe
xaanri Nyelye lɛ xɔa Sɛɛra, a yee
nunaahunri, a bal Nyelye a paankɛxɔ.

Bulaxɔ nu yaw tagotusixori xɛ mɔ wu saw
tanɪ Nyelyenu lɛ xɔa Sɛɛranu lɛɛ xaanri
Yezu baba, hun nu xɛ Suwsee.

Yezu lo xɛ nunatana nu kpal lɛ nyun duuti
lɛ yee lɛ yaa Nyelye a baka. Wɛ nuna a ti

nu nyun maa douti le yee le yaa Nyelye a baka yi.

Zan 10.10

10 Yuwsee, huun yi, a xe yi le kuti annɔ, le puta gixelemu few. A mu, mi yi le annɔ wo goon le vir pu 'pony

Yezu la: hɩnaa laa tunɩ Satan, xɔ kay tonrenmɔpu le nyubɔ nu xɔɔ gixelemuuri a maari wa. Lɔxɔ nu hɩn tuunukɔ xe bulaxɔ nu nyubɔ tiw leɛ vannɩnu Nyelye kpokpo. Yezu yi hɩnxɔ, le yi ha lɔbɔ nu xaanhunru tagon lawkay Nyelyenu.

Yezu lo xe panysekɛyaa

Zan 10.11

11 Mu lo xe panysekɛyyaa. Panysekɛyya xe lal ba tagoon ba annɔ a kooti.

Yezu kpeny a kolle ba duwseɔɔ a la: Yifibo fullwapɔɔ a de le la: hɩnaa xe Nyelye a Bii yi, le la: hɩnaa xe Suwse nu Nyelye sun yi, a mɔ xɔy isi mu boɔy kuhɩnaa. Yezu

la: hūnaa tūni Panyse nu kor ba anno
gbuna, nu dēw mō a purō ba anno a
kooti le yugballapō xō kay xoogixelemu
laa woowo le kutikō yi.

Nyelye xe marru lōxō nu xō ka, xōa xe
gbanke yi. Xōlōxe xō sun Yezu a yi le xe
Suwse.

Guseerse nu bō xe bulle Ezayi seerye a la:
Yezuy tōra le pu wēebō kooti. Lōbō nu
Ezayi seer a la: Nyelye la: xōnaay xe, xō
xeyō fēw.

***Yezu lo xe bulaxō, hun lo xe
kparyay, hun lo xe tagoon***

Zan 14.6

*6 A Yezu kolle Tooma a la: mu lo xe
bulaxō le kparyay le goon. Nyuun a
maa yaa bi Suwa a baka, a laa
'pinnimiri wa yi.*

Yezu lo xe bulaxō nu yaaru Nyelye le lōxō
nu yaaru tagotusixo.

Yezu xe lo nu yi le seerbi loxo nu Nyelye koro seerbi few. Loxo nu Yezu seer few xe kparyay. Aa maa binni yi. Yezu lo xe Suwsee. Hun baba tenten hun lo maa suwbi purtusixori - nu xe vanntusixo Nyelyenu - lea habi tagotusixo.

Yezu a nyaasisεbo gowee, bo kuun

Yezu Gesemanı burkori

Markı 14.32-36

32 A mɔɔnu bo yaa, bo dan we bako nu bo xe bulle Gesemanı, a Yezu kolle fa ba duwsebo, a la: l-ıslı, mı-yaa fumaka laa fɔɔr Nyelye lεε yi. 33 Mɔɔnu anu yaa, a tu Pyer lε Zaakı lε Zan, a bo yaa wɔɔrı.

A mɔɔnu bo ıslı fa, Yezu a tonre siin gbuna. 34 A kollebo, a la: mi miye bure gbuna, xɔ tunı pureke. l-ıslı baaku goon, la-xε dεε yi.

35 A Yezu zu, a yaa gberı baba. A wer, a wor burko, a finy Nyelye, a la:

Nyelye, gaa de, xɔɔ nyaaniko nu yowmiri naaku, wu maa zey xɔ 'pinni kilmisi ya? 36 A vir, a la: Aba, bi Suwa, wu maa gunbo few, mi finywu, le wu-zey xɔɔ nyaaniko 'pinni we boko. Lɛɛ, xɔa benni wu-zey mingɔ xe wa. Xɔ benni wu-zey langɔ xe.

Yezu xe Nyelye, lɛɛ a xe nyun tɔgbɔrɔrɔ keyakarɔ. Xɔ isi xɔ kanbeyyɛɛri gunnu mɔ a honpunu xɔɔ gunuwoɔgballɔ nu xe mɔ a benni a tɔɔra. Yezu kpeny a giloza kɔrsikɔ nu hinaa benni hinaa woo le law lɛɛ xe bi Suwse, nyun tanɔ a honpinusi xɔɔ kɔrsikɔ a isibiye yi. Mɔ biy karan sebe feeroo le yaa toon, iy ni lɔxɔ nu Yezu nu hɔbnu gbuna.

Marki 14.37-46

37 Mɔɔnu a zaa mu a law, a ɔrɔ, a vir ba duwsebo sanr a bakɔ, a danbo, bo deɛɛɛ. A ɔrkebo, a kolle Pyer, a la: Simɔn, wu dew ya? Wua maa isisi goon gberɔ wa ya? 38 I-peti lɛɛ fɔɔr

Nyelye, xalawa iy wor killi a miye. Mi kollo-i, nyun a gbɔɔyabɔ nu a xε gbɔɔ ba miye, hun kerε, lεε ba pananga a dangɔ wa.

39 A Yezu vir, a yaa, a fɔɔr Nyelye, a sεεr fi guun nu a kpeny a sεεr hun a kpo. 40 A law, a vir, a yi ba dɔwseɔbɔ bakɔ, a dan, bɔ dεεε ti. Bɔa maa ɪsɪsɪ goon lε peti sεεrnu Yezu yi. 41 A Yezu vir, a yaa naw sanrkenxɔ. A fɔɔr Nyelye, abɔ vir, a yi, a danbɔ, bɔ dεεε ti. Aa ɔrkebɔ, a kollebo, a la: ɪ fa, ɪ dεε dεεw kpokpo ya? I-dow, xɔ law naaku, mi sɪnyε dan. Nyelye a nyun nu mi ka, a wor nyugɪkabɔ nunwo, a law.42 l-ɔɔ, bi-yaa. I-dow, nyun nu dɔndɔmi, hun naa a yow.

43 Mɔɔnu Yezu zaaxɔ, bakɔ bakɔ Yuda nu xε ba dɔwse yi, a danbɔ. A mɔɔnu Yuda yi, a yinu nyupoko. Wεεbɔ gowtinu bɔɔ zɔngɪbɔ, wεεbɔ gowtinu bɔɔ bɔɔ. A Nyelye a sulasefilliwapɔ lε Nyelkaransebɔ lɔ si

ככ nyubככ, בכ ha Yuda le בכ yaa
wככr. 44 Yuda kpeny a kolle nyubכ
bulaxכ, a la: bi-yaa dan fi, xina nu i ni,
mi yaa mi kun, i giza hun lo mi ka. I-
gowe le yaanu, ia xe zey a sey yi. 45
Xככxe, mככnu Yuda yaa a dan Yezu, a
bullεε, a la: bi Filliwa, alכ kumεε. 46
Bakכ bakכ, nyubכ nu hunnu, bo gowe.

Gaa welle bכa giye yi, xכlaawa Yuda le
lככ nu yi few בכ gow Yezu, Satan lo isi a
kpeny ככ toon.

Lככ nu xenu wulanu Nyelye a Sεεra, ככ
kay lככ nu a xe kaannu wa, le lככ nu xe
kay mכ בכ xaanwri Yezu mu Suwse nu
Nyelye sunnu, ככ bככככ few ככ Satan
tanaa lo kpeny ככ toon dukכti.

Marki 14.47-49

47 A Yezu a we duwse nu isi fa, a pul
ba zכngi, a xabnu Nyelye a
sulasefilliwa ta'linkεε ba boose a
tenike, a dake.

48 A Yezu bib nyubɔ nu gowe, a la: beke ɔ xe i yinu ɪ zɔngɔbɔ, le ɪ bɔɔɔ, le gowminu mu ηmaysexesee? 49

Mɔɔɔ mu xe ɪsɪ-ɪnɔ gurɔ gurɔ, Nyelfɔɔwɔrɔxɔ, le tɔɔnɪke-ɪ Nyelye a gun, a ɪa gowmi xɔɔ sixɔri wa. Leɛ mɔɔɔ Nyelye a sebe kpeny a kolle-i mi gunri, a la xɔy xe mu, xɔɔxɛ xɔ xe mu daa gunnu.

Yezu giloza ɔxɔ nu Nyelye a guseersebɔɔ kpeny ɔ seɛ ban gunri few Tokpeny Dumɔɔ a Sebeɛri, yi kanrke mɔ Nyelye ka ɔɔ.

Ba dɔwseɔɔ seyɪni mɔ ɔ few

Markɪ 14.50-52

50 A mɔɔɔ Yezu seɛrxɔ a law, ba dɔwseɔɔ sey few, ɔ zawsɪ. 51 A we bɪpɪxɪna nu fa Yezu a dɔwseɔɔɔ, a vɔɔɛ gandaka. A nyubɔ koro gow xɔɔ xɪnaa ti. 52 A la naa sey, a bo gow ba gandaka. Aa zake, a dɔsɪ, aɔ sey hitɔ moronto.

Yezu a duwseboƆ seyɛni fɛw, bo bo zey
Yezuu baba, moƆno a kpeny a seerye.

Hobwo goro duwseboƆ, boƆ gbocoyabo
gusan. Bo xaan moƆ Yezu lo xe Suwse nu
Nyelye sunnu, lee boƆa maa kan xƆa naa
moƆ xƆ xe Suwsee lo maa wor ba
nyaasiseboƆ nunwo le boƆ yaweenu kuba yi.

Zu bo Yezu a pureke maa suwbo Satan a
maari, killi a maari le pureke a maari?
Bibxo nuu xƆa deey gula-iri sinxo nu iy
kan gunhun hin a gbitu nu zey.

Yifibo fulliwapƆƆ 'pe bulaa le sƆwnu Yezu

Marki 14.53-54

*53 MoƆno bo gow Yezu, bo law, bo
tuhun, ba yaanu Nyelye a sulaselluwa
ta'linkese ba wuraa. A Nyelye a
sulaselluwapƆ, le boƆa hinye a fulliwapƆ,
le NyelkaranseboƆ taaleke fi fɛw. 54 A
Pyer isi boo korikeri. Anu duwboƆ*

welilili. A yaa, a dan filliwa a wuraxɔ, a yee nunaari. A isinu ba boosebo danaaxɔ, anu ηmeny daa.

Pyer nu duwbo, lɛɛ a lo isi a leybonu. Anu hob mo boy gowhinaa le kuhinaa dukoti.

Marki 14.55

55 A filliwapɔ taaleke fi, bohu 'pe bulaa le sɔwnu Yezu, lɛɛ baa woo guun nu bo saweri wa.

Yezu a xe ηmɔpiye gberi yi. Bɔa maa woo guun nu xɔ tuti bo lo gowee yi. Nyubɔ a isinu bulaa le nyaasi Yezu yi, xɔ xe boɔ yallebiηmɔpi nu bo isinu huun lo bo kor. Dukoti bɔa nu kor boɔnaa kan sɛerabo nu Yezu sɛerbo hin a tennike yi.

Marki 14.56-59

56 A nyupoko yi, bohu sɔw Yezu, lɛɛ baa sɛer nufiyaa tanu wa. Bohu sɛer baala baala. 57 A wɛɛbo ɔɔ, bo binni, bo sanri, bo la: 58 bi kan mɔɔnu a la hinaay be Nyelfɔɔryɔɔ nu nyubɔ maale, le maale we Nyelfɔɔryɔɔ nu

*nyubɔ a maa maale wa, a-maaleke
gɔɔ sanr ɛ xɔ law. 59 Mɔɔɔ bɔɔ
sɛɛɛ xɔɔ sɛɛɛɛ, bɔɔ sɛɛɛɛ baala baala
ti.*

Nyelye a gɔsɛɛɛɛɔ kpeny ɔ sɛɛɛɛ ɔ la:
wɛ bɔnnɔhinbɔnɔɔɔ yow ɛ bɔnnɔ ɛ sarɔ
Suwsee.

Marki 14.60-62

*60 Xɔɔxɛ ɔ Nyelfɔɔɔta'lɔnkɛɛɛ ɔɔ, a
in ɔɔ sundɛkɔ. Ab bib Yezu, a la:
bɛkɛ ɔ ɔ fa, ɔ sɛɛɔ ɛɛ sawurɔ, a wɔ
bɔɔɔ wɔa sɛɛɔ wa? 61 A Yezu vir a
bɔɔɔ. Fillɔwa vir a bibee, a la: gaa ɔ xɛ
Kirsi, Nyelxo nu bɔ punkɔ, xɔa bixɔna
wa ya? 62 A Yezu dɛ, a la: aan, mu ɔ.
Ab vir a la: ɔy law ɛɛ nɔ Nyelye a nyun
mɔɔ a ɔɔɔ Nyelye a nugon. Iy vir nun
wɛ sinyeri, ab yownu guntubɔ ti.*

Mɔ ɔɔ nyubɔɔ ɔnɔ bɔnnɔ ɛnɔ sarɔ Yezu, aa
haa a sɛɛɛ gɔyɛ yi. Yezu nu xaanrɔ Nyelye,
xɔɔ nɔ xɛ ɔɔ Suwa ɛ xɔ xɛ ɔɔ nɔ ɔɔ
kpeny ɔɔ pɔr ban gunrɔ.

Yezu giloza lɔxɔ nuɔy dameɛn pɛpɛ, yi ɛɛ mɔ bɔnaa Suwa kor, xɔa lawna xɛ lɔxɔ nu suwobi Satan a maari, ɛ killi a maari ɛ purekɛ a maari.

Mɔ bɔ bib Yezu xɔxɛ a xɛ Kirsi gunnu ya, Suwse nu xɛ Nyelye a Bii nu xɔ sa xɔa nuɟiyaa ɛ sunnu ya, Yezu habɔ dɛɛ. Yezu kollebo kparyay mɔ hɔnaa lɔ xɛ Nyelye a Bii.

Mɔ Yezu kpeny a yi burkori, a yi ɛ xɛ Suwse. Mɔ ay vɛr yi bɔlɔ, ay yi mu Nyelye a Bii nu tɔ pananga, ɛ si nyubɔ fɛw bɔɔ kparyay. Mɔ ay vɛr gbulenke ɛ yi burkori, nyubɔ fɛw yi nu mɔ a ɛɛɛɛ bɔɔ suwa a naa. Nyubɔ fɛw yi nu mɔ a xɛ Nyelye gunnu, xɔgumɔ ay karanɟi mɔ a xɛ lɔɔ nu bennɔnu Nyelxo nu xɛ bɔɔ Suwa.

Marki 14.63, 64

63 A mɔɔnu Fulliwa kan Yezu la hɔnaa lɔ xɛ Nyelye a bii, xɔ ku ba hunwɔ, xɔ kasa. A gbɔɔza Yezu lulawɔ Nyelye.

*Xɔlxɛ a gow ba gandaka, a xerye
batɪ. Alɔ kolle nyubɔ, a la: bia virɔ 'pɛ
wɛ nyun, lɛ a sɛɛr ba guun danwa. A
lɪla Nyelye a law. 64 A kolle fullɪwapɔ,
a la: ɪa kan guun nu a sɛɛr wa. Bɛkɛ lɔ
ɪ gbɔɔ?*

Bɔ la aan, bɪ kan, xɔ bɛnnɪ a-pu.

Yifibo, bɔɔ koro karanɪ mɔ bɔɔ hunwɔ
gowbo gbuna, xɔ kay mɔ bɔ xura, bɔ xɛ
xeti bɔɔ gandɔ. Sulasɛ fullɪwaa ba hunwɔ
gowee gbuna, xɔgumɔ Yezu lalɛɛ dɛɛ a la:
hɪnaa xɛ lɔɔ nu bɛnnɪnu Nyelye.

Markɪ 14.65

*65 Mɔɔnu bɔ sɛɛrxɔ bɔ law, wɛɛbɔ yaa,
bo sir, bo powri Yezu. Bɔ bɛndɛ ba
hinbu, bɔ narɛɛ, bɔɔ bibee, bɔ la: wu
gi nyun nu narwu ya? A sujanbɔ yi tɪ,
bɔ vir, bɔ ɪmob ba tenu.*

Xɔxɔ lɔ Nyelye a gusɛɛrsɛbɔɔ kpeny bɔ
sɛɛr duu cɔ Suwsee ba gunrɪ.

Pilatı kɔrsı Yezu

'Pınnına nu bi dowo bɔɔ mɔɔ xe 'pınnına nu kanbey gbuna Nyelye a Sebɛeri. Xɔɔxe ı sa tanı Nyelyenu ı gi mɔ ı xe killise, nu benni a yaa datusiyeri, xɔɔxe ı kor ı woo suko, xɔn fa xɔ benni ı du tennike lɛɛ kannıke ıɔɔ nu Yezu xe ı kooti lɛ Nyelye lo de ı guun, dukɔtu lɛ xɔɔɔmu ı dankɛna lɛ giloza ıay yaa nyäänitusixori yi.

Markı 15.1

1 Mɔɔ seyktu kenberbiriye, Nyelye a sulasefullıwapɔ, lɛ bɔɔ hınyɛ a fullıwapɔ, lɛ Nyelkaransebɔ vır bɔ taaleke fɛw. Bɔ sa tanı, bɔɔ gori mɔɔnu bɔy xe Yezuu. Bɔ law, bɔɔ gendee, bɔ yaa hunnu Pilatı nu xe Arɔmanıkumandan ba baka, laa haan.

Arɔmanısebɔ ı ıslı Yifibo burko a taxɔrı, a dukɔtu bɔɔ xe bɔa ha Yifiboo bulaa wa, bɔa xe de bɔ ku nyun yi. A xɔ mu Yifibo fullıwapɔɔ tu Yezu bɔ yaanu Pilatırı. Pilatı xe ıɔ nu Arɔmanı wuse nu bɔ xe bulɛ

Sezaarhun ha Samarihunxo doko. Xo tunu xemuza Pilati lo Samarihunxo a taxori.

Marki 15.2

2 A Pilati bibni Yezu, a la: gaa lo xe Yifibowuse ya? A Yezu de, a la: aan, gaa lo za mi xe Yifibowuse.

Yezu xe wuse David a woobi. Moxomu a maa xe Yifibo wuse.

Marki 15.3-5

3 A filliwapo nu yinu Yezuu Pilati a bako, bo fa, bo soko Yezu keyakari. 4 A Pilati bib Yezu, a la: belo xe wua seero wa? Wua kan guun nu bo sawwuri wa ya? 5 A Yezu a haabonu yi. Xoloxe Pilati gbata ba gunri.

Ezayi nu xe Nyelye a guseerse la lee mo nyuboy nu binni leno sari Suwsee, aay buwbonu yi. Loko nu Nyelye xe seer few, xoa xe zu lee kanrke yi.

Baraba Iaa Yezu

Marki 15.6-11

6 A mawu ba xe di ba Pakifetu diwri diwri, Pilati xe dusi kasose tani, a nmar. Lee nyuba lo xe kollee ba nu bo koro a dusi, le a duunsi.

7 A xba sixiri, we xina in mi kasoo. Ba xe bullae Baraba. Xba xina le ba weeba, ba wula we surwo, ba ku nyun. Xalaxe ba saan kaso.

8 A nyupoko nu in fi Yeruzalemhinba, ba taaleke, bo yi Pilati a baka. Ba finyun, ba la: a dusi kasose tani, mawu a xe xe bana diwri diwri. 9 A Pilati bibbo, a la: i koro mi dusi Yifibo wuse le ha-i ya? 10 A gunnu xa tuti Pilati lo bibbo mu, a giza Nyelye a sulasefilliwapo nu yinu Yezu ban bako, baa koree yi. Xalaxe bo yinu. 11 A Nyelye a sulasefilliwapo hinw nyupoko nu in fa, ba la: i finy Pilati, a ha-i Baraba.

Dɔwɔ fɛw mɔɔɔ Pilatɩ bɛnnɩ a dɔsɩ kasose tanɩ nu Yifiboo pɩr. Xɔxɔ xɛ bɔɔ xɛbiɩye. Pilatɩ giloza Yezu a xɛ ɲmɔpiyɛ gbɛrɩ yi, lɛɛ Yifibo fullɔwapɔɔ ɩ nu kor kuun ba yɛsanxɔ ɩ xɔ tuti. Pilatɩ nu xaan mɔ Yifiboy pɩr Yezu lɛ dɔsɩ lɛɛ zɛy Baraba nu xɛ nyukɔsɛɛ.

Yifibo fullɔwapɔɔ la: bɔ baw Yezu dɔwɔɔɔrɩ

Markɩ 15.12-14

12 A Pilatɩ law, a bib nyɔpoko nu in fa bɔ fɩnywɛ, a la: bɛkɛ ɩ i koro mi xɛrɩ Yifibowɔsɛɛ? 13 A bɔ bɔllɛ gbuna, bɔ la: ɩ yaa marɛɛsɩ dɩyaarɩ, lɛ kuun.

14 A Pilatɩ vɩr, a bibbo, a la: bɛkɛ a gugɩkɔ ɩ a xɛ dɩkɛ, ɩɔ koro a pu? A bɔ vɩr, bɔ bɔllɛ gbuna, xɔ 'ɩnkɛ tokpeny bɔllɛkɔ, bɔ la: ɩ yaa marɛɛsɩ dɩyaarɩ lɛ kuun dɩkɛ.

Yifibo fullɔwapɔɔ la lɛɛ bɔnaa kor bɔ baw Yezu a nunw lɛ ba naw dɔwɔɔɔrɩ lɛ a pu ti.

Χω παανκεgballακω, nyukuse gballawapo
lo Aromanisebo xe xeyeri.

Nyelye duuru xa guseerse nu xe Ezayi xo
seerye xo la: Yifibooy nyaasi Suwsee le
kayee le dusi (lee xo laay ushu gush nu xo
tuti bo lo nyaasu yi). Loxo nu Nyelye duuru
xa guseersebo xo seer Suwsee ba gunru
few yi xo kanrke suxo nu Yezu usi burkori.

Bo lila Yezu, bo narεε aan kpeti

Marki 15.15

*15 Moxnu Pilati koro hinaa xebw, le xo
duunbownu, a dusi Baraba. A law, ab
zey bo-nar Yezu bilannu, laa mareesi
diyaari, a pu.*

Le nar kasose lo narxo a usbiixo, bo xe tu
bila nu nshu gburbu 'pony. Bo xe tu dany
unmo le nankpolozutu le 'pilin bilaa ba
gburbuuru le xoxomu bo narεenu kasosee,
a kpeti keyakari.

Marki 15.16-19

16 A sujanbo tu Yezu, bo yaanu Pilati a 'penge. Boko bulle bo wεεbo few. 17 Bo tu we gbawlabanya, bo yeke Yezu. Bo law, bo xala diyaxo nu nunu xubu. Xaa gusuwo xe xubu few. Bo zεelenu ba wusea'peke. Bo siriri ba taari. 18 Bo law, boko inu momee lenu fawee, bo la: gaa nu xe Yifibowusee, laa fawabo naa. 19 Bo tu kpalaka, bo narnu ba taa. Bo sir, bo poweri. Bo xundesiri ba humanga. Boko momee moko.

Sujanbo gow boko mon Yezu, bo yekee we gandabanyaka. Xaa isibiiye tuni bo sira a wusegandoko.

A moko wusebo isi bo xe sa deeta'pewwoko bo tawori, sujanbo tenni we ta'peke kpalawoko, bo barati xubu 'pulumu bo sa Yezu a taari, bo lo gow boko momeen.

Moko Adan le Eva xe bo killii, Nyelye kpara xo sari burko, xo la: xubuy fu burkori. Yezu

yi a tɔɔra, a pu lɛ maa fende Nyelye a xɔɔ kparaykɔ.

Nyelye zey Yezu a nyaasisɛbɔɔ sa xubu Yezu a taxɔri lɛ xɔɔkɔmu hin xɛ gibeetikewakɔ nu karanpu mɔ a purɔ hinxɔ a killi a kooti.

Dukɔti sujanbɔɔ xundesi Yezu a humanga lɛ bɔ mɔmɛɛn. Xɔlaawa wusɛbɔ humanga lɔ bɔ xɛ xundesi lɛ karanpibɔ mɔ bɔ punkɔbɔ.

Bɔ baw Yezu dɔwɔɔri

Marki 15.20-22

20 Mɔkɔnu bɔ mɔmɛɛ, bɔ law, bɔ si ba gandabanyakɔ, bɔkɔ tu ba gandɔkponwo, bo yekee. Bɔ law, bɔkɔ tun, bɔ sannu osuko, lɛ yaa marɛɛsi dɔyaari bɔkɔ.

21 A wɛ xɔna nu bɔ xɛ bulɛ Simɔn nu gu Sirenthinye, a xɛ xɔnabɔ nu bɔ xɛ bulɛ Alesan lɛ Arufu ta suwa, alɔ gu loo xɔɔ sɔxɔri. Anu 'pɔnni lɛɛ nmar.

Mɔɔnu sujanbo nun, bo bulle, bo la: yi tu Yezu a diyaxo nu baa mareeti, le hiyaa biyaa. 22 A bo yaanu Yezu, bo yaa, bo damɛnu bako nu bo xe bulle Gɔlgota. Xɔa naa xe taxweleke a baka. Xɔɔ bako bo, boy maree diyaxori.

We tinge isi Yeruzalem gbinzakorikeri. Xɔɔ tinxori lo bo ulanu Yezu bo yaa bo bawee diwgoxori.

Marki 15.23

23 A sujanbo nu koro haan we sinxo nu bo xe bulle miri. Xɔɔmu xɔay nyene gbuna wa. A Yezu kaye.

Xɔɔ siniiwako, Yeruzalem yirabo bo purye. Xɔ xe xɔɔ nu bo xe xe le dankeri bo nu bo baw diyari le xɔɔmu bo xe kan mo bo togborxo nyenbo keyakari wa. Lɔɔ nu bo xe bulle mirhun xɔxe we diwgbesemiye a wiywaka.

Marki 15.24

24 Bo law, bo maree diyaxori. Bɔnu nar ba nunw, le ba naw pɔntibonu, a

inti diyaxɔri, a marsi. Bɔ law, bɔ tu ba gandɔ nu bo si mɔɔɔ bɔɔɔ mareesi. Bɔ la: bi-duw nereke. Nyun a humanɔ nu xo wor, hun ɔ tɔw ɔɔɔ nun. Bɔ xeye mu tantantan, bo xoninu ba gandɔɔ, bɔ lakɔ.

Bɔ nar Yezu a nunw ɛ ba naw bɔ mar dɔwɔɔɔɔɔ. Xɔa korikeri bɔ der dɔwɔɔɔɔɔ bɔ ɔrkeye bɔ inkeye.

ɩ tunduɔ mɔ Yezu sɛɛɛnu Nikɔdem ya? Bɛke ɔ a kollee? A kollee a la: mɔɔɔ Moyizi ɩ kpatɔɔɔ duu a tu dany kpankpoo a ɔrke 'lekeri, xɔɔ ɩɩbitanakɔɔ ɔ, xɔ bɛnnɩ bɔ tu Nyungo a Bixina ɛ ɔrke 'lekeri. 15 ɛ xɔɔmɔ nyuun nyuun few nu xaanhunri, a woo goonxo nu tusi.

Bɔ baw Yezu dɔwɔɔɔɔɔ, bɔ ɔrkeɛ bɔ bawɩ gaa gi mɔ a sɛɛɛɛ.

Wuse nu bɔ xe bullɛ David, Nyelye kanrkeeri xɔa Tonre, aan sɛbɛke duu duu xɔ law xɔ ɔ yi xɔ dan, a la: bɔy sutɩ Suwsee ba nunw ɛ ba naw. David sɛɛɛɛ

dukoti a la: wuse ba gandɔ nu a yekey xe wellegiyɛ ba nyaasisɛbɔnu.

Marki 15.25-26

25 Mɔɔnu bɔnu mareesi diyaxɔri, giraxɔ isi zunkun. 26 Gunnu xɔ tuti, a bɔɔ kusun, bɔ sebekɔ gbokori, bɔ marti diyaxɔri a taari, bɔ la: Yifibo wuse la.

Pilati la: bɔ marsi xɔ sebewakɔ Yezu a taxɔri. Pilati a xaan mɔ Yezu xe Yifibowuse yi. A xe bɔ sebe xɔxɔ le marsi Yezu a taxɔri le a mɔnnu Yifibo nu unu kor mɔ bɔnaa sanɔ Arɔmanibɔ maaxɔri le woo bɔnaa wuse nu xe bɔnaamu.

Yifiboo a nu kor Pilati marsi xɔxɔ Yezu a taxɔri yi, xɔgumɔ bɔa nu kor nyubɔ few nlyɛ le karanke yi.

Marki 15.27-28

27 A xɔ sixɔri, bo yinu we xinabɔ nyor nu xe ηmaysexeɛbɔ, bɔɔ diwɔnu tantan. Bɔ marsi weɛ ba diyaari Yezu a nugon, bɔ marsi weɛ ba diyaari

Yezu a nubike ti. A Yezu isi sundεke.
28 *Μωκ λωκ, σερα nu bε kpeny, bε*
σεβε Nyelye a σεβεri duu, bε la: ay isi
ηmayσεεσεβου wωw. Χωκ σερα lε yi,
a dan daa.

Nyelye duuri xαa guseερσε Ezayi xα σεεργε
xα la: bεy taaleke Suwsee
ηmanyσεεσεβου lε kutibε wωw.

Yezu kpeti few sinxε nu a isi
diwgwωw

Marki 15.29-32

29 *A nyube nu xe 'pinni xω bakε, bε*
xe nun, lε mεn, lε paati bε tawε, lε
lilawε, lε la: gaa nu za hinaay be
Nyelfωwωraxε, lε vir maaleke gιrε
sanr xε law, gaa lε lε nu daa mωw?
30 *Gaa maa suw la hitε, suw la hitε*
wεr, bi-dow ma.

31 *Μωκ λωκ ti, wε Nyelye a sulasefilliwapε,*
lε wε Nyelkaransebε, bε nun, bε mεmεε,
bε σεερνου bεwεw, bε la: a maa a suwo
nyube, aa maa ba hitε suw wa ya? 32 Baa:

hun lo xe Kirsi nu xe Israyelsebo wuse, hun
maa wer diyaxori naaku, a-wer le bi ni le
xaanhunri.

Mo loxo ti, xinabo nu bo marsi ba
ngmemuuri, bo fa, bo momowe ti.

l tunde ya? Yezu la lee xoxe nyubo be
Nyelfoworaxo, hinaa tu giro sanr le
maalekeno. Sinxo nu Yezu nu sere xoxo, ba
pereen a togborwo lo anu ka. Bo bawee
diwgwori, lee a kpeny a serye a la: giro
sanr lo hinaay xe gurateke lee oro purekeri.

Mo a la: hinaay maale Nyelfoworaxo giro
sanr, Yifiboo a kan xaa naa bo giloza ba
pereen a togborwo lo anu ka yi. Bo gboza
Nyelfoworgballako nu bo maale neeronu
Yeruzalemhinxo, xoxo lo a ka.

Wuse David sebeke a la: Suwsee ba
nyaasiseboyo momoen, boyo momoen mo a
toko. Nyelye kpeny xo gi loxo nu dan xaa
Biihun xo law a lo yi burkori.

Yezu fɔɔr killi a pɛngɛ ba pɛrɛkɛnu

Bɔɔɔ bi dan ɔɔɔ nu gbuna tuunɔkɛɔ nuuru. I du tennike lɛɛ kannɔkɛ keyakarɔ lɛ maa kan ɔɔɔ nu Nyelye xɛ. Xɔɔɔɔmɔ u woo suko Satan a maarɔ, lɛ killi a maarɔ, lɛ pɛrɛkɛ a maarɔ.

I nyɛ Nyelye a Sɛɛrarɔ u law, mɔ Nyelye sunnu Yezu lɛ a yi suw killisebo. Yezu yɔrɔɔ a naɔɔ ɔ xɔɔ, Suwsee.

Zu ɔ Yezu maa xɛ lɛɛ suwbi Satan a maarɔ, lɛ killi a maarɔ, lɛ pɛrɛkɛ a maarɔ?

1. Killi a pɛnɔɔ bɛnnɔ xɔ fɔɔr

Nyelye a maa 'yɛɛbi lɛ dɛ bi guun xɔɔxɛ bi killi a pɛnɔɔ a fɔɔr fɛw wayayi.

Ankɔ paankɛɛ ɔ Nyelye pɔr nu xɛ killi angɔ? Pɛrɛkɛ ɔ.

Xɔa xɛ tɔgbɔrnama a pɛrɛkɛ baba yi, lɛɛ xɔ xɛ dukɔti vannɔnatusi Nyelyenu, lɛɛ yaa nyäänibäänii.

Mɔxɔmɔ bulaxɔ nu Yezu maa dɔw lɛɛ suwbi xɛ mɔ a tɪw bi ɪsɪna Nyelye a humanga, lɛ dɛ mɔ a woow paankɛɛ bi killibo a kooti.

2. Yezu ɪsɪ killibalɛ

Yezu a xɛ killi tanɪ nu xɔ maa tuti a lɔ pu yi. Yezu ɪsɪ zɛynabalɛ.

Mɔ Zan mur Yezu ɔkɔ, Suwa Nyelye ɪsɪ 'lekeri a lɔ sɛɛr a la: Yezu xɛ ban Bii nu hɪnaa kor gbuna, lɛ a xɛ lɔɔ nu xɛ xɛ lɛ xɔ dɔɔnhɪnaanɔ. Mɔ Yezu ɪsɪ killibalɛ xɔxɔ lɔ xɔ tuti a lɔ maa a ha ba hɪtɔ Nyelye mu sulagɪyɛɛ bi killibo a kooti.

Mɔ xɔ goke bakɔ nu nyun xɛ killii a law, Nyelye kollee, xɔ la: sɪnwɪɪ fɛw nu ay hawhɪnaa annabii xɔ kay wɛ nama kpee mu sulagɪyɛɛ, a zɛy xɔɔ namaa ɪsɪ zɛynabalɛ. Aa bɛnnɪ a xɛ nama nu nyɛnɔ, xɔ kay lɔɔ nu nɔnɔ ŋmana ba tɔgbɔrwɔɪ yi.

l tondenu sinxo nu Abraham gende lzaki a dεεke sulanaa lεε sulayεε Nyelye lo komee xεmu ya?

Mε Abraham der ba taa a ρrke, a ni wε annasaan haybuunxo a mixo, ba unu lo tuulen gixεlemuri. Annasaanhun ba anko baka lo tuulen? Aan, ba unu lo. Nyelye sa fa annasaanhun lε a tu lzaki a usina lε pu.

Bεke lo xo tuti Nyelye lo xe mε annasaanhun ba unu lo tuulon? Mεε lo. Lε bεε za annasaanhun lo potisi, aa maa tu lzaki a usina lε xe sulagixo nu kεε yi. Xεa maa duonnu Nyelye yi. Nyelye du zeynabale, xεxo lo xo tuti sulagixo nu bo hawwe pepe benni xo isi zeynabale.

Yezu isi zeynabale Nyelye a humanga ya?

Aan, a isi zeynabale. Xεxo lo xo tuti a lo maa a ha ba hito Nyelye bi usina. Mεεnu annasaanhun tu lzaki a usina a pu, mεεlo Yezu yi burkori lε yi tu bi usina Nyelye a humanga lε pu bi kooti.

3. Yezu woo vannina Nyelyenu bi killibo a kooti

ƆƆ bi karan ƆƆ nu dan Yezu sɪnƆ nu a ɪɪ dɪwɔɔɔɔɔɔɔɔ ɪɛ maa suwbi killi a maari, pureke a maari ɪ Satan a maari.

Marki 15.33

33 Mɔɔɔɔ giraxɔ dan tawɔ, hɪnɔ law, xo bir dumaka bakɔ few, xɔ yaa huun, xɔ yaa, xɔ dan hakumigbala.

Ɔke Ɔ xɔ tuti bakɔ Ɔ bir wurinbike?

Xɔgumɔ Nyelye vɪr xɔa korike xɔ ha Yezu. Xɔ vɪr xɔa korike xɔ ha Yezu, xɔ Ɔ zey xɔa Bii nu xɔ kor gbuna baba.

Marki 15.34

34 Mɔɔɔɔ hakumigbala yi a dan, Yezu bɔllɛ gbuna, a ɪa: ɛɔɔɔ, ɛɔɔɔ, lama sabatanɪ. Xɔa naa xɛ, mɪ Nyelye, mɪ Nyelye, beke Ɔ xɛ wɔ dumɪɪ mɔɔɔ?

Ɔke Ɔ xɔ tuti xɔ Ɔ xɛ mɔ Yezu?

Sɪnwɪ few Yezu kan Nyelye a tennike. Yezu a xɛɪ ɲmɔɔɔɔɔ naa tanɪ yi. A dɔw

Nyelye a 'pɔrɛbɔɔ mɔ hɪn fɛw. Bɛkɛ lɔ xɔ tuti Nyelye lo kayɛɛ xɔ dusti baba mɔɔ?

Ay, xɔgumɔ Nyelye ɪnɔ paankɛ paankɔ Yezu la killibo a kooti, mɪ killibo a kooti, lɛ nyubɔ fɛw bɔɔ killibo a kooti.

Sɪnxɔ nɔ Yezu ɪsɪ dɪwɔɔxɔrɪ, a ɪsɪ a vannɪnɔ bɔɔ Suwa Nyelye, xɔɔ vannɪkɔɔ xɛ nyääniko nu a woo bɪ killibo a kooti.

Yezu zɛy nyääniko nu bɪ bɛnnɪ bɪ woo fɛw bɪ killibo a kooti hɪnwɛɛrɪ lɛ xɔɔɔmɔ Nyelye maa 'yɛɛ lɔbɔ nɔ sayɛnɔ tanɪ bɔ xaanrɪ Yezu baba kput gɪlalkay, lɛ hɔɔlɛbɔ mɔ xɔa bɪpɔɔ.

Xɔa gownaari, Nyelye kolle Adan xɔ la: huun munde fulligidiyaxɔ nɔ xɛ karanpɪ keyaka lɛ gɪkaa a nyebwaka, ay pɪ. Xɔɔ mɔ Adany woo vannɪna Nyelyenu, xɔɔ nɔ haan tagonxo. Xɔxɔ a naa xɛ Adany pɪ tɔgbɔrnamarɪ, lɛɛ mɔ ay pɪ lɛ law, ay woo vannɪna Nyelyenu lɛ yaa nyäänigballakɔ nɔ Nyelye tɛnnɪ xɔ saw Satan lɛ ba tonreboo xɔa miye.

Killi a penfɔɔreke xe vannike Nyelyenu.

Χαχχ Ιο χχ tutti Yezu Ιο βεννι α ισινυ
vannina Nyelyenu. Χχ xe bulaxχ nu a maa
tu Ιεε fɔɔr bi killibo a pengε.

Vur karan **Marku 15.34**, Ιε karannu **Marku
15.35-36**

*34 Μωχχου hakumigbala yi a dan, Yezu
bɔlle gbuna, a Ια: ΕΙχχι, ΕΙχχι, Ιαμα
sabatani. Χχα naa xe, μι Nyelye, μι
Nyelye, βεκε Ιο xe wu dumisi μωχχ?*

*35 A nyubχ nu fa, bo inde, bχ kange,
bχ Ια: ι-kan, a bullχ Eli nu xe Nyelye a
σεερσε duu. 36 A bχχ wεε tanι sey, a
yaa, a tu sapχ, a sowe kpalakari, a
mur divengirwa a miye, a ΙαΙ Yezu, a
mare ba nufiyaari, aa suntι. ΑΙο kolle
ba wεεbχ, a Ια: bi-dow, Eliy yi dankεeri
Ιε a maa wer diyaxχri ya?*

Nyubχ nu ισι dΙwgχχχχ a naxχ, bχa kan
Ιοχχ nu Yezu σεερ χχα naa keyakari yi.

Ƙɛɛ ɪ tunduɛnu warɔgɪɔ nu Abelhun yaanu ya? Abel yaanu anna. A kuun. Ba tɔbɔ bolli. Nyelye de Abel a guun, xɔ vir xɔ suwnu ba warɔgɪɔ, xɔgumu xɔ giloza Yezuy yi ƙɔɔr Abel a killi a pengɛ.

Sɪnxɔ nu Israyelbɔɔ ɪɪ Ezipihɪnxɔ, dumako nu purekɛ a berseɛ bɛnnɪ a kutɪ bisaanbɔɔ fɛw, Nyelye kolle Israyelbɔɔ xɔ la: bɔ tu annasabɪbɔ nu bal zɛynabɔ. ɪ tunduɛnu ɪxɔ nu bɔ bɛnnɪ bɔ xɛnu xɔɔ annasabɪbɔɔ ya?

Bɔɔ ɪ gimu bɔ gende annasabɪbɔɔ goon bɔɔ nunɔri ya? Kpey!

Annasabu bɛnnɪ a pu, Israyelbɔɔ bɛnnɪ bɔ tu hɪn a tɔbɔbɔ ƙɛ 'pul bɔɔ nunɔgaranmɔri ƙɛ hɪn a tawɔri. Xɔɔ bulaxɔ ɪ zeybɔnu xɔaba nu bɔ maa tu bɔɔ bisaanbɔ ɪ bal purekɛ.

Sɪnxɔ nu Israyelbɔɔ ɪɪ kpatɪbɔri, Nyelye kollebo xɔ la: bɔ tɛnnɪ wɛ gandayɔɔ bɔɔ sundɛkɔ ƙɛ xɔnaay ɪɪmi, ƙɛ ɪɪbɔnu. Wɛ dagowaka unu 'ƙɛ seribinbo (serinbinbo xɛ Nyelye a wɛ nyubersebo nu bɔ tɛnnɪnu

dεε) nu isi dakawhun a dubabi a taxori hun a foko. Xoo dagowako karanpu mo Nyelye mi xoo yosi nu xe valduuwa ta duuwa a mixo.

I tundeni loko nu sulase fullwaa benni anu xe diwri ya?

Sulase fullwaa benni anu yeenu tobo le a zara dubazenxori. Xo benni a xeye naa tanu diye tanu. Hale mo Salomon yi a maale Nyelfooryokilaa bo lo san loko nu bo kpeny bo tenninu nantowhun, bo goketi bonu xe mu dike kpokpo. Moko xo isi ti xonu xe diwri diwri Yeruzalem Nyelfooryoo a miye sinxo nu Yezu isi fa.

Yezu tu bi isina. A lal ba tobo, a lal ba tagon bi kooti. A lal ba tobo le foornu hunxo few xoo killi.

5. Yezu xe loko nu benni xo xe few xokomu bi woo suko Satan a maari, le killi a maari le pureke a maari

Yezu par nufikanbeywakanu a law a lo pu, lee Marki a karanpibi loko nu Yezu seer yi.

Eden daansukpɛɛɔ a miye, Nyelye sa ɔa nufiyaa mɔ ɔy sunnu Suwse. Nyelye kanrɛ ɔa nufisaaxɔ. Yezu kanrɛ ba booxo nu bɔɔ Suwa haan a xɛ bi kooti.

Gandagɔrwakɔ nu usi ɔa vannu Nyelfɔryɔɔɔ xeti

Marki 15.38

38 A mɔɔnu Yezu pu, ɔɔ sixɔri deny, gandakɔ nu bɔ vannu Nyelfɔrwuraxɔ a yɔɔ nu xɛ Nyelye a usina, mɔɔnu Yezu pu a law, ɔɔ sixɔri deny, gandakɔ gow taari, xo xer, ɔa wɛr, ɔa xar burko.

Nyelye a yɔɔ nu Israyelbɔɔ tɛnnu kpatibɔɔri, ɔɔ gandagɔrwakɔɔ lo usi ɔa vannu yɔɔ nyor, valduuwa boko tanɩ lɛ valduuwa ta duuwaa wɛ bokoo. A mɔ Salomɔn yi a maale Nyelfɔryɔɔɔ kilaa, ɔa gandagɔrwakɔ vɩr ɔa vannu yɔɔ nyor.

Nyelye la: Yifibo sa ɔɔ gandagɔrwakɔ miyɔɔ ba nunaahunri, xɔɔɔmɔ bɔay paanɩ mɔ bɔɔ killibo lo ɔa tuti Nyelye lo

nunnto xaa humanga yi. Xoo
gandagborwako a korikeri, we dagowaka
tsimi, xoo dagowako nu karanpi mo
Nyelye bo sundeke. Xoo bakoo bo sulase
fulli waa xenu yi diwri few le a zara
nantobo.

l gbooyari, anko bo xer xoo
gandagborwako 'lekeri a wer a danna
pulaka? Xaa xe nyun bo xerye yi. Nyelye lo
xerye.

Lee beke bo xo tuti Nyelye lo xe xoo?
Nyelye xe xoo le karanpinu mo xo de
soko nu Yezu for killisebo kooti. Le sula
we giye le waarnu suko aa nunu bulaa le
xe danwa.

Sulase fulli waa xenu yee valduuwa ta
duuwaa naa tant diwri le a zara nantobo
Nyelye a humanga. Lee namo ta tobo a
maa duunnu Nyelye keyakari yi. Nantobo
a maa for killi a pengye yi.

Lee lobo nu kpeny bo xaanhunri a laa yi
tonwa, Nyelye 'yee xoo boboko few bo

killibo, xɔgumɔ xɔ kpeny xɔ giloza xɔa Bii yow ɛ lal ba tɔɔɔ ɛ fɔɔr killibo a pɛnxɔ fɛw. Mɔ Yezu ɱ, Nyelye xeti gandagbɔrwakɔ ɛ karanɱnu nyubɔ fɛw mɔ sɔnxɔ nu fɔɔr bi killibo a pɛnxɔ bennimɔ, xɔa benni bi vir lal nantɔɔɔ tu danwa.

Bulaxɔ nu yaa Nyelye a baka kpal, xɔgumɔ Yezu lal ba tagon bi killibo a pɛngɛ.

Nyelye sa xɔa nufiyaa xɔ la: lɔɔɔ fɛw nu sayɛnu tanɪ, ɔɔ xaanɪ Yezu baba, ɔɔ vir ɔɔ xaan mɔ a ɱ ɔɔ kiilibo kooti, xɔy dɛ xɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔ guun. Xɔ sa xɔa nufiyaa mɔ xɔɔ ɔɔɔɔ aay yaa datusixo a miye yi.

Sujansefullwaa ɛ yirabɔ dɪwɔɔɔɔ a naa

Markɪ 15.39-41

39 A sujansefullwaa nu xe ɔɔɔ kumandan in fa Yezu a punaa. A ni ba ɱɛkɔ nu a ɱ, xɔɔɔɔ a kolle nyubɔ

*nu fa, a la: xina nuun, Nyelye a bixina
la, guunnu.*

*40 Xככ sixaru ti, we yirabo in fi kpayo,
bo nu dow Yezu. Wehun xe Marii nu
gu Madalahinye, le wehun xe Marii nu
xe Zaaki le Yoze tenna, le we yira nu bo
xe bulle Salome. 41 Xככ yirabo kpeny
bo nu dow Yezu le ba duwsebo moko
a isi Galileehinye, leε dankebo le
habo dula. We yerpoko inu dow Yezu
ti, moko a isi diyaxaru. A xככ yerpoko
nu bi ka moko few, bo kpeny, bo sa
Yezu, bo yinu Yeruzalem.*

Xככ yiraboko xe loko nu xaanri Nyelye a
Sera, bo gi mo Yezu xe Suwse nu Nyelye
la: xonaay sunnu.

Bo gura Yezu

Marki 15.42-46

*42 A moko Yezu pu xככ sixaru, xככ xe
hakumigbala. Xככ xe boo ηmenigiraa a
banyakarɪ, xככ xe nyubo fa, bo
tuwamu bo ηmenigiraxo a gixelemu*

le bɔɔ dulɔ le sasi. Xɔɔɔxe ti, bo koro
ɲmapɪ le gura Yezu. Xalawa bɔay woo
bulaa seyikutu le gura nyupura wa.

43 A we xina in fi Yeruzalem, bɔ xe
bulle Yɔzef. A gu Arimatehɪnye duu. A
xe filliwa nu bɔ xe punkɛ. A fa, a koro
Nyelye a wuseke yi nyubɔ sundɛke. A
teb, a yaari Pilati. A yaa, a finy Yezu a
nyupurakɔ, laa gura.

44 Mɔɔ Pilati kan Yɔzef seerye, a
gbata. A bulle ba sujansɛfilliwa nu isi
Yezu a bakɔ, a bibee, a la: a pu
gunnu, a bany ya? 45 A sujansɛ la:
aan, a pu, a law. A mɔɔ Pilati kangɛ, a
ha Yɔzef bulaa, a-yaa tu Yezu a
nyupurakɔ.

46 A Yɔzef san, a yaa, a kper
guragandaka. A yaa, a si Yezuu
diyaxɔri. A vɔɔɔɛnu gandakɔ. Mɔɔ a
vɔɔɔɛnu gandakɔ a law, a tuhun, a
yaa, a gurawe tekɔ nu bo 'pew

'wenreri. A bil xɔa bantizenxɔ nu xe nereke. A bantɪnu tɛkɔ.

47 Marii nu gu Madalahunxɔ Iɛ Marii nu xe Yoze tɛɛna ɪsɪfi, bɔnu dow bakɔ nu bɔ gura Yezuu.

Arimatehɪnye Yɔzɛfhun ɪsɪ, a kpo keyakarɪ. Bɔ gura Yezu xɔɔ Yɔzɛf ba tɛkɛ. Nyelye dɔɔrɪ xɔa gɔsɛɛrɛɛ nu bɔ xe bullɛ Ezayi xɔ sɛɛryɛ xɔ la: bɔy gura Suwsee kpose a tɛkɛ.

26

Yezu ɔɔ pɔɔɔɔɔɔɔɔ, a ɔɔ nyeltaarɔ

Yɔɔɔɔ yaw guratekɔɔ

Markɔ 16.1

1 Mɔɔɔɔ bɔɔ ɔɔmenigɔɔɔɔ law xosuxo hakumixo, xosuxo lo, Marii nu gu Madala, ɔɔ Marii nu xɔ Zaaki ɔɔ Yoze tɔɔɔɔ, ɔɔ yɔɔ nu bɔ xɔ bulle Salome, xɔ hakumixo lo, bɔ yaa bɔ dɔɔ nyɔɔɔɔɔɔɔ nu xɔ newo. Xɔɔ newo xɔ ɔɔmɔɔ dɔɔɔɔɔɔ. Bo yɔɔ, bɔ sasi, bo kor bana yaa tɔɔɔɔɔɔ nyɔɔɔɔ ɔɔ pile.

Yifibo xɔɔɔɔ lo, bɔ xɔ 'pɔɔ nyɔɔɔɔɔɔɔ parfen ɔɔ law ɔɔ gurayɔɔ. ɔɔ Yezu angɔ bɔ gurayɔɔ gbuntike nu guraxɔɔ. Xɔ ɔɔ mu yɔɔɔɔ a woo bɔ 'pɔɔɔ parfen yi. Xɔɔ

yirabɔɔ ɔ yaa jimasi kenbereko le 'pul
Yezu a togbɔrxɔ parfen. Ɔɔ gbɔɔ mɔ ɔɔ
yaa dan fi Yezu a togbɔrxɔ guratekɔ.

Marki 16.2-4

*2 Mɔɔɔ xɔa seyktu kenbereke
pumpum, yirabɔɔ ɔɔ, ɔɔ tu boo sinw,
ɔɔ nanpinu guratekɔɔɔ, ɔɔ yaw. 3
Mɔɔɔ ɔɔɔ yaa, ɔɔ bib ɔɔɔɔ
bulaxɔ, ɔɔ la: ankɔ ɔɔ biy woo a maa
bil nergbalakɔ guratekɔɔ le kpalye
habi? 4 A mɔɔɔ ɔɔ sɛɛrxɔ, ɔɔɔ ɔɔ
dar, ɔɔ lal, ɔɔ ni nereko kpal
guratekɔɔ. Xo fi xɔabaa.*

Xɔɔ yirabɔɔ a giloza Nyelye sun xɔa
nyuberse a yi billi neergballakɔ nu ɔɔ xɔ
duba guratekɔ nu ɔɔ gura Yezuu xɔa
nunaahunri wa.

ɔ gbɔɔɔyari, beke ɔ xɔ tuti Nyelye lo sun
xɔa nyuberse a yaa billi neereko? ɔ du
tennike leɛ kannike keyakarɔ, ɔy kan xɔa
naa.

Nyelye a nyuberseε, ba goun nu a sεεr

Marki 16.5

*5 Mɔɔnu bɔ dan guratekɔɔri, bo yee,
bɔ ni wε birixina. A isisi guratekɔ a
mixo a nugon. A yeke gandabunw. A
bɔ gbata, hɔbwɔ gorobo.*

εε ta gbɔɔyari, xɔɔ birixinaa xe anko?
Nyelye a nyuberseε ɔ. Bɔɔ, ɪ kannike ɔxɔ
nu Nyelye a nyuberseε kolle yirabɔɔ.

Marki 16.6

*6 A kollebo, a la: ia xe zey hɔbwɔ
goro-i wa. Xinaa nu gu Nazarethinxɔ,
bɔ xe bullε Yezu nu bɔ marsi diyaxɔri,
hun ɔ ɪ 'pew ya? A mi kollo-i gunnu,
aa fa danwa. A ɔɔ purekeri. I-dow, ba
dεena naa fa warɔ.*

Yezu ɔɔ purekɔri gaa gi mɔ a kpeny a
sεeryε. ɔɔɔ nu unu berεε fεw bennu bɔ
berεε. Bɔ bennu bɔnu ber ba pur-ɔɔyke,

xɔgumɔ a bany bɔɔ kollekorɪ a la: hunaay
ɔɔ purɛkɛrɪ sanrke giraxɔrɪ.

Gaa welle bɔa kan xɔa naa keyakarɪ yi, xɔ
kay bɔa tundɛnu lɔxɔ nu a sɛɛrɔ yi, xɔ kay
gaa welle bɔa xaan mɔ a nunu maa lɛ ɔɔ
purɛkɛrɪ yi. Halɛ xɔxɛ xɔxɔ aa maa xɛ wa,
Nyelye xɛ xɛ lɔxɔ nu xɔ ka kpokpo.

Yezu xɛ Nyelye. A yi burkori, a gbanke
nyun lɛ maa suwbi Satan a maarɪ, killi a
maarɪ lɛ purɛkɛ a maarɪ. Yezu kpeny a
giloza hunaay lal ban tagon lɛ suwbinu a
law a lɔ gu nyeltaaxɔrɪ a wɛr. A kpeny a
giloza dukɔti hunaay ɔɔ purɛkɛrɪ, huna
laay pu ti danyi.

Nyelye a nyuberse vir a kolle yirabɔ a la:

*l-yaa kolle ba duwsebo, lɛ kollenu
Pyɛr, lɛ la: Yezu kpeny i toon. A fi, a
berɔ-ɪ Galileehinyɛ, mɔɔnu a kpeny a
kolle-i duu. A mɔɔnu yirabɔ kanxɔ, bɔ
san, bo seyni guratekɔ a bakɔ. Hɔbwo
gorobo gbuna, bɔɔ hitɔ unu tawbɔ
fɛw. Mɔɔnu hɔbwo gowbo gbuna, baa*

teb, ba seerye nyun wa. (Marki 16.7, 8)

Napepu lo yiraboo gu nu guratekoo, hooxoo kasaboo boonu tawle few, mo boonu sey, loo nu ba honpinu pere, ba kollebo loo nu danoo guratekoo yi.

Yezu xe Nyelye a Bii

Bi dankena keyakarɩ mo Yezu xe Nyelye a Bii. Bi dankena mo Yezu xe Suwse nu Nyelye sa xa nufiyaa xa la: xonaay sunnu, xogumoo xa okeere puerere.

Yifibo fullwapoo baw Yezu dwoogoo mo a la: hinaa xe Nyelye a Bii le Suwsee, oo lo xa tuti, le Nyelye oke Yezu puerere, xooomoo nyoo few maa giloza Yezu xe loo nu a xe la hinaa xe.

Sooxo nu Yezu foor duunnu Nyelye

Bi giloza sooxoo nu Yezu foor bi killibo a kooti duunnu Nyelye keyakarɩ.

l tondenu sinxo nu Yezu par diwgcwaxru a la: xo kanrke few a law a lo pu, a Nyelye lo xeti gandagborwako nu isi Nyelfworycwo a mixo ya?

Xo xer taaru xo wer xo dannu pulaka. Nyelye xe cwco le karanpinu mo bulaxo nu yaa Nyelye a hunye kpal boko, xogumo Yezu foor killi a penxo few ba tobonu.

Dukoti we gye ti nu xe a bi dankena bi giloza xo duonnu Nyelye keyakaru mo Yezu foor killii a penge ba tobonu.

Xco gixo xe mo Nyelye orke Yezu purekeri. Sonxo nu Yezu foor, le xco laa duonnu Nyelye wa, xca orkewe purekeri yi.

Kparyaysise, huun du nyun kaso a miye, xco nyunhun xe isi mi le yaa dannu sinxo a kpalee. Huun sey bati a san kasoo, zandanro le polisibo xe waaree le gowee le vur yaa du kasoo.

Lee huun xe sinxo nu kparyaysisee haan few kasoo a mixo, huny san, aa xe hcb we gye yi. Polosibo maa ni mo a san a law,

Ɩɛɛ bɔa maa gowee Ɩɛ vɪr yaa du kasoo yi. Bɔ duunsi, mɔ a woo paankɛxɔ nu a bɛnni a woo ba killii lo xɔ tuti a law.

Yezu a xɛsi killi tanɪ yi, Ɩɛɛ a dɛ Ɩɛ fɔɔr bi killibo a pɛnxɔ mɔ xɔ fɛw. Bi killibo a pɛnxɔ bɛnni xɔ fɔɔr fɛw Ɩɛ Nyelye lo maa dɛ bi guun. Yezu tu bi ɪsɪnaa Nyelxo nu xɛ kparyaysisee xɔa himanga. Yezu tu bi ɪsɪna a woo paankɛxɔ nu bi bɛnni bi woonu Nyelye. Xɔ tunɪ wu la Ɩɛɛ kaso lo Yezu yee a woo paankɛɛ bi killibo a kooti.

Ɩɛɛ, zu Ɩɔ bi xɛw Ɩɛɛ giloza Yezu fɔɔr bi killibo a pɛnxɔ fɛw? Dukɔti Ɩɛɛ giloza xɔ duunnu Nyelxo nu xɛ kparyaysisee keyakarɪ?

Mɔ Nyelye ɔrke Yezu pɪrɛkerɪ, xɔ vɪr xɔ haan tagon, xɔnfa Nyelye karanpi mɔ wɛ giye a ti Ɩɛ a fɔɔr ti danyi. Ɩɛ bɔɔ za xɔɔ laa duunnu Nyelxo nu xɛ kparyaysisee keyakarɪ wa, mu xɔa ɔrko Yezu pɪrɛkerɪ yi.

Xɔɔxɛ ɪ kor ɪ woo suko Satan a maarɪ, Ɩɛ killi a maarɪ, Ɩɛ vannitusixo Nyelyenu xɔa

maari, xɔ bennu ɩ sa ɩ xaan few Tɔsɛ Yezuri,
ɩ xaan ɩ giloza a lal ba tɔbɔ a fɔɔrnu ɩ
killibo few hun a pengɛ, ɩ xaan dukɔti mo
a ɔɔ purɛkeri ɩ xɔɔɔmu ɩ maa woo
tagotusiye.

Yezu karanpi ba hitɔ ba wɛ duwsebo

Marki 16.10-13

*10 A Marii nu gu Madalahunxɔ yaa,
laa kolle Yezu a duwsebo. A danbo,
bo miye bure, a bonu wiy.*

*11 Mɔɔnu bo kan yiraa ba guun nu a
sɛɛr, a la: Yezu ɔɔ purɛkeri, a fa goon,
baa dɛ yi.*

*12 Xɔa korikeri, Yezu karanpi ba hitɔ
ba wɛ duwsebo nyor nu yaw hunyɛ. 13
A xɔ nyubɔ vir, bo gbulenke
Yeruzalem. Bo yaa, bo kolle bo wɛbo.
A bo kay, baa xanboɔri dɩkɛ yi.*

Marii ɩ wɛ duwsebo ni Yezu, bo sɛɛɛɛnu,
ɩɛ duwsebo gbitiboo aa dankɛnari ɩɔɔ nu

wεεbɔɔ nɪ yi, bɔɔ ta gbɔɔyari Yezu a fa goon gunnu yi.

Marki 16.14

14 Xɔa korikeri ti, Yezu dan ba xinabɔ 'pɔrɔwɔ lɛ tanɪ dɪna, bɔɔnu dɪ. A karanpɪbɔ ba hitɔ ti. Abɔ wolabɔɔnu mɔɔɔnu baa xaanri nyubɔ nu nihɪnaa, bo giza kparyay lɔ wa.

Xɔa korikeri Yezu yi a karanpɪ ba hitɔ ba dɔwseɔbɔ 'pɔrɔwɔ lɛ tanɪ nu xɛ ba marseɔbɔ. Lɛɛ, mɔ dɔwseɔbɔɔ kay mɔ bɔ xaanwri lɔxɔ nu Marii nu gu Magdala lɛ wɛ dɔwseɔbɔɔ nyor sɛɛr, nu xɛ mɔ bɔ nɪ Yezu, lɛɛ a ɔrɔ pɪrɛkeri, xɔxɔ a dɔɔnnu Yezu yi. Xɔ tɪnɪ xɛmɔza bɔa xaanri lɔxɔ nu anu sɛɛrɔ sɪnɔxɔ nu a ɪɪ bɔɔ sundɛkɛ yi.

Laalesi sɛɛrabɔ nu Yezu sɛɛrnu ba duwɛbɔ

Marki 16.15

*15 A law, a kollebo, a la: ɪ-yaa mil
hinw hinw fɛw burkori, ɛ karanpi mi
sɛɛrkeyya nyubɔ hinxɔ fɛw.*

Xɔ xɛ 'pɔrɛ nu Yezu ha lɔbɔ nu xaanhunri
fɛw, bɔ giloza a fɔɔr bɔnaa killibo a pɛngɛ.

Yezu pu nyubɔ hinxɔ fɛw bɔɔ kooti, xɔxɔ lɔ
xɔ tuti Nyelye lo kor nyubɔ fɛw lɔ giloza
bɔnaa woo suko Satan a maari, killi a
maari ɛ purekɛ a maari.

Nyelye a kor nyun tanɪ yaa bääni nu xɔ
tɛnnɪ xɔ saw Satan ɛ ba tonrɛŋmɔpɔɔ yi.

Zan 3.16.

*16 A mɔɔnu Nyelye kor nyubɔ hinxɔ
fɛw xɔlɔxɛ xo si xɔa Bitana xo
bonyabo. A lɔbɔ nu xaanhunri, baay
baanɪ wa, bɔy woo bɔɔ tagonxo nu fa
kpokpo law kay.*

Χαχα Ιο χα tuti wεεβο Ιο yi baaku nyubiri burkori. Βο kor bi kan χαχα Σεερεγγαα Ιε χαχαΙμου Nyelye δε bi guun, χαα duwbi datusixo a mixo yi, Ιεε bi gurike ισκενου wααρι kpokpo.

Βι βεννι bi xaanni Nyelye a Σεερα

Nyubuunbo nu xe mistyoneerbo, boα nu Yezu boα hinbiyenu yi, Ιεε bo xaan mo Yezu yi burkori, a pu boα killibo a kooti, a αα puerekere sanrke giraxari. A βεε nu xe ι wεεβο nyubiribo, moα Ιο βεε xaan dukati.

Βεε a nu Yezu hinbiyenu, Ιεε bi xaanhunri yi. Guun nu χα tuti bi Ιο giloza Yezu yi burkori, a pu bi killibo a kooti, a αα puerekere sanrke giraxari, bi xaanhunri, xe mo Nyelye σεβεκε χαα Σεεραρι, nu xe Σεερduuwa a Σεβε.

Βι δε Ιοχα nu Nyelye ka bi giloza bi xe killisebo, χαχα Ιο χα tuti bi Ιο xaanni Yezu.

Ƨɔnɔ nu Yezu fɔɔr bi kooti ba purekɔnu,
xe gitanakɔ nu bi sati bi xaan le xɔɔɔmu
Nyelye maa de bi isi xɔa himanga.

Xɔ gbuna mɔ ɪ xaanwri xɔɔ gunhun nu
Nyelye sebe xɔa Seerari.

Nyelye la lee ɪ benni ɪ xaanri xɔɔ Seerkeyya
nu la: Yezu lo xe Suwsee, lee a pu ɪ killibo
a kooti. Mɔɔ lo een dukɔti, ee maa giloza
Nyelye 'yee ɪ killibo, dukɔti xɔy de ɪ guun
le hal-ɪ le sa xɔa himanga.

Xɔɔxe ɪ sa tanɪ Nyelyenu, ɪ xaanri loɔɔ nu
xɔ sebe xɔa Seerari, ɪ vir ɪ xaanri Yezu
baba, xɔɔxe ɪ xaan ɪ giloza a fɔɔr ɪ killibo a
pengɛ, Nyelyey 'yee ɪ killibo few, le de ɪ
guun, le ha-ɪ tagotusiye.

Yezu ɪla nyeltaari

Mɔ Yezu kolle ba duwseɔɔ a la: bɔ leleke
xɔɔ Seerkeyyaa nyun nyun few, a dubɔsi a
lo gbulenke a ɪla nyeltaari bɔɔ Suwa a
baka.

Sumasebo xebiibo a sebe 1.9-10

9 A maku a serbaku ka gunbo a law ka lo Nyelye ulake ti 'lekeri. A boku dowe ba ulanaa, a yaa a yeenu guntunbo, a baani, baa nun danwa.
10 Ka lo zey sumasebo fa bo dowo 'lekeri, a we xengandabusebo nyor yi bo baka gbuli.

A ka xinabo xe Nyelye a we nyubesebo nyor.

Yezu vir yi

Sumasebo xebiibo a sebe 1.11

11 Bo la: Galileesebo, bebo xe i lo fa i in dowo 'lekeri maku? Yezuu nu i ni Nyelye tun i sundeko ka ulakenu 'lekeri, we girari maku lo ay vir yi ko.

Yezu vir yi burkori, le mo ay vir yi, ka xemuza killisebo lo a yow suwba Satan a maari, killi a maari le pureke a maari yi. A xe ka booxo a law. Bo lo Nyelye kor mo nyun nyun few sawwenu tani, le xaanru sulayko nu Yezu xe bo kooti.

Mɔ Yezuy vir gbulenke yi bɔbɔ, ay yi mu kparyasisee, le isunu maa burkori few. Xɔɔɔ bɔ a kolle Yifibo fullɔwapɔɔ a law bɔ bɔ bawee dɔwɔɔɔɔɔɔ.

l vir karan **Marki 14.61, 62**

61 A Yezu vir a bɔɔɔɔ. Fullɔwa vir a bibee, a la: gaa bɔ xe Kirsi, Nyelxo nu bi punkɔ, xɔa bixina wa ya? 62 A Yezu de, a la: aan, mu bɔ. Abɔ vir a la: iy law lee ni Nyelye a nyun mɔɔ a isisi Nyelye a nugon. Iy vir nun we sinyeri, abɔ yownu guntubɔ ti.

Mɔ Yezuy vir yi burkori mu kparyasise nu nunu maa gɔxɛɛmuri few, lɔbɔ few nu aa sa tanɔ Nyelyenu wa, bɔa vir bɔ xaanri Yezu le sulaykɔ nu a xe bɔɔ kooti wa, ay taalɛke xɔɔ bɔbɔ few le Satan le Satan a tonrenmɔpɔɔ le du datusixo a mixo.

Xɔɔɔɔe bi finw-ɔ jandi, ɔ de baanike le gbanke ɔ miw lee xaanri xɔa Sɛerkeyyaa.

Bi finw-ɔ le ɔ xaanri Yezu. Yezu tanɔ tenten lo xe Suwse baba. We suwse a ti wa.